

קלקראת שבת מלכתא

Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחיזוק
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת תזריע-מצורע

בס"ד לקראת שבת מלכתא

הלימוד השבועי לנבחני דרשו

עיר	ירושלים	בני ברק	מודיעין ע.	חיפה	ב. שמש	אלעד	ב"ש	צפת	ביתר ע.
כניסת שבת	18:31	18:47	18:41	18:41	18:30	18:40	18:48	18:42	18:31
יציאת שבת	19:45	19:47	19:45	19:47	19:45	19:46	19:46	19:45	19:45
ר"ת	20:24	20:21	20:23	20:23	20:23	20:22	20:23	20:19	20:24

מצורף מדי שבוע למנויי חוברת כל העלונים

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך ועידוד לימוד התורה

פרשת אחרי-מות קדושים ל ניסן - ו אייר | דף היומי - זבחים ב - ח | משנה ברוה - ממחילת סימן ש"ו עד סעיף ש"ו | מוסר - תורת הבית פרק ז' מ"אכן על חלקי" עד תחילת פרק ט' "ועתה נבאר אודות העושר" | קנין חכמה - פרק ה משנה ד עד משנה ו

יום המישי כ"ז ניסן תשע"ח | פניני פרשת תזריע מצורע | תקציר שבועי ה'דף היומי בהלכה

הבית - ברוך ילדים, האשה עמדה לקרום. התחננה לעזרה. שיושיט יד, יעזור בהאכלה ברחצה ובהשכבה. אבל הבעל 'תורתו אומנותו', סדר יומו מחושב עד כלות, אין לו דקה פנאי. "אדרבה", אמה, "אשאל את ראש הישיבה"

מרחן הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל, על ילדים ושלוה בית

במי מריבה], עמדו וגזרו 'כל הבן הילוד היארה תשליכהו' (שמות י"א, כ"ב). ולבסוף, בגלל גזרה זו עצמה, הצילתו בת פרעה וגידלתו בארמון [כדי שילמד טכסיסי מלכות להכשירו לגאולה (ראב"ע שמות ב, ג)]. ונמצא שבגזרתו התקיים רצון הבורא אותו ניסה להפר. כיוצא בכך, יוסף חלם חלומות נבואיים ואחיו בקשו להפירם: "המלוך תמלוך עלינו אם משול תמשול בנו" (בראשית ל"ז, ח'), ומכרוהו לעבד "ונראה מה יהיו חלומותיו" (שם, כ). ולבסוף על ידי כך נסבב שיהיה המשביר להם ולכל מצרים: "אתם חשבתם עלי רעה אלוקים חשבה לטובה למען עשה כיום הזה להחיות עם רב" (שם נ', כ').

המן הוא שנתן את העצה להמית את ושתי (מגילה י"ב ע"א) שעל ידה הומלכה אסתר. והוא שיעץ שהמלך יוכל להרוג גם בלי להיוועץ בשרים (הגרא"א אסתר א, טז), ועל סמך תקנה זו נהרג המן עצמו. והוא שהכין את העץ שעליו נתלה בעצמו, והוא שבנה את הבית המפואר שניתן למרדכי.

וספרו (שבת קיט ע"א) שהאצטגנינים אמרו לאותו נוכרי שיוסף מוקיר שבת יכנוס כל נכסיו. מה עשה? מכרם וקנה בהם מרגלית. קבעה במצפתו, וכשעבר על הגשר הפריחתה רוח לנהר ובלעה דג. קנאו יוסף מוקיר שבת והתעשר עושר רב. אם לא היה מוכר נכסיו, איך היו עוברים לידי? ובמכירתם, פעל הגזרה.

וספרו (סוכה נג ע"א) ששלמה המלך ראה שמלאך המוות עצוב, שנשלח לקחת נשמת שני סופריו של שלמה. מסרם לשדים שישאום ללז, ששם לא היו מתים. למחרת ראה את מלאך המוות שמח. סיפר לו שאמש היה עצוב, משום שנגזר עליהם למות במחוז לז, ואיך יגיעו לשם. שלחם שלמה, ונטל נשמתם.

וספרו (בבא בתר איב ע"ב) שמר בר רב אשי קיבל איתות ממרום שיהיה ראש הישיבה. פנה לשם, עד שהגיע, החליטו להכתיר את רב אחא מדפתי.

המשך בעמוד 7 <<<

"אשה כי תזריע וילדה זכר" (ויקרא י"ב, ב')

בית ברוך ילדים, האשה עמדה לקרום. התחננה לעזרה. שיושיט יד, יעזור בהאכלה ברחצה ובהשכבה. אבל הבעל 'תורתו אומנותו', סדר יומו מחושב עד כלות, אין לו דקה פנאי. "אדרבה", אמה, "אשאל את ראש הישיבה". ודאי יצדיקו, בלא ספק. וצדק. רבינו שמע בכובד ראש, כדרכו. שתק מעט, כדרכו, וענה: "אתה צודק. אין לך פנאי. גם היא צודקת, היא חייבת עזרה. לכן, אל תתפלל תפילת שחרית. כך תתפנה לך שעה, ותעזור בה לאשתך".

נרתע: "הראש ישיבה צוחק עלי?"

ורבינו השיב: "אני לא צוחק, אני בוכה! למה לא תבין שלעזור לאשה חשוב לא פחות מתפילת שחרית?? למה לא תבין שזה לא ביטול תורה, אלא קיום תורה?? על כך אני בוכה!..."

(מפי השמועה)

קיצוצים בתקציב הישיבות

כשהיו קיצוצים חדים בתקציב הישיבות, התאוננו ראשי הישיבות בפני רבינו, והשיבים: "תמיד, מעז יוצא מתוק, ומהגזרות באה ישועה. היתה גזרת 'כל הבן הילוד היארה תשליכהו', ומה היה לבסוף? יצא משה רבינו!..."

הציעו: אם כן, אולי כדאי להפסיק לקבל תמיכה מהממשלה, כי במצב כזה, שהם נותנים מעט כל כך ודרישותיהם הולכות ומחמירות, לא שווה להתעסק עמם.

אמר: "זו האמת וכך היה ראוי לנהוג - אבל הרי אין מטרם לחסוך בכספים, אלא להציק לעולם התורה. כסבורים הם שבמניעת תקציבים הם מציקים מאד, ומסתפקים בזה. אבל אם יפסיקו ליטול מהם תקציבים, יחפשו אפיקים אחרים להציק, ויטענו לעיקר הלימודים. לכן כדאי להמשיך לקבל את התקציב הזעום, שיחשבו שבכך הם מציקים נוראות, ויסתפקו בכך..."

(כאיל תערוג, לך לך וישב תשע"ז)

"רבות מהשבות בלב איש, ועצת ה' היא תקום" (משלי י"ט, כ"א)

לא זו בלבד שלא יעלה בידו להפר עצת ה', אלא שפעמים רבות אדרבה, במעשיו הביא להקמת עצת ה'. דוגמא לדבר: פרעה, שאמרו (סוטה יב ע"ב) שהאצטגנינים ראו שיוולד מושיען של ישראל ועתיד ללקות במים [היינו

נכנס אברך וביקש ברכה לבני ביתו, אמר לו רבינו: "עמו למדתי הרבה, כי אביו נתן סנדק לכולם, ולא היה לו עוד למי לתת ורבי בינוש פינקל אמר לו שיתן לי, וזה היה הסנדק הראשון שלי. ולימים, אביו בא וביקש שכיון שאני הסנדק - שאלמד עמו, וזו טענה. ולמדתי עמו"

מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א על סנדקאות, עשירות ובריתות

ובסנדקאות יש עשירות כמבואר ברמ"א יו"ד רס"ה סי"א.

אמרתי לרבינו: שאלתי את מרן הגרא"ל מי היה הסנדק שלו, והשיב: "המוהל שלי (ונקב בשמו) היה צדיק גדול". ע"כ. האם גם מוהל צדיק גדול משפיע על התינוק? "כן. הסנדק שלי היה אבא זצ"ל, כי לא רצה שחלילה תהיה עוגמת נפש למשתתפים, כי היו שם כמה תלמידי חכמים וכאשר לא יתן להם אלא רק לאחד מהם, יכול להיות צער. היו: א' הרב דפינסק - ר"א וולקין. ב' רבי שמואל וינטרויב. ג' התורה תמימה. ד' אדמו"ר פלוני, וכולם ת"ח ורבנים מובהקים, לכן לקח לעצמו".

ענייני קדימה בסנדקאות ובכבודים בעת הברית

מה עדיף - האם מילה בבוקר זריזין מקדימין, אך אז הסנדק יהיה פחות מהודר, או להמתין והסנדק המהודר יבוא רק אחר חצות?

"סיפר לי מחותני שרבי זרח ברוורמן עשה ברית לבנו, והזמין את מהרי"ל דיסקין זצ"ל. בשעה היעודה מיד אחר הנץ, המהרי"ל לא בא, אז הוא עצמו לקח את הסנדק. אח"כ בא המהרי"ל ואמר לו איר אאר גוט גיטאן (עשית כראוי). אם כן דעתו שזריזין עדיף מאדס גדול. אכן שם אפשר שסבר שגם הוא אדם גדול, ואף שמהרי"ל גדול ממנו בזה זריזין עדיף, אבל אפ' יש שניים, אחד גדול ואחד לא - הרי טובת הילד שיהיה אדם גדול, ולכן דעביד כמר וכו' ואיך שירצה יעשה".

ושבו הוי עובדה. פלוני הזמין תלמיד חכם לסנדק, אמר לו הת"ח כי יוכל להגיע רק אחרי

השיעור בשעות הצהריים - האם יעשה את הברית בשעה מוקדמת עם סנדק אחר איש פשוט, כי זריזין מקדימין למצוות, או יאחר למען הסנדק החשוב? אם אכן סנדק חשוב, הווי הידור בעצם המילה, וא"כ זה שייך לנושא של זריזין עדיף מהידור, או שמא סנדק לא שייך לעצם הידור במילה? ורבינו השיב: "זריזין עדיף".

ר"מ בשיבה, אם יעשה את הברית לבנו בבוקר, לא יוכל לומר את השיעור ויהיה ביטול תורה דברים, ואם יעשה בצהריים יוכל לומר את השיעור: "התורה ציוותה עליו זריזין מקדימין למצוות - ואינו צריך לעשות חשבונות".

סנדק צדיק זו מעלה לילד, מהו בצדיק זקן שעתה אינו בדעתו כלל - האם גם זה מעלה לילד? - "כך מקובל שגם כהאי גוונא זו מעלה לילד".

אם אביו אינו מקפיד אם לא יתן לו את הסנדק, למי יתן - לאביו או לאדם גדול?

"אם אביו היה מקפיד - אב קודם, אבל כיון שאינו מקפיד, הרי בשו"ע יו"ד סי' רס"ד, כתוב לתת לגדול וזה עדיף".

עניינים שונים בכיבוד סנדקאות ועוד

פלוני שאל כי מכבדים אותו בסנדקאות, ואינו רוצה לקחת מחשש גאוה, ומאיך כמה גדול ענין של סנדק.

"מה שלא רוצה לקחת את הסנדקאות זה גם גאוה. שיקח את הסנדקאות". שאלתי: האם רבינו מסכים לקבל ב' פעמים סנדק אצל אב אחד? "ה'חזון איש' לקח ב' פעמים, ואמר שמה שנאמר ברבי יהודה החסיד שלא, נאמר על האב ולא על הסנדק. אבא זצ"ל לקח, ובסוף ימיו נמנע ואמר שהרי זו צוואת רבי יהודה החסיד, ואפשר שזה היה גם תירוץ כי לא היה לו כח. אבל היתה משפחה אחת שהיו שם קפידות, ושם לקח כמה פעמיים. הנה נכדי המשך בעמוד הבא <<<

"אשה פי תריע וילדה זכר" (ויקרא י"ב, ב')

נכנס יהודי שנוסע לחו"ל לענין נחוץ מאוד, ואשתו לפני לידה, וביקש ברכה שלא תלד עד שישוב.

"אין ברכה כזו! היא תלד ברגע שנועד ללידה!"

בהזדמנות אמר לי רבינו: "כאשר בישרתי לחזון איש על לידת בתי הבכורה, הוא ברכני שהיא תהיה אשת חבר", אבל רבינו מברך שתהיה בת תלמיד חכם, לכאורה זו ברכה לאבא. "החזון" אמר כי זה תואר ומהות של הבת עצמה, וגם, שאם אביה תלמיד חכם זו ברכה לה" (א.ה. והחזון"א לא בירך בת ת"ח, כי היא כבר בת ת"ח).

"זכיום השמיני ימול" (ויקרא י"ב, ג')

כל ענייני סנדקאות, הנהגות, עצות והוראות

למי שימש רבינו כסנדק לראשונה?

נכנס אברך (הרב בורר שיחי), וביקש ברכה לבני ביתו, אמר לי רבינו: "עמו למדתי הרבה, כי אביו נתן סנדק לכולם, ולא היה לו עוד למי לתת, ורבי בינוש פינקל אמר לו שיתן לי, וזה היה הסנדק הראשון שלי. ולימים, אביו בא וביקש שכיון שאני הסנדק - שאלמד עמו, וזו טענה. ולמדתי עמו". שאלתי: מה טעם שרבינו מוסר כוחותיו כל כך לסנדקאות, מאי כולי האי?

"זה מכפר על כל עוונותיו. החזון"א היה נוסע גם לסוף ארץ ישראל, לא בשנים אחרונות".

המשיך רבינו לפתע וסיפר: "היתה ברית והמוהל אחר, וסברתי כי הגיעה שקיעת החמה. ואמר אבי הבן כי לדעת הרב עובדיה עדיין נחשב לפני שקיעת החמה, אמרתי לו א"כ שהרב עובדיה יהיה הסנדק. והנה, היהודי שהסעיני בדרך בחזרה, שאלני מנא לי שהילד פסול (כי הוא ידע כן), והיה זה לפלא". אם רבינו ידע שהילד פסול, האם לא ייקח סנדק? "מה הילד אשם". אבל במעשה הנ"ל כנראה לא הגיעה לילד או לאביו סנדקאות זו.

מי הוא המושג, שעשירות בכסף חשובה אצלו יותר מעשירות ברוחניות?

שמעתי פלוני שואל: "רבינו היה סנדק הכי הרבה בעולם, ואין לרבינו אפילו דירה משלו?"

"שאלו את אבא: הרב משמש כל כך הרבה בסנדקאות והיכן העשירות? והשיב, ספרי קהילות יעקב" זו עשירות, פירוש עשירות ברוחניות. (אמרתי לרבינו, שאני שמעתי כי הוא אמר שהעשירות היא בנו היחיד, וגם בנותיו וחתניו גדולי התורה. "לא שמעתי מזה").

האם למי שמרגיש את הרוחניות נותנים עשירות של רוחניות, ואדם אחר שהעשירות הגשמית חשובה אצלו יותר, יקבל עשירות בכסף?

"מי אינו מרגיש עשירות ברוחניות, אלא אם כן הוא מושג, ולגבי מושגים ברכת סנדק לא מגיע להם כלל".

שאלתי: האם יש מקור לכך שסנדק יש לו כח מיוחד לברך, כך אומרים אנשים? לי לא ידוע דבר כזה.

התכבדתי בסנדקאות. ושמעתי פעם מפי רבינו ששייך לחשוב (בשם החיד"א) על ג' דברים: א' שיהיה צדיק, ב' שישמור בריתו, ג' שיתוסף בו נשמה קדושה, ורבינו אמר כי הוא מוסיף שיהיה לו אריכות ימים ושנים. ע"כ. מתי לחשוב את זה לפני החיתוך או אחרי, או בשעת החיתוך? "אין נפק"מ ואפשר בג' זמנים הללו".

בא אלי אברך בבהלה, וסיפר על תופעה המתרחשת בביתו מזה כמה ימים, הגורמת לחרדה לו ולבני ביתו, והם אינם מוצאים לה פתרון: "ציפור גדולה נכנסת אלינו לסלון הבית, כשאנחנו מסלקים אותה, היא יוצאת, אבל בתוך דקה-שתיים חוזרת שנית. שוב אנחנו מגרשים אותה, ושוב היא חוזרת..."

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א על איתותים משמים

"וְשִׁלַּח אֶת הַצִּיפּוֹר הַחִיָּה" (ויקרא י"ד, ז')

יכולני לצטט בפניך את דבריו של יונתן בן עוזיאל לקמן (פסוק נ"ג), ויתכן שתמצא שם את הפתרון לתופעה של הציפור החודרת לביתך: "יונתן בן עוזיאל מתקשה: מדוע מצווה התורה בענין המצורע לשלח את הציפור השניה, ולא לשוחטה, כפי שעושים לציפור הראשונה? "ומסביר, שכיון שהמצורע נעש בגין לשון-הרע שדיבר, שילוחה של הציפור השניה נועד להזכיר לו את חטאו, שאם ישוב וידבר לשון הרע, תחזור אליו הציפור שנית, ותזכיר לו את הטרואמה הגדולה שהיתה מנת-חלקו בתקופת היותו מצורע. "לכשיזכר האדם בכך, יש סיכוי רב שישפר את דרכיו ויפסיק לדבר לשון הרע. הציפור החיה משמשת, אפוא, לתזכורת, שאם ישוב וידבר לשון הרע, היא תחזור לביתו ותזכיר לו את הדבר".

האברך שמע את הדברים, ולאחר שעשה חשבון נפש, הסכים שאכן מדברים בביתו לשון הרע, וקיבל על עצמו להתחזק בדבר. והציפור לא באה יותר.

...

"וְגַלְתָּ אֶת כָּל שְׁעָרוֹ" (ויקרא י"ד, ח')

"אינני מבין כיצד אתה רוצה שיהיו לך ילדים?" - אמר מרן הגר"ח קנייבסקי מי ששומר על פיו, שומר מצוות נפשו, ועל אחת כמה וכמה אם האדם מנצל את פיו אך ורק לעמל התורה, השי"ת משיב לו על כך בכפל כפליים, ופיו הופך להיות פה קדוש, כל מה שמוציא מן הפה - מתקיים, כמו שכתוב "ותגזר אומר ויקם לך". נוכל ללמוד זאת ממה שסיפר לנו הרב ד"ר משולם הרט:

מעשה בבני זוג שלא שמרו עדיין מצוות, ולא נפקדו שנים רבות בילדים. הרופאים חיוו דעתם שבדרך הטבע אין להם כל אפשרות להיפקד. בשלב מסוים הציע להם הרופא המטפל, לעלות לביתו של מרן הגר"ח קנייבסקי ולקבל ממנו ברכה.

בני הזוג הסכימו, והבעל הגיע לביתו של הגר"ח. כשסיפר את סיפורו הביט בו הגר"ח, וראה שהוא מגודל-שיער. שערו שגלש על גבו, נראה כשל אשה... פנה אליו הגר"ח ואמר לו: "אינני מבין כיצד אתה רוצה שיהיו לך ילדים, הרי גם אתה אשה!"...

כיון שהיה זה בימי ספירת העומר, אמר לו הגר"ח שבל"ג בעומר ילך להסתפר ובירכו. והנה פלאי-פלאים; הבעל הסתפר, הברכה התקיימה, נגד כל התחזיות של הרופאים.

ההסבר לכך הוא כפי שאמרנו, שיהודי העמל בתורה בצורה נוראה בכל ימי חייו, זוכה שהשי"ת מעביר דרכו את השפע לעולם, ומה שהוא מוציא מפיו, מתקיים.

(מתוך 'ברכי נפשי' בעריכת הרב משה מיכאל צורן)

כשמעתי את הדברים הללו יוצאים מפי האברך, אמרתי לו: "הרי אתה עצמך אומר שיש לך הרגשה שהציפור נשלחה מן השמים, ואם כן כיצד הנך מעלה בדעתך פתרון שכזה של הריגת הציפור? וכי אם תהרגנה, תתפטר ממנה ומהרמזים שהיא מביאה עימה?"

משל למה הדבר דומה, לאדם הנוסע ברכבו, ולפתע נדלקת נורה אדומה בלוח המחוונים שלו. כיון שרק לפני שבוע-שבועיים רכש את הרכב, הוא עדין אינו בקי בכל סימני הנורות, ואינו יודע אל-נכון מה הוא הפריט במכונית העומד לפני קלקול, ושבעטיו נדלקת המנורה.

הוא ממשיך לנסוע, אבל הנורה כבית ונדלקת שוב ושוב, וביתר תכיפות, מה שאומר שהתקלה מחמירה והולכת.

הדבר מרגיז את הנהג, ומפריע לו לנהוג בשלווה. עכשיו נעצור רגע ונחשוב: וכי אם הנהג ייקח פטיש וישבור את הנורה, ויסלקנה מן העולם, תיפטר הבעיה שהתעוררה ברכב? הרי ללא ספק המצב רק ילך ויחמיר, המנוע עלול להתחמם, עד שהמכונית תיתקע לגמרי ולא תמשיך יותר בנסיעה, וגם נוסעי הרכב יכנסו לסכנה-רבתי!

אם כל מציאותה של נורה זו היא כדי להתריע מפני תקלה כלשהי במכונית, הרי הפתרון האחד-והיחיד העומד בפני הנהג, הוא להעמיד את הרכב בצידו הדרך, ולבדוק את המערכות.

ואם הוא עצמו אינו יודע לעשות זאת, עליו להזעיק איש מקצוע, או לחילופין לקרוא לרכב גרר, שיגרור את הרכב אל המוסך, ושם יבדקו את התקלה.

"גם במקרה שלך", אמרתי לאברך, "הרי עושה רושם שהציפור נשלחה מן שמיא כדי להצביע על 'תקלה' כלשהי בביתכם, ואם כן בודאי שהריגתה של הציפור לא תסייע בידך במאומה".

"ואם כן מה עלי לעשות?" - שאל האברך, כשענן של דאגה מכסה את פניו. "אם אתה חושב שאני הכתובת לדברים אלה, הינך טועה", השבתי לו, "אבל

<< המשך מעמוד קודם

ר' גדליה הוניגסברג שליט"א רצה לכבדני עתה פעם ב', אבל אני מפחד מצוואת ר"י החסיד ואמרתי לו שיכבד לרבי ניסים".

בהזדמנות אחרת אמר רבינו כנ"ל עם מעט תוספת: "ברבי יהודה החסיד כתוב שלא, וכן כתב הרמ"א. החזו"א כשבקשו ממנו, לקח סנדקאות פעם שניה, כנראה סבירא ליה שהטעם כמ"ש ברמ"א משום שעשירות תתחלק לעוד אנשים, אם כן זה לא שייך לסנדק לקבל או לא. אבא לקח, ובסוף ימי

אמר שהרמ"א אוסר, וזה היה תירוץ להתחמק. אני לא לוקח, מה אני צריך ליקח דלא כר"י החסיד. אבל אם יתעקש מישהו - אקח. החזו"א אמר לי שהעולם מקפיד בצוואת רבי יהודה החסיד רק על מה שהתקבל, אבל אבא הקפיד גם לגבי לא לצחצח נעליים לפני נסיעה, ולא לחזור לבית כשהלך כבר".

(מתוך הספר 'כל משאלותי')

פעם אחת הגיע לארץ ישראל המשגיח של ישיבת לייקווד, רבי נתן וכטפויגל זצ"ל, והוא רצה להיכנס לרבי שלום זצ"ל. התלוויתי אליו, וכשהגענו, רבי שלום היה חלש מאד והיה לו קשה לקבל אנשים, אבל הידידות שהיתה לו עם רבי נתן זצ"ל, היתה מוראדיג!

הגה"צ רבי ראובן קרלינשטיין זצ"ל, על מה ששווה יותר מכל הסיגופים

שמעתי מעשה נפלא מרבי משה שמואל שפירא זצ"ל, והסיפור 'מתלבש' כמין חומר לענייננו:

יהודי מפטרבורג, בשם גינזבורג, עשיר מופלג, צדיק וירא שמים, היה קונה בכל שנה את 'פתיחת ההיכל' של 'כל נדרי'. היתה לו על כך 'חזקה' במשך שנים רבות. גם אם מישהו היה מנסה להתמודד איתו, ולהעלות את המחיר, היה הוא מעלה עוד יותר, ולבסוף - זוכה.

והנה היה שם עשיר נוסף, א' גרויסער עם הארץ, שבמשך כל השנה לא היו רואים אותו, כמעט, בבית הכנסת. יום כיפור אחד הוא החליט שאם גינזבורג קונה כל שנה בכל מחיר את פתיחת ההיכל של 'כל נדרי', השנה

הוא לא יתן לו, הוא יקנה זאת בכל מחיר! ואכן בהתמודדות שביניהם העלה העשיר השני את המחיר לגובה כזה שגינזבורג לא יכול היה לעמוד בו, ולבסוף זכה!

"זכה לו, זכה לו"...

"מי שברך... בבקשה, בכבוד", קרא הגבאי, "כבודו מכובד בפתיחת ההיכל".

והוא? עם הארץ שאין כדוגמתו... לא יודע מה זו 'פתיחת היכל'... שואל את העוזר שלו, אך גם הוא לא יודע...

והגבאי קורא לעברו: "נו! נו! בכבוד! כל הקהל מחכים לכם!"

בלית ברירה הוא שואל את הגבאי: "מה זו פתיחת ההיכל?"

- "פשוט מאד, פתיחת ההיכל"

- "דבר עברית, לא טורקית!"

- "תעלה במדרגות, פתח את ארון הקודש, תוציא

את ספר התורה ותתן אותו לשליח הציבור"...

הוא ניגש ועשה 'פתיחת ההיכל'.

בסיום התפילה, כשחזר לביתו, שאל אותו עוזרו: "תמנהי על כבודו! השקעת סכום אדיר, עד שנצחת את גינזבורג על 'פתיחת ההיכל'. איך יכול אדם פיקח שכמוך, סוחר ממולח, להשקיע סכום כה גבוה על דבר שלא ידעת בכלל מהו?"

נענה העשיר ואמר לו: "אכן, באמת לא ידעתי מהו, אבל דבר אחד כן ידעתי: אם גינזבורג מתמודד עליו - סימן מובהק הוא שהעסק משתלם וכדאי להשקיע בו! אם לגינזבורג זה טוב - גם בשבילי זה טוב!"

וגם בנדון דידן, רבותי! אם הגאון אומר על ריסון הפה שזה נחשב 'לתשובה', זה מספיק גם לנו! אם עבורו זה 'תשובה' - גם לנו זה 'תשובה'. אם לגאון זה טוב - גם לנו זה טוב!

ה' יהיה בעזרנו, שנזכה באמת לקיים את הפסוק (תהילים ל"ד, י"ג): "מי האיש החפץ חיים אוהב ימים לראות טוב, נצור לשונך מרע ושפתך מדבר מרמה", ונזכה לשוב בתשובה שלימה.

(מתוך הספר 'יחי ראובן')

"אדם כי יהיה בעור בשרו שאית או ספחת" (ויקרא י"ג, ב')

הנגעים האמורים כאן, היו באים על לשון הרע, כמבואר בגמרא (ערכין טו ע"ב).

פעם אחת הגיע לארץ ישראל המשגיח של ישיבת לייקווד, רבי נתן וכטפויגל זצ"ל, והוא רצה להיכנס לרבי שלום זצ"ל. התלוויתי אליו, וכשהגענו, רבי שלום היה חלש מאד, והיה לו קשה לקבל אנשים, אבל הידידות שהיתה לו עם רבי נתן זצ"ל היתה מוראדיג!

כשראה רבי שלום את רבי נתן, אזר כח לקבל את פניו, אך כיון שהדיבור היה קשה עליו, אמר לו רבי נתן: "אני אזכיר לכם את השמוע'ס שאמרתם

כשהייתם בלייקווד, עם הניגון שלכם", ופתח ואמר:

כך:

הגר"א כותב באגרת: "ועד יום מותו צריך האדם להתייטר, ולא בתעניות וסיגופים, אלא ברסן פיו וברסן תאוותיו, וזהו שווה יותר מכל התעניות והסגופים שבעולם!"

"וזה היא התשובה!"

אם אתה רוצה לדעת מה זה 'תשובה' - תשובה היא רסן פיו ורסן תאוותיו. ודבר זה 'שווה יותר מכל התעניות והסגופים שבעולם', שווה אף יותר מאלף גלגלי שלג!...

הגר"א ממשיך: "וכל רגע

ורגע שהאדם חוסם פיו - זוכה בשבילו לאור הגנוז, שאין כל מלאך ובריה יכולים לשער, ובזה יכופר לו כל עוון, וניצול משאול תחתיות".

אם לאדם 'בוער' לומר משהו... עומד לו כבר על קצה הלשון... והוא חוסם את פיו - הוא זוכה לאור הגנוז, לאור כזה שאפילו המלאכים לא זוכים לו! הוא זוכה לכפרת עוונות ומציל עצמו משאול.

אחר כך המשיך רבי נתן: "הוספתם להביא קטע נוסף מדברי הגר"א: 'אבל העיקר לזכות לעולם הבא - בשמירת פיו, וזה יותר מכל התורה'."

תשמעו דיבורים: "וזה יותר מכל התורה!"

מסיים הגר"א את האגרת: "כי הפה הוא קודש קודשים!"

אי! אי! אי! "כי הפה הוא קודש קודשים!"

אלא ששאלת השאלה: איך אומר הגר"א על רסן הפה "וזה הוא התשובה", והלא יש לנו את כל הלכות תשובה של הרמב"ם, יש לנו את כל ה'שערי תשובה' של רבינו יונה, וכדי לכפר על מעשה עבירה צריכים לקיים את כל חלקי התשובה: חרטה, וידוי וקבלה לעתיד?

התשובה לכך היא, שבוודאי יש צורך בכל התהליכים האלו, שכתבו הרמב"ם ורבינו יונה, אולם כדי לזכות לכך שהתשובה תתקבל - זה על ידי ריסון הפה והתאוות!

כשהייתי בן 15, חברי לקה ברגליו. רגליו היו נפוחות והבחור לא היה מסוגל לעמוד, על רגליו ונאלץ לשכב במיטתו. אחרי חודשיים של סבל החליטו ההורים לקחתו ל'חזון איש'. הם נשאו אותו על הידיים במונית, ואני התגנבתי ונכנסתי עמם אל הקודש פנימה

הגה"צ רבי אריה שכטר שליט"א, על הנהגותיהם המיוחדות של גדולי ישראל

הידיים במונית, ואני התגנבתי ונכנסתי עמם אל הקודש פנימה. כשנכנס לחדרו של גדול הדור, הורה לו ה'חזון איש' לשבת על הכסא ולהוריד את התחבושת מרגל ימין. כאשר עשה כדבריו לקח ה'חזון איש' את הרגל מלאת הפרשות וריחות הצחנה, בחנה מצד לצד וליטף אותה כרופא רחמן, וכך החזיק מספר שניות ברגל בחום ובאהבה, והסתכל. כשסיים ללטף שוב ושוב את הרגל, בקשו להסיר את התחבושות מרגלו השמאלית, וגם אותה ליטף באהבה וברכות.

כשסיים ללטף את שתי הרגלים החולות במלוא האהבה, מסר ה'חזון איש' להורי הבחור בקבוק קטן ריק, הנושא טיקט של בית מרקחת 'רפואה' ברחוב רבי טרפון פינת רבי עקיבא. לאחר מכן הפנה אותם לרכוש את התמיסה הרשומה על גבי התווית, והורה להם למרוח אותה בלילה על הרגלים הפצועות. הם הלכו לבית המרקחת, קנו את התמיסה, מרחו, ובבוקר הוא קם על שתי רגליו בריאות! לאחר מעשה ישבתי וחשבתי: לא הייתי מתפלא אם ה'חזון איש' הורה לבית המרקחת למלא מים פשוטים בבקבוקון... ברור שבכוחו לחולל ניסים גלויים, כולם חזו עין בעין ברוח קודשו, אך תמתי: מדוע היה עליו ללטף את הרגל המוגלתית?! אולם לאחר מחשבה הגעתי למסקנה הבאה:

מין ה'חזון איש' ידע שבחור זה שכב במשך שבועות ארוכים בחדרו, ולא יכול היה לעלות לבית המדרש. ברגישותו הדקה לנפש הזולת הבין ה'חזון איש' שדימויו העצמי של הבחור נפגע מכך, וכבר חש הוא מנותק מאווירת הישיבה. וכדי שביטחונו העצמי הירוד לא יהיה לו לרועץ בחזרתו לשגרה, ליטף את רגליו, כשהוא מחדיר בו את הדימוי העצמי שאבד ממנו, וכך יוכל לשוב מחוזק לישיבה.

ה'חזון איש' זצ"ל חשב על פרטי הפרטים, כדי להעניק הרגשה טובה לכל יהודי. אולם כדי ללטף רגלים חולות ופצועות, יש צורך באהבת ישראל עצומה!

(מתוך הספר 'אריה שאג - פורים פסח')

'והובא אל הפה"ק' (ויקרא י"ד, ב')

כדי להבין עד כמה ענייני בין אדם לחברו רחבים מני ים, נתבונן מעט בהלכותיהם של גדולי ישראל, שזכינו לחסות בצלם, ונלמד מעט מהנהגותיהם המושלמות.

ככל שאדם גדול יותר, כך הוא שם לב ומתייחס לפרטים הקטנים בענייני בין אדם לחברו, וכן לאנשים הקטנים, לכאורה. גדולי האומה ניכרים דווקא על ידי היחס והאכפתיות שמעניקים הם לילדי ישראל הרכים.

כשהייתי כבן שש וחצי, לקחני אבי בפעם הראשונה אל פאר הדור, מרן

ה'חזון איש' זצ"ל. בימים ההם לבשו הילדים מכנסים קצרים וחולצות בעלות שרוולים קצרים. כשנכנסנו, פנה אלי ה'חזון איש' בקול נעים: "אתה לומד תורה. אם תגיע במקומות המכוסים, יהיה עליך ליטול ידיים. לכן אני מייעץ לך ללבוש חולצה בעלת שרוול המכסה את המרפק, וכן מכנסים ארוכים המכסים את הברך, וכך תלמד תורה בלא לגעת במקומות המכוסים".

גדול הדור רצה שהלימוד יהיה בשלמות ובטהרה, הוא נהג כאב אהוב. היה זה ניסיון קשה בימים ההם. גדלתי בתל אביב, כל בני גילי לבשו בגדים קצרים, כיצד יגיבו כאשר יראו אותי?

הלכתי לבית הספר לבוש במכנסים ארוכים, כשראו אותי החברים, הם עשו סביבי שלושה מעגלים ושרו לי: "אבא'לה קטן הלך לגן, הגן סגור, אבא'לה פטור".

אך אני לא נבהלתי. ה'חזון איש' החדיר בי גאווה בדרכי ה', ידעתי שההלכה הראשונה בשולחן ערוך היא: לא יבוש מפני המלעגים עליו בעבודת ה'.

בצרתם לו צר

כשהייתי בן חמש עשרה, חברי בן השמונה עשרה לקה ברגליו. רגליו היו נפוחות והפרישו מוגלות נוראיות. הבחור לא היה מסוגל לעמוד על רגליו אף לשניה, ונאלץ לשכב במיטתו, כשהוריו המסורים מגיעים לישיבה פעמיים ביום לחבוש את רגליו, ולמרוח עליהן משחות שונות, אך ללא הועיל. אחרי חודשיים של סבל החליטו לקחתו ל'חזון איש'. הם נשאו אותו על

חוויה רוחנית יומית מדי יום אצלך במייל

'ניוזלטר' מלא וגדוש בתוכן תורני - הלכתך, אקטואלי ומרתק. עם סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... בהגשה מקצועית עם טעם של עוד... להצטרפות שלח מייל ל-

dirshu@dirshu.co.il

הפורחת בכל יום.. הניוז היומי של דרשו.

אגלה לכם סוד: זכיתי לקבל תורה בבחרותי בישיבת פונביז', מפי מורי ורבי הגה"צ רבי אליהו אליעזר דסלר זצ"ל. שמעתי מפיו אמרה המיישבת תמיהות רבות: רבים תמהים מפני מה דרך רשעים צלחה. מדוע רואים לפעמים שפע עשירות מופלגת, אצל אלו שאינם ראויים לכך במעשיהם?

הגאון רבי ברוך דב פוברסקי שליט"א, ראש ישיבת פונביז', בסיפורים אישיים והכוונה בלימוד חובה לקרוא לפני תחילת זמן קיץ!

ועדיין השאלה במקומה עומדת - מעירים לנו קמיה ראש הישיבה שליט"א, בצפייה להבין דבר לאשורו: איך אכן נדע מי הוא אותו מלאך - שליח המדבר מפי הגבורה!?

"כיום, לדאבוננו, אכן היטשטשו גבולות ושורר בלבול. ברם, בני ישראל נחוננו משמים בחוש מוטבע ויש בידיהם כלי בוחן. השי"ת אינו נוטש את עמו, ומעניק להם חוש רוחני בין תכלת לקלא אילן.

"וגם בימינו, רואים אכן במוחש שישנם כאלו הנכללים בגדר 'לא זכה'... "אכן כל מחנך ומורה צריך להיות מודע לכך, שיש כאלו המתקשים והדרך הנכונה היא להתייחס אליהם בנועם ולהסביר להם שבעזר השי"ת, גם הם

"הנני משתדל בכל שיעורי, בכל שנות הרבצת התורה שלי, שלא להשתמש ב'יש ליישב בדוחק'. זאת יכול היה רק ענק הרוח המהרש"א זי"ע, לומר. בשגב קדושתו ועוצם עמקותו בתורה. ה'דוחקים' שלנו - עדיף שלא לאומרם. אני אומר בשיעורים רק סברות מרווחות, בהירות ונהירות, שיש בהן תענוג ללומד ודברי התורה מוטעמים לחיכם של התלמידים הצעירים.

"הייתי אצל מרנא ה'חזון איש' זי"ע אודות 'שטיקל רמב"ם' קשה מאוד, שנתייגענו רבות להבין דבריו. עלה ברעיוני יישוב כלשהי לקושיא שנתחבטנו בה, והצעתני את הדברים לפני החזון"א, תוך שאני מציין בפניו כי בדוחק יש ליישב כך וכך.

- 'ומדוע אתה מציין 'בדוחק'?', שאלני החזון"א.

- 'פארט איז דאס א דוחק', השבתי. למרות קושי הקושיא, עדיין התירוך אינו נהיר כל כך.

"אויב אזוי", אמר לי החזון"א, 'וואס ווארפסטו דאס אויפן רמב"ם? (-אם אכן המהלך דחוק, מדוע הינך 'מטיל' זאת על הרמב"ם), בעסער זאל בלייבן שווער'.. (- עדיף שהרמב"ם יישאר קשה מאשר ליישבו בדוחק)."

הקב"ה יושב ושונה כנגדו

"זאת צריך גם כל תלמיד לדעת. כשהוא שומע 'שיעור', ידע כי הקב"ה יושב ושונה כנגדו!

"אגלה לכם סוד", צופן הגרב"ד אמריו. "זכיתי לקבל תורה בבחרותי בישיבת פונביז', מפי מורי ורבי הגה"צ רבי אליהו אליעזר דסלר זצ"ל. שמעתי מפיו אמרה המיישבת תמיהות רבות. רבים תמהים מפני מה דרך רשעים צלחה. מדוע רואים לפעמים שפע עשירות מופלגת אצל אלו שאינם ראויים לכך במעשיהם - כפי מבט עיני הבשר של אנשים קטנים כמונו. ודאי הכל נקצב משמים, ואולם יש גם הסבר מתקבל על הדעת:

"כאשר ברא הקב"ה את עולמו ברא גם את היצר הרע והציבו על משמרתו - להטעות בני אדם במעשיהם. התאונן היצר וטען: 'אין כאן שוויון. כגמול לקיום המצוות - מובטח לו ליהודי עונג רוחני בזה ובבא עד בלי גבול. ואילו אם ישמע בקולי - לא ירוויח מאומה ויצא נפסד מכל עבר, וכי כיצד יש לי כלל סיכוי לשכנע את הבריות?'

"אמר לו הקב"ה: 'כנים דבריך. דברי טעם אמרת. הא לך ארגזי מעות, כוח להוריק שפע רב'..."

"והפטיר הרב דסלר: 'יש גבירים, שכל אסמי ממונם אינם באים אלא מאותו אוצר'..."

"וכשם שהדברים אמורים לגבי עשירות. כן ממש לגבי חכמה. וגם כאן, הדברים מפורשים בחז"ל. כך הוא לשון המדרש (במדבר פכ"ב, ו): 'שנו רבותינו, שני חכמים עמדו בעולם, אחד מישראל ואחד מעובדי כוכבים, אחיתופל מישראל ובלעם מאומות העולם, ושניהם נאבדו מן העולם. וכן שני גיבורים עמדו בעולם, אחד מישראל ואחד מאומות העולם, שמשון מישראל וגלית מאומות העולם, ושניהם נאבדו מן העולם. וכן שני עשירים עמדו בעולם, אחד מישראל ואחד מאומות העולם, קורח מישראל והמן מאומות העולם ושניהם נאבדו מן העולם, למה שלא היה מתנתן מן הקב"ה אלא חוטפין אותה להם'. הרי לנו דברים מפורשים. יש שאחד מוסר מחכמת תורתו, ומקור מעיינו אינו מן הקדושה. הוא משמיע שיעורים נפלאים, אך אין זה בשליחות הקב"ה. מרב ומורה כזה יש להמלט!'

יזכו להבין בבוא העת. וכי אני מבין הכול? הן התורה כה עמוקה ורחבה! ככל שמעמיקים מוצאים יותר ומבינים יותר, וכל אחד כפום דרגא דיליה, ידעו נא גם בחורים אלו שעליהם להשקיע כפי מיטב יכולתם, ואט אט ישכילו יותר ויותר, ובבוא היום יבינו על בוריה גם סברא פלונית.

"יש אצלי בשיעור הישיבה בחור שהנני מחבבו ביותר, ומפני מה? כי ביום מן הימים הסברתי לו סברא מסוימת. ומשלא הבין - זלגו דמעות מעיניו. בזאת חפצתי. בחור כזה חפץ הנני לצידי, הדמעות הללו שוות המון!

"אמרת לי: 'שאל בני, שאל ככל שתחפוץ, אשתדל להסביר לך כמסת ידי, ודע לך, שאם לא תבין היום - תבין למחר, ואם לא למחר - מחר שהוא לאחר זמן, אבל יום יבוא ותזכה להשיג'."

קנאת סופרים תרבה חכמה

ומה דעת התורה בדבר הענקת תמריצים בדמות פרסים, מעמדי הוקרה ותארי כבוד? מצד אחד הם מהווים תמריץ עצום, ומעודדים תחרות לימודית בין החברים מבחינת 'קנאת סופרים תרבה חכמה', ומצד שני מתגבר בכך הסיכון לפיתול של תלמידים 'ממוצעים' שאינם עומדים בקצב התובעני, והעדר הפרס רק מעצים את שברון רוחם. מהי הדרך הנכונה?

"אשיב לכם בסיפור מעשה דבדידי הווי עובדא", חושף בפנינו הגאון שליט"א. "היה זה בימי בחרותי בישיבת פונביז'. בשמחת תורה מכרו את אמירת 'אתה

את הספר, ולימים קיבלתי הודעה על זכייתי בפרס הכספי. "לכבוד הזכייה התקיים מעמד מיוחד בתל אביב, בו נשאו דברים רבני הקרן לצד אישים רבניים מחוגים שונים. כמייצג מקבלי הפרס, הוטל על שכמי התפקיד לשאת דברים אף אני. נעמדתי והרציתי את משנתי, שגם אם הענקת הפרס נצרכת בדורותינו החלשים כתמריץ כלשהו, אך נדרש לדעת ואין לשכוח שאין זה המצב הרצוי והאידיאלי... את הרבש"ע אין צריך לעבוד עם תמריצים גרידא..."

במהלך השיחה ביקשנו הדרכה מראש הישיבה שליט"א לימי בין הזמנים ראש הישיבה משיב ואומר: "ברצוני לספר לכם: לפני רבות בשנים, אמר לי רופא נאמן שהיה ידיד המשפחה, עצה טובה בדרך הלימוד, והדבר בדוק ומנוסה.

"כי הנה בדרך כלל, כשעוסקים בסוגיה בעמלה של תורה במשך כמה שעות רצופות, מרגישים עייפות במוח וצורך לנוח קצת. ואמר לי הרופא, כי לקיים ענין זה לא צריך להפסיק לגמרי מלימוד התורה, אלא די ללמוד סוגיה אחרת.

"וביאר הדבר עפ"י חוקי הטבע, כי מוחו של אדם מורכב מרובי רבבות של תאים מוחיים, וכל סוגיה או ענין שעוסק בו, נעשה על ידי זה תא מסוים בראש. והתא הזה כבר תפוס לענין זה, ולאחר שעות רבות של שימוש בו הוא מתעייף, אבל ישנם עדיין תאים אחרים שלא השתמש בהם כלל, ולכן כאשר האדם עובר לסוגיה אחרת הרי הוא נותן לו מנוחה, ומשתמש כבר בתא שלא נתעייף כלל. והדבר הזה הוא בדוק ומנוסה בכל עת, כי יותר קל ללמוד עניין אחר לאחר כמה שעות, ומרגישים רעננות.

"זהו הרי ממש עניין הדומה ליונה, שנחה באחד מכנפיה ופורחת בשנייה, כך צריכה להיות דרך המנוחה בין הזמנים, שלא להפסיק ברצף הלימוד, כי בכך הרי יורד ממעלתו וממדרגתו והרי הוא כמת, והרי כל אשר לו יתן האדם בעד נפשו, ומי הוא אשר יתיר לעצמו לרדת למעלה התחוננה יותר שהיא כבר לו כשאלו מטה, אלא ראוי לכל אחד לבחור לו מסכת אחרת לימי בין הזמנים, ובפרט בימים שלפני פסח, שמתקנת חז"ל להיות דשואלין ודורשין מעניינו של יום, וכן גם אפשר להוסיף עוד מסכת קטנה לסדר שני, אשר מעלה נוספת בזה, ולשנות הסוגיות הנלמדות פעם בפעם."

(מתוך המבשר תורני ערב פסח תשע"ח שיחה מיוחדת עם המשתתפים: הרה"ג רבי ישראל שטיינמן שליט"א ר"מ ישיבת ויז'ניץ-אלעד הרב יעקב הייזלר סופר 'המבשר תורני' הרב מנחם מענדיל גפני סופר 'המבשר התורני')

הראת' לכל המרבה בלימוד דפי גמרא עד לפורים, לקראת סוף זמן החורף. רכשנו אני, ולהבחל"ח ידידי הגר"ש ברמן זצ"ל (לימים ר"י פוניבז') את הכיבוד, בקבלה ללמוד 500 דפי גמרא עד למועד הנקוב.

"נכח שם יהודי אמיד מאמריקה, ותפעם רוחו. הבטחה על 500 דף היתה באותם ימים מחזה נדיר עד מאד, שכמעט ולא נשמע דוגמתו. ברוב התרגשותו, הבטיח שיעניק לכל אחד מאתנו סט שלם של כל הש"ס בגמר לימודינו, אך הוסיף והתנה תנאי בדבר, שנעמוד בכור המבחן על חמש מאות הדפים אצל מרן החזו"א זי"ע.

"נכח שם יהודי אמיד מאמריקה, ותפעם רוחו. הבטחה על 500 דף היתה באותם ימים מחזה נדיר עד מאד, שכמעט ולא נשמע דוגמתו. ברוב התרגשותו, הבטיח שיעניק לכל אחד מאתנו סט שלם של כל הש"ס"

"והנה לתדהמתנו, כאשר באנו אל החזו"א וסיפרנו על מטרת בואנו, השמיע סירוב נחרץ... הוא לא הסכים שנקבל על כך מתנה נחשקת זו... בצחות לשונו אמר שאנו צריכים לשמוע בקולו כי יש לו 'מיגו' שעליו לבחון אותנו, ולגופו של עניין, יש עמדו טעמים כמוסים שלא ניטול את המתנה." "ודאי שבדורינו אנו לא נאמרו הדברים לכלל. הפרסים ממריצים את הצעירים ומביאים תועלת רבה, ועדיין, יחד עם זאת יש לשנן ידיעה נחוצה וגם זה בסיפור מעניין שאספר לכם:

"היה זה כאשר יצא לאור עולם ספרי הראשון, הכרך הראשון של 'בד קודש'. פנה אלי הג"ר אפרים בורדינסקי זצ"ל, מגדולי מרביצי התורה בדור האחרון, ששימש

בגבאות בקרן פרסים למחברי ספרים ע"ש הרב קוק, וסיפר שבאותה שנה לא הגיעו ספרים חדשים לשולחן הקרן, ואין להם למי להעניק את סכומי הכסף, והוא מבקשני לשלוח את ספרי...

"התחבטתי בדבר, אחר שמקבלי הפרס בשנות קדם, היו גדולי עולם כמרן הגרא"ז מלצר זצ"ל בעל 'אבן האזל' והגר"י פלקסר זצ"ל ר"י 'שפת אמת' בעל 'שערי יצחק' ועוד, ונמלכתי בעצת אאמו"ר זצ"ל. בעצתו, מסרתי אכן

הפטיר רבינו: "והאב אינו זקוק לברכה שיזכה להיות תלמיד חכם?!..." (מפי השמועה)

שם לתינוק

רבינו נשאל על קריאת שם לבן. אמר: למה אומרים 'שרה אמנו', 'רבקה אמנו', 'רחל אמנו', 'לאה אמנו', ולא סבתותינו? משום שאנו חשים קרובים אליהן, בבחינת אמא. לכן כדאי לקרוא בשמות האמהות והדורות הקודמים, שבזה מרגישים קרבה אליהם. לא כדאי לחפש שמות חדשים שהתחילו לקרוא בדור האחרון.

(פרי חיים, גליון ג)

כבוד את אביך

מעשה באברך שכיבד את אביו בסנדקאות בנו בכורו, ואביו מסר את הכיבוד לאביו, סבו של הרך הנימול. בבן השני, טענה האם שהסנדקאות מגיעה לאביה. האב טען לעומתה שאביו עדין לא היה סנדק. אמרה האם: "אתה כבדת אותו, אם בחר לכבד את אביו זה ענייני".

שאלו את רבינו, שענה: "וכי כיבוד האב מסתיים בפעם הראשונה? בעצם, אינו מסתיים גם בפעם השניה, אלא שצריך לכבד גם את חמיו. אבל כאן שבפועל האב לא היה סנדק, כבודו קודם".

חקר אחד הנוכחים: "ואם גם הפעם יכבד אדם אחר, יכבדו גם בסנדקאות השלישית?"

ורבינו השיב: "אכן כן!..."

(צדיק כתמר יפרח, קפח)

(לקט מתוך הגדה של פסח 'אהלי תורה')

כששמעו שבה, שגרו אליו שני חכמים לבקש רשותו למנות את רב אחא. עכבם. שלחו שנים נוספים, ועכבם. עד שהיו עשרה ודרש בפניהם, ומינהו. אף כאן, אילו לא היו שולחים מנין תלמידי חכמים לא היה דורש דרשתו, ורב אחא היה דורש ומתמנה. ועל ידי שיגור המנין כדי למנות את רב אחא, אפשרו למר בר רב אשי לדרוש ולהתמנות. הרי ש"אין חכמה ואין תבונה ואין עצה לנגד ה'" (משלי כ"א, ל') ועצתו לעולם תעמוד.

(ימלא פי תהילתך, אמונה, סוד)

סוד הנישואין המאושרים

אברך שאל את רבינו: "מה סוד הנישואין המאושרים?" ענהו: "הבעל צריך לדעת שני דברים: הראשון, מתי לשתוק. והשני, מתי לא לדבר."

והוסיף: "אלו שני דברים שונים..."

ופעם יד רבינו בדרכו לתפילה. ניגש אברך וביקש עצה לשלום בית. הושיט לו רבינו ידו, ושתק. אחז בידו, והשתיקה התארכה. דקה, דקה וחצי, שתי דקות. שמת ידו, ופנה ללכת.

האברך מיהר אחריו: "אבל הרב, מה העצה?"

ענהו: "קיבלת אותה: לשתוק!..."

(מפי השמועה)

הברכה לאב ולבן

אברך נכנס עם בנו לקבל ברכה לרגל בר המצווה: "שראש הישיבה יברכו שיזכה להיות תלמיד חכם!"

הבן התברך במאור פנים, ונכד רבינו העיר: "יברך גם את האב בברכת מזל טוב!"

נכנסתי ומצאתי את החפץ חיים יושב ובוכה בדמעות שלישי, שאלתי אותו: "רבי, מדוע אתה בוכה?". השיב לי: "על הכבוד הרב שאתם חולקים לי, שאינני ראוי לזה". מובן שניסיתי להרגיעו ולשדלו בדברים, אך ללא הועיל. הוא המשיך לטעון שהוא אינו ראוי לכבוד זה

על ענוותנותו הגדולה של ה"חפץ חיים", מפי רב העיר אישישוק, רבי שמעון רוזובסקי זצ"ל

רבי שמעון רוזובסקי זצ"ל: כאשר רצה ה'חפץ חיים' לעלות לארץ ישראל, בא לעיר אישישוק, שהייתה חביבה עליו כל ימיו, כדי להיפרד מתושבי המקום טרם עלייתו לארץ הקודש.

"בהגיע הידיעה על דבר בואו של הצדיק, יצאתי עם כל אנשי העיר אל מחוץ לעיר, כדי לקבל את פניו של גדול הדור, בכבוד ובהדר כיאות. הבחין בי ה'חפץ חיים' בין הבאים, וביקש ממני לעלות אליו ולהיכנס לעגלתו. נכנסתי ומצאתי אותו יושב ובוכה בדמעות שלישי, שאלתי אותו: 'רבי, מדוע אתה בוכה?'"

"השיב לי: 'על הכבוד הרב שאתם חולקים לי, שאינני ראוי לו'. והזכיר את דברי חז"ל (ירושלמי שביעית פ"ה ה"ג) שאם חולקים כבוד לאחד עבור שתי מסכתות שיודע, ולמעשה הוא יודע רק מסכת אחת, עליו להודיע ולגלות את האמת, שהוא יודע רק מסכת אחת.

"מובן שניסיתי להרגיעו ולשדלו בדברים, אך ללא הועיל, הוא המשיך לטעון שהוא אינו ראוי לכבוד זה.

"כשראיתי כך, אמרתי לו: 'הנה מבקשים אנו בברכת החודש: 'ותתן לנו חיים של עושר וכבוד'. דבר פלא הוא, הלא מן הכבוד אנו צריכים לברוח כמטחווי קשת, ומדוע אנו מבקשים 'חיים של כבוד?'"

"הביאור הוא, שאנו מוסיפים ומבקשים מיד לאחר מכן: 'חיים שתהא בנו אהבת תורה ויראת שמים', כלומר, מה שאנו מבקשים חיים של כבוד, הוא כדי שתתרבה בנו אהבת תורה ויראת שמים, וכמובא בחז"ל (ירושלמי קידושין) שמתוך הכבוד שחולקים לתלמידי חכמים, מתווספים אהבת תורה ויראת שמים בעולם."

"ובכן, המשכתי לומר ל'חפץ חיים': 'יש לכם לשמוח ולא לבכות, שכן מתוך הכבוד שאנו חולקים לכבודכם, תתווסף אצל הציבור אהבת תורה ויראת שמים'.

"כששמע ה'חפץ חיים' כך, נחה דעתו, הפסיק לבכות ונראתה על פניו הטהורים קרן אור של שמחה."

(מתוך הספר 'להתענג בתענוגים' פרשת בהעלותך)

"והובא אל הכהן" (ויקרא י"ד, ב')

מִן הַסְטֵיפֶלְעֶר, רַבֵּי יַעֲקֹב יִשְׂרָאֵל קִנְיִיבְסְקִי זצ"ל סיפר, שבדורו של רבי יוסף תאומים, בעל החיבור ההלכתי הנודע 'פרי מגדים', היה תלמיד חכם חשוב שחיבר אף הוא ספר הלכה.

ה'פרי מגדים' כותב בכל הלכה 'צריך עיון', גם כאשר הדבר ברור אצלו, ובהקדמתו כותב שאין לסמוך עליו כלל וכלל, והנה רואים אנו כי הכל סומכים על דעתו ופוסקים כמותו בכל מקום.

לעומתו השני, כותב בהקדמתו שביירר וליבן הסוגיות, ואפשר לסמוך על כל הוראותיו, אך למעשה אין פוסקים כמותו כלל.

מכאן שהכל תלוי בענווה, וכבר אמרו רבותינו (עירובין יג, ב): "מפני מה זכו בית הלל שנפסקה הלכה כמותם? מפני ענוותנותם!"

...

ענוותנותו של ה'חפץ חיים' היתה מן המפורסמות. הוא לא הרגיש בעצמו מעלה יתירה משאר העם, והתנהג כבעל-בית פשוט. כל ימיו לא לבש לבוש רבני, אלא לבוש פשוט, לראשו חבש כובע כמנהג בעלי הבתים בעירו. אפילו בהסכמות שקיבל על ספריו, ביקש מהרבנים המסכימים שלא לדבר בשבח המחבר, כי אם בשבח הספר ותועלתו לרבים. גם בדרשותיו נמנע מלדבר דברי תוכחה קשים, אלא היה אומר דברי התעוררות שכלל בהם גם את עצמו.

בהקדמתו לספר 'ליקוטי הלכות' כותב: "אני השפל והעני בתורה ובמעשים טובים, אינני יודע בתורה אפילו הלכה אחת על בוריה, ולא מצוה אחת בשלמותה, ואני רק כשמש קטן בבית המדרש, שמביא ספרי הרי"ף והרמב"ם ושאר הספרים על השולחן ללמוד בהם."

לא בכדי זכה, שפוסקים הלכה כמותו וספריו החשובים 'משנה ברורה' ו'חפץ חיים', התקבלו באהבה בכל תפוצות ישראל.

עוד סופר על ענוותנותו הגדולה של ה'חפץ חיים', מפי רב העיר אישישוק,

קו השיעורים של דרשו

077-2222-666 או *4992

מרנא החפץ חיים נרדם בבית המדרש, ודייני בית דין של מעלה הופיעו בפניו, לשאלו על פסק דין שנתן לאחד הקצבים בעירו...

הרב בנימין גולד

"אדם כי יהיה בעור בשרו שאֵת או ספחת" (ויקרא י"ג, ב')

"מידותיו של הקב"ה אינן כמידות בשר ודם. מלך בשר ודם, אם חטא עבדו כנגדו, מביא כבלים וכובל אותו, מביא רצועות ומכה בו, אבל הקב"ה אינו כן, אלא מגופו של אדם הוא רודה אותו שנאמר: 'אדם כי יהי בעור בשרו שאֵת או ספחת'" (תנחומא תזרע ח).

דברי המדרש צריכים באור. וכי מה קל יותר? עונש המלקות או הכבלים, או עונש הצרעת המופיעה בגופו של האדם ומצערת אותו צער רב? הרמב"ם בהלכות נגעים (יב, ה), כתב על עונש הנגעים: 'על דרך התוכחה והמוסר, הלא תראה שהם דברים בלתי טבעיים ואינם חולאים טבעיים בשום פנים, לפי שהבגדים והבתים הם חומר דומם וכו'".

גם בדברי הספורנו התבאר כן (יג, מז): "אמנם הנרדמים, אשר לא ידעו ולא התעוררו כלל לדעת דבר מזה וכו', הם בלי ספק תחת הנהגת הטבע [ויקבלו עונשים בדרך הטבע אשר אין בהם לעורר ליבות בני אדם], ובחמלתו עליהם כשהיה הרוב מהם לרצון לפניו, אמר לעורר היחידים מהם בנגעים וכו'".

מבואר מכל זה כי עונש הנגעים, אף אם הוא כואב לפעמים ומצער יותר מעונשים אחרים, אבל יש בו חמלה גדולה של הקב"ה לעמו, כי עונש שמגיע בדרך הטבע על ידי מלקות או כבלים אשר קושרים ידיו, האדם לא תמיד יתעורר מהם, כי יתלה עונשו באכזריות המלך ושריו, אבל נגע המגיע

מבשרו של האדם, שאין בו דרך הטבע כלל, הוא מעורר את האדם, וממנו מבין כי חטא ויש לו לחזור בתשובה, ובכך מכפר על חטאו.

יוצאת מכך תועלת גדולה לאדם: כי מלבד מה שעל ידי עונשים אלו של נגעים, שבאו לעורר האדם לחזור מחטאיו, הרי יש בזה עוד קולא גדולה משאר עונשים, הרי כל סיבת העונשים שמביא הקב"ה על האדם היא כדי לעוררו לחזור בתשובה, בשונה ממלך בשר ודם שמעניש לשם עונש ללא תכלית, ולכן אם יחזור האדם בתשובה, הרי שמיד יבריא ויוסרו נגעיו מעימו, כי זו כל תכלית העונשים מאת ה', ובוזה מובן כמה רחמים יש בעונש הנגעים, בשונה מעונשי מלך בשר ודם.

...

מסופר על רבי אהרן הכהן זצ"ל, חתנו הגדול של מרן החפץ חיים זצ"ל, שבהיותו אברך סמוך על שולחן חותנו, נחל פעם אכזבה בהשתדלותו להשיג משרת רבנות בעיר מסוימת. הצטער על כך ר' אהרן ביותר, והשיח את לבו בפני חותנו. החפץ חיים דיבר על ליבו, והצביע לפניו על כובד העול וגודל האחריות שברבנות, עד שאין זה כדאי להצטער ולהתמרמר בשל אי קבלת משרת הרבנות. ברם דעתו של ר' אהרן טרם נחה בזאת.

משעברו ימים, והח"ח הכיר בחתנו שצערו לא פג, הציע לפניו לספר לו מאורע שאירע לו בתקופה הקצרה שבה כיהן כרב בעיירתו 'ראדין'. מאורע זה היה אחד הגורמים לעזיבתו את הרבנות. הח"ח סיפר זאת לר' אהרן, בתנאי שיקבל על עצמו ויבטיח לו נאמנה, שלא לספר זאת לשום איש, כל עוד הח"ח חי. ר' אהרן הבטיח והח"ח סיפר לו את המאורע כפי שהיה:

אחד הקצבים בעיירה ראדין, נתפס במכירת בשר טרף. כמובן שהוא הועבר מיד מחזקתו. "הלה בא לפני, הביע את חרטתו על מעשהו, והבטיח בכל ההבטחות שבעולם שלא ישוב עוד לכסלה. בדמעות התחנן שאחזירו לעבודתו. מאחר שנוכחתי שהלה התחרט באמת, ומאיךך היה נתון במצוקה וילדיו הקטנים היו תלויים בפרנסתו, שיתפתי מידת רחמים לדין והחזרתיו לכשרותו, ואילו על חטאו, קנסתיו לנדב לבית המדרש

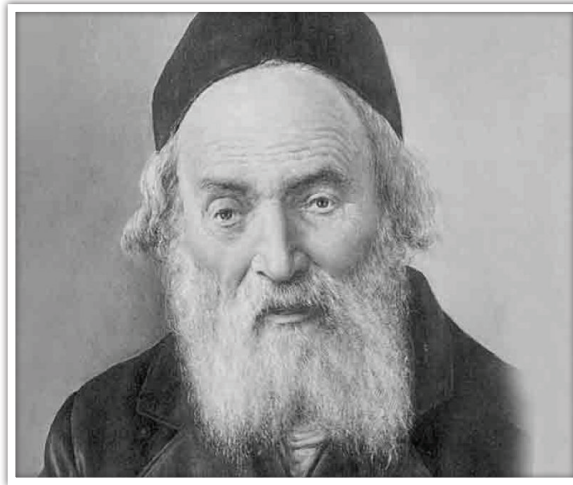
פוד (ארבעים ליטר) נרות.

"הקצב לא האריך ימים לאחר אותו מעשה, וכעבור זמן קצר הלך לעולמו. באחד הימים, ואני לומד כדרכי בעזרת נשים שליד בית הכנסת, נפלה עלי תרדמה. בחלומי, והנה שלושה אנשי צורה מופיעים לנגד עיני, והגדול שביניהם פונה אלי בשאלה: 'ר' ישראל מאיר! הלא תזכור את המאורע באותו קצב שקנסתו לנדב לצדקה פוד של נרות? אמור נא, אפוא, מה התכוונת בקנס זה? האם רק בתור עונש למען יזהר להבא, וכן לטובת הציבור למען ישמעו וייראו, או גם למען תהיה לנענש כפרה על עוונות?!

"נדהמתי מאד עד שלא מצאתי מלים בפי. ברם, ראש המדברים הרגיעני ואמר שימתינו לי עד שתשוב דעתי אלי. נתתי לב להיזכר

באותו ענין, ולבסוף השיבותי שעד כמה שהנני זוכר, הרי הטלתי עליו את הקנס לשם עונש ולא לשם כפרה. האורחים הודו לי על תשובתי ונפטרו ממני.

"כשהתעוררתי מתרדמתי, היה ראשי כבד עלי ולא מצאתי מרגוע לנפשי, חזרתי לתלמודי, ושוב נפלה עלי תרדמה, הפעם הופיע לפני הקצב בעצמו, כולו היה רצוף ומדוכדך, ובקול בוכים החל טוען כנגדי: 'אוי רבי, ראה מה עוללת לי בתשובתך לבית דין של מעלה! כשעמדתי בדין והקטגור תבע לדוני בגהינום בעוון האכלת טריפות, טענתי שכבר התכפרתי בקנס של הנרות שהטלתם עלי, טען לעומתי הקטגור שהקנס לא היה לשם כפרה, אלא לשם עונש גרידא. הוחלט, אפוא, לשאול את פיך על כוונתך, ומאחר שתשובתך היתה שלא התכוונת לשם כפרה, יהיה עלי עתה לעבור ייסורי גהינום קשים, כדי להצטרף ולזכר אותו עוון, וי לי וי...'. דמותו נעלמה והתעוררתי משנתי". הרי לנו הערך הגדול בייסורים הפוקדים את האדם בזה העולם. אם נגזרו עליו ייסורים [וכמובן שאנו מתפללים שאל תביאנו לידי ייסורים ויתכפר לנו בלעדיהם], ייסורים כאלו שיש בהם כדי לעוררו שיחזור בתשובה ויתכפר לו בזה העוון, ולא ח"ו שיהיה בגדר עונש גרידא, שאין בהם כפרה לעוונותיו, ולכן ח"ו למאוס בהם, כי אז אינם כמזבח כפרה.

שני שיעורים יומיים באידיש
• לפי סדר 'הדף היומי בהלכה'
077-2222-666 או 4992 - שלוחה 1/3

חדש בקו השיעורים
של 'דרשו':

בישיבות ליטא בדורות עברו היו נשמעות שאגות של המילה "פויער" בחלל היכל הישיבה. "פויער" הוא 'איכר רוסי'. כך כינו הלומדים איש את רעהו. סברותיך הם כסברותיו של איכר רוסי נבער מדעת, שאין לו בעולמו אלא אומצת בשר וכוסית וודקה...

הגאון רבי לייב מינצברג שליט"א, מבהיר לנו כיצד פגמו תלמידי רבי עקיבא בכבודם של חבריהם, ומהו הקשר בין כך לבין גילויי אורות התורה שבעל פה, שהתחדשו דווקא בבית מדרשו של רבי עקיבא

ומחשיבים אותם כ'שנה קטנה', ועל ידי שנידונים בתקופה זו, נחשב שכאילו נידונו במשפט ה' במשך שנה שלימה!

הגר"ל מינצברג מסביר שהאמת היא שמצד היותם תלמידי רבי עקיבא, היה צריך לנהוג איתם כשיטת רבם, ולהענישם במשך שנה שלימה. אך שיטת רבי עקיבא היא רק במשפטם של הרשעים. אך כיון שתלמידי רבי עקיבא לא היו רשעים, אלא צדיקים ותלמידי חכמים וכל משפטם היה בגלל שהקב"ה מדקדק עם צדיקים כחוט השערה, לכן נהגו עימם מהשמים במידת הרחמים ודי היה להם שמשפטם יהיה מפסח ועד עצרת.

12,000 חברות ולא 24,000 יחידים

חכמי הדעת מצביעים על ההדגש שבדברי חז"ל במספר מקומות, המספרים לנו ש"שנים עשר אלף זוגות תלמידים היו לו לרבי עקיבא". מה הכוונה "שנים עשר אלף זוגות"? מדוע לא לומר פשוט יותר, "עשרים וארבעה אלף תלמידים"? אם אנו מדברים על כמות התלמידים בישיבת מיר, אנו אומרים שלומדים בה 6000 בחורים ואברכים, ולא אומרים שיש בישיבה 3000 חברות. הלא כך?!

חז"ל הדגישו לנו שבישיבתו של רבי עקיבא הצטיינו במידת 'דיבוק חברים'. לא למדו בישיבתו של רבי עקיבא, שנטע את ה"כלל גדול בתורה ואהבת לרעך כמוך" 24 אלף לומדים, אלא 12 אלף חברות, שלמדו יחד, בזוגות. הם לא היו תלמידים בודדים, אלא דווקא חברות, שלמדו יחד והסתדרו יפה יחד בחברות. ובכל זאת, דווקא מתלמידי רבי עקיבא היתה תביעה גדולה יותר ל"בין אדם לחברו"!

ראיתי מסבירים, שמסורת התורה עברה לדורות הבאים דרך בית מדרשו של רבי עקיבא. הם לא היו 'סתם לומדי תורה', אלא מ'מוסרי התורה', ועובדה זו חייבה שבאי בית מדרש זה, בו נוצר והושתת יסוד התורה שבעל פה והעברתו לדורות הבאים, יעמדו בדרגה העליונה ביותר, כראוי למוסרי התורה ומנחיליה. לא מדובר באנשים 'פרטיים', אלא במקום תורה שנבחר להעביר בו את התורה ממש ועד רבי עקיבא, ומרבי עקיבא ותלמידיו ואילך, ולכן נעשו בעונש כה חמור, כי לא ניתן להעביר את שלשלת התורה ולמוסרה בצורה שחסר בה מידות טובות, שבין אדם לחברו.

"את זהב בסופה"

כולם תמהים: היתכן שדווקא תלמידי רבי עקיבא, התנא האלוקי שתווה והטווה את ה"כלל הגדול בתורה, ואהבת לרעך כמוך", דווקא תלמידיו שלו פגמו במידות והנהגות שבין אדם לחברו?

הגאון רבי לייב מינצברג שליט"א מסביר, שאור התורה שבעל פה ניתן באופן מיוחד לרבי עקיבא וחבריו. חז"ל (במדב"ר י"ט, ד) אומרים ש"דברים שלא נגלו למשה, נגלו לרבי עקיבא וחבריו". "וכל יקר ראתה עינו- זה רבי עקיבא וחבריו". הגמרא במנחות (כ"ט, ב) מספרת ש"בשעה שעלה משה למרום מצאו להקב"ה שיושב וקושר כתרים לאותיות. אמר לפניו: רבש"ע מי מעכב על ידך? אמר לו: אדם אחד יש שעתיד להיות בסוף כמה דורות ועקיבא בן יוסף שמו, שעתיד לדרוש על כל קוץ וקוץ תילין תילין של הלכות".

הרה"ג רבי שמואל ברוך גנוט שליט"א

מזן הגר"ח קניבסקי שליט"א: כיצד מתגברים על המחלוקות?

בחול המועד פסח לפני מספר שנים, זכיתי להקביל את פני מורי ורבי, רבינו הגר"ח קניבסקי שליט"א. שאלתי מספר שאלות בענייני פסח, וזכיתי לברכותיו של צדיק הדור וקדושו. כשראיתי ששמחת החג נסוכה על פני רבינו שליט"א, שהיה שרוי בחדווה גדולה, כמנהגו בכל ימות החגים, הרהבתי עוז וספרתי על החיכוכים והמחלוקות הגדולות, הפוקדים לעיתים חלק ממחנה היראים. ספרתי על ביזוי תלמידי החכמים, הפגיעה בכבודם, ועל כך שאי אפשר, אי אפשר לריב ולהתכתש כל העת, בפרט כשכל חלקי אי-הכבוד שייכים למחנה שומרי התורה וכולם, כל הניצים, מקיימים את התורה באהבה ובראה. ביקשתי ממזן הגר"ח עצה לרבים, כיצד נוכל להתחזק יחדיו במיגור אי הכבוד וההערכה שבין שבטים ועדות, חוגים ופלגים.

מזן שליט"א השיבני שהעצה לזה היא, כמה פשוט וקל, להשקיע את כל עצמותינו ונפשנו בלימוד התורה, ולא לעסוק בנושאים שאינם קשורים ללימוד. "הרי תלמוד תורה כנגד כולם, והתורה היא מרפא לכל", הטעים מזן שליט"א.

תקופת דין

24,000 תלמידי רבי עקיבא נפטרו בתקופה זו, מפסח ועד עצרת. מדוע הם נפטרו דווקא בימים אלו? המשנה במסכת עדויות (פ"ב מ"י) אומרת ש"משפט רשעים בגיהנום י"ב חודש, רבי יוחנן בן נורי אומר מן הפסח ועד העצרת". הרי לנו שימים אלו שבין פסח לחג השבועות, הינם ימי דין ומשפט. אם נשים לב, נראה שם במשנה, שהתנא החולק על רבי יוחנן בן נורי הוא התנא הקדוש רבי

עקיבא, והוא עניין פלאי ומעניין, שבמיתת תלמידיו של רבי עקיבא עצמו נהגו עימם מהשמיים כשיטת רבי יוחנן בן נורי, הסבור שימי המשפט הם מפסח ועד חג השבועות, ולא נהגו איתם כשיטת רבי עקיבא רבם, שמשפט הרשעים הוא בכל ימות השנה.

הימים שבין חג הפסח לחג השבועות הם, לכאורה, הימים המופלאים ביותר בשנה. אלו הימים בהם הוקם בניין ישראל, מיציאת מצרים ועד קבלת התורה הקדושה. ימי האביב הינם ימי שמחה ופריחה, וכמובא בגמרא (ר"ה י"א, א) שבחודש זה מצמיחה האדמה דשאים, והאילנות מוציאות פירות. חז"ל (ב"ר ל"ד) אמרו שלדורות שלפני דור המבול "היה אוויר יפה כמו מן הפסח ועד עצרת" ובוטרו (סי' תצ"ג) מובא שהימים שבין פסח לשבועות הם כימי יום-טוב על שמחת הקציר, וכפי שבחג השבועות שמחים על שמחת הקציר, כך 50 יום אלו הם מעין יום-טוב על שמחת הקציר. הרמב"ן (ויקרא כג, לו) מגדיר את חמישים הימים שבין פסח לשבועות כימי חול המועד, ואם כן, מדוע דווקא ימים אלו הם ימי משפט הרשעים ודינם?

ראש ישיבת "המתמידים", הגאון רבי לייב מינצברג שליט"א, מסביר שאכן כן, בעיקרו של דבר, מידת הזמן הראוי לדין היא שנה שלימה, י"ב חודש, שהוא פרק זמן חשוב, אלא אדרבה, מתוך מידת הרחמים מצמצמים את הזמן הראוי לדין לתמצית השנה, לחלקו העיקרי, לימים שבין פסח לעצרת

שורש הפגם של תלמידי רבי עקיבא, כותב רבי לייב מינצברג שליט"א, נעוץ היה בכך שדרך התורה להיות תחילה כאויבים הנלחמים זה בזה ולעמוד בכל תוקף על דעתו מרוב אהבת התורה, ולדבוק באמת בה הוא הבין את התורה, ובענין דק זה, של המידה הראויה בין זה שנעשים אויבים זה לזה עד שנעשים אוהבים זה לזה, היה מקום לטעות, ועברו על המידה הראויה, ובזה היה תביעה על תלמידי רבי עקיבא.

וכך אמרו חז"ל בקהלת רבה, שרבי עקיבא אמר: "תלמידי הראשונים לא מתו אלא מפני שהיתה עיניהם צרה בתורה זה לזה". אי נהיגת הכבוד זה בזה, היתה כשעיניהם היתה צרה בלימוד התורה זה לזה, ומחמת אהבתם ודבקותם בתורה לא דקדקו במידה הראויה של נהיגת כבוד בתורתו של חברו, והדבר נחשב להם לעוון, מרוב מעלתם ומדרגתם.

"לוותר" גם להקב"ה!

רבי עקיבא אומר: "ואהבת לרעך כמוך- זה כלל גדול בתורה". כולנו מכירים את הסיפור המובא בגמרא על גוי שבא להלל כדי להתגייר וללמוד את כל התורה על רגל אחת. הלל תמצת לו את כל התורה במשפט אחד: "דעלך סני, לחברך לא תעביד". מה ששנוי עליך, אל תעשה לחברך. כיצד המצווה המרכזית שב"בין אדם לחברו" יכולה לתמצת ולכלול גם את המצוות ש"בין אדם למקום"?

מסביר מרן ה"חזון איש" זצ"ל (פאר הדור ח"ד עמוד קנו) ש"אדם המוכן לוותר לזולת, מוכן ומסוגל גם 'לוותר' להקדוש ברוך הוא"...

טובה לחבר ולא טובה לעצמך

פעם הגיע דרשן אחד לבית מדרשו של הגביר ר' צבי נאווינסקי ז"ל, וביקשוהו לדרוש לפני הקהל, שהתפלל ולמד בבית הכנסת הפרטי של הגביר. הגביר לא הסכים שהדרשן ידרוש, בטענה שהוא עצמו יושב ולומד בבית המדרש, והדרשה תפריע לו ללימודו האישי. נענה הדרשן ואמר, שהדרשה דרושה לו למחייתו, משום שהוא ומשפחתו מתפרנסים מהכסף שגובים מהקהל בסיום הדרשה, בשכר הדרשה. השניים דנו ביניהם, ולמקום נכנס מחולל תנועת המוסר מרן רבי ישראל סלנט זצ"ל. הוא שאל את הגביר שאלה מעניינת: "מדוע הלל דיבר על דרך השלילה, ואמר שמה ששנוי עליך, אל תעשה לחברך, ולא אמר שמה שטוב לך עצמך, תעשה לחברך?".

ר' ישראל שאל את השאלה וגם השיב עליה בעצמו: "התשובה היא שאכן אין מקום לאמרה שמה שטוב לך- תעשה לחברך, משום שלא כל דבר שטוב לך, טוב גם לחברך". וכאן פנה ר' ישראל אל הגביר: "לך עצמך ודאי טוב יותר לשבת וללמוד כעת תורה בשקט ובמנוחת הנפש. אך לדרשן, דווקא לא טוב כעת לשבת וללמוד במקום, לדרוש בפני הציבור ולכלכל את בני משפחתו. זאת משום שהלימוד דורש צלילות הדעת, וטוב יותר לשבת וללמוד על נפש מלאה ושבעה. עכשיו עליך לקחת בחשבון: האם היית מרוצה אילו היתה נגרמת לך רעה כתוצאה ממעשה, שהוא בעצם טוב, ומי שעושים לו את המעשה ולא לך עצמך. ולכן התכוון הלל כשאמר 'מה ששנוי עליך- אל תעשה לחברך', שפירושו: אל תעשה לחברך רעה, למרות שלך עצמך היא טובה. לכן אנא אפשר לדרשן לשאת דרשה"...

איך אוהבים יהודים?

איך נצליח לאהוב כל יהודי?
ראש ישיבת אור ישראל, הגה"צ רבי יעקב ניימן זצ"ל, מסביר שמי שמאמין באמונה שלימה שהקב"ה ברא את העולם ושהאדם הוא בחיר היצירה, שנברא בצלם אלוקים, לא יכול שלא לכבדו ולאהבו. על כל בריה בעולמו של הבורא נאמר "חביב אדם שנברא בצלם", ובוודאי על היהודים, עליהם נאמר "חביבים ישראל שנקרא בנים למקום". ואם כן, כיצד יתכן שלא נכבד את בני המלך?! ואם חלילה לא נוהגים כבוד זה בזה, יש בכך משום פגיעה בכבודו של המלך עצמו, בורא העולם, והדבר מהווה הוכחה שהקב"ה רחוק מאיתנו. אם אנחנו אוהבים מישהו אהבה עזה, לא נוכל שלא לאהוב גם את אלו שהוא עצמו אוהב. את הנפשות הקרובות אליו, ובוודאי שלא לזלזל בהם ולהציק להם. אם נאהב את משולם ו'נעוקץ' את ילדיו, הרי שאנו נפגע, כמובן, במשולם עצמו. אם נרצה להיטיב עם מוישה, לא נוכל להתאכזר לחבריו הטובים ביותר או לבני משפחתו הקרובים. והנה כל אחד ואחד מאיתנו הוא 'קרובו' של הקב"ה, כל יהודי- כותב הרמ"ק ב'תומר דבורה'- הוא שאר בשרו של הבורא יתברך, וכולנו נקראים "בת זוגו של הקב"ה, וקורא לה ביתי, אחותי, אמי, וכתוב 'ישראל עם קרובו' וממש קורבה יש לו עמם והם בניו", ואם כן, כיצד נוכל שלא לאהוב ולכבד את אלו שהקב"ה כל כך אוהב!?

דווקא תלמידי רבי עקיבא פגמו בעניין זה של "לא נהגו כבוד זה בזה", משום שמרוב דביקותם באור הגדול שנגלה לעיניהם בלימוד התורה שבעל-פה, לא נהג כל אחד כבוד בתורתו של חברו. כל אחד התייגע לעצמו בעמל רב על הבנת התורה, השכיל והחכים בכל כוחו בשורשיה ועומקה וזכה להשיג אור גדול בתורה. משום כך היה כל אחד מהתלמידים מתעצם בדעתו והשגותיו, כפי שהשיג כפי עמלו בתורה, ולא השכילו לנהוג כבוד גם בחכמת ודעת חבריהם.

רבי חיים ויטל זי"ע כותב, שלכל יהודי יש חלק בתורה כפי נשמתו. רבו הקדוש הראי"ל אמר שעל כל אחד לכוון במילים "ותן חלקנו בתורתך", כדי להשיג את החלק הפרטי שלו בתורה, בדרך לימודו המיוחד לו, כפי סוג דעתו והבנת ליבו.

"הביאני המלך חדריו"- כשם שיש להקב"ה חדרי חדרים בתורתו, כך יש להם לתלמידי חכמים לכל אחד ואחד חדרי חדרים בתורתו". (תנא דבי אליהו).

"דברי חכמים כדורבנות וכמסמרות נטועים בעלי אסופות נתנו מרועה אחד"- "בעלי אסופות" אלו תלמידי חכמים שיושבין אסופות אסופות ועוסקין בתורה, הללו מטמאין והללו מטהרין. הללו אוסרין והללו מתירין הללו פוסלין והללו מכשירין. שמה יאמר אדם: היאך אני למד תורה מעתה? תלמוד לומר "כולם נתנו מרועה אחד". א-ל אחד נתנו, פרנס אחד אמרנו, מפי אדון כל המעשים ברוך הוא. אף אתה עשה אזניך כאפרכסת וקנה לך לב מבין לשמוע את דברי המטמאים ואת דברי המטהרים, את דברי האוסרים ואת דברי המתירים, את דברי הפוסלים ואת דברי המכשירים". (חגיגה ג,ב). "אמר רבי אבא אמר שמואל שלש שנים נחלקו בית שמאי ובית הלל הללו אומרים הלכה כמותנו והללו אומרים הלכה כמותנו יצאה בת קול ואמרה אלו ואלו דברי אלקים חיים הן והלכה כבית הלל". (עירובין יג,ב).

"שנים עשר אלף זוגות" מדוע לא לומר פשוט יותר, "עשרים וארבעה אלף תלמידים" למשל בישיבת מיר, אנו אומרים שלומדים בה 6000 בחורים ואברכים, ולא אומרים שיש בישיבה 3000 חברותות. הלא כן?!

דעותיהם של תלמידי בית שמאי ובית הלל היו נראים שונים וסותרים זה לזה, ואינם יכולים להתקיים זה בצד זה. אך בעומק הדבר שניהם אמת לאמיתה, כי בסברות עניינים עמוקים והשגות דקיקות, יתכן שיהיו מספר צדדים שונים זה מזה ויש מקום לשניהם.

דרכה של תורה שהיא נקנית בדיוק החברים ובפולחן התלמידים. "אפילו האב ובנו, הרב ותלמידיו שעוסקין בתורה בשער אחת, נעשים אויבים זה את זה ואינם זים משם עד שנעשים אוהבים זה את זה, שנאמר 'את והב בסופה'- אל תקרי בסופה, אלא בסופה". בשעות הלימוד עומד כל אחד על דעתו, מתאמץ להוכיח את צדקת דרכו בהבנת הסוגיה, כאשר ברור לו שהוא אומר סברה נכונה, ושהבנתו שלו היא כוונת דברי הגמרא והראשונים. לכן נעשה הוא אויב לכל מי שרוצה לפרש את הסוגיה באופן שונה. אין זה מחמת שהוא אגואיסט וצר-עין, אלא שמרוב נאמנותו לתורה ואמיתותה, הוא אינו סובל שיסבירו בתורה פירוש מסולף ויאמרו דבר שאינו נכון. הולמד זועק חמס על החברותא שלו ונעשה כאויבו, מאהבת התורה הבושרת בקרבו. בישיבות ליטא בדורות עברו היו נשמעות שאגות של המילה "פוער" בחלל היכל הישיבה. "פוער" הוא 'איכר רוסי'. כך כינו הלומדים איש את רעהו. סברותיך הם כסברותיו של איכר רוסי נבער מדעת, שאין לו בעולמו אלא אומצת בשר וכוסית וודקה...

ואמנם בסופו של המשא ומתן, כאשר הסוגיה נהירה ואיש עומד על סברת חברו ועל ההבדלים שביניהם, הרי למרות שכל אחד נשאר איתן בדעתו (אם אכן כבר לא השתכנע מסברותיו של חברו), בכל זאת הגיע הוא כבר להבנה שיש מקום גם לדעתו של חברו. כל זמן שלא ירד לשורש דעתו של חברו, היה אויבו, ומשהבין את גישתו של חברו בסוגיה, נעשה לאוהבו, למרות שאינו מחויב להסכים לדבריו לפי הבנתו שלו בסוגיה.

בכל רחבי המחנה, לא היתה נפש חיה לפליטה. הכל נדחקו אל רכבי המחלקים, דופקים בכל דלת, נוקשים בכל חלון, מבקשים לזכות בחבילת שוקולד. מהצד, עמד והביט בהם הגה"ח רבי גוד'ל אייזנר זצ"ל, ולא מיהר לשום מקום...

זוהי נוסחת האושר האמיתית! להאמין ולהבין שאיש לא לוקח לי דבר, וזממילא אין כל סיבה שלא אפרגן למי שמצליח!

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

"זאת תהיה תורת המצ'רע ביום טהרתו" (ויקרא י"ד, ב')

בראש רשימת היעדים השאפתניים של בני האדם, ניצב, גבוה בכמה דרגות מעל כולם: האושר. האושר הוא השאיפה הכמוסה הרצויה והנכספת ביותר, וכל מה שאנשים עובדים ומתאמצים ומתמסרים - הוא כדי להגיע לאותו יעד נשאר מחד וחמקמק ומאידך, הוא האושר המלא והאמיתי.

אנשים מנסים כל דרך, כדי להגיע לאושר הנכסף. אם מישוהו יציע להם תרופת פלא המעניקה אושר, מסע לאי נידח להשגת אושר, פעולה גופנית או מאמץ נפשי שיביא בכנפיו את האושר המובטח - הכל ירוצו אחרי נוסחת הקסם, יבקשו את האושר בכל מחיר ובכל דרך. אך האושר נותר חמקמק, לא מצוי, נדיר מאוד ולא תמיד בר השגה...

הסיבה המרכזית לכך, היא כי אנו חיים בעולם תחרותי. כל העולם העסקי סובב סביב תחרות, וכתוצאה מכך - גם חלק לא קטן מהאנשים מתקשים להביט באופן חיובי על הישגיהם האישיים, ובודקים באופן תחרותי את ההישגים של חבריהם... ההשוואה כל העת למי שסביבנו, ההצצה לתוככי תחומי של חברינו - גורמות לנו לאבד את האושר ממה שיש לנו, ולבחון כל העת את חלקם ונחלתם של אחרים, בעין תחרותית משהו...

העובדה כי אנו חיים בעולם כה תחרותי, עשויה לגרום למבט שלנו להפוך לתחרותי, לא מפרגן... ואז, כשמביטים על הזולת ומגלים כי הוא מצליח, מרוויח, חי טוב, זוכה להרחבת ביתו או לעבודה מכניסה בקלות, יש לו משפחה מפוארת וחייו מתנהלים על מי מנוחות - כאן עשוי להתעורר החיידק התחרותי, הלא מפרגן, עם הרהורים בנוסח: 'הוא מרחיב? הוא בונה? הוא מרויח? למה זה מגיע לו? למה כל האושר הזה נופל בחלקו? הרי אנו כה קרובים - מדוע דווקא הוא זכה בעבודה המפרנסת, במרפסת הנוספת, במשפחה המפוארת ובנחת המזוקקת?'

ההרהורים הללו, עומדים תחת הכותרת 'צרות עין', הנמנית כאחת הסיבות להופעת הצרעת, בטרתה אנו עוסקים בפרשה זו. צרות העין היא התופעה הכי טבעית והכי נורמלית בתחושות האדם בעולם תחרותי, אך זה לא הופך אותה למוצדקת. נהפוך הוא, הרבה יותר מוצדק להבין שכל אדם זוכה במה שהוא זוכה, והוא הרי לא מזיק לזולתו - אז למה לא לפרגן לו, למה לא לשמוח בשמחתו?

השכן בונה? נפלא! כמה אני שמח שהשם הרחב את גבולו! לאח יש ילדים מרווי נחת? מקסים! אני שמח שהוא זוכה למלוא חופניים נחת יהודית! החבר קיבל עבודה מפרנסת במיוחד במקום מכובד? הודו לה' כי טוב, אני רוצה לרקוד ולשמוח על כך!

זוהי נוסחת האושר האמיתית! להאמין ולהבין שאיש לא לוקח לי דבר, וזממילא אין כל סיבה שאתלונן או לא אפרגן למי שמצליח, למי שמרוויח, למי שחייו מתנהלים בטובה ובברכה. אני מאושר כי הוא מאושר, אני שמח כי הלה שמח, אני מפרגן לו מכל הלב ושמוח בשמחתו!

השכן שלי בונה? אגש אליו ואחל לו בהצלחה, אבטיח לו שאם יהיה קצת רעש - אני סולח לו, כי אני מלא שמחה שגבולו מתרחב... החבר שלי זכה בעבודה נכספת? זה הזמן להתקשר ולאחל לו בהצלחה, שיזכה למצוא חן ולהצליח במעשי ידיו. אח שלי זכה בנחת מהילדים? אני זוכר להתפלל עליו שזה לא ייפסק ולו לרגע, שכל ימיו יהיו מלאי נחת וסיפוק... הרי זה לא על חשבוננו! הוא לא לוקח ממני דבר! למה לא לפרגן לו?! למה לא לשמוח אתו?! למה לא להיות מאושר אתו?!

זו הדרך לאושר בחיים. אדם מפרגן - הוא אדם מאושר, אדם ששמח עם הצלחת חבריו - חייו מאושרים, לא משנה איך הם מתנהלים... זוהי נוסחת הקסם של האושר בחיים, בפיהך ובלבבך לעשותו!

התאוששות קצרה מההתקף...

הגאון רבי אברהם נח פלאי זצ"ל, שכיהן כמשגיח בישיבת חברון, סבל שנים ארוכות ממחלת האסטמה. מדובר במחלה דלקתית בדרכי הנשימה ובריאות, שלא תמיד היא ברת ריפוי לחלוטין. חולי האסטמה עלולים לחוות התקפי שיעול מתמשך, קוצר נשימה וחסימות בשאיפת האוויר לריאותיהם, ומכאן - הקושי הרב לתפקד כרגיל לצד המחלה...

גם הרב פלאי, חווה היטב על בשרו את קשיי המחלה, לא פעם תקף אותו שיעול טורדני באמצע סדר הלימוד, והוא נאלץ לרוץ מהר החוצה, לשאוף אוויר צח עד שתתייצב הנשימה. לפעמים נאלץ לעזוב באמצע השיעור את תלמידיו, ולצאת למנוחה... התקפי האסטמה עשויים להיות ארוכים ומורכבים, וההתאוששות מהם - עשויה לקחת גם חצי שעה עד שעה במקרים הקשים. לפיכך, משיצא הרב פלאי ועזב את השיעור - בדרך כלל הבינו תלמידיו כי הפסקה ארוכה לפנייהם, עד שרובם יתאושש מן ההתקפה...

באחד הימים, עומד הרב פלאי בשיעורו, נושא את דבריו המאירים, ולפתע הוא מסמיק, נשימותיו הופכו כבדות ומצפצפות, והנה הוא כבר רץ החוצה, לחפש אוויר צח... "היה זה התקף קשה נוסף", אמרו התלמידים זה לזה, "כמה חבל ששוב ייפסק השיעור לרבע שעה - עשרים דקות..."

אך למרבה ההפתעה, לא חלפה אלא דקה וחצי, והנה שוב הופיע הרב פלאי בפתח החדר, ובפנים מאירות ונשימה חלקה וקצבית ממשיך לשאת את דבריו, כאילו לא היה התקף לפני שתי דקות בלבד... התלמידים הביטו במראה בפליאה רבתי - הן הם ראו בעיניהם את ההתקף - כיצד התאושש מההתקף בתוך זמן כה קצר?

עם סיום השיעור, פנו אליו התלמידים ושאלו: "למדנו רבנו, הן ההתקף הנוכחי היה חזק וחמור ככל ההתקפים הקודמים, שהצריכו מנוחה ארוכת דקות. אנו שמחים מאוד כי הרב חזר אלינו בתוך זמן קצר - אך הכיזד?" חייך הרב פלאי והשיב: "יש לי שכן, שכבר זמן רב מבקש להרחיב את דירתו הצפופה. משפחה ברוכה יש לו, חיים בדירה קטנה, אך קשיי הבריורקטיה הכבידו עליו, והענין הלך ונדחה, הלך ונסחב... אך היום, כצאתי לרחוב לשאוף אויר להתאושש מההתקף, אתם יודעים מה ראיתי?". התלמידים הביטו בו מרותקים. עיניו האירו, חיכו התרחב: "הגיעו טרקטורים! השכן שלי התחיל

כדברך, יפה שאלת בני. יש לבדוק כיצד נוכל לסדר את הדברים לבל יסתרו את דברי הרא"ש שהזכרת..."

עיניו של הבחור אורו, לא היה מאושר ממנו. לנגד עיני כל בני השיעור החמיא לו רבו, הוכיח כי קושייתו נכונה וצודקת, ויש ליישבה בהקדם... עם סיום השיעור, נקהלו חלק מהבחורים סביב הרב. אחד מהם הביא את דברי הרא"ש, והתברר כי לא עולה מהם כל קושיא, ואין בדבריו אף בדל ערעור על דברי ראש הישיבה. אך טבעי היה כי התפרצה מפי התלמידים התמיהה: "ילמדנו רבנו, והלא מכיר ראש הישיבה את דברי הרא"ש, ויודע כי אין מהם כל בדל שאלה. מדוע התלהב הרב בשיעור מקושיית הבחור מדברי הרא"ש, כאשר ברור כי אין בהם דבר הסותר את דברי הרב?"

השיב להם ראש הישיבה: "ידעתי בני ידעתי את דברי הרא"ש, ואף חשבתי עליהם בעת הכנת השיעור עד שהיה ברור לי שאין מהם כל סרך קושיא. אך הבה נחשוב: הלא הבחור שאל - התלהב מהשאלה, היה ברור לו כי הוא שואל כהלכה, עיניו אורו ופניו נצצו כחתן בחופתו, בשעה שהחמאתי לו על השאלה שלו. היכולתי לגזול ממנו את התענוג הזה? לא סתרתי את דבריו לא משום שצדק, אלא כדי לעשות לו טוב על הלב: פירגנתי לו מכל הלב את התענוג להרגיש שואל כהלכה, את התחושה המרוממת כי הוא ולא אחר זכר את דברי הרא"ש על בוריים, והצלחתי להפיק מהם קושיא חמורה על השיעור כולו!"

ועיני תלמידיו רואים את הקולות... לא רק שיעור בגמרא שמעו היום, אלא בעיקר שיעור ב'עין טובה', עד היכן היא מגעת... כי גם אם הקושיא אינה נכונה, וגם אם הבחור שאמר את דבריו - למעשה לא צדק, אך פניו נוצצו והוא מאושר - האפשר למנוע זאת ממנו? האם אפשר לא לפרגן לזולתנו תענוג שכזה?

עיניו של הבחור אורו, לא היה מאושר ממנו. לנגד עיני כל בני השיעור החמיא לו רבו, הוכיח כי קושייתו נכונה וצודקת, ויש ליישובה בהקדם...

הרי לא פעם אנו נמצאים בקרב קהל, בשיעור משותף, באסיפת חברים, או אפילו בסעודת שבת משפחתית. מישו מחווה דעתו, אומר משהו שנראה בעיני כהישג, כהברקה... לא תמיד הוא צודק - אבל תמיד הוא מאושר מהחשיבה היצירתית שביטא, מההברקה שהצליח לחדש... הבה נפרגן לו, הבה נהיה מאושרים עמו, הבה נעודד אותו במילה טובה ומחממת לב!

וגם אם שאל שלא כהלכה, דיבר שלא לעיני - למה לקטול את דבריו? למה לבטל אותם מכל וכל? לא הרבה יותר כדאי לפרגן לו על החשיבה היצירתית והמקורית, ולעשותו מאושר ושמח? הרי זהו השיעור ב'עין טובה' אותו לימד הגאון מטשעבין זצ"ל - כשמישהו אומר משהו, גם אם זה לא נשמע לעיני - זה הזמן לעודד, לפרגן, לשמוח אתו!

עצה להצלחה בגיוס כספים...

אל הגאון רבי אהרן לייב שטיינמן זצוק"ל, נכנס ראש ישיבה, וביקש עצה וברכה. "עקב המצב הכלכלי הקשה בישיבה, ובתום התייעצות חירום עם הצוות, הוחלט כי אין מנוס מלצאת לחו"ל למסע גיוס כספים עבור הישיבה. אני מתעתד אי"ה לצאת לחו"ל כבר בימים הקרובים", אמר, "ובאתי לבקש עצה וברכה להצליח במעשי ידי, שאשוב ארצה עם סכומי כסף נכבדים להחזקת התורה..."

וכך השיב לו הרב שטיינמן, כמופיע בקונטרס 'מזקנים אתבונן': "אם רצונך בעצה - קח לך: הן אתה נוסע לחו"ל עקב המצב הכספי הקשה בישיבתך, ובוודאי כי מצב זה אינו פוסח על ישיבות אחרות, כך שלבטח תיתקל בחו"ל בעוד ראשי ישיבות ובמשולחים לא מעטים, שיצאו אף הם לגיוס כספים לטובת מוסדותיהם. כולם - כמון, יסובבו על פתחי הנדיבים, ובוודאי תשמע גם על כאלה שהצליחו במידה רבה..."

"קח לך עצה טובה", המשיך הרב שטיינמן, 'תנהג בעין טובה. תשמע שמישהו הצליח וגייס סכום נכבד - תשמח אתו, תהיה מאושר בהצלחתו.

לבנות! ברוך השם! באותו רגע הסתדרה לי הנשימה, התרחב לבי בראותי כי שכני זוכה להרחיב גבולו! כה שמחתי על הענין - עד שהתקפה עברה ברגעי!"

הרב פלאי סיים להסביר, הוא נותר מחוייך, עצם ההיזכרות בהרחבת ביתו של השכן - שימחה אותו בשנית..."

הסיפור הזה, אותו ראינו בספר 'ומתוק האור', ממגיד המישרים הנודע רבי שלמה לוינשטיין שליט"א, מסתיים בספר במסר נוקב: כנראה שהרחבת בית השכן יכולה לאושש מחולי, ולא כמו שיש כאלה, שעצם העובדה שהשכן בונה, גורמת להם לחולי... כי יהודי טוב עין, אדם מפרגן, אדם ששמח בשמחת זולתו - חייו קלים, נשימתו מסודרת, הוא חווה רגעי אושר רבים... כל פעם שמי ממכריו שמח - הוא שמח אתו! כשמי ממכריו חווה שמחה - הוא מאושר אתו... החיים שלו הופכים לגן עדן, רצף של רגעי אושר ושמחה תמידיים!

מה יותר מתוק משוקולד?

מלחמת העולם השנייה הסתיימה, צבאות בעלות הברית שחררו את מחנות הריכוז, העבודה ומחנות ההשמדה. העשן הרב שעלה מארובות תאי הגזים הפסיק להייתמר, אך האפר הרב עודו היה מצוי ובשפע...

השלטון הנאצי האכזרי הוכנע, במכת מחץ מאוחרת מדי. כוחות ארצות הברית ורוסיה שטעו אל עבר המחנות, מביאים סיוע בסיסי לאודים המוצלים מאש, לשלדי האדם שנותרו בחיים אחרי שנות התופת. בין היתר, הביאו חיילי צבא ארצות הברית אלפי חבילות שוקולד, שחולקו ביד רחבה לכל דורש ומבקש...

ואלה היו רבים, רבים מאוד. הניצולים האומללים צבאו על שערי מקומות החלוקה, מבקשים לזכות בעוד מנה מהמתוק המתוק הזה. הללו עומדים בתור, הללו מתחננים למנה נוספת, אלו ואלו מבקשים להחיות את נפשם... בכל רחבי המחנה, לא היתה נפש חיה לפליטה. הכל נדחקו אל רכבי המחלקים, דופקים בכל דלת, נוקשים בכל חלון. מהצד, עמד והביט בהם הגה"ח רבי גוד'ל אייזנר זצ"ל, ולא מיהר לשום מקום...

בשעת מעשה - איש לא שאלו לסיבת הדבר. כולם היו עסוקים בלבקש את השוקולד מציל החיים, את פיסת הקקאו המבשרת את קץ השעבוד וחזרה לחיי חופש. רק כשנסתיימה החלוקה ואלפי החבילות כבר חולקו לכולם, ניגש מאן דהו אל רבי גוד'ל ושאל: "הרי היתה חלוקה, השוקולד היה טעים ומחיה נפשות ממש, כולם נדחפו, ביקשו, זכו במנות גדולות יותר ופחות... רק הרב עמד מהצד, לא זכה אפילו בקוביה אחת בודדת. האם לא תבקש ליהנות גם מהשוקולד? כיצד ויתרת לחוש בפך את הטעם המתוק אחרי כאלה ימים מרים וקשים?"

"תודה", השיב רבי גוד'ל בכנות, "אבל אומר לך את האמת. כשראיתי את כולם נהנים, כשראיתי כמה מתוק לכולם בפה, כשראיתי כיצד יהודים שסבלו כה רבות זוכים לחלוקה מתוקה כזו - נהייתי כל כך, לבי התרחב באושר, היה לי מתוק בלב וגם בפה... כבר לא הייתי זקוק למתיקותו של השוקולד, ההבטה ביהודים הללו עשתה לי מתוק בהרבה..."

מתיקות השוקולד - כמה היא מגושמת, סוכריתית, באה וחולפת בהבזק רגע... אבל כשיהודי שמח כשאחרים שמחים, כשהוא נהנה מהנאתם של אחרים, כשהוא מתמלא אושר מאושרם של אחרים - זוהי מתיקות נצחית שאין טובה ממנה, מתיקות שטעמה לא חולף ולא עובר לעולם...

זוהי מתיקות אמיתית, ערכית, מלאה. מתיקות של עין טובה ומפרגנות, של לב רחב ומאושר!

שיעור בגמרא או ב'עין טובה'?

שעת השיעור היומי של ראש ישיבת טשעבין, הגאון רבי דוב בעריש ויידנפלד זצ"ל. בחדר השיעורים ישובים זה לצד זה עשרות הבחורים, והגאון מטשעבין נותן את קולו ברמה, עוקר הרים וטוחנם זה בזה, והיו הדברים מאירים ובהירים כאילו ניתנו היום בסיני...

באמצע השיעור, הקשה הגאון קושיא רבת משקל, שלא ניתן להתעלם ממנה. הבחורים האזינו לקושייתו בהשתאות, וניסו לנחש מהו הכיוון בעזרתו יתיר ראש הישיבה את הסבך, ויתרץ את הקושיא העצומה. ואכן, לא עברו דקות ארוכות, ורבים פתחו את פיהם לבאר "יסוד" חדש בסוגיא, שהאיר את הדברים ופתר את הקושיא כמין חומר...

הס השתרר בקהל הבחורים, כולם האזינו למהלך ולתירוץ המבריק בהתפעלות רבה. לפתע, קם אחד הבחורים והקשה: "והלא דברי הרא"ש במסכת פלונית סותרים את תירוץ הרב?". שוב השתרר שקט מתוח. מה יענה הרב? כיצד יתמודד מול דברי הרא"ש? הרב מטשעבין מקמט את מצחו בריכוז, עוצם עיניו ומאמץ מחשבתו. אחרי דקה וחצי של דומיה הוא אומר בפשטות: "אכן

כעבור דקות ארוכות של ניסיונות שדמו לנצח, ניגש אליו בעל ה'נתיבות המשפט' לחש באוזנו דבר מה, והנה נס ופלא: רבי עקיבא אייגר התעורר מהעילפון העמוק, ניגש אל בימת הקריאה ועלה לתורה כאילו כלום לא ארע

מדוע שליה החפץ חיים למכירת הספרים, לקה בשיתוק הלשון?

שאלו אותו מדוע חדל מלמכור את הספרים, השיב שהוא נוכח לדעת שאין בהם אמת...

לא עברה שנה, ואותו משולח לקה בשיתוק הלשון. הבין האיש על מה עשה לו ה' ככה, ושלה את אשתו אל החפץ חיים לבקש ממנו מחילה בשמו. החפץ חיים בירך את החולה ברפואה שלמה, ולמרות מצבו הכספי הדחוק באותה עת, העניק לאשתו עשרים וחמישה רובל לצורך ריפוי.

...

שני גאוני הדור שרי התורה, הגאון רבי עקיבא אייגר זצ"ל והגאון רבי יעקב מליסא זצ"ל בעל ה'נתיבות המשפט', שבתו בשבת אחת באותה עיירה. והנה

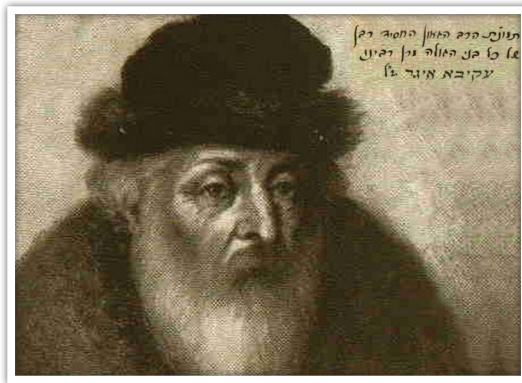
כיבדו את הרע"א לעלות לתורה ל'שלישי', עליה מכובדת ביותר, אך מיד כשקראו את שמו, התעלף...

בהלה גדולה התחוללה בבית המדרש. היו שקראו תהילים והתפללו לרפואתו, והיו שהחלו בניסיונות להעירו, שפכו עליו מים ועשו פעולות הצלה למיניהן, אך דבר לא הועיל. הרע"א שקוע בעלפון ואינו מתעורר.

כעבור דקות ארוכות של ניסיונות שדמו לנצח, נגש אליו בעל ה'נתיבות המשפט', לחש באוזנו דבר מה, והנה נס ופלא: רבי עקיבא אייגר התעורר מהעילפון העמוק, ניגש אל בימת הקריאה ועלה לתורה כאילו כלום לא ארע.

הקהל הקדוש התפעל מקדושתו של ה'נתיבות'

וכולם לחששו אודות הלחש המיוחד, שלחש ה'נתיבות' באזנו, ובזכותו הצליח להעיר את הרע"א מעלפונו. אך לאחר התפילה ביטל ה'נתיבות' את דבריהם והסביר את פשר הנס: "לא בעל מופת אני, ולא לחשת באזנו כל 'לחש', אלא הבנתי שרבי עקיבא אייגר התעלף מרוב צער ועגמת נפש, על שכיבדו אותו בעליה חשובה, ולא כיבדו אותי בעליה זו. לכן לחשתי באזנו שהסיבה שעשו כן היא רק משום שהוא רבה של 'פוזנא' העיר הגדולה, ואילו אני רבה של 'ליסא' שהיא עיר קטנה יותר, וכאשר הבין רבי עקיבא אייגר שלא הוא סיבת הכבוד אלא עירו, נחה דעתו והתעורר מעלפונו..."

הרב ישראל ליוש

"יצוה הנהו ולקח למטהר שתי צפרים... ועץ ארז ושני תולעת ואוב" (ויקרא י"ד, ד') רש"י מבאר, שהמצורע נצטווה לקחת לטהרתו שתי ציפורים חיות, כיון שהנגעים באים על לשון הרע, שהוא מעשה פטופטי דברים, וגם הציפורים מפטפות תמיד בצפצוף קול. עץ ארז, שהוא גבוה ויפה מכל האילנות, רומז על גאוה, ולפי שהנגעים באים על גסות הרוח, לכן מביאו המצורע לטהרתו. יש לומר, שלשון הרע וגסות הרוח, אינם שני עניינים נפרדים שאינם קשורים אחד לשני, אלא אדרבה, האחד גורם לשני, כי מי שנפשו גבוהה ורוחו גסה, יתיר לעצמו לזלזל בזולתו ולספר עליו לשון הרע. ולכן התיקון על דיבור לשון הרע, צריך להיות יחד עם השפלת הגאוה וגסות הרוח.

פנינה נאה בעניין זה, נלמד מתוך דברי ה'כלי יקר': הרי ישנם שני סוגי דיבורים, האחד אסור, והוא לשון הרע ורכילות, ואילו השני מותר ומצווה, והוא דברי תורה. שתי הציפורים הבאות על פטופטי דברים, רומזות על שני סוגי הדיבורים: הציפור השחווטה רומזת על הדיבור האסור, שאותו צריך לשחוט, ואילו הציפור החיה רומזת על הדיבור המותר שאותו צריך להחיות, אלא שמצדדים אליו עץ ארז ושני תולעת ואוב, כי הם מורים על הכנעה ושפלות, וזה בא ללמדנו שאף כשאנו מחיים את הציפור הזו ולומדים תורה, אל לנו להתנשא ולהתגאות, כי התורה אינה מתקיימת אלא במי שנפשו שפלה, ו"תועבת ה' כל גבה לב".

...

לפנינו שני סיפורים. האחד יעסוק בצפור השחווטה, בענין לשון הרע. והשני יעסוק בצפור החיה ועץ הארז, עדינות הרוח שהפגינו ענקי התורה זה לזה: ארע פעם ששלח החפץ חיים למכירת ספריו, מעל בשליחותו ולקח לעצמו חלק מכספי המכירות. כאשר נתגלו מעשיו לחפץ חיים, לא אמר לו מילה, אך הפסיק לשלוח אותו למכור את ספריו. הלה לא הסתפק בכך, והמשיך להסתובב בעירו בתור 'מגיד', וכאשר

<< המשך מעמוד 13 | הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

סיור בבית החדש

כשרכש אחד מרבני ישיבת 'קול תורה' דירה חדשה, הזמין את ראש הישיבה, הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל, לבקר בבית החדש. כשנכנס הרב הביט בבית כה וכה, החמיא על טיבו ונוחיותו, וגם החליט לעשות סבב בכל חדרי הבית, לסקור חדר אחרי חדר...

תלמידי הביטו, המה ראו כן תמהו. מדוע משוטט ראש הישיבה בכל חדרי הבית? הרי זמנו יקר ערך עד למאוד, כל שניה מנוצלת כהלכה. על שום מה הסתובב בבית בסבלנות כה רבה, וסרק חדר אחר חדר, פינה אחרי פינה? כשפרשו את שאלתם לפניו, השיב להם בפשטות: "נכנסתי לביתו החדש, ושמחתי מהעובדה כי אחד מחבריי זכה להרחיב גבולו בבית חדש ויפה. רצייתי להביט בבית בעין טובה, מתוך פרגון ושמחה על שזכה ידידנו לבית שכזה. בית שמכניסים בו עין טובה - הוא בית מבורך, רצייתי להכניס את הברכה לכל פינה בבית!".

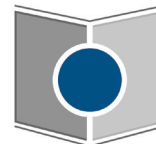
כי יש בידינו כח עוצמתי, יש לעין שלנו השפעה רבה, להעניק טוב, להשפיע ברכה, לפתוח את שערי השפע בבתי חברינו. הבה נביט ב'עין טובה' בכל המתרחש סביבנו, ונשפיע רוב טובה וברכה עבורנו ועבור הסובבים אותנו!

אל תתייחס להצלחתך האישית באותה כתובת, אלא תשמח בהצלחת ידיך, שהצליח לגייס סכום כסף נכבד, בלי קשר לשאלת הצלחתך. אם תהיה לך עין טובה ומפרגנת לראשי הישיבות האחרים - או אז תצליח עד מאוד במעשי ידיך!".

בסגנון דומה כותב בעל ה'אמרי אמת' מגור ז"ע: הלא הכל יודעים כי עין הרע מזיקה ומסוכנת. עין הרע היא לא משחק ילדים - כשאדם סופר את הישגיו והצלחותיו של חברו מתוך צרות עין, הוא נותן בו עין הרע, ומזיק לו עד מאוד. עד כדי כך מזיקה צרות העין, עד שאסור לאכול מלחמו של צר עין, ואסור ליהנות ממנו...

והרי מידה טובה מרובה - אם עין רעה מזיקה כל כך, עין טובה מועילה שבעתיים, פותחת את שערי השפע למתבונן בעין טובה בהצלחת חברו, מוכה אותו בהצלחה משלו. אדם שיש לו עין טובה - הוא מבורך, נכסיו מתברכים, הוא חי בעולם בו הכל טוב ושופע, ונהנה גם הוא מהשפע הרב המושפע בסביבתו...

הלא כך כתוב בפסוק במשלי: "טוב עין יבורך" - מי שיש לו עין טובה הריהו ראוי לברכה, הוא ממשיך שפע, הוא המשפיע טובה וברכה עבורו, עבור משפחתו, ועבור סביבתו כולה...

קדשים

יסודות לסדר קדשים

עם תחילת לימוד מסכת זבחים בסדר קדשים בדף היומי, הננו להודיע לציבור בני התורה על שיעורים מיוחדים שיעסקו בעניני פתיחה ומבוא לסדר קדשים

ירושלים

במוצש"ק פרשת תזריע מצורע תשע"ח
מאת הנאון הגדול

רבי אברהם נח גרבוז שליט"א
ראש כולל הר אפרים בעמח"ס מנחת אברהם
בשעה 22:00 בבית המדרש שבט הלוי רח' אהלי יוסף 17

בני ברק

במוצש"ק פרשת תזריע מצורע תשע"ח
מאת הנאון הגדול

רבי חיים פיינשטיין שליט"א
ראש ישיבת עטרת שלמה
בשעה 10:00 בבית הכנסת דברי שיר רח' זכריה 4

מודיעין עילית

ביום ראשון ל' בניסן תשע"ח
מאת הנאון הגדול

רבי חיים פיינשטיין שליט"א
ראש ישיבת עטרת שלמה
בבית הכנסת נאות שמחה מסילת יוסף 42 א' מודיעין עילית
בשעה 9:30 בערב.

בן תורה נצל הזדמנות פז זו כדי להעשיר ידיעותיך בסדר קדשים
בברכת התורה

מה העצה לעשות כשהסנדק אינו שומר תורה ומצוות, ומשום כבודו אי אפשר לסרב לו?

זכיום השמיני ימול בְּשֵׁר עֲרָלְתוֹ (יב, ג).

בשנות דברי מלכיאל (ח"ד סי' פו) מביא מעשה שהיה בעיר אחת, שכיבדו בסנדקאות אדם "נוצרי", וכתב ע"ז דברים חריפים, שיש לגזור איסור על כל המוהלים שלא יהינו למול שום ילד כשהסנדק יהיה בן אמונה אחרת, ואף אם יתעקש אבי הבן, מוטב שישאר ערל משנסייע לעשות דבר כזה נגד הדת והעדת, והילד ימול כשיגדל ועל הבי"ד להעמיד חוקי התורה על מכונם אבל לא לעשות כרצון איש ואיש.

וכ' שעוד יש לדון בזה הדנה מצינו שהסנדק נקרא בפוסקים "בעל הברית", ולכן כשאין האב משתתף בברית מילה נהגו שהסנדק מברך ברכת 'להכניסו'.

וכיון שנפסק שעכו"ם אסור לו למול, א"כ פשוט שאסור ליתן סנדקאות לעכו"ם, ויש בזה פסול בגוף המילה, דהא עכו"ם שמל פסק הרמ"א שצריך לחזור ולהטיף דם ברית, וא"כ יש לחוש לברכה לבטלה כיון שאין עושה

המצוה כהוגן, והמוהל שיעבור על זה יהא אסור לו לעסוק עוד במצות מילה, ע"כ.

ובקובץ בית הלל (אב אלול תשנ"ט עמ' לה) הביא הרב ישראל פסח פינהנדר זצ"ל (בעמ"ח שו"ת אבני ישפה) בשם הגאון רבי ישראל יעקב פישר זצ"ל, שיכול המוהל למול גם אם הסנדק מחלל שבת ואין זה ענינו של המוהל, ועי"ש שדן אם בדיעבד הסנדק היה מחלל שבת, האם צריך להטיף דם ברית.

ושמעתי עצה מהגרי"ש אלישיב זצ"ל (שמעתי מידידי הרב יוסף ניזר שליט"א) שפעם אחת נתנו סנדקאות לסבא שהיה מחלל שבת, ולא היה שייך לסרב מפני כבודו, ואמר הגרי"ש, שיש להגיד לסבא שההלכה אומרת שצריך להחזיק את רגלי הסנדק אם הוא זקן, כדי שרגליו לא ירעדו בעת המילה, ולקחו כמה אברכים שהחזיקו את רגלי הסבא הסנדק, ובלי שישים לב גם תמכו בכך שהתינוק מונח עליו, כך שבאמת הם החזיקו את התינוק ולא הסנדק.

האם אפשר לומר לכהן בטלפון "כנגע נראה לי בבית"?

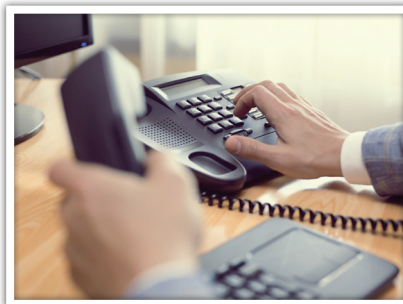
וְכָא אֲשֶׁר לֹא הִבִּית, וְהִגִּיד לְפָנָיו לְאָמֹר כְּנָגַע נִרְאָה לִי בְּבֵית. (יד, לה).

המשנה למלך (פט"ו מטומאת צרעת ה"ב) מביא מהתורת כהנים (פרשה ה' ה"ז): "אשר לו הבית" - שלא ישלח ביד שליח (לומר לכהן "כנגע נראה לי בבית"), יכול אפילו זקן ואפילו חולה תלמוד לומר ובא". ותמה המל"מ מדוע הרמב"ם השמיט דין זה [ועי' מעשה רקח]

ובמנחת חינוך (קע"ז), הסתפק האם יש מצוה שהבעל הבית יאמר לכהן בלשון הזה - "כנגע נראה לי בבית", או שבאמת אינו מצוה כלל, ואם רצה יכול לקרוא לכהן ואינו מודיע לו כלל ובא וראה לבד, רק בא הפסוק לומר שאם אומר לו שלא יאמר בל' "נגע" אלא "כנגע" וכמש"כ החינוך שם והרמב"ם (פ"ד ה"ד)

ומביא המנח"ח את המל"מ הנ"ל שאין לשלוח שליח לכהן, ומוכיח מזה שמצוה עליו לומר בלשון הכתוב - דאי לא הכי מדוע אין לעשות שליח, דלא גרע אם קרא לו סתם לבוא אליו לבית ולא אמר לו שיש נגע, ומוסיף שם שאם הוא מצוה, בלאו הכי אינו יכול לעשות שליח, לדעת המהרי"ט [ח"א סי' קכ"ז] דאינו יכול לעשות שליח להקדיש דמילי לא ממסרן לשליח.

ואבי מורי שליט"א הסתפק האם אפשר לומר לכהן "כנגע נראה לי בבית" - בטלפון, דלכא' אם זה דין אמירה לכהן, יש לומר שאינו יוצא ע"י טלפון. והנה איתא בתורת כהנים (שם ומובא בר"ש נגעים יב,ה) שכשבא בעל הבית לכהן, הכהן צריך לומר לו דברי כיבושין: "בני אין הנגעים באים אלא על לשון הרע".

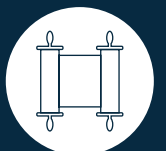

ומבאר החפץ חיים שם (וכ"כ החזו"א נגעים סי' י' סק"ח) שמה שכתוב למעלה, שצריך בעל הבית עצמו לבוא לכהן ולא יכול לשלוח שליח הוא משום שצריך הכהן לומר לו דברי כיבושין.

ולפי"ז יש לומר שצריך לבוא לכהן בעצמו - שדברי הכיבושין שאומר לו הכהן צריך לשמוע באזניו ממש, כדי שישפיע עליו יותר, ובטלפון ישנה השפעה פחותה, וצ"ע.

- מדוע נבחרה טומאת יולדת לפתוח בה את דיני הטומאה?
- מדוע לא נכתבו כל דיני המילה בפרשה אחת?
- מדוע לא נענש אהרן הכהן על שדיבר במשה, כפי שנענשה מרים?
- איך ימנע אדם את הפורענות מלבוא עליו?

השאלות בפרשת השבוע

איזה עצה נתן הגר"ח קניבסקי שליט"א להנהלת ת"ת עץ חיים בירושלים?

צרעת פורח בו, כדי שינתץ את הבית עצו ועפרו והיו זורקין לחוץ לעיר ועפר אחר יקח, כדי להציל את ישראל מכל היזק, ע"כ. מעין זה כתב במושב זקנים (כאן, לבעלי התוספות) בשם הרא"ש, שהקשה על מה שכ' רש"י שהנגעים היו כדי למצוא מטמוניות, שזה רק בבתיים אבל בבגדים למה יש נגעים, וכתב: כיון שהיו להם בגדים שהיו משמשים לעבודה זרה, ובני ישראל לא היו יודעים מזה, לכך נתן הקב"ה נגעים בבגדים הללו וממילא היו מבערים אותם.

ובשו"ת שאילת יעקב (לרבי יעקב פראגר זצ"ל חתנו של המהר"ם ש"ק ח"ב סי' ס"ד אות י') הביא את דברי הזוהר הנ"ל, וכתב לפי"ז ליישב את מה שנאמר (דברים כב, ח) "כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לגגך", שלכאור' קשה מדוע כתבה התורה בית חדש, הרי גם בבית ישן יש חובה לעשות מעקה.

אולם ע"פ דברי הזוהר יש לומר שרמזה התורה שבבואם אל ארץ כנען מי שאפשר לו יבנה בית חדש שאין בו רוח של טומאה, ע"כ.

ויש לדון האם בית ישן אלא שצבעו אותו נקרא בית חדש אף לגבי סילוק הטומאה, וראה תורת חיים עירובין (נג: ד"ה רב ושמואל) לגבי מחלוקת רב ושמואל אם "מלך חדש" שנאמר בתחילת שמות הוי ממש או שנתחדשו גזירותיו, והביא נפק"מ לגבי מקח וממכר, שאם אדם התחייב לחברו למכור לו בית חדש, ולבסוף נתן לו בית ישן אלא שסיידו וכיירו וצבעו, שלמ"ד חדש ממש, המקח חוזר, ולמ"ד שנתחדשו המקח קיים שאף בית מחודש נקרא חדש. וראה בשו"ת

מהרש"ם (ח"ג סי' שנו) שפסק על פי דברי התורת חיים. ושמעתי שלאחרונה רכשו הנהלת ת"ת עץ חיים בירושלים את בנין בית הספר "למל" עבור התלמוד תורה, והלכו לשאול את הגר"ח קניבסקי שליט"א לפני הרכישה אם זה ראוי שתלמידים ילמדו תורה בבנין שלמדו בו חופשיים והיה לסמל ומאבק ביישוב הישן בתחיית השפה העברית ולימודים כלליים. והשיב להם: שיצבעו את הבנין ואז זה נקרא בנין חדש, ואין לחשוש.

ינתתי נגע צרעת בבית ארץ אֲהוֹתְכֶם. (יד, לז)

והטמינו אמוריים מטמוניות של זהב בקירות בתיהם כל ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר, ועל ידי הנגע נותץ הבית ומוצאן.

בוהר הק' (פר' תזריע דף נ.) הקשה על פירוש זה, אם נאמר שטעם נגעי בתים כדי לגלות את המטמוניות, מדוע צייתה התורה לחלוץ את האבנים ולקחת עפר אחר ואבנים אחרות, די היה לפנות רק מקום הנגע,

והכתב שם [מתורגם]: כל הבונה בית, כשהוא מתחיל לבנות חייב הוא להזכיר בפיו כי לכבודו של הקדוש ברוך הוא בונה.

ואז שורה על מעשיו סייעתא דשמיא, והקדוש ברוך הוא משרה על ביתו קדושה וקורא עליו שלום, כמו שנאמר "וידעת כי שלום אהלך ופקדת נוך ולא תחטא".

ואם לאו עלול הסטרא אחרא לשכון בביתו חלילה,

וכל שכן שמזמין הוא את הסטרא אחרא אם בונה הוא את ביתו כדי להטמא בו, ודאי ששורה רוח טומאה.

ומי שגר בו אינו נפטר מן העולם עד שנענש בבית זה, וכל מי שגר בבית עלול להנזק, שהרי בדירה זו שורה רוח הטומאה המזיקה את הנמצא בבית. ואם תשאל כיצד נדע אם שורה בבית רוח טומאה, נוכל לדעת זאת אם נזוק בונה הבית או אנשי ביתו בגופם או בממונם.

וזהו הענין של נגעי בתים כשנכנסו ישראל לארץ, שעשה הקדוש ברוך הוא כן מרוב אהבה וחייבה לישראל שבכל בית שהיה מוכן לטומאה היה נגע

מה מקור המנהג להריח בשמים בברית מילה?

וביום השמיני ימול בשר ערלתו (יב, ג).

בשור"ע יו"ד הל' מילה (רסח,א) כתב שיש נוהגים שבברית מילה נוטלים הדס ביד ומברכים עליו ומריחים בו.

ובס' כורת הברית (מובא באוצר הברית ח"ב עמ' ש"ו) כ' טעם למנהג זה, ע"פ מש"כ בס' מעבר יבוק (עתר ענן הקטורת פ"ה ד"ה וכן ליל), "שכל העם ההולכים לברית מילה הם כמקבלים פני שכינה הבאה להופיע מאורה על כל המטפלים במצוה ההיא, ויש להם תוספת נשמה גם כן, לכן אמרו שיום טוב שלהם הוא כמו שביום טוב יש נשמה יתירה".

ולפי"ז כתב שם, שאם בשעת הברית יש נשמה יתירה, א"כ בגמר הברית מסתלקת הנשמה יתירה, ואי לכך יש לברך על הבשמים כמו שמברכים במוצאי שבת.

קבל את הגיליון ישירות למייל

<<< שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il >>>

"הרגיל בזיתים משכח תלמודו, והרגיל בשמן זית - משיב את תלמודו"

האם האוכל זיתים עובר איסור, ובאלו אופנים מותר לאכול זיתים?

אמנם כתב הגר"ח"ק שנכון ליהזר מכל הדברים הגורמים שכחה, כדכתב המשנ"ב סוף סי' קנ"ח לגבי שלא ינגב בחלוקו, ובסוף סי' ק"ע לגבי אכילת לב של בעלי חיים, וכתב שנשים א"צ ליהזר בזה שאינן מצוות בת"ת, אבל קטנים יזהרו כדי שלא יזיק להם לכשיגדלו.

בענין אכילת זיתים כתב היעב"ץ בהגהותיו להוריות ובספרו 'מור וקציעה', שדווקא חיים גורמים שכחה, לא כבושים, ומיישב בזה את התנאים שאכלו זיתים, אך במאירי בהוריות כתב וזה לשונו הזהב: "מכיון שהחכמה היא עיקר גדול ויתד שכל היחסים תלויים בה, צריך אדם להשתדל בה תכלית ההשתדלות ולהיות תורתו קבע וכו' וכן לשמור עצמו מהדברים המשכחים והמטמטמים את הלב, כמו לב בהמה וזיתים מלוחים וכו'" עכ"ל, מבואר שיש להמנע גם מזיתים מלוחים.

אכן המג"א כתב בשם האריז"ל, שהאוכל זיתים ע"פ כוונה שיש בהם אינו משכח, אלא מוסיפים לו זכרה, ואנו אין לנו עסק בנסתרות, רק נעתיק מש"כ ה'כף החיים' (סימן קנ"ז ס"ק כ"ז) שהכוונה כשאוכל זיתים יכוון "אל אלהי"ם מצפ"ץ" ע"ש הכתוב "אל אלוקים ה' הוא יודע וגו'" ושם הוי"ה מתחלף בא"ת ב"ש למצפ"ץ, וג' שמות אלו עולים בגימטריא 'זית', ומסתבר שהתנאים שאכלו זיתים כווננו הכוונה המיוחדת להם לתקנם.

עוד כתב הגר"ח"ק שכיון שמוזכר בגמ' 'הרגיל בזיתים' משמע שאם אוכל באקראי אין לו שכחה, והביא מברכות דף מ', שרגיל היינו אחת לשלושים יום, אך בהגהות הביא משבת (קי.) שזוכר והוא דלא רגיל לארבעים יום ע"ש.

בספר 'שלמת חיים' סי' תתס"ט וכן הגר"י וועלף בהגהות לספר 'שמירת הגוף והנפש', כתבו עצה לאכול זיתים ולטבלם בשמן זית, שמה שהזית משכח השמן מזכיר, והובאו בפסקי תשובות (סי' ק"ע הערה 77) ע"ש, עוד שכן נהגו בירושלים וכן סמך הגרש"ז אויערבך על זה, אכן הגר"ח"ק בספר הזיכרון פקפק בזה, דיתכן לפי טבעו שיותר ישכחו הזית ממה שיזכירו השמן.

מסכת הוריות הוריות דף יג:

מבואר בגמרא (דף יג:) שהרגיל בזיתים משכח תלמודו, והרגיל בשמן זית - משיב את תלמודו, ואמר רבי יוחנן שכשם שהזית משכח לימוד של שבעים שנה, כך שמן זית משיב לימוד של שבעים שנה.

דנו הפוסקים: האם האוכל זיתים עובר איסור, ובאלו אופנים מותר לאכול זיתים? שמצינו ביבמות טו: שרבי צדוק שלח זיתים לרבי יוחנן החורני, ובברכות לח: רבי יוחנן אכל זית מליח.

יש מהפוסקים שכתבו שדברים שנאמר עליהם שגורמים שכחה, מי שאוכלם עובר באיסור "השמר לך פן תשכח וגו'", אך מרן שר התורה הגר"ח קנייבסקי שליט"א בספרו שיח השדה בספר זיכרון (נדפס סוף ח"א) הביא מספר חסידים, שאין בזה איסור

שכתב שאחד שאל את החכם, אם מותר לאכול מלחם שאכלו ממנו עכברים, וחושש שמא ישכח מתלמודו, השיבו החכם: "אינך חייב עד שישב ויסירם מלבו, ואני רואה שאינך עוסק בתורה ואתה פנוי, והיית יכול לעסוק וכל היום אתה בטל מדברי תורה והולך אתה עם עמי הארץ, לשמוע דברים בטלים, מוטב היה לך שלא היית נזהר מדברים המשכחים כדי שהיית שוכח דברים בטלים שאתה עוסק בהם" עכ"ל, הרי שאין בזה אפילו איסור מדרבנן.

וכתב ע"ז הגר"ח"ק שליט"א שצ"ב, למה אין זה נחשב שמסירם מלבו, ות"י שכיון שאין זה מוכרח שישכח ואוכל להנאת עצמו וגורם להחליש את הזיכרון לכן אין איסור, משא"כ מי שמתבטל ואינו חוזר על משנתו שבוודאי ישכח זה נחשב שמסירם מלבו.

ומש"כ הא"ר בסי' ק"ע בשם 'ספר הגן' שהאוכל וממלא כרסו עובר משום "השמר לך פן תשכח", ביאר הגר"ח"ק בסוף ספר הזיכרון שהכוונה ל"השמר לך פן תשכח את ה' אלקיך", שהולך אחר הנאותיו ושרירות לבו.

הרה"ג רבי יהודה לב שליט"א
בעמח"ס "לב המועדים"

לב המועדים
הלכות טעמים ומנהגים

מדוע לא פוסקים מלשאול "ותן טל ומטר" כבר שבועיים לפני יו"ט ראשון של פסח, כדי שלא יטריד הגשם את עולי הרגל בעלייתם לירושלים?

עדיין לא התחילה קבלת השפע והברכה, נמנעים מלבקש התחלתו, עד שיספיקו עולי רגלים לחזור לביתם, שכן חמור יותר להפסיק בטרם זמן מלהימנע להתחיל (בשם הגרי"ש"א).

טעם אחר: כשהולכים לבית המקדש, אפשר ללכת אף כשיורדים גשמים ושלגים, משא"כ כשחוזרים מבית המקדש. וכן רמזו בפסוק: "בבית אלוקים נהלך ברגש" - "ברגש" ר"ת "ברד רוח גשם שלג", כלומר כאשר הולכים לבית אלוקים - אפשר ללכת גם כאשר יורדים גשמים ושלגים, משא"כ כשחוזרים (הגר"ח"ק שליט"א).

טעם אחר: לעליה לרגל לא חששו שיהיו בדרכים גשמים, ואף שיכולים למעוד מהגשם, משום ששלוחי מצווה אינם ניזוקים (פסחים ת, ב). אולם כשחוזרים מירושלים לבית, הרי איכה מ"ד דשלוחי מצווה אינם ניזוקים, דווקא בהליכתם אבל לא בחזרתם (פסחים שם), ולכן לא חששו שייזקו מהגשם על הדרכים ולכן לא מבקשים עד ז' חשון, שיוכל כל אדם לחזור לביתו בשלום" (הרב גמליאל הכהן רבינוביץ מח"ס 'גם אני אודך').

מתחילת תפילת מוסף של יו"ט ראשון של פסח, מתחילים לומר בתפילת לחש "מוריד הטל" עד יו"ט אחרון של סוכות

הטעם שלא פוסקים מלומר "ותן טל ומטר" שבועיים לפני יו"ט ראשון של פסח, מפני עולי הרגלים,

כמבואר שבארץ ישראל מתחילים לשאול בליל ז' חשון, כדי שיספיקו עולי רגלים שעלו לרגל להגיע לביתם, ולא יטרידום הגשמים. וקשה: מדוע לא פוסקים מלשאול כבר שבועיים לפני יו"ט הראשון של פסח, כדי שלא יטרידום הגשם בעלייתם לירושלים? (קובץ בית הלל עמוד קכה).

כיון שהעולים לרגל בסוכות עדין לבושים בבגדי קיץ, ואינם מצויידיים בבגדי חורף, כדי שיוכלו ללכת בגשם, משא"כ כשעולים לרגל בפסח, שהוא סוף החורף מצויידיים בבגדי חורף, ויכולים לעלות לרגל למרות הגשמים (הגרש"ז"א הובא בספר תורה ציון בדין אמירת ותן טל ומטר).

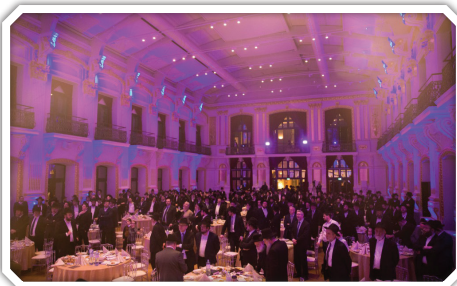
טעם אחר: לפי שאת קבלת השפע והברכה של הגשם, לא מבקשים להפסיק לפני הזמן, ולכן ממשיכים לבקש טל ומטר עד יו"ט ראשון של פסח, אך אם

מעמד מרומם לקראת סיום סדר נזיקין וחיזוק לימוד הדף היומי בהלכה באולם שבו התכנסו מאורי הדור זי"ע בוינה בירת אוסטריה

וינה מצטרפת ל'דרשו' במעמד הנכבד אשר חיבר את כלל הקהילות לחיזוק לימוד התורה ופתיחת שיעורי הדף היומי בהלכה וסניף דרשו בעיר שבה נשמע קולו של הכהן הגדול מראדין מרנא החפץ חיים זיע"א

בחודשים האחרונים וכבר משתתפים בהם בני העיר. בסיום סדר נזיקין התכבד הג"ר דוד בדיל שליט"א ראש הכולל בוינה ומגיד שיעור בדף היומי, אשר שזר בסיום דברי תורה וחיזוק לבני הקהילה תוך שהוא מסביר את דברי הגמרא בסיום סדר נזיקין ברעיונות ודרוש לכבוד המעמד הגדול. את הקדיש אמר הרה"ח דוד יודא הירש ואת סדר קדשים פתח בטוב טעם מגיד השיעור הרה"ח יצחק בנימין ניימן. ברגש רב נשמע משאו של נשיא דרשו, אשר עמד בדבריו בהלכה ובאגדה על הנסיים המופלאים של כלל ישראל בחודש זה, תוך עמידתם בניסיונות ושמירתם על טהרת העם והעבודות שהיא חירות לה' ולתורתו. ובימים אלו, עלינו להתחזק בריבוי לימוד התורה והתנזרות מהדברים שמהותם גשמיות

במעמד מרומם שהדיו נשמעו למרחוק התכנסו בני העיר וינה מכל הקהילות לקראת סיום סדר נזיקין בלימוד הדף היומי בבלי, וחיזוק לימוד המשנה ברורה דבר יום ביומו במסגרת לימוד הדף היומי בהלכה. ההתרגשות הגדולה בעיר וינה החלה עוד לפני מספר חודשים כאשר התבשרו בני העיר כי האירוע המרומם עתיד להתקיים באולם סופיימזאלה, האולם הגדול והנכבד שבו התקיימה הכנסיה הגדולה השנייה, האולם שבו נשאו את דבריהם גדול ומאורי הדור זיע"א ומשמם יצא דבר ד' מפיהם לדורי דורות. והנה שוב לאחר 95 שנה, שבמהלכם לא התקיים אירוע יהודי באולם זה, לאחר החורבן הגדול של יהדות אירופה כאשר במהלך המלחמה אף טימאו

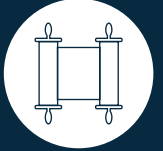

על מנת שנוכח לראות את יד' עלינו בימים אלו כהשפעתם מימי הניסים הגדולים. את המעמד הגדול ליווי בשירה וזמרה בעל המנגן ר' ישראל אדלר הי"ו ומקהלת ילדי וינה בניצוחו של ר' משה שטרן, בליווי תזמורת, ובין גברא לגברא השמיעו שיר ושבח לבורא עולם על שזכינו למעמד חיזוק התורה הקדושה בעיר וינה. ברמה נשמע משאו של אורח הכבוד הגה"ח רבי זושא הורביץ שליט"א רב קהילות החסידיים בעיר אלעד, אשר קולו הדהד ברחבי האולם, לשזור יחדיו את לימוד הדף היומי בבלי יחדיו עם לימוד ההלכה, באשר הם השלימות הנכספת של היהודי המבקש דעה את ד'. ובחודש הזה אשר בו ישועות מקיפות ניתן ליטול בהקפה כביכול מאת ד' על ידי קבלה טובה, ואין לנו קבלה טובה יותר מזה של הצטרפות ללימוד הדף היומי בהלכה, ובקבלה די כדי לזכות לישועות המקיפות המובטחות. לאחר מכן נשמע משאו בשידור של הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א שבדבריו עמד על הצורך הגדול של כל יהודי לקבל על עצמו את לימוד ההלכה דבר יום ביומו, שהרי לא ניתן לחיות כיהודי ללא ידיעת ההלכה ודבר בסיסי זה יש על כל אחד לקבל על עצמו. בשעת ערב מאוחרת בריקודי שמחה לכבודה של תורה, ננעל המעמד ההיסטורי בעיר וינה, אשר בוודאי יתיר רושם לעוד שנים רבות.

את האולם הנכבד כינוסים של המפלגה הנאצית, מתכנסים באולם זה שוב כאות להמשך הדורות, יהודים החרדים לדבר ד' על מנת להתחזק באותם דברים שמסרו מאורי הדור זי"ע, להמשיך את שושלת החינוך הטהור בלימוד התורה הקדושה. הקול הדהד ברחבי האולם מאז לפני 95 שנה ועד עתה, עמלינו אלו הבנים, כי כאשר רואה הילד את אביו חי על פי ההלכה, לומד הלכה, קובע עיתים לתורה, הרי יש בידינו את הדרך המסורה לעלות בית אלוקים, ובחודש אשר בו נגאלו ישראל, ויצאו כבני חורין מעבדות החומר לגאולת עולמים ולקבלת התורה, שוב נשמע הקול באולם זה ועודנו חי וקיים. יחדיו נכנסו לאולם הגדול והמפואר רבני העיר הגרא"י שוורץ שליט"א הגרמ"י וויס שליט"א הגרא"א מרגוליס שליט"א הגר"א חוטובלי שליט"א, הגר"מ פרסבורגר שליט"א האהרונים הראשיים הרב אריה פולגר שליט"א והרב חיים איזנברג שליט"א ויחד עמם נשיא דרשו רבי דוד הופשטר שליט"א אשר הגיע במיוחד לאירוע ולמעמד הגדול. את המעמד הגדול פתח הג"ר בנימין עקשטיין שליט"א דומ"ץ מחזיקי הדת בלונדון וי"ר דרשו אירופה, אשר העלה על נס את גודל השעה וגודל המקום שבו אנו ניצבים לסיום סדר נזיקין וחיזוק לימוד ההלכה, בהמשך הסביר יו"ר דרשו אירופה את כללי ההשתתפות בתכניות דרשו השונות, ובירך את הקהילות על יסוד השיעורים החדשים בדף היומי בהלכה אשר הוקמו

סיכום שבועי בדרך היומית בהלכה

האם מותר ליטול ריבית מהבנק עבור השבתות?

מדוע אסור לתת מתנה בשבת?

האם מותר לאדם לעבור על איסור כדי להציל אדם אחר מאיסור חמור יותר?

איסור 'שכר שבת'

- אסור ליטול 'שכר שבת' גם עבור פעולה של מצוה; ויש שמתירים, אך אף לדעתם אין הנוטל שכר רואה ברכה בשכר זה; ולכתחילה אין להקל כדעה זו.
- מותר ליטול ריבית יומית מהבנק עבור יום השבת, כיון שהיא מחושבת לפי ימי עסקים שאינם מחושבים משעת השקיעה, כך שחלק שכר השבת 'מובלע' בריבית של יום שישי, וחלקו מובלע בריבית של יום ראשון. אולם, כאשר חל יום טוב ביום שישי או ביום ראשון, חובה לנכות מדמי הריבית סכום הניתן עבור יום עסקים אחד, ולתתו לצדקה באופן שלא ידעו מי הוא הנותן.

פעולות חולין שונות האסורות בשבת

- חכמינו ז"ל אסרו לקנות ולמכור בשבת, מחשש שמא יכתבו את פרטי העסקה. וכן אסרו לתת מתנות בשבת, משום שהנתינה דומה למקח וממכר.
- המדידה אסורה בשבת, אף בכלי שאינו מיועד למדידה, משום שזהו מעשה חול - 'עובדין דחול'. ומדידה לצורך מצוה מותרת; וצורך רפואי נחשב כצורך מצוה.
- מן הדין מותר להרהר בשבת בדברים האסורים בשבת, אשר עתיד לעשותם בחול. אולם, הרהור הגורם לטרדה ודאגה, אסור. ומצוה להמנע לחלוטין מלחשוב בעסקי החול.

הלכות שבת שונות

- אחת מל"ט מלאכות האסורות בשבת, היא מלאכת 'הכותב'. והאיסור הוא בכל שפה שהיא, דהיינו בין בשימוש בתוכן השפה, ובין בשימוש בצורת האותיות של השפה.
- חולה הנוטה למות, המבקש שיודיעו לקרוביו באמצעות הטלפון שיבואו אליו מיד במוצאי השבת - מותר לומר לגוי לעשות כן.
- אסור לבית דין להמית בשבת את מי שהתחייב מיתה. וכתב בספר החינוך טעם למצוה זו - שרצה השי"ת לכבד את יום השבת, שגם החוטאים ינחו בו.
- בעבר הרחוק היו מתקיימים 'ירידים', ובימי היריד החרימו רבני הקהילות את הסוחרים שלא פרעו את חובותיהם לחבריהם, והשמש היה מכריז את שמותיהם בבית הכנסת בשבת, מתוך הכתב.
- בחילול שבת בפרהסייה ובעבודה זרה, ישנה חומרה שאינה קיימת בכל העבירות שבתורה - שהעובר על אחת מהן, נחשב כמומר לכל התורה כולה.

עבירה על איסור כדי להציל אדם אחר מאיסור חמור יותר

- אסור לאדם לעבור על איסור קל, כדי להציל את חברו מאיסור חמור; אולם, אם חברו לא פשע בדבר, ועומד לעבור על האיסור לאונסו - מותר לעבור על איסור קל, כדי להצילו מאיסור חמור.
- מותר לחלל שבת כדי להציל אדם אחר מהמרת דתו, אולם, אסור לחלל שבת כדי להציל אדם מאיסור אחר, חמור ככל שיהיה, משום שחילול שבת עצמו הוא מהעבירות החמורות ביותר.
- גם אדם המלמד את בנו אומנות, חייב ללמדו תורה, הלכות ומוסר, לפני לימוד האומנות, וכן במקביל ללימוד האומנות.
- מותר למכור ספרי קודש בבית הכנסת, ואין בדבר זלזול בכבוד בית הכנסת, משום שהקונים מקיימים מצוה בקניית הספרים.

גליון 304
שנה ז' תשע"ח

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

תורה למשפחת קלייטן על ראשי לשרית בתמינה

סיפורי חז"ל

כל מה שעשית יפה עשית

אגריפס המלך ביקש להקריב ביום אחד אלף עולות, שלח לומר לכהן הגדול שהיום לא יקריב איש עולות חוץ ממני, והנה בדיוק באותו יום, הגיע לבית המקדש אדם עני ובידו קרבנו - שני תורים בלבד, ביקש העני מהכהן להקריב אותם, השיב לו הכהן: אגריפס המלך ציוה שהיום איש לא יקריב קרבן חוץ ממנו. אמר העני: מידי יום ביומו אני צד ארבעה תורים, שנים מהם אני מקריב, ומהשנים האחרים אני מתפרנס, ואם היום לא אקריב את קרבני - תגרום לקיפוח פרנסתי. שמע הכהן את דברי העני והחליט להקריב את תוריו למרות אזהרתו של המלך. באותו יום חלם אגריפס חלום, ובו ראה כי עני אחד הקריב קרבן, למרות אזהרתו שאיש לא יקריב קרבן. משהקיץ משנתו, קרא לכהן הגדול ואמר לו: הן הוזהרתי אותך שאיש לא יקריב היום קרבן מלבד ממני. סיפר הכהן למלך על מנהגו של העני שמדי יום ביומו צד ארבעה תורים ומהקריב מהם שנים, ומהשנים הנותרים מתפרנס וכי היתה לי ברירה? לא רציני לקפח את פרנסתו של העני ולכן הקרבתי את קרבנו. שמע אגריפס המלך את דבריו ואמר: "כל מה שעשית יפה עשית".

פרשת השבוע

לפשפש במעשיהם של אחרים ולחפש תקנה לחטאיהם. אמר לו ר' ישראל, כשבאים נגעים על אדם שולחים אותו אל מחוץ למחנה, כדי שלא יראה את מעשיהם של אחרים ויהיה עסוק רק בתיקון עצמו.

ולקח מלוא המחטה (ט"ז - י"ב)

מספרים שפעם נודמן לו לבעל שם טוב הקדוש זיע"א לשמש את הרה"ק רבי יצחק מדרוהוביץ זיע"א, הכניס אליו כוס קפה לחדרו והמתין. משגמר ר' יצחק לשותות, ניגש הבעש"ט לקחת את הכוס ולהוציאה, פנה אליו ר' יצחק ואמר: מר מן הסתם חושב אותי לתלמיד חכם, ועל כן רצה לשמשני ולהשקותני, אך מדוע טורח מר גם בהוצאת הכוס? ענה לו הבעש"ט: במשנה (יומא ז' - ד') למדנו, שביום הכיפורים היה הכהן הגדול לובש בגדי לבן במיוחד בשביל הוצאת הכף והמחטה הריקות מקודש הקדשים, הרי שגם הוצאת הכף והמחטה עבודה היא. התפעל ר' יצחק מן התשובה ואמר, חושבני שאני הוא שצריך לשמש את כבודו.

וראה הכהן את הנגע (י"ג - ג') מספרים על הרה"ק רבי אשר מטטולין זיע"א שהיה אומר: חסידים של היום באים אל הרבי להראות את מעלותיהם, ואילו אנחנו היינו מסתירים את הטובות והיינו באים אל הרבי עם נגעינו, כדי שיעזור לנו להירפא מהם. ככתוב "וראה הכהן את הנגע".

ואיש כי ימרט ראשו טהור הוא (י"ג - מ')

סיפר הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקומרנא זיע"א: מופלג ביראת שמים היה הרה"ק רבי חיים חייקיל מאמדור זיע"א חד מבני היכלא של "המגיד הקדוש ממעוריטש זיע"א, עד כדי כך שכל שערות ראשו נשרו ממנו מרוב פחד השי"ת שאפף אותו, ועליו ועל שכמותו אמר הכתוב "איש כי ימרט ראשו" - מפחד ה' - "טהור הוא" בעל מדרגה הוא.

בדד ישב מחוץ למחנה מושבו (י"ג - מ"ו)

מסופר: פעם בשעת צרת הכלל, ישב אצל הגה"ק רבי ישראל מסלנט זיע"א, יהודי אחד שהחל

זמני השבת

זמני יציאת שבת

ירושלים: 7:45 ת"א: 7:47 ר"ת: 8:25

תזריע-מצורע

זמני כניסת שבת

ירושלים: 6:31 ת"א: 6:46

הרה"ק רבי שמואל שמעלקא מניקלשבורג זיע"א
(ליומא דהילולא ב' אייר)

לפני למעלה ממאתיים שנה היתה בעיר ניקלשבורג קהילה גדולה וחושה, במשך דורות רבים ישבו על כס הרבנות של עיר זו גאונים גדולים ומפורסמים, ביניהם המהר"ל מפראג, רבי יום טוב ליפמאן הלר בעל ה"תוספות יום טוב" ורבנים גדולים אחרים זיע"א. כאשר עמדה קהילה זו לבחור ברב שהיה בעת ובעונה אחת גם הרב הראשי של האיזור כולו, היו מחפשים כדבר המובן מאליה גאון גדול ששמו יצא למרחקים כאחד מגדולי הדור. באותם ימים כבר היה רבי שמואל שמעלקא זיע"א מתלמידי הרה"ק המגיד הגדול ממעזריטש זיע"א רב מפורסם לאחר ששימש ברבנות בקהילות חשובות של פולין, שלחו אליו פרנסי קהילת ניקלשבורג הזמנה לבוא לעירם לשבת, כמועמד לתפקיד הרב הראשי שכסאו היה אז מיותר, רבי שמעלקא קיבל את ההזמנה, בא לשבת, דרש ברבים בהלכה ואגדה, פלפל עם תלמידי החכמים שבעיר ועשה רושם כביר על כולם. שבועות אחדים אחרי שובו לביתו, קיבל רבי שמעלקא כתב רבנות של העיר ניקלשבורג, פרנסי הקהל הודיעו לו כי הוא התקבל כרב ראשי של הקהילה, וגם כרב הכולל של בודהמיה ומוראביה כולה. זמן קצר לאחר מכן הוא בא לעיר ונתקבל בכבוד גדול, ומיד נכנס ראשו ורובו לענייני הרבנות של העיר כפי שהתפקיד דרש ממנו, במשך היום היה עסוק שעות רבות בענייני הקהילה, ואילו את רוב שעות הלילה הוא הקדיש ללימוד בהתמדה וקדושה.

באותם הימים חי בניקלשבורג יהודי זקן, תמים וירא שמים, שמילא את תפקיד השמש של הקהילה, כפי שזה היה נהוג, היה השמש הזקן עובר מדי בוקר ודופק במקלו על החלונות ותריסי הבתים כדי להעיר את היהודים לעבודת הבורא, בעוברו ליד ביתו של הרב היה השמש נוהג להתעכב שם דקות אחדות, לנוח קמעה ולפעמים אף לשתות כוס תה, הוא המשיך במנהגו זה גם אחרי בואו של רבי שמואל שמעלקא לעיר. פעם אחת כאשר השמש נכנס לבית הרב לפנות בוקר, הוא ראה את הרב יושב כהרגלו רכון על הגמרא ולידו עומד יהודי בלתי מוכר חגור בחגורת עור והאזין לקול הלימוד, השמש שהכיר היטב את כל יהודי העיר, היה בטוח כי את היהודי הזה עדיין לא ראה מעולם, חשב השמש כי זהו וודאי אחד היהודים הנוודים ההולכים מעיר לעיר, ועכשיו הוא לן בביתו של הרב והשתתף בשיעור הבוקר שלו, במשך כל אותו היום לא ראה השמש את היהודי שהוא שנית, אולם למחרת בבוקר שוב באותה שעה הוא שוב ראה אותו עומד ליד הרב ומקשיב ללימוד הגמרא, עתה גברה סקרנותו של השמש והוא החליט לשאול את הרב בהזדמנות מיהו יהודי בלתי מוכר זה? כאשר הוא אכן שאל, השיב לו רבי שמואל כי היהודי הזה היה אליהו התשבי, הוא הוסיף וביקש את השמש לא לדבר על זה יותר, והשמש המופתע לא הוסיף לשאול שאלות בנדון.

עבר זמן מה והשמש שכח מכל הפרשה, עד שפעם אחת עבר מאוחר בלילה ליד בית הרב, וראה משהו מיוחד במינו, בדיוק כאשר עבר שם נפתחה הדלת החיצונית של הבית, ובפתח הופיעה דמותו האצילה של הרב, בידו פמוטים עם שני נרות, כשהוא מלווה שני אורחים שעזבו את ביתו, אחד מהם היה אותו יהודי עם חגורת העור שהרב תיאר בשעתו כאלהו הנביא, השני היה לבוש בגדי מלכות ועל ראשו כתר, בראות השמש את המחזה נפל עליו פחד גדול, הוא

עמד שם בחשכת הלילה רועד מקור ומהתרגשות, וראה את הכל, ראשון הלך בעל הדמות המלכותית ואחריו אליהו הנביא, אחריהם צעד הרב וליווה את האורחים צעדים אחדים, הוא חיכה עד ששני האורחים נעלמו בחשיכה, ואחר כך נכנס לבית והתיישב ללמוד, השמש נשאר על עמדו רגעים ארוכים משתאה ואינו יודע את נפשו, אחר כך אור עוז ונכנס לבית הרב ואמר: אני מבקש ממך סליחה ומחילה רבי, ואל נא תכעס עלי, אולם מאד הייתי רוצה לדעת מי זה היה האדם עם בגדי המלכות ועם הכתר על ראשו שרבינו זה עתה ליווה מביתו. באמת לא כדאי לדבר על כך, השיב הרב באי רצון, אולם הואיל וראית מה שראית הרי זה סימן שמותר לי לספר לך, ובכן דע לך כי האיש היה מנשה בנו של חזקיהו המלך, והוא בא אלי בקשר לדין תורה שהיה לנו כאן היום.

מעשה ביהודי ירא שמים שחי בעיר אחת שהיה מהדר ומדקדק במיוחד במצוות לא תעשה לך פסל וכל תמונה שבעשרת הדיברות. למרות שהיה לו כשרון ונטיה חזקה לציור ולפיסול, הוא נוהר משנה הזירות לא לעשות שום דבר שיכול להיכנס לאיסור עשיית פסל או תמונה, ולעבור בכך על הלאו של עבודה זרה, הוא אפילו הקפיד שלא להסתכל על דברים כאלה, הגיעו אצלו הדברים עד כדי כך, שפעם אחת הוא יצא בלילה לרחובות העיר, והחל לשבר את כל הצלמים וצלבים המוצבים שם, אחד משומרי העיר תפס אותו בשעת מעשה, והוא הובא לדין ונדרן למוות, עוד באותו יום בוצע גזר דין המוות והיהודי הוצא להורג בתליה. הקהילה כולה היתה בסכנה גדולה, אך בעזרת השם ובניסים גדולים חלפה הסכנה והצליחו לשכנע את השלטונות, כי היהודי עשה מה שעשה על דעת עצמו ואיש מבני הקהילה היהודית לא היה שותף למעשה, היהודי שהוצא להורג היה עני מרוד, ולאמנה לא היה מאין לגבות את כתובתה, היא נשארה בחוסר כל, ועל כן היא פנתה לחברא קדישא שאחד מתפקידיה היה לתמוך באלמנות שנקלעו למצב כלכלי קשה, אולם אנשי הח"ק טענו כי חובת החברה לתמוך באלמנות שבעליהן מתו מות טבעי, אולם לא כאשר האיש איבד את עצמו לדעת, והרי במקרה שלפנינו ברור כי האיש הלך לקראת גורלו בעיניים פקוחות, והוא ידע מה שהוא עושה ומה צפוי לו. לאחר שהרב ובית הדין של אותה עיר שמעו את טענות הצדדים, הם החליטו להעביר את הנושא להכרעה לרבה של ניקלשבורג.

ישבנו היום כל היום כולו על מדוכה זו, דנו בסוגיה ועיינו בהלכה, ולא הצלחנו להכריע, החלטנו לדחות את ההחלטה הסופית למחרת היום. ועכשיו שעת לילה מאוחרת כאשר ישבתי כדי לעיין בדין, בא אלי מנשה בן חזקיהו והסביר לי את הענין, הוא סיפר לי כי מאז מותו לא מצאה נשמתו מנוחה על החטא שחטא בחייו, בכך שהכניס צלם להיכל בבית המקדש, בכל דור ודור מגולגלת נשמתו באנשים שונים שתפקידם לתקן את העבירות שעבר, עד כה לא זכה לתיקון מושלם עד שנשמתו התגלגלה בדמותו של היהודי ששיבר את הצלמים ברחובות העיר, ומסר את נפשו בצורה מושלמת על הלאו של לא תעשה לך פסל, עתה, הוא סיפר לי, וכתה נשמתו לתיקון המיוחל, וכיון שאני ובית דיני נתבקשנו לעיין בדין ולהוציא פסק דין על פי ההלכה, הוא בא לבקש אותי שלא נחשיב את מעשהו של היהודי שהוא כאיבוד עצמו לדעת, אלא כמעשה של קידוש השם, והאיש ההוא היה קדוש שמסר את נפשו על קיום המצוה בהידור, לאור כל זה הוא ביקש כי בית הדין בבואו להחליט אם האלמנה זכאית בתביעתה, יקח כל זאת בחשבון.

השמח בחלקו

חיים הוא דיג. שעות ארוכות הוא יושב על המזח, משליך את חכתו אל המים, נושא תפילה חרישית וממתין לשלל שיעלה בחכתו. יש ימים שהברכה שורה בהן, והדגים כמו רבים ביניהם מי יזכה להכנס לסליו של חיים, בזה אחר זה הוא שולה את הדגים מן המים, בורר את הדגים היפים, ומניח את הקטנים שעדיין אינם ראויים לאכילה, תגדלו, הוא לוחש להם חרש, תחזרו בעוד חודש, אקבל אתכם בשמחה. הסל מתמלא חיש מהר, פונה למסעדות הדגים הסמוכות לחוף הים ומוכר להם את הדגים אותם העלה. כששכר יומו בכיסו, פונה חיים לביתו. לא, הוא לא חוזר אל הים, דאגת המחר אינה מטרידה אותו, די לו במה שהרוויח היום כדי לספק את צרכיו, ומדוע יטריד את עצמו בדאגות שעדיין לא נולדו. בבית הוא סועד את לבו בנחת, צריך לתת לגוף את שלו, הוא אומר, שיהיה לו כח להחזיק את הנשמה. שמח הוא בחלקו וטוב לו בחייו. ויש גם ימים אחרים, בהם הדגים לא ממהרים לקפוץ לסליו, החכה מונחת במים ולא נעה, אף לא דג אחד מתקרב אל הפיתיון. גם בימים כאלה חיים נותר שלי, הוא נושא עיניו לשמים ואומר, כנראה שלא עשיתי די מעשים טובים, איני זכאי היום שתתברך מלאכתי. באחד הימים, בעודו יושב על המזח, החכה במים, והשלווה נסוכה על פניו, עוצרת בסמוך מכונית הדורה, מתוכה יוצא איש עשיר, לשעבר היה גר בשכנות לחיים, ההצלחה האירה לו פנים והוא התעשר ועשה חיל בעסקיו. וכעת הגיע למוז, זיכרונות ילדות רבים נותרו לו שם ליד המים בין הגלים המתנפצים, הוא בא להתרפק. "שלום רבי חיים, מה שלומו?" "עליכם השלום! ברוך השם יום יום, כמו שאתה רואה מתפרנסים". "חיים, אפשר להציע לך עסק?" "למה לא? אם זה טוב, אז יהיה לטובה". "תראה, אתה יושב כאן שעות, עם החכה ביד, מתאמץ לשלות דגים באמצעים פשוטים, ומתפרנס בדוחק. למה שלא תחשוב בגדול? להסתכל קדימה ולהתקדם, להתרחב, להתפתח". חיים תלה בו סוג עיניים, אינו מבין לאן האיש חותר. הוא המשיך. "תתחיל בהתחלה לעבוד קצת יותר קשה, תשקיע יותר שעות ותתפוס יותר דגים. את הכסף שתרוויח תשים בצד ותחסוך. כשיצטבר לך סכום גדול מספיק, תקנה לך סירת דייגים קטנה מיד שניה. תשקיע בציוד ותקנה רשתות מקצועיות, תצא אל הים הפתוח ותתחיל לתפוס הרבה יותר דגים ממה שתפסת עד היום, תעבוד עם יותר מסעדות, תתפרס ותהיה הספק הבלעדי של אותם מסעדות איתם אתה עובד. את הכסף שתרוויח תחסוך עד שתוכל לקנות סירה גדולה יותר, זרועות חשמליות ומנופים, תעסיק צוות עובדים, תשווק את הדגים לחנויות נוספות ותעלה את סכום הרווחים. הוא שתק לרגע. וחיים השחיל מילה: ואז? עיניו של האיש ברקו: "ואז, תרכוש עוד סירות, תעסיק עוד עובדים, תפתח רשת לשיווק דגים, אתה לא תצטרך עוד לצאת ולעבוד בחום ובקור, בשמש ובגשם, תוכל לשבת במשרד ממוזג במקום מכובד ולנהל את הרשת, תעסיק מאות עובדים, ותגלגל סכומי כסף אדירים. תחשוב בגדול, חיים!" "ואז?" "נו, באמת! אז תהיה עשיר באמת, יהיה לך כסף, תוכל לעשות מה שאתה רוצה. אתה באמת תצטרך לעבוד קשה, אבל אז, כשיהיה לך קצת זמן פנוי, תוכל לבוא למשל כמוני, לשבת קצת על חוף הים בשלווה, ליהנות מהרוח והשמש, לדוג קצת דגים... ממש תענוג.

ומה מה אני עושה עכשיו, ידידי? שאל אמר ר' חיים.

השמש שמר את כל הענין בסוד כמוס במשך כמה שנים, עד שמצא עצמו נאלץ לגלותו וזאת מסיבות מיוחדות במינן, מעשה בדיון תורה שנערך בעיר בו פסק הרב נגד כמה בעלי בתים החשובים, ובעלי ההשפעה הללו הפכו כשל כך לשונאים מושבעים של הרב, והחליטו לעשות הכל כדי לסלקו מן העיר, החלו הללו לחפש על הרב כל מיני עלילות ואמתלאות, עבירות וחסרונות שונים, ובמסגרת מאמציהם גילו כי הרב מתנהג על פי מנהגי החסידים, אמנם לא היה בכך כל חידוש כי הרי כולם ידעו מאז ומתמיד כי רבי שמואל שמעלקא הוא מתלמידיו המובהקים של המגיד ממעזריטש, כך הרב נהג בניקלשבורג מהיום הראשון לבואו לעיר כאשר קיבלו אותו שם כרב ומורה הוראה, אולם מתנגדי הרב לא התחשבו בכך והפיצו כל מיני שמועות, וכדרכה של לשון הרע שהיא סחורה עוברת לסוחר ומוצאת קונים בקלות יתירה, כך התלקחה המחלוקת שאיימה על הקהילה היהודית של ניקלשבורג. כאשר המחלוקת הגיעה לשיאה, התאספו ראשי הקהילה ובעלי הבתים החשובים לאסיפה והחליטו להודיע לרב שלמען שלום הקהילה מוטב שיעזוב את כס הרבנות של העיר ושל המדינה.

הם קראו לשמש הזקן והטילו עליו ללכת אל הרב ולהודיע לו את החלטת ראשי הקהל, אולם כאן ציפתה לראשי הקהל הפתעה, השמש הזקן שכולם הכירו אותו כאדם שקט מתון וצייתן, יצא הפעם מכליו וסירב למלא את השליחות, וצעק: היתכן לחשוד בצדיק כזה, בגאון כזה, בקדוש כזה, ואיפה כאן כבוד התורה? לא, אין אני מוכן ללכת בשליחות כזו, שלחו את מי שתשלחו אני לא הולך. כל הנוכחים הופתעו מדבריו התקיפים של השמש הזקן, אמנם כולם ידעו כי האיש הוא אדם ישר הגון ותמים דרך, שזו הפעם הראשונה שראו אותו יוצא מכליו ומסרב למלא את השליחות שהוטלה עליו, היו בין הנוכחים שהציעו לפטר את השמש ממשרתו, אולם המתונים יותר ביקשו לשמוע מפיו מדוע הוא מתייצב בתוקף כה רב לימינו של הרב? כאן פתח השמש הזקן את פיו וסיפר לנוכחים את המעשה שהיה, הוא אמר כי שמר את כל הענין בסוד לפי בקשת הרב, כי הוא ידע שפרסום הענין לא יהיה לרוחו של הרב, אולם עתה כאשר הוא רואה שאין ברירה הוא החליט לספר את מה שראו עיניו ושמעו אוזניו, והוא סיפר לראשי הקהילה המשתאים את סיפור ביקוריו התכופים של אליהו הנביא אצל הרב, ואת ביקורו של מנשה המלך שבא לייעץ לו כיצד לפסוק בענינה המסובך של האלמנה שבעלה מת על קידוש השם. מובן מאליה כי בתום סיפורו של השמש הזקן, נותרו מתנגדי הרב בלי מענה לשון, הם בושו ונכלמו וכל האסיפה התפורה בשקט. והרב רבי שמואל שמעלקא נשאר הרב הראשי של ניקלשבורג והמדינה עד יומו האחרון. כאשר חסידים סיפרו את המעשה ברבי שמעלקא והשמש, הם התפעלו לא מגדולתו וקדושתו של הרב, זה הרי היה ידוע ומפורסם. אלא מענינותו המופלגת של השמש הזקן, שכמה וכמה פעמים היה לו גילוי אליהו, והוא לא סיפר על כך מלה לאיש, עד שנאלץ לעשות זאת על כורחו, כאשר שם את נפשו בכפו כדי להגן על כבודו של הרב רבי שמואל שמעלקא.

צין אדם לחברו

שלא לבייש

מסופר: פעם עבר הרה"ק רבי חיים מצאנו דרך העיר אונגוואר, ונכנס לבית מדרשו של הרה"ק מהר"מ אש זיע"א כדי לקבל פניו. כיבדו רבה של אונגוואר בפלפול חריף שהשמיע לכבודו. הקשיב רבי חיים כשסביבו תלמידי המהר"מ אש ולא העיר אף מלה כאילו מסכים לדבריו, כבוד התורה. כשיצא ה"דברי חיים" ליוה אותו בנו של הרב. אמר לו רבי חיים בחשאי: אביך שכח כנראה דברי תוספת במקום פלוני. סיפר הבן לאביו שמיד הודה לדבריו ולא קיבל הרב את הכבוד שחילק לו רבי חיים. עלה על הבמה בבית מדרשו ואמר: רבותי טעיתי, הרב הקדוש מצאנו צודק, שכחתי את דברי התוספות במקום פלוני, ולפלפולי אין יסוד.

הרב שומר העגלות

רגיל היה הרה"ק רבי שמואל מקאמאד זיע"א בהכנסת אורחים, פעם עברו סוחרים עם עגלות וסחורות דרך ביתו בליל חורף קשה, עיכבם רבי שמואל ולא נתן להם להמשיך בדרכם, אמר להם: הכנסו לביתי, שולחני ערוך לסעודה חמה, ומטות מוצעות עבורכם. ענו הסוחרים, לא נוכל לעשות זאת, על מי נשאיר את העגלות עם הסחורה? צהלו פניו של רבי שמואל ואמר: יש כאן שומר, הוא ישמור על העגלות. הכין להם רבי שמואל לאכול, הציע מטותיהם, התלבש בלאים וקרעים, ויצא והפך לשומר לילה.

גמילות חסד

אמר הרה"ק רבי יחיאל

מאלכסנדר זיע"א: להעמיד פנים שוחקות בשעה שיהודי שלא ניהן בבניה יתירה מבקש לומר מילתא דבדיחותא, גם זה בבחינת גמילות חסד.

לא להרע לשום נברא

שח הרה"ק רבי דוד משה מטשארטקוב זיע"א: כשהייתי ילד בן שבע קבלתי על עצמי לא להרע לשום נברא בעולם. שאלוהו, וכשגוי מיצר ליהודי האין הוא מתפלל למפלת הגוי? השיב הצדיק: אני מתפלל להרמת קרן היהודי, ואז גוי לא יוכל שוב להרע לו.

הכרת הטוב עד כמה

סיפר הגה"צ ר"מ חדש זיע"א: פעם נודמן לי ללכת עם ה"סבא" מסלבודקא זיע"א לכיוון הישיבה, לפתע עברה מולנו קבוצה של קוזקים, ראיתי כי ה"סבא" נבהל, והרגעתי אותו: ב"ה שעכשיו המשטרה הקומוניסטית שולטת במצב, ואין כבר סיבה לפחד מהקוזקים, ה"סבא" נרגע והחל להודות לי על שהשבתי את רוחו בדברי הנבונים, הייתי נבוך, וכי מה עשיתי שאני זוכה לשבחים כאלה מפי הסבא? הגענו לבית המדרש, והנה נעצר ה"סבא" והורה לי להיכנס לפניו מתוך הכרת הטוב, סירבתי כמובן כי מי אני שאכנס לפני הרב, אך הוא לא ויתר ועמד על כך בתוקף, לא נותרה לי ברירה נאלצתי להיכנס לפניו. לימים כאשר היה המשגיח ר' מאיר משוחח עם תלמידיו על החשיבות של הכרת הטוב, היה מספר את הסיפור הנ"ל כדי להראות עד להיכן היא מגעת.

תילולא דצדקיא

שבת קודש כ"ט ניסן הרה"ק רבי משה מקאברין ב"ר ישראל (תרי"ח)

יום ראשון ל' ניסן רבינו יוסף אבן מיגאש ב"ר מאיר הלוי (ד"א תקק"א)

רבינו חיים ויטאל ב"ר יוסף (ש"פ) הרה"ק רבי יעקב ב"ר צבי (יעב"ץ - תקל"ו)

יום שני א' אייר

הרה"ק רבי מנחם מענדל מוויטעפסק ב"ר משה (תקמ"ח)

הגה"ק רבי עקיבא יוסף שלעוונגער ב"ר יחיאל (תקפ"ב)

יום שלישי ב' אייר

הרה"ק רבי שמואל שמעלקא מנקלשבורג ב"ר צבי הירש (תקל"ח)

יום רביעי ג' אייר

הרה"ק רבי יהודה לייב פיסטינר מקאלמיי (תלמיד הבעש"ט - תק"ה)

הרה"ק רבי אריה לייב צונץ ב"ר משה (הגאון מפלאצק - תקצ"ג)

הרה"ק רבי ישעי' מקרעסטיר ב"ר משה (תרפ"ה)

יום חמישי ד' אייר

הרה"ק רבי ליפא מסאמבור ב"ר יצחק אייזיק מכפר ספרין (תקפ"א)

יום שישי ו' אייר

הרה"ק רבי לייבוש ממעזריטש (תלמיד הבעש"ט - תקל"ה)

הרה"ק רבי משה מסאמבור ב"ר יצחק אייזיק (ת"ר)

הרה"ק רבי יוסף מאיר מספינקא ב"ר שמואל צבי (אמרי יוסף - תרס"ט)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נמליאל הכהן רבניצין שליט"א
מח"ס "גם אני אדון" ו"מדרש יוסף התרשי" על המצוות.

לעבור בפני המתפלל (ח)

א) אם עוסק בתורה, מותר לישב בתוך ארבע אמות של מתפלל, שכשעוסק בדברי אין גנאי בישיבתו, והוא שמוציא דברי תורה בפיו, אבל הרהור בדבר תורה, אינו מועיל לזה, שהרהור אינו נראה, וישיבתו נראית גנאי למקום קדוש. (שו"ע הרב, סימן ק"ב, סעיף א')

ב) העוסק בדבר מצוה, אסור לישב בתוך ארבע אמות של מתפלל. (חידושי הגהות על הטור בשם מהר"ח)

ג) יש אומרים שהלבוש בתפילין, מותר לישב בתוך ארבע אמות של מתפלל. (חיי עולם, על שו"ע, או"ח, סימן ק"ב) ויש אומרים דאין להקל אלא אם כן הוא גם מהרהר בדברי תורה מתוך ספר. (אפיקי מגינים על שו"ע או"ח, סימן ק"ב, ביאורים ס"ק ב')

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

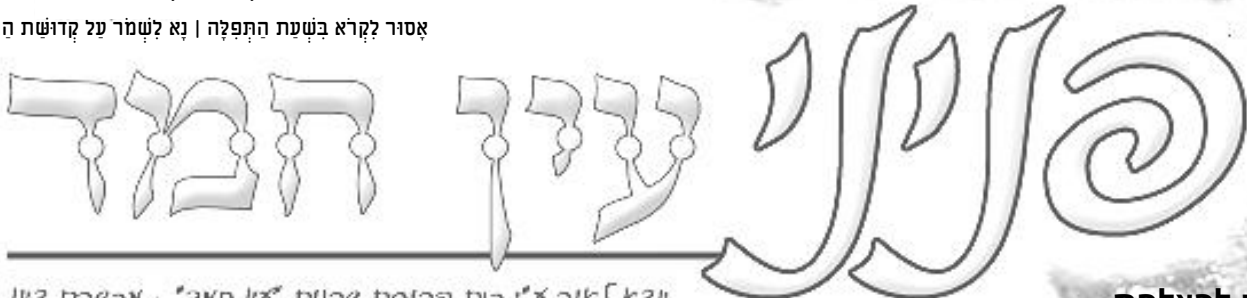
בחסות רשת חנויות

גל פז

מברכים חודש אייר
המולד יום ראשון
בשעה 4:37 אחה"צ 5 חלקים
ר"ח ביום ראשון ושני

פְּרִשְׁת תְּזַרְיעַ-מְצוֹרַע | תשע"ח

אָסוּר לְקַרְא בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה | נָא לְשׁוּמַר עַל קְדוּשַׁת הַגְּלִיּוֹן

ויצא לאור ע"י בית הכנסת שכולנת עין חמד - אגודת בנין

לרפואת כל חולי ע"י ובכללם ציון בן צ'חלה ולרפואת והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב

תְּזַרְיעַ מְצוֹרַע - יְסוּרִים שֶׁהוֹפְכִים לְמַטְמוֹן

"וְנִתְּתִי נֶגַע צָרַעַת בְּבֵית אֶרֶץ אֲחֻזַּתְכֶם" (ויקרא יד, לד)

המטמון, שהטמינו בו האמוריים. והשאלה המתבקשת היא: אם הקב"ה רוצה לתת לאדם מטמון, וכי אין דרך טובה יותר לעשות זאת? אולי זכייה במפעל הפיס? מדוע לשם כך צריכים לשבור את הבית ולעבור את כל העינוי והסבל הכרוך בגלות מחוץ לבית? התשובה לכך היא, שהקב"ה רוצה לתת לו את המטמון, רק הוא קודם מנסה אותו לראות, אם אכן הוא ראוי לזכות בו.

אם כשמתעורר הקושי, האדם מתלונן ואומר: "נמאס לי כבר למה דווקא אני". אומר הקב"ה: "אין בעיה, הצרות יפסקו- אך את המטמון לא תקבל. אינך ראוי לו!".

כשנראה לאדם נגע בבית, בעצם הקב"ה מנסה אותו בניסיון אחר ניסיון: בתחילה - לשהות מחוץ לבית שבוע שלם. לאחר מכן עליו לשבור כמה אבנים מקירות הבית, עד שנאלץ להרוס את הבית עד היסוד!

אם באמצע התהליך האדם מתלונן, אומר הקב"ה: "אין בעיה, הכהן יטהר את הנגע". אם אדם עומד בכל הניסיונות, מביט על הדברים במבט הנכון ומקבל דין שמים באהבה ובהכנעה - בסופו של דבר יזכה במטמון כשכר על צדקותו.

כשאדם מאמין באמת, ורואה את הדברים הקשים בעין נכונה לפי השקפת התורה, וכפי שהקב"ה רוצה שנראה את הדברים - בסופו של דבר הכול הופך להיות מטמון.

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסו שליט"א

חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

פירש רש"י הקדוש- "בשורה היא להם, שהנגעים באים עליהם, לפי שהטמינו אמוריים מטמוניות של זהב בקירות בתיהם כל ארבעים שנה, שהיו ישראל במדבר, ועל ידי הנגע נותץ הבית ומצאן".

מבאר הרב ראובן קרלנשטיין צ"ל: לכל אדם נגזרה מנת יסורים שעליו לעבור בימי חייו. אין אחד שנמלט מהם. ייתכנו לפעמים תקופות בחיים שאדם אינו סובל, אך אין מציאות כזו, שאדם יחיה כל חייו בשלווה, ללא יסורים.

השאלה היא: כיצד מקבל האדם את הייסורים הבאים עליו? מה תגובתו? וכאן הכול תלוי בנקודת המבט!

בפרשת נגעי בתים חז"ל מגלים לנו, שלפעמים הקב"ה רוצה לזכות את האדם במטמון, ולשם כך מביא בקירות ביתו נגע צרעת. הוא מזעיק את הכהן, והכהן שולח להודיע לו: "לפני שאגיע לביתך, עליך להוציא את כל רכושך מהבית, שלא יטמא במידה שיתברר, שאכן זו צרעת הבתים".

"אוי ואבוי", חושב האיש, "להוציא הכול מהבית זו עבודה קשה! אבל אעשה כמו שהכהן ציווה". מגיע הכהן בודק את הנגע, ומודיע, כי יש להסגיר את הבית. כלומר, בימים הקרובים אסור להתגורר בו!

בלית ברירה, עוזב מיודעו עם כל צאצאיו את ביתו, והולך להתאכסן אצל קרובים או בבית מלון. בסופו של דבר מתברר, שאכן זו נגע צרעת הבית, ויש להרוס את כל הבית עד היסוד. הורסים את הבית, ואז מתגלה

העלון מוקדש להצלחת

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב
שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רוני
מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים
ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי
יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה
רון אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב
רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית
נעם יצחק בן רחל ברכה דביר בן נלי רחל
רוזה בת מרגריטה מזל חי הפקות ואירועים
יוסף ליאור בן דליה אפרת והצלחה בכל העניינים
שלמה וזנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב
י.מ.י.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נוסכה
שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב

ציווג הגון וכשר במהרה

אורן בן אסתר רוגית בת סימי
תרצה בתיה בת ימנה נינט סיון בת אסתר
עמית בת טובה יוסף בן רחמה
נתנאל בן ג'נה אילן בן ג'וליאט
אסף בן סופיה דוד עומרי בן יהודית
מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו
טליה עדן אסתר בת שולמית יפית בת ג'נה
שרי ימנה בת שולמית שמעון בן שולמית
אנאל חביבה בת שולמית אורן בן נעמי
שושנה שירה בת סילביה מיטל בת שושנה

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו דרור בן ימנה
אילנה בת רחמה שמואל אימן בן אסתר זרי
סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית
דנעה בת מזל טוב משה מנחם בן רחל
דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה
נעמה בת יפה דגנית בת שושנה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא
ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים
מרדכי ניזרי בן פרחה- בריאות ואריכות ימים
מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעמי
סימי בת סוליקה שלו בן מזל פחימה
אורן בן אסתר דינה בת מזל
יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים
נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל
שירה שילת בת אורי אפרים בן שרה
לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה
מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה
יהודה אריה בן רחל ברכה טובה בת אורה
יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה
מישא אסתר בת זהרה שאול בן סילביה
ענית בת רחל ברכה בנימין בן יקוט
רינת רחל בת עפרה יצחק בן פיניה
רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה
רונית בת סבריה קסנש בת דגטו
יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה
הבה בת שושנה רייזל ר' אליעזר בן עטיה

14/04/2018	כ"ט ניסן תשע"ח		
פרשת תזריע-מצורע			
הפטרה: "מחר חודש"- שמואל א' כ'			
ר"ת	יציאה	כניסה	
20:32	19:44	18:31	י"ב
20:29	19:42	18:49	ת"א
20:31	19:44	18:51	זריפה
20:30	19:43	18:50	ב"ש

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה	העלון מוקדש לעילוי נשמת מרים בת שרה ע"ה	רפואה שלמה לאיידה חיה בת אסתר וליילד אלחנן רפאל בן אריס וליילד אורי חיים בן שלי	זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי
---	--	---	--

שואל ומשיב בהלכה – אסור והתר- חלק א'

ההלכות מוקדשות לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

על מה האדם צריך להקפיד כאשר מדובר בתנור המשמש גם לבשרי וגם לחלבי?

שאלה:

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

תשובה:

כאשר התנור משמש לבשרי וחלבי, יש להקפיד ולסמן את התבניות איזה לשימוש בשרי ואיזה חלבי. עבר והשתמש בתבנית אפיה בשרי לחלבי או להיפך, אם עברו 24 שעות בין הבישולים, המאכל מותר. **מקורות:** (שו"ע י"ד סימן צג ס"א). והתבנית די בהגעלה לאחר שינקה אותה היטב מכל הלכלוך שעליה. **הערה:** והוא הדין שמועיל לעשות לתבנית ליבון קל, על ידי שיניח אותה בתנור דולק על חום גבוה למשך שעה. **אולם,** כאשר השימוש היה תוך 24 שעות, המאכל נאסר, והתבנית אין לה תקנה. **הערה:** היות והבשר והחלב היו בשימוש בזה אחר זה כשהוא בן יומו איסורא בלע כמבואר בשו"ע (או"ח סימן תנא). וכן הדין כאשר השתמשו בתבניות או ברשת לדבר איסור, צריך להחליפם בחדשים.

באופן שהתערבו תבנית בשרי עם חלבי ואינו יודע איזו מהן לבשר ואיזו לחלב, יעשה להם הגעלה מחמת הספק. **הערה:** כיוון שבלעו בשר או חלב לכולי עלמא מיקרי היתרא בלע, אין צריך להחמיר ולעשות ליבון אלא די בהגעלה. וכמ"ש בכף החיים (סימן תנא אות ע) בשם מרן הב"י. וע"ע שו"ת דבריך יאיר ח"ג (סימן לח).

בְּרִיחָה מְאֻבָּק לְשׁוֹן הָרֶע

הסיפור הבא ממחיש עד כמה הצדיק הרב ישראל מאיר הכהן (ה'חפץ חיים') מראדין נזהר בכל מה שהוציא מפיו. להלן סיפור מופלא המעובד מתוך 'מאיר עיני ישראל' ובו ניתן לראות שרבינו לא רק כתב את ספריו, אלא אף יישמם הלכה למעשה ונהג כך בעצמו בחיי היום יום. ואכן נאה דורש ונאה מקיים. בשנת ה'תרע"ז התקיימה בעיר מוסקבה, אסיפת רבני רוסיה, בנושאות ה'חפץ חיים' ובראשות הגאון ר' חיים עוזר גרודז'ינסקי זצ"ל. בתוך כל העניינים שעמדו על סדר היום של האסיפה, היה גם סעיף לבחור 'וועדת בחירות' של שבעה רבנים מגדולי הדור, לניהול וטיפול בכל העניינים של האסיפה, שנועדה להיות בעיר פטרבורג מטעם הממשלה, לסדר את על עניני הדת של היהודים. כמובן שבחרו גם את ה'חפץ חיים' כחבר בוועדה זו.

לאחר שהסתיים הכינוס, ניגש ה'חפץ חיים' לאדמו"ר הרב שלום דובער שניאורסון מלובאוויטש זצ"ל (הרש"ב) שהיה בין המשתתפים באסיפה, וכך אמר לו: "אני מבקש ממכם לשחרר אותי מלהיות חבר בוועדה הזאת". כשנשאל ע"י האדמו"ר "מדוע?" השיב לו ה'חפץ חיים' בזה הלשון: "אני מעודי הרחקתי את עצמי מלהגיד על יהודי כל שהוא, דבר לא טוב, וכן הלא בוודאי יהיו הרבה מועמדים, ואולי יהיה צורך להגיד על מישהו דבר לא טוב. לכן אני לא רוצה להשתתף בזה".

חזר האדמו"ר ואמר ל'חפץ חיים': "הלא יש עצה. כבודו יחווה את דעתו רק על מי שהוא ראוי לאותה איצטלא, ועל מי שהוא לא ראוי, לא יגיד כלום". השיב לו הצדיק: "אם אגיד על אחד שהוא ראוי, ממילא ישמע שחברו לא ראוי". שאל שוב האדמו"ר: "אם כן אני רוצה לשאול אותך, הלא ידוע לי כי במשך זמן מגורו בעיר ראדין נתקבל רב בעיר, ובוודאי היו הרבה מועמדים ובלי שום ספק שאלו אנשי עירו את חוות דעתו על זה. מה עשה אז?". השיב לו ה'חפץ חיים': "באותו הזמן נסעתי במכוון מעירי, כדי שלא ישאלו אותי על זה. וכך נתקבל הרב שלא בנוכחותי, מבלי שאזדקק להידרש כלל לעניין. לכן", סיים הצדיק, "מבקש אני לשחרר אותי כעת".

מידת השבוע: תפארת (שבוע שלישי)

צדיק המרכבה למידה: יעקב אבינו **איבר המרכבה למידה:** כללות הגוף

הגדרת המידה: אמת-עסק התורה-התפארות. אמנם לא בעניין גאוה ח"ו, אלא יפאר התורה, ויתאהב של שמים על ידו. וזה יעשה על-ידי שיראה את יופיה של התורה שדרכיה דרכי נועם. **עבודה עיקרית:** מידת הגאוה

יום בחודש	יום לעומר	מידה פרטית	מידה ממ"ח קנייני התורה	הנהגה הפרטית ליום
ל' ניסן	ט"ו	חסד	במשנה	ישתדל לעזור בכל הקשור ללימוד, ובגופו, כגון להחזיר ספרים לטובת הכלל
א' אייר	ט"ז	גבורה	במיעוט שינה	יתגבר על כל ההפרעות בלימוד (כגון עצלות ודיבורים וכו'), ויתחזק במידת האמת
ב'	י"ז	תפארת	במיעוט שיחה	ילמד בהתמדה, ויכוון לעמוד על האמת לא לניצוח. גם יפאר התורה ולומדיה
ג'	י"ח	נצח	במיעוט תענוג	יקבע סדרים קבועים ללימוד ויקיימם, ויאמת ויקיים כל מוצא פיו בלי פשרות
ד'	י"ט	הוד	במיעוט שחוק	ללמוד בעמידה אם יכול, להדר בקימה בפני ת"ח, ויודה לקב"ה שזכה ללמוד
ה'	כ'	יסוד	במיעוט דרך ארץ	יטהר במקווה, וירבה בביהמ"ד (לא בבית) וכל מחשבותיו תמיד רק בדברי תורה
ו'	כ"א	מלכות	בארץ אפים	ילמד בפיו ויתפלל על הלימוד, ויכוון לבקש רפואה כדי להרבות כבוד שמים

הדגשות מיוחדות: יזהר ממאכלות אסורות, מקללות, מגזל וגניבה, מהזכרת שם שמים שלא בכונה, ולא יחדש הקדמות. (וספרתם לכם)

מנויים

לקבלת העלון חנם ב-email: מיד' שבוע, שלח את כתובתך אל: PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

נתן להקדיש את העלון לעילוי נשמת, לרפואה שלמה, להצלחה, זוג הגון, נזרה בתשובה וכו' - נא לפנות לליאור בטל" 052-7652084
כתבת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבשם 26 ת.ד. 83375 מבשרת ציון. מקוד 9076926

לשאלות בהלכה

לשאלות נא לפנות לרב אליהו חיים פנחסי בטל" 052-6329144

הרב המקובל ראובן שרבאני זצ"ל- נולד ב-י"ז אייר ה'תש"ד (1944) בירושלים. בבית של תורה ויראה צרופה גדל והתחנך במסורת בית-אבותיו הדגולים, שחינכוהו מגיל צעיר לשקוד על התורה והעבודה. בנערותו התחנך בישיבת 'פורת יוסף', שם עלה ונתעלה במעלות התורה, היראה והלימוד והיה לאחד מבחירי הישיבה. זכה ללמוד עם גדולי התורה הספרדים. שימש כאבן שואבת לרבים שביקשו לרכוש מידיעותיו וחכמתו המופלגת. בגיל תשע-עשרה שנים בלבד כבר הוסמך לרבנות! שקדן וגאון נפלא.

בהמשך בשל הצורך בהקמת ישיבה לבני עדות המזרח, חבר לר' יהודה כהן ויחד פתח עימו את ישיבת 'אוהל מועד' בה למדו רבים כאשר רבינו שימש כמשגיח. בהמשך הקים יחד עם ר' יהודה את ישיבת 'קירי ירושלים' ושימש מראשי הישיבה בה. הרביץ תורה ויראה לצעירים. עיונו היה מבעית. מסופר כי בעת שהגאון בן ציון אבא שאול נכנס לניתוחים וכד' היה ממנה את רבינו למגיד שיעור תחתיו, בעומק עיון הפשט. שיעוריו נמשכו כשלוש שעות רצופות. בבחורותו שינן כל כך הרבה פעמים את תלמודו, עד שהיה חוזר על שישים דפי גמרא בשעה. היה מחנך תמיד להנהגה ודרך ארץ, לחינוך מתוך שלוה ומאור פנים, לקדושה ולזכירת יום המיתה. העיד על עצמו שמעולם לא נשמע קול צווחה או צעקה בבית!

בהמשך חלה ובחסידי ה' והתפילות הרבות, החלים בניגוד לדברי הרופאים. גאון בנגלה ובנסתר. צדקתו ויראתו היו עצומים והקרין זאת על כל רואיו. **בעל רוח-הקודש. ענוותן מופלא.** ראה כל תלמיד כבנו היחיד. בשנתו האחרונה התנייד על כסא גלגלים בשל השיתוק ברגליו. למרות הסבל והייסורים שהיו מנת חלקו, מאור פניו לא מש ממנו. נפטר בשבת קודש בשעת המנחה רעוא דרעווין, ג' אייר ה'תשע"ז (2017). חי כ-73 שנים. ציונו בהר המנוחות בירושלים.

סבא (מצד אביו): המקובל ר' יהושע. **אביו:** המקובל ר' יוסף חיים. **אמו:** מרת סול שולמית (לבית טלווי). **אשתו:** מרת דליה (בת ר' יעקב סודרי- מראשי העיר חיפה).

מרבותיו: חכם ר' עזרא עטיה, חכם ר' מנצור בן שמעון, חכם ר' עמרם אזולאי, חכם ר' יהודה צדקה, חכם ר' ששון מזרחי, חכם ר' יוסף עדס, חכם ר' אפרים הכהן. **בניו:** ר' יעקב (ראש ישיבת 'אוצרות התורה' בבני ברק), ר' יהושע (ר"מ בישיבת 'קול תורה' בירושלים), ר' אלחנן ור' אליהו (מחשובי הלומדים בבית וגן בירושלים). חתניו: ר' ישראל פתאל (ר"מ בישיבת 'קירי ירושלים'), ר' דניאל אשכנזי מביתר ור' פנחס דניאל. **גיסיו:** ר' בן ציון אבא שאול (ראש ישיבת 'פורת יוסף'), ר' ניסים טולידנו (ראש ישיבת 'שארית יוסף').

בצעירותו התארך אצל ידידו, שהיה חתן חדש. הייתה זו השבת הראשונה שעשו בביתם אחרי החתונה. אשת החבר הכינה לסעודה מאכל עם קישואים, ורבינו היה רגיש למאכל זה, ולמעשה עצם הרחת המאכל גרמה לו בחילות. בנוסף, מאכל זה היה מלוח בצורה מוגזמת ואף חברו, החתן, לא יכל לאכול ממנו, אלא טעם מעט והניח את הצלחת כמות שהיא.

אולם רבינו שלא רצה לבייש את בעלת הבית, הכריח את עצמו ואכל את כל הצלחת, ולאחר מכן גם שיבח את בעלת הבית על מאכליה הערבים, וגרם לכך שנשאל האם יחפוץ בצלחת נוספת, והשיב בחיוב. והכריח את עצמו לאכול גם את הצלחת השניה עד תומה. למחרת, שכב במיטה מרוב חולשה וחולי.

אחד מנכדיו שהגיע פעם לביתו לבילי בדיקת חמץ, התבקש על ידי רבינו להביא את השקית הנמצאת בבידם. כמובן שהוא הזדרז לקיים את שליחות הסבא, כשהוא תוהה בליבו, מדוע ציווה אותו להביא את השקית בעיתו הזה, מה 'בוער' כל כך בשעה דחוקה זו של בדיקת החמץ להביא את השקית?.

עוד בטרם מילא את שליחותו נשאל על ידי הסבתא: **"שוב הוא מבקש את השקית? מה בוער לו כל כך לשרוף את התעודות?"**. הנכד התפלל, באלו תעודות מדובר ומדוע הסבא מבקש לשרוף אותם? והסבתא השיבה: "אלו תעודות ההסמכה לרבנות של סבא. הוא קיבל אותם בהיותו כבן תשע-עשרה שנים בלבד!, ותעודה נוספת אותה קיבל לאחר מכן".

"לא זו בלבד שהוא לא הסכים מעולם לתלות את התעודות הללו על הקיר, הוא מקפיד מאז ומתמיד לאחסן אותם רק בבידם. מעבר לכך, מדי שנה הוא מבקש מחדש להוציא אותן כדי לשרוף יחד עם החמץ, מכיוון שהוא טוען שמדובר בגאווה ותו לא. אבל אינני מסכימה והוא מכבד את רצוני".

על שולחנו סעדו מדי שבת עשרות בחורי ישיבות, ללא הזמנה על אף העובדה כי ביתו היה קטן ביותר. כל אחד מהבחורים היה יוצא עם פס עוגה, כדי שלא יצא בידיים ריקות. רבינו חש את יום הפטירה בכל ימי, ובשיחותיו הרבה לתאר איך ירד לקבר בבוא היום בו יתבקש לבית-עולמו.

פעם אחת נכנס לשיעור ואמר: "יש כאן בחור שעובר על תקנון הישיבה ולומד שיעורי נהיגה. אני רואה שהדבר מסוכן מאוד בעבורו, והוא או חלילה ייהרג או יהרוג, שידע שהזהרתי אותו!". אותו בחור התעלם מדברי רבינו ולבטח חשב שאחד התלמידים הלשין על מעשיו ולכן רבינו מבקש להפחידו בדבר. הלה לא שעה לדברי רבינו, המשיך ללמוד ובסיכומו של עניין עבר את הטסט וקיבל את הרישיון המיוחל. לא עברה שנה והלה ניגש אל רבינו בדמעות וסיפר שעשה תאונת דרכים והרג אדם רח"ל בדיוק כפי שחזה רבינו.

עד כמה גדול כוח הפה - זאת לא ניתן לתאר ולשער. אולם עלינו לדעת, שכשם שניתן להרוס ולהחריב בעזרת הדיבור, הרי שאם אנו משתמשים בלשון רכה- אזי ניתן להשיג בדיוק את ההיפך. להלן סיפר מופלא המעובד מתוך '**האמנתי ואדברה**'.

שמונה ילדים בדירת שלושה וחצי חדרים. כמה זמן אפשר לשרוד כך? התקשינו למצוא מקום לילדים, בעיקר בגלל העובדה שהרוב המוחלט הוא בנות. שני הבנים הם דווקא הקטנים, כך שכולם נמצאים בבית ולא בישיבות, והילדים נולדו ברוך השם בהפרשים של שנה-שנתיים. כאשר נולדה בתי התשיעית, הבנו שזה הזמן לשפץ.

התרוצצתי רבות כדי לקבל אישורי בניה. אנחנו גרים בקומה ראשונה ולא אמורים להיות מתנגדים. קיבלנו אישור, הזמנו קבלן, תיאמנו מחירים. היום הראשון הגיע. הערנו את הילדים מוקדם ושלחנו אותם ללימודים, סגרנו את החלון מרעש ואבק, ואז נקישות בדלת. בפתח שני פקחים, ובידיהם צו עיכוב.

'הגיעה תלונה נגדך, אתה חייב להפסיק את הבניה', הודיעו לי חד משמעית. רוב השכנים חתמו. לגבי השאר - לא הייתי זקוק להם כי היו לי שבעים אחוז חתימות. הבנייה שעוד לא התחילה נפסקה. הקבלן התרגז, העובדים התפזרו, ואני מיהרתי לעירייה לסדר את העניינים. הם טענו שהאישור לא תקף, כי השכנים מתנגדים. ושוב עולה השאלה: מי עלול להתנגד? הנחתי שוב את האישורים של השכנים, הבטיחו לתת לי תשובה למחרת.

אחרי יומיים הגיעה התשובה המיוחלת: האישור תקף. אפשר להמשיך. התקשרתי לקבלן, עדכנתי אותו, שהפעם הכול בסדר. היום הראשון עבר בשלום. ביום השני בשעות הצהריים מזעיקה אותי רעייתי. שוב הפקחים נמצאים ומורים על הפסקה.

שוב אני הולך לעירייה. בודק. מתברר, שהגיעו תלונות חמורות, האמורות לגרום לי נזק אמיתי של קנסות. 'כדאי שתברר, מיהו האיש שמתלונן', מסביר לי הקבלן בייאוש. 'רק כך תוכל לפתור את הבעיות'. בינתיים, נפסקת הבניה. רעייתי על סף דמעות. תקופת שיפוצים אינה קלה ובפרט בבית עם שמונה ילדים ותינוקות, שזה עתה נולדה.

הלכתי שוב לעירייה. דיברתי עם אחד הפקידים. נראה שהדבר נגע לליבו, אבל הוא סירב לגלות מי ה'מלשין'. הוא רק אישר, שמדובר באותו אדם שהלשין פעם קודמת. הייתי חסר אונים.

שילמתי קנס בסכום רציני, והתפללתי לטוב. בינתיים התחלתי להפיץ בין השכנים את מה שאירע, תוך שאני חוזר ואומר, שאם למישהו יש בעיה, אני קשוב ומוכן לשמוע. אבל איש לא בא. אחרי יומיים המשכנו את הבנייה. כצפוי, באותו בוקר, שוב מגיעים הפקחים. הפעם יש בידם הוראת הפסקה ודין מחודש באישור שניתן לי. רצתי כאחוז אמוק לעירייה. הקבלן רמז על פיצוי כספי. העובדים היו מרוגזים ונעצו בי עיניים כעוסות.

הצלחתי להגיע לאותו פקיד, שחמל עליי בפעם קודמת. הוא השפיל את מבטו ולבסוף אמר: 'אסור לחשוף את השמות של המלשינים. אבל אני רואה שאתה חסר אונים. אגלה לך, רק

תבטיח לי, שתתנהג עם המידע הזה בהתאם'. הבטחתי. ואז הוא נקב בשם. הייתי המום. מדובר בשכן המתגורר מולי. יהודי ישיש, אלמן. קצת נרגן, אך בסך הכל נסבל. חזרתי לביתי. ראשית, הודעתי לקבלן על הפסקת בניה. שנית, ישבתי עם רעייתי וניסיתי לחשוב כיצד לפעול.

נזכרנו, שמהשכן הזה לא ביקשנו כלל חתימה. תחילה עלה הרעיון לגשת אליו ולשאול, האם הבנייה מפריעה לו. אחר כך הבנו, שמהלך כזה עלול לגלות לו, שאנחנו יודעים, כי הוא המלשין. **בסופו של דבר החלטנו ללכת על הכיוון החיובי.** ניגשתי לשכן בערב וסיפרתי על התקריות שאירעו, ושאני רוצה לערוך אסיפת שכנים כדי לדעת למי הבנייה מפריעה. מאחר שאת האסיפה אי אפשר לעשות אצלי בגלל התחלת הבניה, ביקשתי לערוך אותה בביתו.

הוא התלבט מאוד, אבל הסכים. הזמנו את כל השכנים. עמדתי מולם ודיברתי, כאשר אני בעצם מדבר לשכן אחד ויחיד. הודיתי על הכנסת האורחים של השכן. דיברתי על החובות שלקחתי, סיפרתי על עוגמת הנפש, שנגרמה לי ולמשפחתי ואמרת, שאני מצפה לשמוע על כל התנגדות שישנה. שתיקה כבדה שררה במקום.

שכנים הביטו בי ברחמים. גם שכני הקשיש לא פצה פה. אחרי שיצאו השכנים נשארתי לשבת בביתו. ביקשתי ממנו, עקב ניסיונו בחיים, שייתן לי עצה מה לעשות. הוא לקח נשימה עמוקה ואמר: "אתה צריך להבין, שיש כאלו שישינים בצהריים מפני שאינם נרדמים בלילה. אדם שסובל מנדודי שינה בלילה - בשבילו שנת הצהריים היא הדבר היחיד שמחזיק אותו. אולי תתחייב להפסיק את העבודה משתיים עד חמש אחר הצהריים".

פנינו לקבלן. הוא התמרמר מאוד, כאשר שמע על זמני העבודה ושאל: "איך ייתכן להפסיק לבנות בצהריים?" הסברנו לו, שאלו התנאים שלנו והוא גבה בהתאם לכך סכום נוסף אותו שילמנו בלי לפצות פה. באופן מפתיע התקשרו מהעירייה וסיפרו על ביטול התלונה ועל האישור להמשיך את הבניה כרגיל.

למחרת חידשנו את הבנייה. השבוע כולו עבר ללא פקחים. לקראת שבת שלחתי לשכן זר פרחים ענק בתוספת מילות תודה, שבח ומחמאות. הוא הגיע להודות ולומר שלא הייתם חייבים'. הסברתי לו, שהעצה שלו 'שווה זהב'. הוא נכנס חזרה עם הפרחים לביתו וחזר שוב אלינו. הוא הושיט לי מעטפה. כשפתחתי אותה לא האמנתי. היה שם את הסכום, שהיה עליי לשלם לקבלן וגם את הכסף של הפיצויים. 'אני יודע, שאתה יודע...' הטיח בפניי את האמת. 'היום בבוקר התקשר הפקיד מהעירייה וסיפר לי, שהוא הודיע לך'. 'אז למה אתה משלם לי? שאלתי בחוסר הבנה.

עיניו הקשישות והקמוטות זהרו לפתע. "מצאה חן בעיניי הגישה שלך לעניין. לא כל אחד היה מתנהג כך. עשיתי 'חושבים' והבנתי, שאת התלונות שלי אני צריך לממן בעצמי ולא להפריע לכם. וחוף מזה אני לא זקוק לכל החסכונוט שלי. את הקבר שלי לא יצפו בזהב, אבל מעשים טובים ילכו איתי'.

אני הדוגמא החיה ללימוד הגדול, שלשון רעה גודעים בעזרת לשון טובה ומתנות. כדאי מאד להיות חכם ולהישאר צודק".

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל	הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל
הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל	הרב יעקב בן מרגלית זצ"ל
אסתר בת בלה ע"ה	שמואל בן רבקה ז"ל
נעמי בת כותן ע"ה	משה בן רוזה ז"ל
מרים בת בלה ע"ה	אביחי בן אסתר ז"ל
צדיק חכם בן חזיה ז"ל	נעימה בת גורג'יה ע"ה
שני בת אסתר ע"ה	דוד בר חסיבה ז"ל
מסודי בת חביבה ע"ה	רפאל בן אסתר ז"ל
יונה בן סעדה ז"ל	שמעון בן שמחה ז"ל
ברכה בת מרדכי ע"ה	ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל
יעקב בן נעמה ז"ל	אורה בת נעימה ע"ה
שרה בת מורג'יה רחל ע"ה	שמעון בן חנה ז"ל
אלון בן סעדה ז"ל	גורג'יה בת נעימה ע"ה

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל	הרב שבת בן אסתיארי אטון זצ"ל
הרב מנחם בן ויקטוריה בצרי זצ"ל	מאיר מורד בן שושנה ז"ל
אביבה בת איריין ע"ה	גאולה בת טובה ע"ה
אברהם בן יונה ז"ל	עמירם בן דבורה ז"ל
יצחק בן חביבה ז"ל	ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל
אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל	דרור יהושע בן ארץ מיוחס ז"ל
חי יזיי בן קלרה ז"ל	דב בן יצחק ז"ל
יוסף בן סעדה ז"ל	סוליקה בת עישה ע"ה
אסתר בת נעמי ע"ה	סלים בן פרחיה ז"ל
יעקב בן סלימה ז"ל	לטיף בן פרחיה ז"ל
ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה	מישא אסתר בת זרה ע"ה
מיישא אסתר בת זרה ע"ה	אברהם בן דינה ז"ל
אברהם בן דינה ז"ל	עפאת בת השמת ע"ה
הרב יחיא בן יוסף ז"ל	ולד יחיא בן יוסף ז"ל
יצחק בן ברוק דב ז"ל	שרה בת נרקיס ע"ה
אביגדור בן גלוי ז"ל	מסעוד בן יקוט ז"ל
מסעוד בן יקוט ז"ל	יוסף בן מרים נוסרת ז"ל
יעקב בן אסתר ז"ל	מאיר בן נעמי ז"ל
מאיר בן נעמי ז"ל	דניאל רפאל בן חגית ז"ל
אביבה לוי ע"ה	עפאת בת השמת ע"ה
כל נשמות עם ישראל	

גליזון
באר
הכהנה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

תזריע - מצורע

מכון
באר
האמונה

תוכן הענינים

פרשת תזריע - מצורע

- א זירא את המקום מרחוק - הריחוק אינו אלא קרבה
- ב אין מלכות נוגעת בחברתה - מה לך כי תלון על רעך
- ג טוב ומיטיב - עיקר האדם הוא להיות מיטיב לרעהו
- ד נצור לשונך - המדבר לשון הרע מאבד את כל זכויותיו
- ה שומר פיו ולשונו - הזהירות והשמירה על מוצא פיו
- ו שומר מצרות נפשו - מעלת שמירת הלשון ושכרה
- ז דובר שלום לבל - בוח הדיבור המזב
- ח נוסעים אנחנו - ההכנה לקבלת התורה ע"י התורה
- ט כל ישראל- לבל איש מישראל חלק בתורה

סדר ועימוד:

א.ש. אשדוד

טל: 052-7627127

פרשת תזריע מצורע

וגזירת מלך, מ"מ את הנוגע לנו נלמד מכאן) שפעמים הנראה כריחוק אינו אלא קירוב, ולאחר זמן תתגלה הקרבה העצומה שיש לנו לבורא באותם זמנים הנראים לנו שחשכה לנו ואנו מרוחקים מהבורא יתב"ש, וז"ל החידושי הר"ם, בביאור דברי המדרש הנ"ל שהסמיכו את מעשיו של אברהם אבינו 'וירא את המקום מרחוק' לילדת האמורה בפרשתן, איתא בזה"ק (וירא קב) שהיה אברהם רואה את עצמו רחוק מאד, מרוחק ומיותר, אבל בכל זאת, אמר לעצמו - מה בכך, ואם אני רחוק, מה שצויני הבורא אעשה. ובאמת הוא נסיון גדול מאוד, אדם שהולך לשחוט בנו יחידו, ולוקחין ממנו כל המדרגות, אך מה בכך, על ידי זה מסתמא הוא אלף פעמים יותר נקי ויותר טוב, ואחר כך כשרואה את זאת מה שהיה רחוק ונתנשא על ידי זה נותן שיר ושבה, על זה 'אשא דעי למרחוק' וכן ככל איש שרואה את עצמו רחוק ומה בכך - על עלמות שיר (תהלים מז א) צריך ליתן שיר והוריה על שהעלימו ממנו".

וירא את המקום מרחוק - הריחוק אינו אלא קרבה בפרשתן (יב ב) 'אשה כי תזריע וילדה זכר וטמאה', ובמדרש (ויק"ר יד ב) אשה כי תזריע הה"ד (איוב לו) אשא דעי למרחוק... 'למרחוק' - נאמר על הרחוקים שנקרבו... מחשבין לשמו של אברהם אבינו אותו שבא מרחוק הה"ד (בראשית כב) 'וישא אברהם את עיניו וירא את המקום מרחוק'. ובביאור הדבר כתב הרה"ק ה'חידושי הר"ם' כי באמת יש מקום לתמוה, מה הטאה 'יולדת' זו להיות טמאה, והרי אין לך דבר גדול מזה - שהביאה לעולם יהודי חדש שיעבוד את בוראו, ומה גם שאף אשת כהן אשר ילדה זה עתה את ה'כהן גדול' של הדור הבא, העומד להתקדש בקדושה של מעלה ולהכנס לפני ולפנים אחת בשנה, נטמאת האשה באותה לידה, עד שאם חל בימים אלו 'ערב פסח' - כל בני ישראל יאכלו את הפסח ואילו היא תדחה ותעמוד מרחוק, וכיו"ב בשאר קדושות וקרבתות. ומכאן, (אף שאין לדיני טומאה וטהרה כל הבנה, ואינם אלא 'חק')

א. והעיקר, להאמין שאין לנו כל שיג ושיח בהנהגת הבורא בעולמו, ולהאמין באמונה פשוטה כי כל הנעשה בזה העולם בחשבון מדוקדק נעשה, ולטובתנו הגמורה. סיפר הגאון רבי אברהם יפה'ן זצ"ל, שבנובהרדוק היה בחור שלא ניחן במידה גדושה של דעה בינה והשכל, והיו הכל שוחקין עליו ומזלזלין בו... באחד הימים עלה הבחור לגדולה כשזכה בהגרלת הלוטו בסך חמשת אלפי רובל טבין ותקילין, כשנשאל מפי העם כיצד 'השיג' השגה נעלית כזו לכוון את המספר הנכון שיעלה בלוטו, אמר כי ה'סוד' נתגלה לו מן השמים בחלום הלילה, בראותו בחלום שלושת המספרים - 17, 18, ו-370, שאלוהו אנשי שיחו, והרי אין מקום ליותר מ3 מספרים בטופסי ה'לוטו', אמר להם הבחור, אכן לזה נצרכים פקחות יתירה כשלי לערוך 'חשבון' - חשבתי את כל המספרים ועלו בידי לסך של 415 וזאת מלאתי בטופסי ההגרלה, אמרו לו ידידיו, והרי הם עולים יחדיו רק ל-305 (305=17+18+370), נדעק הבחור, א"כ, הרי נס גלוי הוא שאינני מכיר בחכמת החשבון...

והיה מסיק הגאון רבי אברהם הנ"ל, מכאן מוכח שאין להחשיב 'מעלה' או 'חסרון' כפי הנראה לעינינו, וכמו שנשמע מדברים פלוני העשיר לרוב חכמתו חריצותו, פלוני הפסיד ממנו וכיו"ב לגודל טפשותו... גם פעמים נשמע את האומרים, אויה לי, בוודאי אשאר 'דפוק' כל ימי חיי מאחר שלא ניחנתי במעלה פלונית... מה רע חלקי - לעולם לא אמצא חן בעני ה'בוס' שלי מכיוון ש... מכאן תראה, שאדרבה מה שהיה נראה חסרון מובהק - כחסרון דעת של הבחור היא הייתה מעלתו לעלות ולהתגדל מעל לגבול, ולעולם אי אפשר לאדם לדעת מה תועלת תצא לו ממעלה פלונית או מחסרון אחר. והכל תלוי ברצון הבורא ובמה שנפסק בשמים ממעל, על כן, ישמח במה שנתן לו הבורא, ולא יחשב יומם ולילה אילו היו לי כשרונות וכוחות אלו ואלו הייתי מעפיל ומצליח בין מדברים הנוגעים אל הנשמה בין מדברים הנוגעים אל הגוף.

מספר הגאון רבי אברהם משה פכטר שליט"א מרביץ תורה ומראשי כולל הנודעים בעי"ת אלעד שבארץ הקודש. בתחילת דרכו כשהחל לצאת למסעות בחו"ל, לזכות נדיבי העם היושבים בגולה לתת להם חלק ונחלה בזכויות העצומות בהחזקת הכוללים שבראשותו, לא היה הגאון הנ"ל בקי בשפת האידיש וק"ו שלא בשפת הענגליש, מכיוון שכן התלווה אליו עסקן חשוב שעזר לו בכל עניניו, הלה קבע עבורו פגישה אצל אחד מעשירי העם - כשהעסקן

באר הפרשה - הזריע מצודע

אין מלכות נוגעת בחברתה - מה לך כי תלון על רעך
בפרשתן (תזריע יג ב), 'אדם כי יהיה בעור בשרו שאת
 או ספחת או בהרת והיה בעור בשרו לנגע
 צרעת'. ידועים דברי חז"ל (ערכין פו.) שהנגעים באים על
 עוון לשון הרע, וכבר איתא בגמרא (שם פו.) אמר רבי
 יוחנן אמר רבי יוסי בן זימרא כל המספר לשון הרע
 כאילו כפר בעיקר. והיינו שהשורש המביא את האדם

ומוסיף החידושי הרי"ם, וז"ל, ויש בכל איש ישראל
 ענין ריחוק וקירוב, וזהו (ישעיה נז יט) 'שלום
 שלום לרחוק ולקרוב'. וזה שמפרש המדרש, שהקשה
 לו מה זה שנמשך טומאה מלידת איש ישראל, ועל
 זה תירץ, שבך היא בריאתו של אדם - שיהיה גם
 ריחוק, שהוא טובה גדולה, וכל עובד ה' לא יקשה לו
 מה שרואה לפעמים ריחוק גדול, כי ודאי הוא לטובה.

'מתרגם' ביניהם (כי העשיר לא הכיר בשפת בני ארץ ישראל, וראה"כ לא הכיר בשפתו של העשיר), אחר ששמע הנגיד את מפעלות
 הכולל נענה ואמר אל ראה"כ, אכן, אתרום להוד מעלתו סך 'טויזנט דאלער' (\$ 1,000), ראש הכולל שלא הבין כראוי
 את דבריו חשב לתומו ש'טויזנט' היינו 'מאה', על כן נענה ואמר, שסכום זה נמוך למדי, ובוודאי שנגיד כמותו
 לא ישיב פניו ריקם בסכום קטן של מאה דאלער, הנגיד סבור וקיבל, והעלה את הבטחתו ל'צוויי טויזנט דאלער'
 (2,000), ושוב - ראה"כ שחשב שמדובר 'רק' במאתיים דאלער נענה לעומתו, לא, עדיין הסכום נמוך מהראוי לכולל
 שלי, העלה העשיר ל'דריי טויזנט' (3,000) והוא שלא הסכים לקבל רק 300 דאלער עמד על שלו, עד שהגיעו לסכום
 של 'פינעף טויזנט דאלער' (\$ 5,000), אז כתב לו הנגיד את הסכום האמור על טשעק (צ"ק) ונפרדו בברכות מרעיפות
 זה לזה.

אחר צאתם נענה ראה"כ ל'עסקן' שליווה אותו, הנגיד הלז אכזב אותי קשות, כי גם ה'הישג' הגדול של \$ 500
 אינו נחשב כ'תרומה' לכולל גדול כזה, אמר לו העסקן, טעות ביד רבינו, כי בידו טשעק נכבד של חמשת אלפים
 טבין ותקילין, הנה שלך לפניך, הוצא נא את הטשעק מכיסך, עיין בו ותמצא נחת, ואכן, ראה"כ הוציא הטשעק
 ונתגלה לו האוצר הטמון בו... אז הבין איזו טעות טעה מעיקרא, ואלו רווחים הרוויח מטעותו. והלימוד נפלא ונורא,
 כי לכל אחד מאתנו נדמה שאין חסרון גדול ל'משולח' מאי ידיעת שפה ברורה וטובה, וכאן נתגלה שדייקא חסרון
 זה העלה לו את תרומתו בעשר ידות...

וכבר מצינו בפרשתן, דכתיב (יג ד) 'ועמוק אין מראה', ופירש"י, לא ידעתי פירושו, מעשה שהיה מספר (בכל שנה
 ב'פרשת פרה') הרה"ק רבי חנוך הענין מאלכסנדר זי"ע בשם הרה"ק ה'חווה' מלובלין זי"ע, נוהגים היו הכומרים הנוצרים
 הרשעים לערוך מידי פעם 'וויכוחים' עם היהודים ברבים, להוכיח שהצדק עם דתם עפ"ל, ועל ידי זה היו מכריחים
 אותם לקבל עליהם את דתם ח"ו. פעם בא כומר רשע אל אחד הכפרים, הלה קיבל רשות משרי המדינה לערוך
 ויכוח כזה עם היהודים, והמנצח - מאיזה צד שיהיה, מותר לו לזרוק ולהטביע את המנוצח לים.

בקרב יהודי הכפר שררו פחד ורעדה, בהיותם 'פשוטי עם', ולא היה ביניהם חכם וזקן שיוכל לנצח רשע ערום
 זה, בלית ברירה תפסו אומנות אבותם בידם, ושפכו תפילות לפני אדון הכל שיושיע אותם מצרתם. ויהי בהתקרב
 מועד הוויכוח החלו לחפש אחר יהודי שיסכים לעמוד לפני הכומר, והנה ניגש החייט שהיה יהודי פשוט מאד והציע
 עצמו לערוך את הויכוח, בהיותו סמוך ובטוח בה' האלוקים שבוודאי יושיעם מציפורני הרשע. כשראה הכומר את
 פני החייט סבר שהיהודים לוועגים לו בידעו שהלה יודע אך בקושי קרוא וכתוב, לכן הציע שהחייט ישאל תחילה
 איזו שאלה והוא יענה לו (בהיותו בטוח שמחמת תמימותו תהא עצם שאלתו ללעג ולקלס בעיני השומעים), מיד פתח החייט ושאל
 את הכומר בתמימות, מה פירוש המילים 'איני יודע', השיב לו 'ניע ויעם' (איני יודע, בשפה המדוברת בפולין), או אז זעק
 החייט בהתרגשות שהוא ניצח את הכומר שהרי הודה מעצמו שאינו יודע לענות על שאלתו, ואף הגויים לא הבינו
 לשון הקודש ולכן לא הבינו את תוכן שאלתו, אלא ברגע ששמעו את הכומר שהוא מודה על האמת ועונה 'ניע
 ויעם' זרקוהו תיכף לים.

אנשי הכפר הודו ושבחו להקב"ה על גודל הנס שעשה עמהם בדרך פלא, ואחר כן שאלו את החייט מדוע בחר
 לשאול שאלה זאת לאותו רשע, השיב החייט בתמימות שראה בחומש ה'עברי-טייטש' (פירוש בשפת האידיש) וראה
 שעל התיבות האמורות ברש"י שבפרשתן לא ידעתי פירושו כותב בעל ה'עברי-טייטש' - ומפרש איך ווייס נישט
 (איני יודע), 'הבנתי שאם מחבר ספר ה'טייטש הקדוש' לא ידע פירושה של תיבות 'איני יודע' - כיצד ידע הערל
 הטמא הזה פירושם'. ואף שהחייט הזה היה פתי וכסיל, אולם ה'חווה' למד מזה לימוד נפלא, שהמאמין בפשיטות
 ואומר על כל דבר 'איני יודע' - אינני נצרך לדעת ולהבין דרכי ה' ינצל מכל פגע.

באר הפרשה - הזריע מצורע

ג

לדבר לשון הרע הוא חסרון האמונה^ג. כי אין איש מדבר סרה ברעהו רק מחמת שנדמה לו שהלה הזיקן או הפסידו, הכשילו או ביהוה, או ש'הצלחת' רעהו באה על חשבוננו וכיו"ב רבות. ואילו ידע שאין ביד בריה בעולם להזיקו ולהפסידו, כי אין גורלו נתון אלא ביד הקב"ה לא היה מדבר עליו, ולא היה מחשב כל היום והלילה - 'מה עשה לי פלוני' ומה דיבר עלי אלמוני וכיו"ב^ג.

ב. כה אמר הרה"ק מקאברין זי"ע (תורת אבות אמונה ובטחון כו) הנה כתיב (תהלים לג ד) 'וכל מעשהו באמונה', זהו כללו של דבר כי אחז"ל (מכות כד). בא חבוקוק והעמידן על אחת וצדיק באמונתו יחיה (חבוקוק ב ד), ולכן כל מעשהו של איש יהודי הוא רק התחזקות באמונה פשוטה, דבהא נחתא ובהא סלקא כל עליותיו וירידותיו, וזה עיקר הכל. עוד שם (עמ' רסח), אמר פעם לתלמידו מרן בעל ה'יסוד העבודה' בזה הלשון, א איד אז ער איז מקבל ווי השם יתברך פירט מיט איהם, ואינו מהרהר אחר מידותיו יתברך פאר שפארט ער אלע סיגופים מיט אלע תעניתים (בתרגום, יהודי שמקבל באהבה את הנהגת ה' עמו יהיה איך שיהיה ואינו מהרהר אחר מידותיו הרי הוא חוסך לעצמו כל מיני סיגופים ותעניות שאחרים נצרכים לעבור כדי תיקון נפשם).

ג. ביסוד זה ביאר הגה"ק ה'בן איש חי' זי"ע (דרשות, פרשת טהרות בד"ה גולוח) שלכן נצטווה המצורע לגלח את כל שערו, כדכתיב בפר' מצורע (יד ט) 'והיה ביום השביעי יגלח את כל שערו, את ראשו ואת זקנו ואת גבות עיניו, ואת כל שערו יגלח', ולכאורה יש להתבונן מה טעם מצווה זו, והלה כבר ישב 'בדד מחוץ למחנה' - מרוחק מכל באי עולם, ו'טמא טמא יקרא', מדוע לעת כזאת אחר שכלתה סאת צרותיו ונתכפר לו החטא, עליו לגלח את כל שער גופו, למען ידעו כל הרואים כי מצורע היה.

וביאר ה'בן איש חי', כי כל ענין טומאת הצרעת בגופו של אדם באה מטומאת נשמתו בעוון לשון הרע הנורא, והרי נתבאר שה'גורמים' לאדם לדבר 'לשון הרע' הם מחשבותיו שנדמה לו שחברו לקח ממנו מאומה או הפסידו באיזה דבר, בענייני פרנסה, או בשאר העניינים שמדמה בנפשו שאחד לוקח מעמו מאומה, ועל ידי כך הוא בא לדבר עליו רעות. אך לו חכמו ישכילו להבין ש'אין אדם נוגע מן המוכן לחברו אפילו כמלא נימא' (יומא לח:), ואין מי שיוכל להשיג את גבולו, מיד יפסיק מלדבר על רעהו כל רע, וזאת מרמזים לו בגילוח השיער, כי שערות ראשו של אדם נראות כמי ששוכבות זו ע"ג זו, וכאילו אחת תופסת מקומה של חברתה - אך בשעה שמגלחים את השערות נתגלה שכל שיערה ושערה יונקת חיותה מגומא נפרדת בראש האדם, ואדרבה, איתא בחז"ל (בבא בתרא טז.) 'אלמלי שתי שערות יונקות מגומא אחת, היו מחשיכות מאור עיניו של אדם'. ומזה ילמד המצורע לקח שלכל חד וחד יש שורש יניקה בנפרד הן לפרנסתו הן לשאר הצטרכויותיו, ואין אדם נוגע במוכן לחברו אפילו בכהוא זה, וממילא מה לו כי ילון על חברו - הרי לא הוא גרם לו לחסרון הפרנסה וכיו"ב, ויעלה בידו להיטהר לגמרי מחטא הלז של 'לשון הרע'.

כי זאת תורת האמונה הטהורה, שלכל בריה ובריה נקצב 'פרנסה ודי מחסורה' מן השמים. ולכל בריה יש 'גומא' מיוחדת שמשם הוא מקור חיותה, ומכיוון שכן, מדוע ירדוף יומם ולילה אחר פרנסתו המוכנת ומזומנת לו ממילא, והרי בריבוי השתדלותו לא יוסיף לעצמו מאומה, מדוע ייגע לריק. אין עליו אלא לעשות 'השתדלות' לצאת ידי חובתו כמו שנצטווה, ואף אחר זאת ידע נאמנה שלא ה'השתדלות' מסבבת את הפרנסה אלא מגזירת שמים היא באה לו.

פעם בא 'בעל עגלה' ובכה במר נפשו לפני הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע שהסוס שעמו היה מנהיג את עגלתו נפל ומת, ובכך איבד את מקור פרנסתו ופרנסת אנשי ביתו. נענה לו החפץ חיים ואמר, אכן כדברייך, לך נאה לבכות ולמרר בבכי. כי אחר שגמרת בדעתך שסוס זה הוא המפרנס ומכלכל אותך אכן יש לך לבכות - שמשמת המפרנס על המתפרנס לבכות ולמרר בבכי, אך מדוע לא תבין ותשכיל כי לא הסוס המפרנס אותך, אלא אביך שבשמים היושב במרומים וזן ומפרנס מקרני ראמים ועד ביצי כינים, וה'סוס' אינו אלא אמצעי שעל ידו שלח לך הבורא פרנסתך, ואם כן מה לך אם הסוס חי או מת, וכן הוא בכל ענין, המדמה בנפשו כי מקצוע פלוני או כישרון פלוני הם המביאים לו את פרנסתו, אינו אלא טועה באמונה, ותועה מדרך השכל.

יש שנתנו טעם לשבח מדוע לוקה המספר לה"ר בנגע הצרעת, לרמז לאדם שילמד לקח מנגע הצרעת, מה הנגע בצרעת ירבה לחכך את עצמו עוד ועוד, ולרגע נראה לו שמיטיב לעצמו ומרגיע את כאבו, אבל באמת אינו אלא

באר הפרשה - הזריע מצודע

לרעהו לא נעשה אלא בהכרזה מן השמים, ואין אדם מוזק לרעהו אלא אם הוא 'אנוס על פי הדיבור', ומה לו כי ילון על רעהו אם לא לו הרשע'.

וכן כתב בפלא יועץ (ערך קנאה) וז"ל. והנה יצר לב האדם רע וחושק להיות יחיד בדורו בחכמה ומעשים בעשר וכבוד, ומתוך כך מצטער בשיש אחר כמוהו או גדול וטוב ממנו, ומקנא לו ומבקש רעתו ומספר בננותו. וגדולה שנאה שהיא מחמת קנאה, אש אוכלה היא לאין מרפא. ומי שיש בו מדה רעה זו, כל ימיו מבאזבים, ואוכל לחם העצבים ואין לו רעים אהובים, ומרבה ריבות והוא שמח לאיד ורוצה בתקלת חברו... ומי יוכל ספר גדל רעתה, מי האיש החפץ חיים יברח ממנה ויהא גיבור הכובש את יצרו על ידי העמק במחשבות טהורות, שיאמין באמונה שלמה שאין אדם נוגע במה שמוכן לחברו, ואפילו אם היה הוא יחיד בעולם לא יעדיף להרויח יותר ממה שגזור עליו. ואם יתוספו סוחרים כמותו לאלפים ולרבבות, לא יחסר ממה שקצוב לו. ויתרצה במה שהוא רצון הבורא, הצור תמים פעלו, ולכל אחד, דטבא לה, עבדי לה, עכ"ל.

זכבר כתב הרה"ק ה'תולדות יעקב יוסף' זי"ע (ריש פרשת קרח) כי אמרו חז"ל (מכות כד.) 'בא חבוקוק והעמידן על אחת, שנאמר (חבוקוק ב ד) 'וצדיק באמונתו יחיה', וצריך ביאור וכי בא חבוקוק לפוטין מכל המצוות האמורות בתורה, אלא ביאורו, כי לתיקון נפשם נצרכים כל בני ישראל לקיים כל מצוות התורה, והרי לא יתכן דבר הזה, כי יש מצוות התלויות בכהנים ויש בלוויים ויש בישראלים - ועדיין לא נברא יהודי שהוא 'כהן לוי וישראל' גם יחד... אלא כי בהיות בני ישראל ב'אחדות' הרי הם מוציאים איש את רעהו ידי חובתו ומשלימים זה את זה, אך דא עקא שאינם יכולים להיות באחדות כשראוני שונא את שמעון על שקיפח לו פרנסתו, ולוי נוטר איבה ליהודה כי קלקל לו את השידוך, פלוני אינו 'עובר' אפילו ב'טעות' בד' אמותיו של שכנו כי בנה 'מרפסת' על חשבוננו, ואלמוני מדבר סרה יומם ולילה על ידידו שמכבר על 'חוצפתו' כי עזה שלא כיבדו ב'עליה' הראויה לו... לזה בא חבוקוק והעמידן על עמוד האמונה - כי ע"י האמונה יסתלקו אויבינו וכל בני ישראל יאהבו זה לזה ויכבדו איש את רעהו, ביודעם כי כל הנעשה בעולם הזה אפילו בין איש

גורע לעצמו, וככל שירבה להתחכך יזיק לעצמו יותר ויותר. כיו"ב ממש המדבר לה"ר, נדמה לו שבדיבוריו הרעים על חבירו ירוויח לעצמו, אך באמת אינו אלא כמתחכך בבשרו שאינו מועיל אלא מזיק לעצמו. ד. כבר אמרו להמשיל את המדבר לשון הרע, לכלב אשר בעליו מכהו במטה, והכלב קם בחמתו ונושך את המטה, והנה, לא די שאינו נוקם ומעניש בזה את בעליו אשר הכהו - אלא אף פוצע הוא את פיו בעקירת שיניו עד זוב דם, וזאת מפני שאין לו דעת להבין שה'מכה' אותו הוא האדם המחזיק במטה, ולא המטה שאינו אלא 'אמצעי' לבעליו להכות על ידו. ולכלב הלז דומה המספר לשון הרע ומרכל על חברו, (וכן אמרו חז"ל (סוטה מט:)) שבעיקבתא דמשיחא 'פני הדור כפני הכלב' כי הוא חושב ומדמה בנפשו שחברו עשה לו עוול ועל כן מדבר עליו סרה. ומדוע אינו שם על לב שחברו אשר עולל לו כך וכך אינו כי אם 'מקל' בעלמא אשר הקב"ה הכהו במקל זה, בכדי לעוררו ולקרב את לבו אליו, והוא ב'חכמתו' במקום אשר יבוא להתעורר ולשמוע את דבר ה' אליו הריהו מדבר לה"ר ומגלגל 'מחלוקת' בעולם...

בערוב ימיו של הרה"ק מקאברין זי"ע בשכבו על ערש דווי, פתח הרה"ק ואמר 'איך האב ביז אהערצו ניט געזאגט. נאר איצטער אז איך האלט שוין ביים ברעג, גאר ביים ברעג, זאג איך דאס, איך קען שווערן בנקיטת חפץ, אז דאס וואס א מענטש טוט א ריר מיטען קלענסטן פינגער, און א פינטעל מיט'ן אויג, איז דאס אלץ מיט'ן כח פון גאט ברוך הוא. א שטרוי קען מען ניט אויף הייבען אן כח פון גאט ברוך הוא' [עד הנה לא אמרתי זאת. ברם עתה שנמצא אני בקצה חיי מאד מאד, אומר אני - ויכול אני להישבע בנקיטת חפץ שכל תנועה של אדם אפילו באצבע קטנה, ואפילו מה שמניע אישון עינו, הכל הוא אך ורק מכוחו של הקב"ה יתברך שמו, כי אפילו חתיכה קטנה של קש אי אפשר להגביה לולא כוחו של ריבון העולמים] ('אמרות משה' מערכת אמונה).

עוד איתא שם, וז"ל. אמונה מגעת עד למקומות הגבוהים ביותר, כי שאר ההשגות אינם רק עד מקום שהוא משיג, לא כן אמונה שכיון שהוא מאמין גם במקום שאין השגתו מגעת, לכן גם היא למעלה מכל השגותיו, וזהו מאמר הכתוב (תהלים פט ט) 'אמונתך סביבותיך' באמונה אני יכול לסבב אותך כביכול.

שם 'מר רב חסדא אמר מר עוקבא, כל המספר לשון הרע אומר הקב"ה לשר של גיהנם אני עליו מלמעלה ואתה עליו מלמטה נדוננו'. ידוע ומפורסם מה שכתבו הקדמונים (הובא ב'חובת הלבבות' שער הכניעה פ"ז), שהמדבר לשון הרע על רעהו מפסיד כל זכויותיו הנזקפים מעתה לזכות מי שדיבר עליו, אף הוא 'נשכר' בחבילי העוונות של רעהו הנזקפים מעתה לחובתו ל"ע. וכך אמר המגיד לבית יוסף (פר' ויקהל) 'וגם בענין הקמים אשר קמו נגדך אין להרהר כי הם לא יזיקוך אלא יועילו כי מי שאומר לשון הרע על חבירו מנבין לו מזכויותיו ונותנין זכו' הוא אמת ויציב', ואלו הוי ידעי בני נשא דא הוו חדאין בד שמעין דאמרי ביש מנהון כאילו יהבי לון מתנת כסף או זהב' (ואילו היו יודעים בני האדם 'סוד' זה היו שמחים כמו שקבלו מתנות זהב וכסף).

והנה, כשיעמידו את האדם לדין אחר עלותו השמימה - במלאות ימיו ושנותיו, פעמים שיתמה על מה שתולים בו כמה וכמה זכויות ומצוות רבות שלא הוא עשאם, או יענה ויאמר וכי עולם האמת הוא כאן - הרי לא אני עשיתי את כל אלו המצוות, יענוהו מן השמים אכן לא אתה עשיתם לא מיניה ולא מקצתיה, אמנם

ה. כיוצא בדבר, ביארו חכמי המוסר, כי הנה ה'צדיק' מכונה על שם תבנית האות 'צדיק' שבאותיות הא"ב, שהיא נכתבת כמין קו נטוי ועליו האות יו"ד. והנה האות יו"ד מרמזת ל'יהודי', ומכאן שכל הנושא וסובל מעליו עוד יהודי הוא הוא ה'צדיק'. ומקשים, אם כן מדוע אין כל חשיבות יתירה לאות א', הלא אף היא כתובה כיו"ד על קו נטוי, אלא ביאורו, כי הקו הנטוי שבאלף נסמך על גבי יו"ד הפוכה מתחתיו, ומי שדורך על יהודי, אע"ג שמצדו האחר נושא יהודי על כתפיו, אין לו כל חשיבות...

הוסיפו עליהם ואמרו, כי עפ"י האריז"ל כותבים (באות צ') יו"ד הפוכה, לומר לך, מי נקרא צדיק, הנושא וסובל אף את היהודי ההפוך - שאינו עולה בקנה אחד אחד עמו, בדעתו או במעשיו, זהו נחשב כצדיק.

אגב אורחא, בפרשתן מצינו רמז נפלא במעלת ה'צדקה', דכתיב בפרשתן (תזריע יב ב), 'אשה כי תזריע וילדה זכר' וגו'. ביאר הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (ד"ה אשה) דהנה איתא בגמרא (גיטין ז:) 'אמר מר זוטרא אפילו עני המתפרנס מן הצדקה יעשה צדקה, מוסיף ה'חתם סופר', 'ובזכות זה זוכה לפרנס אחרים משלו בלי ספק', והיינו שיורק עליו מן השמים שפע עשירות עד שיפרנס אחרים משלו. עפ"י ביאר את הכתוב 'אשה' רומז לעני, שהרי כידוע אשה היא בבחי' מקבל, והעני הוא המקבל מאחרים, כי תזריע רומז לנתנת צדקה, ועל דרך שנאמר (הושע י ב) 'זרעו לכם לצדקה', אם יעשה כן מובטח לו ש'ילדה זכר' - שיתהפך הוא עצמו להשפיע לאחרים בבחי' זכר.

ו. כתב הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע... ומכאן נראה - 'להודיע איך שמאבדין ח"ו כל הזכותים על ידי לשון הרע, ולכן מתחילה תמה משה רבינו למה נשתנו בני ישראל מכולם להיות בגלות, ואח"כ כשגילה כי דלטורין ביניהם אמר מה זכות יש לך להוציאם'.

הגה"ק מהרי"ץ דושינסקיא זי"ע (חידושי מהרי"ץ, ברכות ז.) מבאר בדברי חז"ל (ברכות שם) שאמרו ד' חילוקים מפני מה יש צדיק וטוב לו ולאידך צדיק ורע לו, יש רשע וטוב לו, רשע ורע לו. ומסקנת הגמרא, צדיק וטוב לו - צדיק גמור, צדיק ורע לו - צדיק שאינו גמור. רשע וטוב לו - רשע שאינו גמור, רשע ורע לו - רשע גמור. וקשה, היאך יתכן 'צדיק גמור' והרי אין אדם צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא' (קהלת ז כ). ועוד, וכי יש 'רשע גמור' שלא יהיה לו אפילו איזה מעשה טוב במשך כל ימי חייו.

טוב ומיטיב - עיקר האדם הוא להיות מיטיב לרעהו

בפרשתן (תזריע יג ג), 'זראה הכהן את הנגע בעור הבשר, ושער בנגע הפך לבן... וראהו הכהן וטמא אותו... ולכאורה צריך ביאור, כי בכל התורה כולה מרמז ה'לבן' על טהרה שאין למעלה הימנה, כדכתיב (ישעיהו א יח) 'אם יהיו חטאיכם כשנים, כשלג ילבינו, אם יאדימו כתולע בצמר יהיו' (ואף ביהכ"פ קושרים 'לשון של זהרית' על קרני השעיר וכן בבית המקדש, והיו הכל מצפים ומיחלים שתלבינו, ואז ידעו שנמחל להם כל חטא ועוון). ומדוע כאן השיער הלבן מורה על טומאת הנגעים. וביארו בעלי המוסר, כי אכן, כאן באתה התורה ללמדנו הדרך הנכון. כי אף אם כל מעשיו של אדם 'לבן' הם, וכולו קדוש וטהור, כל תהלוכותיו קודש הם ובלתי לה' לבדו, מכל מקום אם על ידי מעשיו והנהגותיו הוא פוגע ביהודי וכגון שאינו נוצר את לשונו ומדבר סרה בחברו, הרי עם כל ה'לבן' שבו טמא וטמא יקרא...^ה

נצור לשונך - המדבר לשון הרע מאבד את כל זכויותיו

איתא בגמ' (ערכין טו:) 'אמר ריש לקיש כל המספר לשון הרע מגדיל עונות עד לשמים, וכן אמרו

באר הפרשה - הזריע מצודע

עתה יבוא אדם ויאמר, אם כן היאך אמחול למי שדיבר כנגדי רע, הרי על ידי דבריו זכיתי להינקות ולהיטהר מכל חטא ועוון, ואף זכיתי במצוות רבות כל כך, והיאך אפשר לחייבני למחול לכל מי שעולל לי רע - כדכתב הרמ"א (או"ח תר"ז ב) 'ולא יהא אכזרי מלמחול', וכי מחויב אני להפסיד עבור זה כל כך הרבה מצוות, ולא עוד אלא לשוב ולהתחייב על כל עוונותי ש'בשעה טובה ומוצלחת' נפטרתי מהם.

אמנם כבר כתב הגה"ק ה'בן איש חי' זי"ע (בן איש חי דרוש ג' לשבת תשובה) לבאר שאכן ב'יושר' נאמר לו שימחל ויסלח לו, כי בין ובין כך יצא נשכר מב' הצדדים (הן מהמצוות הן מהעונות), כי לגבי העונות הלא

זכויות אלו של חברך הם, ומפני שדיבר עליך לשון הרע ודברים רעים על כן נזקפים כל אלו על שמך.

ופעמים להיפך, שיראה ה'נדרון' שחסרים לו הרבה ממצוותיו אשר עשה, ויזעק בקול גדול - מצוותי היכן הם, על זה יענוהו בעת שדיברת על פלוני עברו כולם אליו, ולא זו בלבד אלא פעמים שיראה היאך שתולים בו חבילי עבירות חמורות שלא עשה לא מהם ולא מקצתם, והרי הוא מצווה ואומר הלא לא חטאתי באלו כלל ולא עלתה על דעתי לעבור עבירות חמורות כאלו, אז יענוהו, אמנם כדברייך, אבל בשעה שדיברת 'לשון הרע' על חברך עברו זכאו כל עוונותיו וחטאיו אלו אליך ואתה הוא זה שהתחייבת עליהם¹.

אלא, הנה בצדיקים אמרו חז"ל (עיי' ערכין טז): שהקב"ה משלם על עוונותיהם המועטים (שהרי אין צדיק בארץ וכו') בזה העולם, בכדי שלעתיד לבוא בעלותם לגן עדן תהא מנוחתם שלימה. לאידך, הרשע שיש לו מיעוט מצוות (שהרי אפילו ריקנין שבך מלאין מצוות כרימון. חגיגה כז.) משלמים לו שכר בזה העולם, ואז למעלה יהיה 'כולו חייב'. עוד יש להקדים את דברי 'חובות הלבבות' (שער הכניעה פ"ז) כי המדבר 'לשון הרע' על חבירו מקבל על עצמו עוונותיו של חבירו, ולאידך הוא מעביר את כל זכויותיו ומצוותיו לחבירו.

מעתה יבוארו דברי הגמרא על נכון. כי 'צדיק שאינו גמור' וכן 'רשע שאינו גמור' היינו בצדיקים ורשעים דעלמא, כי לכל צדיק יש מעט דמעט פגם עוון, ולכל רשע יש זכויות מועטות. אמנם 'רשע גמור' היינו זה שדיבר לשון הרע. וכל מצוותיו עברו לזכות מי שדיבר עליו. נמצא שאין בידו כל זכות. ונשארו ב'חשבונו' ב' מיני עבירות, א. עבירותיו מכבר הימים שעליהם מקבל עונשו בעולם הבא, ב. עוונות המועטות שבאו על ראשו מהצדיק, והם ממין העוונות שמענישים עליהם בעולם הזה לכן הוא 'רשע ורע לו'. כיו"ב, צדיק גמור הוא הצדיק שהרשע דיבר עליו לשון הרע, ונמצא שאין בידו עבירות כלל וכלל - שהרי עוונותיו עברו אל זה המספר לשון הרע, ולא עוד אלא ש'חשבונו' יש ב' סוגי מצוות, א. מצוות שהוא בעצמו קיימם ועליהם יקבל שכר בעולם הבא, ב. אותם מצוות מועטות שהרשע קיימם ועתה עברו ונזקפו לזכותו, והרי על 'מצוות' אלו מקבלים שכר בעולם הזה, ושפיר הוא 'צדיק וטוב לו בעולם הזה ובעולם הבא.

ז. ביסוד זה ביאר הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע (שמיה"ל ח"ב פ"ח בהערה ד"ה ובזה ניחא לי), כי ידועה הסגולה לומר בסיום תפילת שמונה עשרה פסוק המתחיל ומסתיים כאותיות שמו שלא ישכח את שמו ליום הדין (עיי' ב'אליה רבה' סוף סימן קכב), ומדוע ישכח את שמו, אלא בראותו כי מענישין אותו על עוונותיו של איש אשר בשם 'ראובן' ייקרא, ולאחמ"כ על עוונות שמעון, לאחריו על עבירות של לוי - אז כבר מתבלבל לגמרי וכבר אינו יודע אם שמו ראובן שמעון או לוי וכיו"ב. ולכן נדרש לעשות סגולה מיוחדת שלא ישכח את שמו... ומטעם זה מזכירים פסוקים אלו לאחר הבקשה 'נצור לשוני מרע'

עוד פרפרת בהאי ענינא, כתב ה'כתנות אור' (לבעל 'הפנים מאירות', פר' חיי שרה) בשם ספר רבינו ישעיה, ז"ל. צריך אני למודעי מה שמצאתי בספר רבינו ישעיה בפסוק (תהלים סט יג) 'ישיחו בי יושבי שער', וכתוב שם דאיתא בספר חסידים פעם אחת מת צדיק והראו לו מצות שלא עשה מעולם, ואמרו לו אף על פי שלא עשית מצות אלו, אותן בני אדם שדברו עליך לשון הרע עשו מצות אלו ונטלו מהם ונתנו לך. וכתב שם, שזה היה מתאונן דוד 'ישיחו בי יושבי שער' - היינו אדם ריקם מן המצות, כי אילו היו מלאים מצות היה לי הרבה מצות ליטול מהם ודפח"ח. ובספר וידבר משה סוף פרשת מצורע מפרש בזה בשם צדיק 'רבי אהרן מירושלים' את בקשת דהמע"ה (תהלים לט ט) 'חרפת נבל אל תשימני' - כי נבל שאין בו לחלוחית מצוה מה תועלת אם ידבר עליו. חרפת נבל שאיני יכול ליקח ממנו זכויות איני רוצה להיות. כי כאשר מדבר ת"ח לכל הפחות יעבור אלי 'מצוות ותורה' הרבה, אבל אם ידברו עלי סתם פוחזים מה ארויח מכך.

אמרו (יומא כג.) 'כל המעביר על מידותיו מעבירין לו על כל פשעיו' ובוה שיעביר על מידותיו וימחול לחבירו ממילא כל עוונותיו בטלים ומבוטלים כעפרא דארעא. ולאידך (י"ל), בענין המצוות הלא בכך שהוא משיב לחבירו את מצוותיו ומעשיו הטובים הרי יש בזה כדי קיום מצוות 'השבת אבידה' למתהדרין מן המתהדרין באבידה רוחנית, והרי זה וודאי ששכר מצוות השבת אבידה היא כפי גודל האבידה אשר משיב - ועל אבידה רבתי כזאת אף שכרה יגדל פי כמה וכמה 'לכל הפחות' כשכר כל אלו המצוות, ונמצא שלא יפסיד מאומה במחילתו.

באותו ענין כתב הגה"ק מקאז'גלוב זי"ע (ארץ צבי, מצורע תרפ"ז) בביאור דקרא (מצורע יד ב) 'וזאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו', כי ביום בו המצורע מטהר נפשו ושב בתשובה שלימה על עוון לשון הרע

שומר פיו ולשונו - הזהירות והשמירה על מוצא פיו

בפרשתן (מצורע יד לה), 'כנגע נראה לי בבית', כה כתב הגה"ק רבי חיים וויטאל זי"ע (עיי' עין הרעת טוב, מצורע) לדייק מדוע אמר בנגע, ואינו אומר 'נגע' נראה לי בבית, אלא, כי האיש הרואה צרעת בביתו ידע שאין זה הנגע עצמו, אלא רק 'כנגע', כי הנגע עצמו הרי הוא עצם 'חטא הלשון' הנורא, אשר נחקק בעמקי נשמתו, והיא נשחתת על ידי אלו הדיבורים, וכלומר שבפגם הדיבור נעשה 'נגע' בפנימיות נפשו.

בראש דברינו בענין חטא הלשון נציגה נוראות מדברי המדרש עד כמה אסור לו לאדם לקבל לשון הרע, וכך איתא במדרש בפרשת כי תשא (שמו"ד מז) ויאמר ה' אל משה פסל לך, הה"ד (איוב יא ו) 'ויגד לך תעלומות חכמה', אתה מוצא בשעה שאמר לו הקב"ה 'לך רד כי שחת עמך' (שמות לב ז) היה תופס בלוחות ולא היה מאמין שחטאו ישראל, אמר אם איני רואה איני מאמין שנא' (פסוק יט) 'ויהי כאשר קרב משה אל המחנה' - שלא שברן עד שראה בעיניו, אי להם לבני אדם שהם מעידים מה שאינם רואים, אפשר שלא היה משה מאמין בהקב"ה שאמר לו כי שחת עמך, אלא הודיע משה דרך ארץ לישראל אפילו שיהא אדם שומע דבר מן יחידי נאמן אסור לקבל עדותו לעשות דבר על פיו אם אינו רואה.

ט. ושומה עלינו להביא את מכתבו של הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע, וז"ל. בעזה"י א' וישלח תרצ"ו ירושלים תובב"א. אהובי אנ"ש היקרים שיחי במדינת פולין.

...עוד זאת אדרוש מכם כאשר רבו הצרות מבית ומבחוץ ונאמנים דברי חז"ל דגלות הזה מטעם לשה"ר ושנאת חנם, ולזאת אבקש להתחזק בענין שמירת הלשון מלשה"ר ושנאת חנם, ועצתי, שתלמדו בספר חפץ חיים ושמירת הלשון עכ"פ בב' ימים בשבוע, ואעידה עלי שמים וארץ כי אחרי שגמרתי הספרים הנ"ל הרגשתי בעצמי בזה פעולה לטובה, ולזאת גם השלם במידותיו יתפעל עי"ז ואחשוב שזה שאמר הרוכל לר' ינאי - לאו אנת ודכותך, עכ"ז אטרח עלי ר' ינאי להראות כי הכל צריכים לזה. הנני ידידכם הדו"ש וטובכם. חתימת יד קדשו.

ואל יאמר מה לך כי תלין עלינו אין בכוחו של 'בשר ודם' להשמר מעוון לשון הרע, שמע נא לדברי ה'חפץ חיים' זי"ע (מכתבים ותקנות ה') וז"ל. והנה באמת אם לא היה בכח האדם להנצל מזה החטא לא היה הקב"ה כותב זה בתורתו הקדושה - ובכמה לאוין ועשין, אלא שהיצר מתגבר על האדם ואינו מניחו להתבונן בזה, בין כך ובין כך עדיין לא ניתקן החטא ומשיח לא בא, והנה אנו מבקשים גם בתפלתנו 'אבינו מלכנו גלה כבוד מלכותך עלינו מהרה' וזה ידוע כי כל זמן שאנו שקועים בזה החטא אי אפשר שיתגלה כבוד מלכותו עלינו...

זו הייתה תשובת הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע למי שבא אליו בטרוניא - למדתי בספר 'ח"ח שמירת הלשון' ומעתה איני יכול לדבר כלום... השיב לו הח"ח, אדרבה, עד השתא לא הורשית לפתוח פיך לדבר, שהרי מסוכן היית שמא תכשל בדיבורים אסורים, אך מעתה, דבר נא כאוות נפשך, היות והינך כבר מכיר ומורגל בכל הלכות הדיבור. וכן ידוע ממספרי קורות הימים, כי ה'חפץ חיים' עצמו לא היה איש סגור שאינו מעורב בין הבריות - מחשש דיבורי לשון הרע, אדרבה ואדרבה, הוא היה 'איש בין אנשים', והיה מדבר עם הכל, אלא שזהירות נפלאה נקט בין השיטין - שלא יכנסו בדבריו דיבורי לה"ר.

י. כתיב בפרשתן (תזריע יג מה) שעל המצורע להלך 'ועל שפם יעטה', ובגמרא (מו"ק טו.) למדו שעליו לעטוף את ראשו, ובכלל זה יהיה פיו מכוסה, וביאר הגה"ק רבי שלמה קלוגער זצוק"ל (אמרי שפר תזריע) כי פיו של המדבר לשון הרע

י. כתיב בפרשתן (תזריע יג מה) שעל המצורע להלך 'ועל שפם יעטה', ובגמרא (מו"ק טו.) למדו שעליו לעטוף את ראשו, ובכלל זה יהיה פיו מכוסה, וביאר הגה"ק רבי שלמה קלוגער זצוק"ל (אמרי שפר תזריע) כי פיו של המדבר לשון הרע

י. כתיב בפרשתן (תזריע יג מה) שעל המצורע להלך 'ועל שפם יעטה', ובגמרא (מו"ק טו.) למדו שעליו לעטוף את ראשו, ובכלל זה יהיה פיו מכוסה, וביאר הגה"ק רבי שלמה קלוגער זצוק"ל (אמרי שפר תזריע) כי פיו של המדבר לשון הרע

באר הפרשה - הזריע מצורע

הקדושה ממנו, ותסע השכינה להלאה (הובא באילנא דחיי, פיעטרעקאוו תרס"ח)².

וזכר איתא בתוספתא (פאה א כ) שלושה דברים נפרעים מהאדם בעולם הזה ואין לו חלק לעולם הבא, עבודה זרה, גילוי עריות ושפיכות דמים ולשון הרע כנגד כולם³.

וכך כתב ה'אור החיים' הק' בפרשתן (מצורע יד ט) אין לך דבר שמרחיק האדם מן קינו כלשון הרע⁴. ובכלל אמרו בענין הדיבור, הנה נאמר (במדבר ט כ) 'על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו', וביארו צדיקים על פי - בשמירת פיו הוא גורם שה' יחנו - שה' יחנה וישרה שכינתו על האדם. ועל פי על ידי ה'פה' - ה' יסעו באם אינו שומר את פיו הרי הוא מגרש את השכינה

מסוכן הוא לבריאותם (הרוחנית) של סובביו, על כן עליו לכסות פיו (כדוגמת כיסוי פי הרופאים בחדר הניתוחים). ועוד ביאר, שהרי אמרו חז"ל (ערכין טז): שהשיניים והשפתיים כשתי חומות הינם לשמור על מוצא פיו, ולאיש שב' חומות לא הועילו, יש לעשות עוד חומה, 'כולי האי ואולי' אולי ה'חומה השלישית' תועיל למנעו מלשלח אמרי פיו ללא כל שמירה. יא. דורשי רשומות אמרו, שבסוף פרשת שמיני ישנם מ"ז פסוקים שנאמר בהם איסור אכילת שרצים, ואילו בפרשיות תזריע מצורע דעסקי בדיני נגעים וצרעת הבאים על האדם בעון לשון הרע יש קנ"ז פסוקים, שהוא יותר מפי שלשה ממנין הפסוקים שנאמר בהם איסור וטומאת שרצים, והיינו טעמא, כי יותר חייב האדם להיזהר בדיבורים שהוא מוציא מפיו ממה שנזהר להכניס לתוך פיו.

וכמעשה המובא בספר 'נפלאות היהודי' (עמו' עה) שפעם אחת אמר היהודי הקדוש זי"ע להרה"ק הרבי ר' בונם ז"ל שיסע לדרך, ולא אמר לו על מה, ולקח עמו איזה חסידים ונסע לדרך, ויבוא לכפר אחד והיו רוצים לאכול שמה אצל בעל הכפר, אמר להם בעל הבית שאין לו מאכלי חלב רק בשר, והרבי ר' בונם היה בחדר בפני עצמו והחסידים היו הולכים וחוזרים בבית הכפרי כדרכם, והיו חוקרים ודורשים מי הוא השוחט, ואם הייתה הבהמה כשרה בלי סירכא, ואם המליחה והדחה הייתה כהוגן. ויהי כדברם אל בעל הבית כדברים האלה נשמע להם קול מאיש אחד שהיה יושב מאחורי התנור ובגדיו קרועים כדרך האורחים העוברים ושבים מעיר לעיר, בשמעו שהחסידים חוקרים ודורשים בענייני הבשר ענה האורח, חסידים חסידים, מה שאתם נותנים לתוך הפה אתם חוקרים ודורשים מי השוחט והבשר איך הוכשר, אבל מה שאתם מוציאים מהפה היינו הדיבורים היוצאים מהפה אין אתם צריכים לשום שאלה וכשמוע הרב הקדוש הרבי ר' בונם בהחדר שלו הנ"ל חשב בדעתו שעל דבר זה שלח אותו היהודי הקדוש ז"ל ללמוד דבר מוסר זה מהאורח, ותיכף חזר לביתו. והאורח הנ"ל היה אליהו זכור לטוב.

כה אמר הרה"ק רבי דוד מלעלוב זי"ע, על דברי דוד המלך (תהלים כב ז) 'ואנוכי תולעת ולא איש', כי אמר דוד, הנה את התולעת' הם נזהרים מכל משמר שלא לאכול, לאידך בדיבורי לשון הרע הינם אוכלים בשרם ושותים דמם של 'אנשים' ללא כל מניעה, על כן הנני מודיעם ש'ואנוכי תולעת' ובזה יזהרו וימנעו עצמם מלאכלני ולבלוע אותי חיים שאולה...

איתא בגמרא (שבת קנה:): 'אמר רב פפא לית דעניא מכלבא ולית דעתיר מחזירא', וברש"י ביאר שאין לך 'בעל חי' עני ככלב שקשה עליו למצוא מזונו כי מגרשים אותו ממקום למקום. ואין לך בעל חי עשיר כ'דבר אחר' המוצא את מזונו בכל מקום אשפה. ולכאורה תמוהים הדברים - מה רצה רב פפא לגלות לנו בדבר זה, וכי איזו תוכחת מוסר נלמד מזה, וכתב הגר"א (דברי אליהו מס' שבת) שבא לרמז כאן, דהנה כל ירא ה' יתרחק בתכלית הריחוק כשיראה מומר האוכל בשר חזיר, ודבר פשוט שיגרשו חוטא זה מחוץ לשלש מחנות, והיינו טעמא כי חמור העוון של אכילת חזיר בעיני כל בית ישראל, ועל זה אמרו 'לית דעתיר מחזירא' - שהכל יודעים ומכירים בחומר האיסור והעוון שיש באכילת חזיר, אבל לאידך גיסא 'לית דעניא מכלבא' - זה עוון לשון הרע, כמאמרם (פסחים קיח.) 'כל המספר לשון הרע, וכל המקבל לשון הרע, ראוי להשליכו לכלבים', ואיסור זה הוא בבחינת 'עני', כי הוא כצחוק בעיני בני אדם, והם מזלזלין בו ואינם מתבוננים כלל מה הם מוציאים מן הפה.

יב. וכה אמר הגאון בעל ה'שבט הלוי' זצוק"ל (רחמי הרב סוף ערך 'שתיקה') וז"ל. ויאמר נא כל אחד מאתנו, אילו היה כותב כל הדיבורים שדיבר בשנה אחת, בגלוי ובסתור, ביום ובלילה, והיה קורא אותן לפני בימי התשובה, היה בורח ומתחבא מחמת הבושה, עכ"ל.

יג. סיפר הרה"ח ר' משה בנצלוביץ זצ"ל משישי חסידי גור בדור האחרון, והיה משמש כאיש החברא קדישא בביה"ח בבני ברק עד סוף ימיו. בבחרותו עלו הוריו להשתקע בארץ ישראל (לפני המלחמה), בימים ההם סבל

פרצו חומות מגדלי - בדיבורים שאינם כראוי - (ו"ל החתם סופר) עיקר תיקוניה תלוי בימי הספירה - שבין פסח לעצרת, וביום העצרת הוא ה'יובל' שבו יתוקנו כל בני תורה (עפ"י המבואר בערכין טו: שעיקר התיקון בא ע"י עסק התורה) ויקנו בו שלימות, 'והייתה גאולתו עד תום שנת ממכרו' - עד שיקבל תמימות... שכל שנה ושנה מקבל תמימתו בימים האלה.

שומר מצוות נפשו - מעלת שמירת הלשון ושכרה

איתא במדרש (ויק"ר לג א) שרבי שמעון בן גמליאל אמר לו למבי עבדו צא השוקה וקנה לי מאכל טוב, חזר טבי מן השוק ובידיו 'לשון של בהמה'. למחרת אמר לו רבן שמעון בן גמליאל, היום רכוש עבורי דבר רע, ושוב חזר טבי מן השוק והביא לו 'לשון', שאל אותו רבן שמעון שיבאר לו אמאי הביא לו בשתי הימים לשונות. ענהו טבי העבד 'מיניה טבתא ומיניה בישתא, כד הוה טב לית טב מיניה, וכד ביש לית דביש מינה' - היינו שהן הטוב והן הרע מן הלשון הם באים, כי בשעה שהלשון טובה ומדברת דיבורים טובים אין יותר טוב ממנה ומתועלת הבא על ידה, ובשעה שהלשון משמשת לרע, אין רע יותר ממנה, כי 'מוות וחיים ביד לשון' (משלי יח כא) ⁷.

במדרש רבה (רי"פ מצודע, פרשה טו ב) הובא מעשה ב'רוכל' אחד, שהיה מחזר בעיירות ומכריו

כתב ה'חפץ חיים' זי"ע (חובת השמירה פ"ו) וו"ל. כלל הדברים צריך האדם לידע שהיצה"ר אורב לו תמיד להחטיאו, וכמו שאמרו חז"ל (קידושין ל:;) שהיצה"ר מתגבר עליו ומתחדש עליו בכל יום, ממה שנאמר (תהלים לו לב) 'צופה רשע לצדיק ומבקש להמיתו', והוא רובץ על פתח פיו של האדם להחטיאו, כמו שאמר הכתוב (בראשית ד ז) 'לפתח חטאת רובץ', כי שם אם יסיח האדם דעתו קצת מהשמירה תיכף יבזז אותו ביזה רבה או ביזה זוטא ועל כל פנים לא יצא ממנו בשלום, ועל כן מתחזק היצר להיות רבוץ שם יותר משאר אברים כי שם בלשוננו עלול מאוד לחטוא... ועל כן צריך האדם להתחזק שלא להסיח דעתו מן השמירה, וזהו שכתוב (מיכה ז ה) 'שמור פתחי פיך', ויהיה נכון לבזז במזה שבזדאי הקב"ה יעזור לו שלא יפול ביד היצר, וכמאמרם הבא לטהר מסייעין אותו, ופירושו, מי שמתחיל לטהר עצמו מסייעין אותו מלמעלה הרבה, שיוכל לגמור טהרתו בשלימות.

והזמן גרמא - בימי הספירה - לתקן ענין הלשון, (שבימים אלו מתו תלמידי רבי עקיבא על שלא נהגו כבוד זה בזה, ומחובת הימים לתקן את החטאים שבין אדם לחברו) ובן כתב הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (על התורה ד"ה ואיש כי ימכור) על הפסוק (ויקרא כה כט) 'ואיש כי ימכור בית מושב עיר חומה... ימים תהיה גאולתו דקאי על ענין הלשון המסוכנת ב'חומה' והם השפתיים והשיניים, אם

מכאבים עזים בשיניו, בימים שהרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע ביקר באר"י, רצה ר' משה להזכיר את עצמו אצל הרבי אך משום מה ביקש מבנו של הרבי - הרה"צ רבי מאיר זצ"ל הי"ד, שיזכיר אותו לפני אביו. אמר לו רבי מאיר שיעמוד במקום פלוני שהרבי עתיד לעבור שם, וכאשר יעבור שם הרבי יזכיר לו את כאביו, וכן הוה, ויהי כשמוע הרבי את האזכרה, נענה ואמר 'רעדט מען נישט קיין לשון הרע' (א"כ פוסקים מדבר לשון הרע), כאומר לו, שאם מתייסר באחד מאברי הפה סימן הוא לו שעליו להתחזק בשמירת הלשון, ואכן, קיבל על עצמו מאז שלא לדבר שום דברים אסורים ונעלמו לו יסוריו וכאביו.

פעם נכשל בשמץ לשון הרע באמצע הלילה, ומיד חזר והרגיש בכאבי שיניים, והיו לו יסורים אלו לזכרון שיפסיק לדבר דברים אסורים, כי אחר שקיבל על עצמו לשמור פיו ולשונו הוטב לו ועד שעלה השחר נעלמו הכאבים כלא היו, ועד שנות זקנה ושיבה היו שיניו לבנות כחלב וללא שום פגם.

יד. איתא במדרש (קה"ר ה י) מעשה באחד שהלך בצדי הדרכים והבחין בשתי ציפורים שהיו מריבות זו עם זו ותוך כדי קטטה מתה אחת מהן, פרוחה הציפור החיה וחזרה עם עשב בפיה, הניחה את העשב על פיה של הציפור המתה והנה היא קמה לתחיה. נתאווה ההילך לנסות את כוחו של העשב על מתים אחרים, על כן לקחו עמו בהמשך דרכו, על אם הדרך עבר האיש ליד ארי מת, ויקרב אל הארי, הניח עליו את העשב, ואז קרהו אסון ל"ע כי אכן האריה קם תיכף לתחיה, אך מיהר וטרף לאותו איש שעמד עליו. ולעשב זה נדמית הלשון - מחד גיסא אפשר להחיות בו מתים על ידי דיבורים טובים איש לרעהו, אך לאידך, המשתמש בלשונו לרע הרי הוא עצמו נטרף ל"ע...

נפקא מינה לנו מה הייתה מלאכתו. אלא מבאר ה'חפץ חיים' זי"ע (ח"ח החדש עה"ת), שכמו שכל הבא לקנות מ'רוכל' אי אפשר לו לדחות התשלום בהקפה, שהרי דרכו של רוכל לחזור בעיירות ואינו נשאר ללון באותה העיר, 'ואם לא ישלם עכשיו אימתי', וממילא חייבים לשלם לו שכר פעלו על אתר, כך הוא גם שכרו של הבולם פיו מלדבר דברי לשון הרע ורכילות, שיקבל שכר רב טוב על אתר, עוד בזה העולם (וכן כתב בשער הזכירה פ"ו, לענין העונש שהוא עניות כמו שכתב בספר הקנה).

ובך ביאר הגה"ק רבי חיים וויטאל זי"ע (ליקושי תורה פר' עקב) בשם החכם מהר"ש שורק זללה"ה את הפסוק (במדבר ל ג) 'לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה'. שיוהר האדם שלא יעשה את דבריו חולין - שלא יזלזל בדבורי פיו לחשוב שאין בהם ממש, כי ככל היוצא מפיו - של אדם, יעשה רושם אם לרע אם

'מאן בעי למזבן סמא דחיי' - מי האיש הרוצה לרכוש סם החיים... באותה שעה ישב רבי ינאי בטרקלינו ושמע את קול הרוכל. שלח רבי ינאי לבקש מעמו שימכור לו מסם יקר הערך זה, ענהו הרוכל 'לאו את צריך ליה ולא דכוותך' - אין סם זה מיועד לא לך ולא לשכמותך, אך מ"מ דחק בו רבי ינאי, הוציא אותו רוכל ספר תהלים וקרא לפניו (לד יג-יד) 'מי האיש החפץ חיים אוהב ימים לראות טוב, נצור לשונך מרע ושפתיך מדבר מרמה', אמר ר' ינאי אף שלמה מכריו ואומר (משלי כא כג) 'שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו' - 'שומר מצרעת נפשו'. א"ר ינאי כל ימי הייתי קורא המקרא הזה ולא הייתי יודע היכן הוא פשיט, עד שבא רוכל זה והודיעני, לפיכך משה מזהיר את ישראל 'זאת תהיה תורת המצודע' (נוטריקון) המוציא שם רע¹⁰.

ולבאורה קצת צריך ביאור, אמאי השמיעונו חכמי המדרש שהמעשה היה ב'רוכל', וכי מאי

שמעו נא רבותי מה שראו עיני ולא זר בהיותי באת"ק מירון על ציון התנא האלוקי רשב"י, והנה הראני יהודי חשוב מבני עיה"ק ירושלים על יהודי בא בימים (כבן שבעים) היושב שם ושותה לשכרה, ואין בין שתיה לשתיה אפילו כמלוא נימא... ברם הכרת פניו מעידה עליו כי ממקור חשוב מוצאו. הלה מספר בעצמו את קורות ימיו, וכך הווה, בשנות בחרותו למד בשיבת פוניבז' בעי"ת בני ברק, ובהגיעו לפרק 'האיש מקדש' נתעכבו הדברים עידן ועידנים, עד שלבסוף בא בקשרי שידוכין בשעטומ"צ בגיל מבוגר ביותר. והנה כב' שבועות לפני זמן החתונה, דיבר איש אחד מבני משפחת הכלה עמה, ובקור רוח שאל אותה בביטול, נו, וכי על בחור זה חिकיתם זמן רב כל כך... בכמה מילים ספורות הללו זרע הלה 'ארס' בלב הכלה, עד שהחליטה לבטל את השידוך... לגודל צערן של החתן נשבר לבו בקרבו לשברי שברים, ארז את מטלטליו, נסע למירון, ומני אז הרי הוא שותה לשכרה זה כחמישים שנה במספר... הביטו וראו כוחו של דיבור רע אחד...

טו. ידועים דברי המגיד מדובנא (כוכב מיעקב - הפטרות - תזריע) על דברי הגמרא המובאים למעלה, במשל לרופא שבא לרפא את החולה שלקה בלבו והוא מוטל על ערש דוי, וציווה הרופא לבל יכעוס ובל יקפיד ולבל יהיה להוט כעת אחרי הממון או אחרי כבוד, ולבל ירע לבבו אם יוגד לו כי לא פדה ולא הרויח בחנותו ושכנו הקרוב אליו פדה הרבה והרויח, ולא יקנא ולא ישים אל לבו, ויתרחק גם מכל יתר התאוות. והנה, הכסיל יתמה - מה ל'רופא' המרפא את ה'גוף' לבוא ולהטיף מוסר בעיני רפואת ה'נפשות', להזהירו מכעס וקנאה ומריבה ותאוות הממון והכבוד ושאר התאוות. אבל האמת, שלא מחמת יראתו את ה' הזהיר את החולה על המדות הרעות, ואין כוונתו בזה לרפאותו רפואת הנפש להביא אותו לחיי העולם הבא. רק להבריא אותו בעולם הזה, ע"כ צוה עליו על כל אלה - כי המדות הללו הן המה בעוכרי האדם לקצר ימיו בעולם הזה ולמלא ימיו מכאובים וחליים רעים, כי המדות הרעות כעס וקנאה ותאוה ודומיהן מעכרים את הדמים ומעפשים אותם ומביאים על האדם חליים רעים ויצעידוהו למלך בלהות בלא עתו, וכאשר שנינו מפורש הקנאה והתאוה והכבוד מוציאים את האדם מן העולם (אבות פ"ד), על כן ציווה הרופא שישמור עצמו מהמדות הרעות האלה כי בנפשו הוא.

גם 'רוכל' זה היה מהמוכרים סמים ורפואות לבני אדם. וכשעבר בשערים והכריז בקול מאן בעי למזבן סמא דחיי לא התכוון לחיי העולם הבא, רק לחיות חיים ארוכים חיי שלום ובריאות. וסם החיים הוא מה שישמור אדם לשונו מרע ומרמה. ויסור מרע ויעשה טוב, יבקש שלום ויתרחק מהדברים המביאים למריבה וקטטה. לכעס ושבירת הלב. כי הדברים האלה ראשי יסודי הבריאות המה. והנזהר בהם יחיה חיים טובים ושלום לא ידע דוי ומכאובים, ויארץ ימים על הארץ.

פיו בשעת מריבה, נמצא שכביכול על ידי שותק זה נעשה הקב"ה 'שוכן עדי עד', לכן הוא עושה לו דין.

ב"ק האדמו"ר מ'מיגרד זי"ע (אריה שאג, קונטרס המאמרים עמ' תו) היה מבאר בצחות הלשון על מאמרם 'כל דאלים גבר' (ב"ב לה; ועוד), אלים מלשון אילם שאינו יכול לדבר. כל דאלים - המשים עצמו כאילם ואינו מדבר לשון הרע וגם אינו משיב למחרפיו דבר, זה נחשב גבר - הוא נקרא 'אדם'. וכמו"ש במס' חולין (פ"ט.) מה אומנתו של אדם בעוה"ז - יעשה עצמו כאילם.

כתב ה'חפץ חיים' זי"ע (חובת השמירה פ"ז) וז"ל. 'מי האיש החפץ חיים (בעולם הבא) אוהב ימים לראות טוב (בעולם הזה) נצור לשונך מרע' וסגולה זו היא טובה מכל הסגולות שמחפשים אנשים להצלחה.

עוד כתב (שמירת הלשון ח"ב פ"ז) וז"ל. ודע עוד, דכשם שהנחש נענש בענין מזונו כדכתיב (בראשית ג' יד) 'ועפר תאכל כל ימי חיידך' בן הוא מי שהוא 'בעל לשה"ר' נענש בעונשו, כמו שכתב בספר 'הקנה', וז"ל. ראה והבן שכל המוציא לשה"ר מפיו נידון בצרעת, ומסיים שם בסוף דבריו שמי שאינו נעשה מצודע נידון בעניות, ושקול עניות בצרעת, והרי הוא עני הנמסר בידי אדם. ובאמת, לפלא הוא בעיני שטבע בני האדם לחפש סגולות וברכות מאנשים גדולים להצלחה על פרנסה, ומה יועילו להם כל הסגולות והברכות אם חס

לטוב - בורא סניגורים או קטיגורים ח"ו. על כן ישמור מאד פתחי פיו...^{טז}

עיקר הבל, שיעריך ויחשיב כל התאפקות מהוצאת דיבור שאינו הגון. כדברי הגר"א זי"ע באגרתו בשם המדרש וז"ל. ובל רגע ורגע שאדם חוסם פיו זוכה לאור הגנוז שאין מלאך זכריה יכולים לשער".

הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע (בהקדמה לספרו 'שמירת הלשון', וכן מרגלא בפומיה דהגה"ק ה'סטייפלער' זי"ע) מדייק עוד, שלא אמרו שרק מי שדוחה דבריו למשך חודש או שבוע ימים יזכה לכך, אלא אפילו אם מתאפק מלדבר לרגע במימרא בלבד נמי יזכה לשכר זה, ומכאן יראה כל בר דעת מה רב טובו של השולט על עצמו ושומר על מוצא פיו.

ומידה טובה מרובה, כי אם מצינו שכל כך חמור השולח לשונו ופוגע ביהודי, עאכ"ו"כ מה רבה טובתו של החוסם פיו, ובכל רגע ורגע שהאדם בולם את פיו שלא לענות לרעהו ולא לדבר עליו סרה, או סובל עלבון שחברו מטיח בו, והוא נוח לרצות ואינו מבייש ומכלים פני חברו זוכה לברכות עדי עד"ה.

וכתב ה'חתם סופר' זי"ע (פר' פנחס ד"ה לכן אמרו) דאיתא במסכת גיטין (ו:) 'מי שיש לו קנאה על חבירו ושותק שוכן עדי עד עושה לו דין' (להצילו מרעת חבירו). וביאור הדבר - כי העולם מתקיים רק עבור מי שבולם

טז. נפלאות כתב הגה"ק החיד"א זי"ע ('חומת אנך' שה"ש א ב, 'ישקני מנשיקות פיהו'. הובאו דבריו ב'ה' יחידע מנחות פז.) שטבע היין אפילו כשהוא סתום וחתום במרתף היין, מכל מקום בעת דריכת היין אפילו אם היין במרחק רב ממנו, מתנועע היין שבחביות מאליו, וזהו אומרו ישקני מנשיקות פיהו - ושמה תאמר היאך דיבוריו משפיעים הן לטב הן למוטב, יקח ראייה מכי טובים דודיך מיין, כמו שמתנועע היין בגת בהשפעת דריכת הענבים ממרחק, כך דיבור האדם גורם ומשפיע למרחק רב.

יז. פעם התאונן אחד מתלמידי ה'חפץ חיים' זי"ע לפני רבו, שדרש לפני קהל גדול משך שעתים ולא השפיע אף על אחד מקהל שומעיו וא"כ מה תועלת בדרשתו. ענהו הח"ח במתק שפתיו, הנה ידוע מאמר הגר"א ז"ל, שבעד כל רגע ורגע שאדם חוסם פיו זוכה לאור הגנוז שאין לכן תמותה שום מושג בנועם זיו אור זה, וזהו רק בעד רגע אחד, הגע בעצמך כמה שכר תקבל אם עלה בידך לחסום פיהם של קהל ועדה משך שעתים לבלי לדבר דברים אסורים לה"ר ורכילות הלא אין לשער ערך השכר, מחלקך יהי חלקי (ח"ח עה"ת, יתרו בהגהות).

יח. ובאמת, אין כל מלאך זכריה יכולים לשער את גודל התענוג והנחת רוח ששותק זה גורם בשמים ממעל לאביו אוהבו שבשמים, ומה רב שכרו עבור זה. וכך כתב הרה"ק ה'ישמח משה' זי"ע (ישיר משה על שה"ש) על הפסוק (שם א ב) 'ישקני מנשיקות פיהו', כי נשיקה רומז על תענוג ואהבה - וממה הקב"ה מתענג מנשיקות פיהו - כשאדם משיק שפתותיו זו לזו בכח - לעצור בעדם מלהוציא איזה דיבור... ועל זה אמרו לבאר הפסוק (משלי טו כג) 'שמחה לאיש במענה פיו', שמחה לאיש זה הקב"ה (בר"ר ג א) - כשאדם מענה ומסגף את פיו מלהוציא בפיו דיבורים שאינם מהוגנים.

באר הפרשה - הזריע מצורע

לחם (ומרמו לכל עניני פרנסה), ורמזה תורה שאם 'ואתם תחרישון' - שישמור על הדיבור כראוי מלדבר דברים אסורים, יזכה ללחם וכל שפע טוב^ט.

ומשום הכי נמי קיימא לן בקרבנות מצורע (עי' מנחות י.) 'במקום שנותנים את הדם [של האשם] שם נותנין את השמן', שמן רומז לשפע, ומלמדנו שאם יתאמץ בכל כוחו וזכרם התמצית לסגור את פיו ולשונו בשלשלאות של ברזל, יזכה להשפעות רבות וטובות, וכנרמז עוד במאמרם (הולין לא.) 'זבחת ואכלת - מה שאתה זוכה אתה אוכל', דבמקום זבחת היצר הרע שם מתעורר השפע.

דובר שלום לכל - כוח הדיבור הטוב

הנה כמו שאפשר ח"ו לאדם להיכרת מאילן עץ החיים על ידי דיבורים שאינם טובים, כן יכול הוא להתעלות למעלה למעלה על ידי דיבורים של טובה, כשאיש לרעהו יעזור ולאחיו יאמר חזק, כדאיתא בזה"ק (פר' תוריע, מו:ז) 'שה'מצורע' מביא ביום טהרתו שתי ציפרים, כי כמה דעונשא דהאי בר נש בגין מלה בישא, כך ענשיה בגין מלה טבא דקאתי לידיה ויכיל למללא ולא מליל, נמצינו למדים, שכחומר האיסור של דיבורי לשון הרע, כך ממש הוא הנמנע מלעודד את חברו בדיבורים טובים המשיבים את הנפש, ולכן מביא שתי ציפרים, אחד כנגד הלשון הרע שדיבר על חברו, והשני על כך שלא דיבר דיבורים טובים לחזק ולתמוך בזולתו.

וזכר אמרו (ב"ב ט:ז) 'כל הנותן פרוטה לעני מתברך בשש ברכות, והמפייסו בדברים מתברך בי"א ברכות', הרי שהמפייסו גדול וחשוב יותר, ובטעם הדבר כתב המהר"ל (פירוש המהר"ל ב"ב שם), כי הנותן פרוטה לעני אינו משיב את נפשו אלא לפי שעה, שאחר שקנה בפרוטה אוכל לשבור רעבונו ולהחיות גופו, כלה הנאתו (ושוב מתעורר רעבונו אחר זמן), אך המפייסו בדברים הרי הוא משיב את נפשו ומחיה אותה בדברים^ק, וחיוזק

ושלום הוא מורגל בזה החטא של לשה"ר ורכילות, הרי יש על זה ארור מפורש בתורה - 'ארור מכה רעהו בסתר' (דברים כו כד) ואמרו חז"ל (שבועות לו.) 'ארור' בו קללה, בו נידוי, וזה לא יצא מפי איש אחד, כי אם בהסכם כל ישראל בצירוף הבהנים והלויים כדכתיב בקרא, והרי הוא מכלה השפעתו, ואם היו שומעים לדברי הייתי מייעץ להם יותר שישמרו עצמם בזהירות יתירה מזה החטא ובפרט מלעשות בפועל ממש רע לחבירו מענין גזל וחמס והונאה וכיוצא בזה שאז בודאי יתברכו נכסיהם יותר מכל הסגולות, וכמו שידוע שכל הארורים פתחו מתחילה בברכה ואמרו 'ברוך אשר לא יכה את רעהו', וכל ישראל ענו על זה אמן, ובוודאי תתקיים הברכה הזו.

וזכר ידוע הדיוק בדברי הרובל (הובא לעיל) מאן בעא סמא דחיי, ש'שמירת הלשון' אינו רק סם המציל את האדם ממוות, באריכות ימים ושנים. אלא הוא אף סמא דחיי - סם הנותן חיים טובים ללא כל מחסור, ומביא על האדם חיים של אושר וכל טוב.

כתב ה'חפץ חיים' זי"ע ('כבוד שמים' פ"א אות י) כי גדול שכרו של השומר פיו ולשונו מלדבר רע על אחיו בני ישראל, שינהגו עמו 'מידה כנגד מידה' שבעלותו השמימה כשיעמידוהו לדין אין הקב"ה שומע לקול המקטרגים עליו לספר רעתו לפני הקב"ה על דרך שהוא לא סיפר בגנותו של בני ישראל.

הרה"ק ה'אמרי חיים' זי"ע (פרשת בא, ועוד) היה מרמז בפסוק המדבר מענין חג המצות (שמות יב כד) 'ושמרתם את הדבר הזה לחק לך ולבניך עד עולם', שהרי אמרו חז"ל (ביצה מז.) 'חק - לישנא דמוזני הוא', והיינו דקאמר 'ושמרתם את הדבר' - דבר היינו הדיבור, ע"י 'ושמרתם על הדיבור' יהא לחק - פרנסה ברווחה, לך ולבניך עד עולם. עוד רמז כן בקרא (שמות יד יד) 'ה' ילחם לכם ואתם תחרישון, ויש לפרש ילחם מלשון

^ט. הגיד הגה"צ בעל ה'עטרת משה' ממאקאווא זי"ע בשם הרה"ק הרבי רבי יחיאל מיכל מזלאטשוב זי"ע, על דברי חז"ל שאמרו בפסוק (משלי ג ט וברש"י שם, ועיין תנחומא ראה) 'כבד את ה' מהונך - אל תקרא מהונך אלא מגרונוך', ומפרש, שבכל מקום שאמרו 'אל תקרי אלא...' הכוונה, אי אפשר לבוא לידי דבר פלוני אלא על ידי... ולפי זה צריך להבין מה ענין 'הונך' 'לגרונוך', אלא זה כוונת הדרש אל תקרי מהונך - לא תהא 'בעל ממון' ועשיר, אלא מגרונוך - לאחר שתזהר ותשמור את גרונוך היינו הדיבורים היוצאים ממך.
^כ. רמז הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע בנוסח הברכה 'מחיה מתים במאמרו', שכל כך רב כוחו של 'דיבור', שאפשר להחיות מתים (לרומם את האדם שאינו מרגיש טעם בחייו) 'במאמר' של חיזוק ועידוד.

שלומק'ע מוועהיל זי"ע מבאר את דבר הכתוב (קהלת ה א) 'אל תבהל על פיך... כי האלוקים בשמים ואתה על הארץ, על כן יהיו דבריך מעטים, ובפשטות צריך ביאור מאי קאמר 'על כן יהיו דבריך מעטים, וכי איזו נתינת טעם יש במה שה' בשמים והאדם על הארץ שעל כן יהיו דבריו מועטים, ומדוע לא קאמר כן על שאר מצוות - שישמור שבת, או יאכל מצות בפסח וכו' כי האלוקים בשמים ואתה על הארץ.

אלא פירש הרה"ק מוועהיל זי"ע, כי כמו שהאלוקים בשמים - כמו שהקב"ה מנהיג את העולמות כולם ממרום שבתו בשמי שמים, כך ואתה על הארץ - הינך מנהיג כביכול את כל מצבך ומעמדך בהאי עלמא, הן לטוב הן למושב, דהכל תלוי במוצא פי האדם - אם טובים הם או ח"ו להיפך, וממילא על כן יהיו דבריו מעטים²². כי בזה תלויה הנהגת עולם בעולם הזה.

זה עומד וקיים לעד, על כן שכרו גדול יותר ומתברך בי"א ברכות.

ולבד מי"א ברכות הללו מובטח הוא שהוא בן עולם הבא. וכדאיתא בגמרא (תענית כב.) שרבי ברוקא חוואה שאל את אליהו הנביא זכור לטוב בהיותו בשוק הראיני מי הוא בן העולם הבא, הראה לו אליהו על שני בני אדם שהם בני העולם הבא, ניגש רבי ברוקא אליהם ושאל אותם למעשיהם, ענו לו 'אינשי ברוחי אנן מברחינן עציבי' וברשי' 'ברוחי - שמחים ומשמחים בני אדם'²³. ומכאן שעל ידי שהיו משמחים אנשים בדיבורים מחיי נפשות נעשו בני העולם הבא²².

ומכאן תצא הקריאה לכל חד וחד לשמור מוצאות פיו, כי גדול כוחו של הבל פיו של האדם - הן לטב הן למושב, וכפי שהיה הרה"ק הרבי רבי

סיפר הגה"צ רבי גד'ל אייזנער זצ"ל, שבשנות הזעם לקחו אותם הרשעים והורו להם לרוץ דרך ארוכה ביותר, וכל מי שנעצר ממרוצתו נהרג על אתר, באמצע מרוצתו הרגיש ר' גד'ל שכלו כל הקיצין - כוחותיו אזלו, וכבר אין ביכולתו להמשיך ולרוץ, בלית ברירה השלים עם דבר מותו ונשכב חסר אונים בצידי הדרכים, אך ברגע האחרון טרם נורה למוות, עבר שם אחד מחבריו ושאל בקול צעקה 'גד'ל לויף, באותו רגע, הרגשתי שהנני מקבל מחדש כוחות נפש עצומים, התרוממתי מהארץ ופתחתי במרוצה, ובזכות אותה שאגה הנה אנכי עומד לפניכם היום, ומכאן נחזה כוחו של כל דיבור וחיזוק טוב, ודבר שפתיים הם אך למותר.

ואפשר להסמיק הא דאמרו משם הרה"ק האמרי אמת זי"ע שאף אם אין אדם יכול לעזור לשני ולסעוד אותו, ואם אין בכוחו לדבר עמו דברים המתיישרים על הלב, לכל הפחות ישמע אותו ויקשיב לשוועתו שגם בזה הוא מצילו ומעודדו - כשמרגיש שיש אחד שמבין מצוקתו, וכמו שנאמר (בראשית לו כא) 'וישמע ראובן ויצילהו מידם', שעצם השמיעה היא ההצלה.

כא. יש שדייקו בדברי רש"י אלו מדוע האריך והוסיף תיבות 'שמחים ומשמחים בני אדם', וכי אינו מובן מעצמו שהיו משמחים 'בני אדם' - וכי 'בעלי חיים' היו משמחים, אלא, שפעמים ובשעת עצבון ורעות רוח מרגיש האדם שאינו כלל בגדר 'בן אדם' אלא בגדר איזה 'חפץ' מחפצי העולם, אמנם 'תרי בדחני' הללו היו מפיחים בהם רוח חיות חדשה - שיחשיבו עצמם בגדר 'בני אדם', וממילא שב להם הכח והרצון לעשות את המוטל עליהם בשמחה רבה.

עוד יצויין מה שכתב ב'עיון יעקב' (תענית כב.) בביאור דברי תלמודא, שכוונת שאלת רבי ברוקא את אליהו הייתה, מי איכא בהאי עלמא מי שהוא בן עולם הבא - כלומר שאפשר להיות בטוחין בו שלא יבוא לידי חטא, ובוודאי יזכה ל'עולם הבא', ומפרש, כי הנה אמרו (אבות ה יח) 'המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו', אלו ה'משמחים' בוודאי בכלל 'מזכי הרבים' הם, שהרי בזכות השמחה שהפיחו בבני אדם היה באפשרותם להתפלל ולקיים את כל מצוות ה', שהרי 'אין עומדין להתפלל אלא מתוך שמחה של מצווה' (ברכות לא.), וכן בשאר מצוות, נמצא שמשמחים אלו זיכו אותם בכל אלו המצוות, (ולא עוד אלא שאדם אשר הוא מלא שמחה יעשה כראוי את תפקידו בהאי עלמא בכל ענייניו), וכיוון שהם 'מזכים את הרבים' אין חטא בא על ידן וממילא ברירא ש'בני עולם הבא' הם.

כב. ב'גליון הש"ס' ציין 'עיון בתורת חיים' (סנהדרין פח: ד"ה שלחו מתם), ושם כתוב, דלכאורה קשה מהו אומרו שאלו השנים הם בני העולם הבא, הרי 'כל ישראל יש חלק לעולם הבא'. ומבאר ה'תורת חיים', וז"ל. דכל ישראל יש להם חלק לאחר שמת ונידון בחיבוט הקבר ובעונשו של גהינום, שהמיתה והעונשין מכפרין עליו ונעשה בן עולם הבא, אך זה, הוא בן עולם הבא כמות שהוא חי, כי גדול כוחה של שמחה וחדווה בפרט כשמשמח אחרים.

כג. ידוע מה שאמר הרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע שהרה"ק מסטרעליסק זי"ע אמר שהמונע עצמו מדיבור אשר

וזכרנו עתה שאנו עומדים אחר 'יציאת מצרים' בדרכנו לנהר סיני לקבל את התורה, על כל איש מישראל להוסיף ולהתחזק מתוך חיות ושמחה בימים הללו בעסק לימוד התורה. כתב רבי יהונתן אייבשיץ זצ"ל ב'ערות דבש' (חלק א דרוש ד) 'חזקו ואמצו לבבכם בתורת ה' וראו כי אבדנו בעו"ה חזון וצופה, אבדנו מקדש ה', ארון, אורים ותומים, מזבח מכפר, כהנים, מלכות ב"ד, סנהדרין, מעתיקי שמועה, כהנה רבות, ואין לנו שיור רק תורה זאת, אשר באמת היא כלולה מכל הנ"ל, והפרטים אבדנו בעו"ה, אבל כלליות נשאר לנו, וראוי לנו להשגיח בו ולסלסל ולרוממו כאיש שמתו לו בנים בני מעלה ורוממות, ולא נשאר לו בלתי בן יחיד, הלא באהבתו ישנה תמיד, מחיקו לא יוזו ומחדר משכבו לא ימוט, בן יש לנו לעשות בתורת ה' כי זהו היתר הפליטה מאשר השאירו לנו אויבים י.

נוסעים אנחנו - ההכנה לקבלת התורה ע"י התורה בפרשתן (ויקרא יד ב), 'זאת תורת המצורע' כתב בה הגה"ק רבי חיים וויטאל זי"ע (אוצרות חיים שער החל ולאח פ"ז) וז"ל. גם לעד"ן, ששמעתי שזהו ענין אומרו 'זאת תהיה תורת המצורע', ר"ל... ואם בן אין תיקונו אלא על ידי עסק התורה, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (ערכין טו:), ולכן אמר זאת תהיה תורת המצורע, ולא אמר טהרת המצורע, או משפט המצורע.

ומפורש אמרו בגמרא (ערכין טו:): אמר רבי חמא בר' חנינא מה תקנתו של מספרי לשון הרע אם תלמיד חכם הוא יעסוק בתורה, שנא' (משלי טו ד) 'מרפא לשון עין חיים'... אלא מה תקנתו שלא יבא לידי לשון הרע אם תלמיד חכם הוא יעסוק בתורה. והנה הצרוע נחשב כמת (הובא ברש"י במדבר יב יב) והתורה נקראת חיים (ברכות לב: ועוד) וכן אנו אומרים 'כי הם חיינו', א"כ משיעסוק בתורה ממילא אזלא לה כל עניני טומאת הצרועת.

עומד על שפתיו לאמרו, נחשב לו הדבר כאילו התענה פ"ד תעניות... ואני אומר 'נאך און נאך און נאך' (שנחשב לו כהרבה יותר מפ"ד תעניות).

וכבר אמרו להמשיל את ענין השתיקה, לחמור אחד שהיה מתהלך בלב יער, ואחזתו צינה רבה שהרי 'חמרא אפילו בתקופת תמוז קיריא ליה' (שבת נג.), פשפש ומצא עורו של ארי מת שהפשיטו ה'ציידים' את העור מגופו של הארי, התעטף בו החמור לחמם את עצמותיו, אדהכי והכי ראו כל חיות היער כי אריה 'חדש' מתהלך בקרב מחנם - שכן גבוה של חמור גבוה מן האריה, ויחרדו איש אל אחיו ויאמרו מה זאת עשה אלוקים לנו - 'אריה חדש' אשר מי יודע אם לא נהיה בקרוב טרף לשיניו, וביותר נחרד האריה - מי יודע אם 'אריה' זה ישיג את גבולו... מיד הוכרז על 'אסיפת חירום' - איש בל יעדר, באותה אסיפה הועלו כמה וכמה עצות אשר נדחו על הסף לגודל הסכנה הרבה הנשקפת לחיי כל חיות היער, ויען השועל ויאמר - תנו לי שהות מה ואחזור אליכם... ויקח השועל כמה חלוקי אבנים קטנות בידיו, והחל להתקרב לצד האריה החדש, כבר בעודו ממרחק (שהרי גם הוא פחד מה'אריה' הלז) השליך אחת מהאבנים לכיוונו של ה'אריה', ואכן 'אריה' זה שלא היה אלא 'חמור' גדול מבטן ומלידה הגיב מיד ב'נעירת החמור'... כשמוע החיות את 'קולו' כקול החמור הבינו את אשר לפניהם, ומיד ניגש אליו האריה האמיתי ועשאו 'גל של עצמות'...

עתה בין והתבונן לו היה 'חמור' זה עוצר בעצמו ואינו ממחר לקרוא בקול גדול, בשעה שזרקו עליו אבנים - הרי היו כל חיות היער מפחדים ומרתתים ממנו עד עצם היום הזה, וכל זה הפסיד ב'השמעת קול' ברגע אחד, כמו כן לדידן, ב'השמעת קול דברו' מפסיד ח"ו הרבה כי אם 'שתוק האדם ויעצור בעצמו מהשמעת הקול הרי ישאר משומר מן המזיקין ויזכה לרב טוב הצפון לכל מי ששומר פיו ולשונו.

כד. כשדיברו פעם בימי הספירה עם הרה"ק רמ"ש מבאיאן זי"ע אודות איזה 'נסיעה' שעליו לערוך עם החסידים, נענה ואמר הנה כולנו נמצאים בזו העת ב'נסיעה' אחת - כי נוסעים אנחנו, כולנו יחדיו להר סיני לקראת מעמד קבלת התורה העומד להתרחש בו' סיון בזאת השנה...

כה. היה אומר הרה"ק מסאטמאר זי"ע, כי נהוג עלמא אם ימצאו יהודי עשיר כעשירותו של קרח - אם אך יעסוק מעט בתורה או מכיר ויודע כמה הלכות שבתורה כבר אומרים הבריות... זה האיש... פשש... פשש... 'תורה וגדולה במקום אחד' (ולהיפך לא יאמרו על 'תלמיד חכם' שיש לו כמה פרוטות עלובות), להורות לנו חשיבות התורה כי כל מעט ממנה נחשבת כ'עשירות' גדולה בתורה - עד שיהא שווה לגדולתו בעשירות הממון.

כו. הרה"ק מהורונסטייפל זי"ע היה חתנו של הרה"ק ה'דברי חיים' זי"ע, באחד השנים כשנפרדה הרבנית מאביה (לאחר ששהתה אצלו בימי הפסח) נאנחה וביכתה לפניו על מצב בני ישראל הנאנקים ונאנחים תחת ידי השלטון ברוסי,

ב. גם ממה שיחשוב שאין לו אלא מעט ללמוד ממילא שוב לא יתעצל בזה, לאפוקי מהיצר שמרחיב הדבר בלבו ואומר לו כמה תהיה מוכרח עוד לעמול משך זמן רב עד שתגמור הסדר או המסכת, ועי"ז הוא מרפה ידו. ג. גם ממה שיחשוב שעליו תלוי קיום העולם יודרו ביותר - לאפוקי מהיצר שמטעהו ואומר לו בודאי נמצא אנשים אחרים מקיימי התורה כראוי, ויתקיים העולם בשבילם. ובאמת כבר אחז"ל (סנהדרין לו.) ש'חייב אדם לומר בשבילי נברא העולם, וגם פעמים שהעולם חציו זכאי וחייב - וכשנתוסף חוטא אחד הוא מכריע כל העולם לכף חובה עי"ז. ולדעתי כל זה רמוז בתוה"ק

אשרי מי שעמלו בתורה^{כי} ועושה נחת רוח ליוצרו, והעיקר שלא ישמע ליצרו המפתהו לדחות בכל יום לאמר - למחר אקח את עצמי בידיים... וז"ל ה'חפץ חיים' זי"ע (אהבת חסד ח"ב פ"א) ושמעתי בשם גאון אחד שאמר שהאדם צריך לשער בנפשו שלשה דברים אחד - שאין לו אלא יום אחד לחיות. גם - שאין לו אלא פרק משניות אחד או דף גמרא אחד מה שהוא עוסק בו עתה. גם - שהוא ישראל אחד (יהוד) שהקב"ה מצוהו על קיום התורה, ובו תלוי קיום העולם, כי א. עי"ז שיחשוב שיש לו רק יום אחד לחיות יעשה כל מה שבכוהו בתשובה ומעש"ט ולא יניח הדבר עד למחר.

והוסיפה לומר כי אפילו במצרים לא סבלו בני ישראל כל כך הרבה מרורים. אמר לה הדברי חיים, אל תאמרי כך, כי במצרים עדיין לא קיבלו בני ישראל את התורה וממילא לא היה להם במה להתחזק, אבל כהיום ככל שיגדל הקושי הרי יש להם את התורה להתחזק בה.

כז. עיקר התעלות האדם היא כשהוא יגע כשבא לו הלימוד מתוך קושי, הגאון הגדול רבי שלמה זלמן אויערבאך זצוק"ל (מנחת שלמה סוכה מט.; ועוד) אמר לבאר בשם ה'מגיד מוילנא' הג"ר יעקב יוסף זצ"ל את הקרא (שה"ש ז ב) 'מה יפו פעמיך בנעלים', ואיתא בגמרא (סוכה מט.): דקאי על עולי הרגלים שהיו פוסעים שלש פעמים בשנה אל הר ה', ומדוע כתב 'בנעלים', אלא דבעלותם מביתם להר ה' בירושלים היו משאירים מאחוריהם את כל נכסיהם, בתים וחצרות, שדות וכרמים, חמורים, סוסים, תרנגולים וכל מחמדיהם, ובקל היו יכולים נכרים להיכנס ולחמוס את כל רכושם, והנה לאחר עזבם את בתיהם וכבר היו על אם הדרך היו חוככים בדעתם אולי נסוב על עקבותינו דשמא יגנב כל רכושינו, אך תיכף ומיד היו מתגברים באמונה שלימה בהבטחת התורה (שמות לד כד) 'ולא יחמוד איש את ארצך בעלותך ליראות את פני ה' אלוקיך שלש פעמים בשנה', לאחר כברת דרך שוב התגנב אל לבם החשש והפחד שמא יגנב להם הכל, ושוב עמלו והתייגעו להתחזק באמונה איתנה כיתד שלא תימוט, וחוזר חלילה. כל אלו הנסיונות וההתחזקות היו להם רק עד שהגיעו אל שערי מקדש ה', בהגיעם אל מקדש ה' חלצו את נעליהם מעל רגליהם, כלשון חכמים (ברכות פ"ט ה) 'לא יכנס אדם להר הבית במנעלו', בהיותם שם שכחו מכל רכושם וקנינם - מתוך שנהנו מזיו השכינה בהתרוממות רוח ונפש. עתה, אם יבוא אי מי וישאל באיזה זמן היו העולים לרגל יותר מרוצים לאביהם שבשמים, האם בעת שעשו דרכם לירושלים ורגליהם במנעלם והתייגעו בעבודת האמונה, או באותם הימים שהיו דבוקים בקונם בבי מקדשא בלא חבישת המנעלים ולא היו נצרכים כלל ל'התחזקות', על זה אמר הכתוב 'מה יפו פעמיך בנעלים', שהיופי והזיו של בני ישראל הוא בעת הנסיונות והקושי, והיינו בעת שדרכם ומנעלם ברגלם, ולא כשהיו בהתפשטות הגשמיות בהיותם בבית המקדש בחליצת המנעלים. מכאן יבין כל צורב, כי העסק בחוקי התורה מתוך יגיעה וקושי דווקא עליו נאמר בקרא מה יפו.

וכבר אמרו חז"ל (אדר"ג ג ו) 'שטוב לו לאדם דבר אחד בצער ממאה בריווח'. עוד אמרו (שהש"ר ח יד) אחד הלומד בצער נוטל אלף, שלא בצער נוטל בשכרו מאתיים. סיפר הגאון רבי יעקב גאלינסקי זצ"ל שפעם נכנס בחור אל הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע מתוך בכיה ותאניה 'רבי, יותר אין בכוחי לסבול' כי יגעתי זה כחודש ימים ובקושי עלה בידי ללמוד ולהבין דף גמרא אחד, שאלו הח"ח, והיכן אוחז מר... ויען הבחור בדף ג' (כי המסכתות שבש"ס מתחילות בדף ב) נענה החפץ חיים בהתפעלות, אה... אה... דף קג'... תיקנו הבחור דף ג' ושוב אמר הח"ח דף קג'... עד שהבחור חשב שהחפץ חיים הגיע לזקנה ואינו מבין את אשר לפניו... אף הח"ח הבין במחשבתו של הבחור, על כן הראהו את דברי ה'אבות דר"נ' 'שטוב לו לאדם דבר אחד בצער ממאה בריווח', נמצא שלמדת כמאה פעמים וממילא הינך עומד כבר בדף ק"ג...

ולכן אמרו חז"ל (עירובין נד.) 'חש בראשו יעסוק בתורה', כי בעת שחש בראשו קשה לו הלימוד עד מאד והרי לימוד כזה חשוב פי מאה על כן 'חטוף ואכול חטוף ואכול' לעסוק בתורה, כי לימוד כזה חשוב פי כמה וכמה.

כל פנים, וידחוק עצמו לעסקה של תורה, וכל שעושה כן וחפץ בברכה, מן השמים מסייעין אותו, ומקילין מעליו טרדות העולם המבהילות, ומעבירין ממנו עולן של בריות, ושוכן בשמחה כל ימיו בעולם הזה, וטוב לו לעולם הבא.

ומפורש אמרו חז"ל (בר"ר צב א) 'אין לך אדם בלא יסורים, אשריו לאדם שיסורים באים עליו מן התורה', והיינו, ש'אדם לעמל יולד', אך אשרי האיש 'שיסוריו בתורה', יסורים וקשיים הללו מצילים אותו מיסורים וצרות אחרות.

תקוותינו ובקשתינו מלפני אדון כל, שישפיע לנו מטובו הגדול, וכפירושו של הרה"ק מהר"ש מבעלזא זי"ע שלכן נכתב בריש הפרשה בקרבן יולדת (יב ו-ח) 'תביא כבש... זאת תורת היולדת... ואם לא תמצא ידה די שה', ומדוע לא אמר 'זאת תורת היולדת' אחר קרבן עני ג"כ, ואמר המהר"ש כי כך הוא הרצון שכל יולדת תהיה 'בר הכי' להביא כבש לרוב הרחבה והרווחה שיהיה לבני ישראל, רק אם יארע איזה מקרה שח"ו לא תמצא ידה' או תביא תורים, אבל לא כך הוא הדרך הנכונה... והשי"ת יעזור שנוכל להתחדש לעבדו במסירות הרצון ושבירת המידות, להקריב את נפשותינו קרבן לה', וכל זאת מתוך שמחה רבה וטוב לבב^{כט}. עדי נזכה בקרוב ממש להיגאל בגאולת עולם במהרה אמן.

בפרשת ק"ש 'ואהבת את ה' אלוךך בכל לבבך ובכל נפשך' וגו', והאיך תעשה עד שתגיע לזה - 'והיו הדברים האלה' היינו אותו המעט שהוא לומד עתה. 'אשר אנכי מצוך' היינו שיחשוב בלבו שבעולם אין רק הקב"ה והוא. 'היום' - היינו שאין לו רק יום זה לבדו, 'על לבבך' - היינו השלשה דברים אלו יהיו לאדם על לבו תמיד.

כל ישראל - לכל איש מישראל חלק בתורה ויזכור כל איש מישראל כי לא ניתנה התורה רק לבני הישיבה ותלמידי הכוללים, אלא לכל אשר בשם ישראל יכונה, ואדרבה לכל איש ואיש 'חלקו' המיוחד בתורה - לפי מצבו וענינו^{כ"ח}, כתב ב'ספר החינוך' (מצוה תיש), כן כתב הרמב"ם (הלכות ת"ת א ח) וכל אחד מישראל חייב בתלמוד תורה בין עני בין עשיר בין בריא בין בעל יסורין, וכבר אמרו זכרונם לברכה (עירובין נד.) שבעסק התורה יתרפאו כל האברים. ואפילו עני המחזר על הפתחים, ואפילו בעל אשה ובנים הכל חייבים לקבוע עתים לתורה ביום ובלילה, שנאמר (יהושע א ח) 'והגית בו יומם ולילה'... ומה שאמרו (אבות ב ד) שלא יאמר אדם לכשאפנה אשנה שמא לא יפנה לעולם, כי לא ידע האדם מה ילד יום, שעסקן של עולם מתחדש יום יום ומדיח את האדם מדבר לדבר ומטרדה לטרדה, ונמצאו כל ימיו יוצאין בבהלה - אם לא יתן פנאי על

כת. ואל יאמר אינני ראוי לעסוק בתורה, וכבר אמר קרא (תהלים נ טז) 'ולרשע אמר אלוקים מה לך לספר חוקי' - כי 'מעשה אבות סימן לבנים' ואף 'מראשית כזאת הודעת' בנתינת התורה לבני ישראל במעמד הר סיני סמוך ונראה להיותם משוקעים בתכלית הטומאה - מ"ט שערי טומאה עד כדי ש'ולא יכלו להתמהמה' ואילו היו נשארים שם עוד רגע כמימריה היו נשרשים בטומאה עד שלא הייתה להם תקנה, ומשם הוציאם הבורא והוליקם בדרך למדבר סיני, ונתן להם תורת אמת, ללמדך שהכל שייכים בתורה - ובנוגע לטומאתו ישוב בתשובה ומיד יעסוק בתורה. ויזכור את דברי ה'אור החיים' הקדוש (שמות ג ח) שכהיום אחר 'קבלת התורה' יש ביד בני ישראל לצאת אף משער החמישים בכח עסק התורה המעלה אותם מכל טומאה.

וכן כתב הרה"ק ה'דברי שמואל' זי"ע בפרשתן (מצודע) על הפסוק להורות ביום הטמא וביום הטהור וז"ל. 'להורות' לשון לימוד, כשמגיע המיטהר ללימוד תורה, אף דכתיב 'ולרשע אמר אלוקים מה לך לספר חוקי', מכל מקום כיוון שיודע בעצמו שהוא טמא ומשתוקק להיטהר על ידי לימוד התורה, רשאי הוא ללמוד אפילו 'ביום הטמא', ומאחר שתורתנו הקדושה נתנה לו רשות, ע"ז ילמד בשמחה ובבטחון בה' כי עוד יזכה ללמוד תורה 'ביום הטהור' פי' מתוך קדושה וטהרה. כט. העולם אומרים בדרך צחות, שלכן אמר דוד המלך בתהלים (פא יא) 'הרחב פיך ואמלאהו', ומדוע לא נקט הלשון 'פתח פיך', אלא, דהפותח פיו לרוחב הרי הוא מעלה שחוק, והעושה כן - ששרוי בשמחה, בוודאי ימלא הקב"ה אסמיו עם השפעות טובות.

עוד אמרו בביאור אומרים ז"ל 'אם הרב דומה למלאך ה' צבקות יבקשו תורה מפיהו' כי הדמיון למלאך ה' הוא בכך שהמלאכים אומרים שירה והם מלאים בשמחה וגיל, והרב המלמד תורה צריך להדמות בענין זה למלאכים, להיות תמיד בשמחה.

אגעד אנק

על פרשת השבוע

פרשת תזריע מצורע תשע"ה

כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריה"ת

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

אשה כי תזריע וילדה זכר (יב, א)

פירש"י, לא ידעתי פירושו, כי קשה לו שהרי פירש בפסוק שלפניו "ומראה הנגע עמוק מעור בשרו", שכל מראה לבן עמוק הוא, כמראה חמה עמוקה מן הצל, ואיך אמר כאן שאין מראה עמוק מן העור?

והרב ר' מאיר מרוטנבורק פ"י, שכך פירוש הפסוק: ואם בהרת לבנה היא בעור בשרו ועמוק, כדרך כל דבר לבן, ועוד מוסיף הכתוב ואומר: "ואין מראה מן העור", תחלת דבר הוא, פ"י שהוא עמוק מחמת הלבון ואין מראה מן העור, והטעם מורה על זה הפירוש. (שכן "פשטא" מראה על עצירה והפסק)

י"ל ע"ד מוסר דאחז"ל אפי' עני המתפרנס מן הצדקה יעשה צדקה ע"ש פ"ק דגיטין ובזכות זה זוכה לפרנס אחרים משלו בלי ספק וידוע כי המקבל נקרא נקבה והמשפיע הוא הזכר וידוע ג"כ כי זריעה הוא הנתינת צדקה ע"ש זרעו לכם לצדקה, וזהו אשה כי תזריע פ"י עני המקבל צדקה אשר יזריע ג"כ ויתן צדקה אזי יולד מזה שיהי' זכר שישפיע לאחרים.

(חתם סופר)

זאת תורת היולדת לזכר או לנקבה (יב, ז)

(הטור הארוך)

נגע צרעת כי תהיה באדם (יג, ט)

ואמר נגע צרעת כי תהיה באדם. להורות שדין אלו הנגעים הם באדם, והם בישראל שנקראו אדם, כדכתיב אדם אתם (יחזקאל לד, לא), ולהם צוה שיבואו אל הכהן ולא אל אדם אחר, או שיביאום בעל כרחם, וזהו והובא אל הכהן. אבל אם בא אדם אחר משאר אומות להראות נגעיו אל החכם או אל הנביא, מותר לראותו:

וזה תמצאהו רמוז בשלשה פסוקים הכתובים בתורה, שמתחילים בנו"ן ומסיימין בנו"ן. וזהו אחד מהם, 'נגע צרעת כי תהיה באדם והובא אל הכהן'. והב', 'נחנו נעבור חלוצים לפני ה' ארץ כנען ואתנו אחוזת נחלתינו מעבר לירדן' (במדבר לב, לב), והשלישי, 'נביא מקרבך מאחיק כמוני יקים לך ה' אלקיך אליו תשמעו' (דברים יח, טו), והנה בפסוק הראשון הורה, שאם יקרה ויבא נגע צרעת באדם מישראל, שיביאוהו אל הכהן ולא אל אדם אחר. אבל אם יקרה הנגע באיש אחר שלא מאומתינו, שיכול לבא לפני החכם או הנביא לטהרו או לטמאו:

וזה רמז על נעמן שר צבא מלך ארם שהיה מצורע, ובא לפני אלישע הנביא לרפאותו. ואלישע הנביא לא אמר לו לך אל הכהן, אלא רחץ וטהר. ומאין לו זה, וכן מאין לו שירחוץ בירדן ולא במקום אחר. אבל הכל רמוז באלו שני הפסוקים שהם נחנו נעבור חלוצים וגו', נביא מקרבך וגו'. ואלישע ראה בתחלה שאלו הפסוקים מתחילין בנו"ן כפופה ומסיימין בנו"ן פשוטה, ובהם ראה שעתיד איש אחד משאר אומות לבא לפניו להאסף מצרעתו, שיתחיל שמו בנו"ן כפופה ויסיים בנו"ן פשוטה, והוא נעמן שר צבא מלך ארם כמו שמתחילין ומסיימין אלו הפסוקים. וכן ראה שמו של נעמן בפסוק שני, שאומר נחנו נעבור חלוצים לפני ה' ארץ כנען. הרי כאן נעמן בד' תיבות ראשונים. וכן ראה שמו של אלישע בפסוק ג', שהוא נביא מקרבך. אל"ף מנביא, למ"ד מ-לך, יו"ד מ-ה', שי"ן ועי"ן מן תשמעו. וכן ראה מתוך פסוק שני, שיבא נעמן באנשים חלוצים לארץ כנען, דכתיב (מ"ב ה, ט-י) ויבא נעמן בסוסיו וברכבו ויעמוד פתח הבית לאלישע, הרי כאן נעמן ואלישע בזה הפסוק. והרי כאן סוסים ורכב, שזה רמז למה שאמר בפסוק השני נחנו נעבור חלוצים, שהוא כמו נעמן יעבור עם חלוצים ארץ כנען.

והיכן ראה אלישע לומר לנעמן הלך ורחצת שבע פעמים בירדן, מסוף הפסוק שכתב בו מעבר לירדן, ובזאת הרמזיה אל שירחוץ בירדן. ומאין לו שהנביא יכול לטהר זה האיש מצרעתו, הוציאו מן הפסוק הג' שכתוב בו נביא מקרבך, ששם רמוז שם אלישע כמו שכתבתי. ורמוז בו שזאת הטהרה עתידה להעשות ע"י נביא מקרבך מאחיק אליו תשמעו, כי הוא במקום כהן:

ולכן כשקרא מלך ישראל את בגדיו ואמר האלקים אני להמית ולהחיות (שם ז-ח), שנראה שהמצורע חשוב כמת. שלח לו אלישע למה קרעת את בגדיך. לפי שהוא היה יושב ודורש אלו הפסוקים, ובהם הוא צופה ומביט ענין נעמן, וידע בכבואה קרעת בגדי המלך. יבא נא אלי וידעת כי יש נביא בישראל, ושהתורה העידה על זה הענין. לכן ראוי שיבא

פסוק זה מופיע באמצע הפרשה, לאחר קרבן יולדת עשירה ולפני קרבן יולדת עניה, שואלים המפרשים, לכאורה היה צריך לכתוב פסוק זה בסוף הפרשה, ולמה מופיע כאן?

ומתוך ככלי חמדה, עפ"י דברי הגמ' "כל הלומד תורת עולה כאילו הקריב עולה", וביולדת עניה, כשיוצאת על ידי אמירה, יכולה לומר תורת קרבן עשיר ולכן מופיע כאן הפסוק "זאת תורת היולדת" שהרי גם יולדת עניה שייכת בפסוקים אלו של קרבן עשיר, באם אין ביהמ"ק ויוצאת ידי חובתה באמירה.

(פרדס יוסף)

בשם כ"ק אדמו"ר מהר"ש מבעלזא ז"ל איתא שאמר ליישב הערה זו למה נאמרה זאת תורת היולדת אחרי יולדת עשירה, ולפני יולדת עני, לומר זאת תורת היולדת, מן הדין ומן המשפט ראוי שהיולדת תהי' עשירה, שלעמך ישראל יהי' פרנסה ברווח, זהו מן הסתם. אבל אם יארע ולא תמצא ידה די שה, אז ישנו הפרשת של יולדת עניה.

(דף על הדף ע"מ שקלים)

וראהו הכהן וטמא אותו (יג, ג).

וברש"י "יאמר לו טמא אתה".

כידוע שאין הנגע מטמא עד שלט יאמר עליו הכהן "טמא". ואפשר ליתן טעם בדבר שהרי הנגע בא על עוון לשון הרע, האדם המדבר לשון הרע אינו שם על ליבו את משמעות וגודל חומרת הדיבור, ובה רואה הוא כי אמירת הכהן היא המטמא אותו וזה יבין שגם מילותיו שלו הם שטמאוהו, ורואה בזה את כח הדיבור וידע להיזהר בזה.

(טעם הצבי)

וראה הכהן וגו' וטהר את הנגע כלו הפך לבן טהור הוא וביום הראות בו בשר חי יטמא, (יג, ג)

יאמר ע"ד מוסר כי המצורע הוא מושרש בחטאים אשר בחבורתו יזיק אנשים ללמוד ממעשיו כאשר יתבאר עוד ע"כ הרחיקו התורה מעל גבול ישראל וגרשו ממנו אל מחוץ למחנה, והנה אמנם הרשעים הגדולים המפורסמים ברשע לא יזיק כ"כ בחבורתם כי ישמרו מהם אנשים צדיקים וטובים ולא ימשכו אחריהם ואינם צריכים הרחקה כ"כ משא"כ אותם שאינם תוכם כברים מראים עצמם צדיקים והם רשעים גמורים עליהם אמרו חז"ל [יומא פ"ו ע"ב] מפרסמים החנפים מפני ח"ה והם צריכים הרחקה יתירה, וע"כ אמר פה הנגע אשר כלו הפך לבן וניכר ונודע רעתו בקהל הגם כי רע הוא לעצמו וע"כ קראו נגע מ"מ טהור הוא ואינו טמא לטמא אחרים ואינו צריך שילוח, אך וביום הראות בו בשר חי פ"י ביום שיתחיל להראות עצמו כצדיק ואיש חי אז יטמא.

(חתם סופר)

ואם בהרת לבנה היא וגו' ועמוק אין מראה מן העור. (יג, ד)

כל עשיית ברית מילה או אפי' השתתפות בברית מילה הייתה כרוכה בסכנה נוראה של גלות ועונשים קשים.

ומפני זה היו עושים בריתות רק בחשאיות גמורה, ולא היו מזמינים אלא קומץ של מנין יהודים חשאים שסמכו עליהם ועל שתיקתם, ואותו אדם, ששח לי את כל המעשה, היה מבין "הנאמנים" שהיו מוזמנים בסתר לבריתות.

פעם בא קצין אחד, מספר אותו יהודי, והזמין אותנו לברית שתערך למחרת, במקום פלוני בשעה פלונית, והדריך אותנו איך להיכנס למקום הסתר.

ואכן נכנסנו ועברנו כמה חדרים עד בואנו אל מקום המסתור, שם הכין מראש בחגיגות, שולחנות מלאים כל טוב, והשמחה הייתה שלמה ללא חשש מכל הנעשה בחוץ.

והנה עם תום הברית מיד כשהושב הילד לאמו נשמעה זעקה, ולב כולנו יצא מפחד - האמא התעלפה!

בחרדת לב, המתינו כולם כמה רגעים עד שהצליחו לעורר את האמא, ואז אמרה שאפשר להירגע לא קרה כלום, ומה שהתעלפה היה משום שהתינוק כבר היה כעת בן שנה, ורק היום זכתה להכניסו בבריתו של אברהם אבינו, ובמשך כל השנה התגברה ונשכה שפתייה שלא לנשק את בנה הערל.

ותיכף לאחר הברית נתתי לו את הנשיקה הראשונה מאז שנולד, ומרוב התרגשות התעלפתי, וזה הכל - סיימה בפשטות. - מי כעמך ישראל!

טהרת מידותיו של בן תורה

וביום השמיני ימול בשר ערלתו, ושלושים יום ושלושת ימים תשב בדמי טהרה (י"ב, ג'-ד')

רבו הפירושים בפסוק זה, שבאים לבאר מדוע בתוך פרשת הלכות טומאה, מוסיפה התורה באמצע ומזכירה את עניין ה"מילה".

ניתן להוסיף בדרך דרש, בהקדם מה שאמרנו חז"ל (סוכה נ"ב). שבעה שמות יש לו ליצה"ר. הקב"ה קראו "רע" שנאמר "כי יצר לב האדם רע מנעוריו" ואילו משה רבינו קראו "ערל".

ויש להבין מדוע שינה משה רבינו את שמו ל"ערל", שהוא פחות גרוע מ"רע", שכן ב"ערל" יש תקנה, וכן פחות גרוע משמות קשים אחרים שזמנו שם חז"ל?

לאחר מתן תורה - נקרא היצה"ר ערל

אלא, שודאי באמת היצה"ר הינו קשה ו"רע" וכל שאר שמות ומרעין בישין... אולם כ"ז קודם מתן תורה. אבל משה רבינו שהוריד את התורה לבניו, ובה נאמר "בראתי יצה"ר בראתי לו תורה תבלין" (קידושין ל:). שפירושו, שיש תיקון ורפואה לאותה מכה "רעה" הנקראת יצה"ר, ולפיכך משה רבינו קראו רק "ערל" כלומר; כערל - שעדיין לא נימול, אך יש לו תקנה - במילה!

ע"י התורה המדות הרעות נהפכים למידות נאצלות

זאת ועוד, שכשם שבהסרת ערלת הבשר אינו רק מוריד את הערלה, אלא גם מוסיף מעלה והשתבחות, בכך שנקרא מהול, ומתקדש עי"ז להיות "בן ברית" עם הקב"ה. כך גם בערלת הלב, שע"י עסק התורה ועמלה, אינו רק מסיר את התאוות - אלא אדרבא - הופכם להיות תאוות כשרות וישרות של "בן ברית" בעמל התורה!

שכן בלי תלמוד תורה, צריך האדם לדכא ולשבור את תאוותיו, אולם ע"י העמל בתורה האדם מתעלה ומתקן את מידותיו, עד שיכול להופכם להיות מידות טובות ונאצלות.

ומי שהגיע לידי כך, אינו צריך לדכא את יצר ההשתוקקות שגורם היצה"ר, רק יכול להופכם לטוב. שבמקום להשתוקק לחתיכת דג מלוח - ישתוקק לחתיכת תוס'. ... וכן בשאר המידות והתשוקות.

וכעין מה שפירש המהרש"א בקידושין (שם) במה שאמרנו: "כל זמן שהרטיה על מכתך, אכול מה שהנאתך ושתה מה שהנאתך ורחוץ בין בחמין בין בצונן ואין אתה מתיירא".

ופירש המהרש"א שזה קאי כנגד התאוות של העוה"ז שהעוסק בתורה אינו חושש מהם.

יודע כי יש נביא בישראל, כמו שכתוב נביא מקרבך מאחריך, שזהו כמו נביא בישראל. ובאומרו אליו תשמעון, רמז שראוי לשמוע לדבריו בין לקולא בין לחומרא. ובכאן גלה שלא היה לו רפואה אחרת, אלא בדברים ובשמיעת דברי הנביא, וזהו אליו תשמעון:

ולכן כשקצף נעמן ואמר (שם יא-יג) הנה אמרתי אלי יצא ועמד וקרא בשם אלהיו והניף ידו אל המקום, כתבנית סמיכה לכוין בתפלתו. ואסף, כמו שהיה עושה הכהן, והסגיר הכהן את הנגע. ואם בשביל הרחיצה באני, הלא טוב אמנה ופרפר וגו'. וידברו ויאמרו לו עבדיו, דיבור ואמירה בדברים רבים טובים וניחומים להשיב חמתו. אבי דבר גדול דבר אליך הנביא. כלומר, אחר שאתה אב בחכמה ואיש גדול, כמו שכתוב עליו ונעמן היה איש גדול לפני אדוניו (שם א), לפי שראה אותו בעל עצה וחכמה ונשוא פנים לכל העם ואיש גבור חיל במלחמה, וזהו ובו נתן ה' תשועה לארם (שם). ולכן אמרו לו אבי דבר גדול הנביא דיבר אליך. כלומר, יש לך לראות בחכמתך מי דבר אלו הדברים שהוא נביא ה', ואם היה אומר לך דבר גדול הלא תעשה להשלים דברו. אף כי אמר לך רחץ וטהר, שהוא דבר קטן. ורמז באומרו ואף כי אמר אליך לומר, שאף אם היה אומר לו הנביא דבר גדול לאסוף אותו מצרעתו ולקרוא בשם ה' ולהניף ידו על המכה, ועל הכל היה אומר רחץ וטהר, היית עושה, כ"ש שלא אמר דבר אחר אלא רחץ וטהר. וכל זה תלוי באומרו אליו תשמעון, וכל זה רמז באמרו נגע צרעת כי תהיה באדם והובא אל הכהן. ולהודיענו עומק התורה וסתריה, ולא דבר רק הוא אלא ממני וכלה במספר במשקל. וכמו שיש סודות גדולים בתורה, כן יש סודות גדולים בפרשיותיה, ובהחלת הפסוקים ובסופם:

(צרור המור)

מאוצרות המגידים

וביום השמיני ימול בשר ערלתו (י"ב, ג')

סמיכות הדברים של פרשת מילה, וכתבתם בתוך פרשת יצירת האדם, מלמדת אותנו בפשטות, כי במצוות המילה יש מעלה נוספת משאר מצוות מפני שבמצוות מילה נשלמת ונגמרה יצירתו של כל יהודי, ומקודם שנימול, עדיין לא הושלמה יצירתו הראויה.

ולכן בברכת המילה מסמיכים אנו את היצירה עם המילה ומברכים - "אשר קידש ידיד מבטן וחוק בשארו שם". כלומר: שקדושת היהודי מתחילה עם יצירתו בבטן, שכבר אז קודש והופרש להיקרא "ידיד" ומסתיימת בשעה ש"חוק בשארו שם", לסוף שמונה ימים בעת המילה.

זוהי גם ההרגשה הממלאת כל לב יהודי באשר לבו לב מרגיש, וכך חי עם ישראל לדורותיו בהרגשה מרוממת זו. הבה ונראה מעט על רוממות הנפש של עם ישראל.

סכינה חריפא של עם יהודיה

מעשה נורא היה בעת הובלת היהודים לגיא ההריגה על ידי הצורך ימ"ש. קבוצה גדולה הלכו בבוץ, ביום חורף, קר וקשה, ובתוכם צעדה אשה במצעדת המוות, לעבר תאי הגזים, והמשרפות.

איש אחד שניצל סיפר אח"כ, כי באמצע הדרך לפתע החלה האשה לצעוק "סכין! סכין!... למי יש סכין!?, וכולם סברו שרצונה לאבד עצמה לדעת, וכמובן שלא חשו לצעקותיה וניסו להרגיעה ולהסביר לה שאסור להתאבד וכו' אבל היא בשלה "סכין! סכין!".

הארור ימ"ש שאל מה פשר הצעקות, והשיבו לו שאשה רוצה סכין בכדי להרוג את עצמה, הגיב בחיך - טוב מאוד, והוציא סכין חד ונתן לה, וכשעייני כולם מביטים, ראינו לפתע איך שהיא שולפת מתוך חיקה תינוק, ובעוד הסכין בידה מיהרה למול אותו והשיבה את הסכין לאותו ארור.

ואז הסבירה שבדיק היום הוא יום השמיני ללידתו, ורצתה שיישרף יחד עם כולם כשהוא נימול ולא ערל. ושלפיכך התנהגה בעורמה כזו בכדי שיתן לה סכין!! והדברים נוראים ומרטיטים על מה וכיצד חשב מוחם של האמהות היהודיות, רגעים ספורים לפני המוות שלה ושל בנה!!

מי כעמך ישראל

מעשה נוסף אשר גם הוא נורא הוד, וגם הוא על ה"אמא היהודית" של עם ישראל, שמעתי מיהודי שהגיע מרוסיה מהתקופות הקשות, בהם

מערתה נתפרש היטב ונאמר: שכלב היבשה קורא לחברו - כלב הים להצטרף עמו יחד לכריעה ולשירה. שכן שכל חיות הים האחרות, אינם יכולים להצטרף לשירה יחד עם החיות שכמותם ביבשה, וארי היבשה אומר לבדו וארי שבים אומר לבד, כי מינים שונים המה.

אולם כלב הים מכיוון שבורח ליבשה, בשעה בשעה שרוצים לצודו הרי דינו נקבע משום כך, כחית היבשה. ומעתה מצטרף הוא אל כלב היבשה בצוותא, ושניהם אומרים כאחד - "באו ונשתחוה ונכרעה".

מדוע שירת הכלבים בפסוק "באו ונשתחוה"

ואשר לכן אומרים הם דווקא בפסוק זה התואם לצירוף המיוחד, לפי שקודם לכן אומר הפסוק "אשר לו הים והוא עשהו, ויבשת ידיו יצרו" (תהלים צ"ה) והיינו הצירוף של עשיית הים והיבשה יחדיו, שלכלבים המצטרפים משני המקומות, להם נאה להלל ביחד ולהמשיך "באו ונשתחוה ונכרעה". וזה נפלא מאוד.

והנה, דברי תורה נמשלו למים. וטהרת האדם באה ג"כ על ידי טבילה במים.

ונמצא שיכול האדם להיות כל כולו במימי הדעת בים התלמוד יום ולילה כמו כלב הים שנמצא כולו במים, אולם אם ייצא לפעמים מהלימוד, כבר נחשב משום כך כמי שאינו שייך לים התלמוד, וככלב הים שנחשב ממין חיות הארץ - משום שבורח לפעמים ליבשה, ואינו שייך למיני חיות המים.

ואם ירצה לומר 'פרק שירה' בבין הזמנים יחד עם עמי הארץ אנשי היבשה, יכול גם יכול הוא... אולם "בן תורה" שלם אינו נקרא, אא"כ אינו יוצא אף פעם מן הלימוד!!

הבורח מהתלמוד להינפש, פניו כפני הכלב

שכן אם נוסף להתבונן, נשאל ונקשה מה בכך שקורה שלפעמים יוצא ליבשה, הרי בודאי שמחוץ ליציאתו לפרקים ליבשה, כל כולו שייך לטבעם של חיות המים? וכי מה גרע בכך שלפעמים יוצא ליבשה, אטו אין עוד מיני חיות מחיות המים, שיוצאים קצת ליבשה וחוזרים?

אלא שכלב הים אינו רק יוצא ליבשה (כמו חיות המים האחרות) אלא "בורח ליבשה!" פירושו; שבשעה שרוצים לצודו ונמצא בסכנה, בשעה זו נגלית בו מהותו השורשית והשתייכותו האמיתית, כי מדוע אין הוא בורח אל עומק הים כשאר חיות ודגי הים, ומדוע בורח ליבשה. וזהו סימן מובהק שאינו חית המים - שכל חיותה אינה אלא במים בלבד.

מאי משמע?

שיתכן והאדם כל חייו בתוך חיי הבית מדרש וכולו אכן במים, ואפילו שערה אחת אינו בחוץ. אולם, בימי בין הזמנים אינו הולך אחרי מקומות הסמוכים ונראים לים התלמוד, רק בורח כמי שנרדף מים התלמוד, וצריך מרגוע לנפשו עמוק עמוק בהבלי העוה"ז, ולא שוקטת נפשו עד בואו למלון של עשרים כוכבים... ובורח עד ההרים המושלגים... בריצה מבוהלת כחץ מקשת - לתוככי העוה"ז.

או למקומות כאלו שאין בנמצא שם לא בהכנס"ס לתפילה ולא ביהמ"ד ראוי לקביעת עיתים לת"ת לכל הפחות. אין זה נקרא לצאת ליבשה, רק לברוח ליבשה!!!... שמתוך אופי וצורת יציאתו ניכר שקשור הוא בטבורו לארץ, ולחלוחית שמיינה של העוה"ז הפשוט והמכוער, מקננת בלבו פנימה, ומוצאת לה פורקן בשעת מבחן.

וא"כ, אין איכות חייו בתורה בלבד! ואח"כ גם אם חוזר שוב ללמוד, אינו אלא ככלב המלקק מן הים...

הבורח מהתלמוד מוכיח שפניו אל החולין

שכן לצאת מהלימוד מעט בכדי לנוח ולנפש, ואח"כ לשוב ביתר שאת וביתר עוז, מותר ואפשר. אך לברוח מהלימוד... אין! ולא קיים! כל עוד נשמה באפיו!!!

ניתן להוסיף לקח ליסוד זה, ולבאר במשנה בהירות, עפ"י מה שאמרו בגמ' (זבחים נ"ו). והוא מן המשנה במסכת מעשר שני (פ"ג, מ"ח) לגבי קדושת הלשכות הבנויות במקדש.

לשכות הבנויות בתוך הקודש ופניהן אל החול אע"פ שהינם בתוך הקודש דינם כחול. זאת מכיוון שפיתחם פתוח אל החול. ולעומת זאת, לשכות אפי"אלו שבנויות בחול, אם פניהם אל עבר הקודש, דינם קודש. ואוכלים שם בשר קדשים כמו בתוך העזרה. ודין זה נפסק להלכה ברמב"ם (הל' בית הבחירה פ"ו, ה"ז וה"ח).

ולפיכך בתוך פרשת טומאת בשר וטהרתו, ע"י שבעת נקיים וטבילה במי המקוה, רומזת לנו התורה שכך הוא לגבי טומאת הלב ג"כ. כי יש תקנה לערלת הלב וטומאת הנפש, במילת הלב במילת הנפש כיצד? וביום השמיני ימול! "משה" קראו ערל היינו כאמור, שניתן למולו בסכינא חריפא של עמל ויגיעת הלימוד!

ואשר זוהי סמיכות הפסוקים, שבין הלכות הטומאה להלכות "דם טוהר" נכתב בדין המילה - לרמוז לנו על מילת הלב, פלאי פלאים!.

לעומת זאת ומאידך גיסא, יימשך הדרש של "ערלת הלב" בסמיכות הפסוקים לדיני הטהרה התלויים במקוה. שכך גם הטהרה שבעסק התורה דומה ונמשלת בדברים רבים לטהרת המקוה.

נמיכות הרוח

הנה נמשלה התורה למים, "כשם שאין המים מתכנסין אלא במקום אשבורן כך דברי תורה אינם נמצאים בגסי הרוח ולא באדם גבה לב" (רמב"ם פ"ג, ה"ט; מהת"ת) כי בכדי להיטהר צריך להנמיך להיכנס בתוך המים ולטבול.

והיינו שבל נטעה לחשוב שניתן להנמיך ולטבול במימי הדעת (כלשונו הזהב של הרמב"ם סוף הל' מקואות) כאשר לב האדם מפרפר ומתנפח מכל אירה שנדמה לו שחברו אמר עליו... או מי שפניו נפוחים מגאוה בעת שנע בפנים נפוחות אל עבר המזרח... שטבעם של אלו לצוף על פני המים ולא לשקוע בתוכם...

כללו של דבר, לא בכרס גדולה ולא ע"י לבישת חלוקא דרבנן זוכים לכתר תורה, כי כתר תורה נמצא דווקא על הראש... ועל הראש הנמוך... וכך כותב הרמב"ם בהלכות ת"ת:

"מי שנשא לקיים מצוה זו כראוי ולהיות מוכתר בכתר תורה, לא יסח דעתו לדברים האחרים ולא ישים על לבו שיקנה תורה עם העושר והכבוד כאחת" (פ"ג, ה"ו). ובהמשך "אין ד"ת מתקיימים במי שמרפה עצמו עליהן ולא באלו שלומדים מתוך עידון ומתוך אכילה ושתיה" (ה"ב שם).

הנה למדנו שצריך שבעה נקיים ולעסוק בתורה יום ולילה וכהמשך דברי הרמב"ם יעו"ש. וכשם שאפילו שערה אחת שיוצאת מן המים לא מועיל הטבילה. כך המסלסל בשערו ומכווץ את פניו להיראות נכבד, ואפי' בשערה אחת. כבר אין כאן טבילה!!!...

ואפי' לאחר שזכה האדם וכולו טבל ונכנס במים - במימי הדעת - יתכן שעדיין אינו שייך למים, ואין טהרת לבו ראויה. וכדלהלן.

עולמו של בן תורה

וביום השמיני ימול בשר ערלתו, ושלושים יום ושלושת ימים תשב בדמי טהרה (י"ב, ג'ד')

לעיל נתבאר שאחר מתן תורה משה קראו ליצה"ר ערל, כי בראתי לו יצה"ר בראתי לו תורה תבלין. שע"י התורה אפשר למול את היצה"ר.

וע"י עמל התורה מהפכים את כל הרע לטוב, ואשר לכן נקרא היצה"ר ערל כי ע"י התורה הוא נימול.

ועד כמה צריך להיות שקוע אך ורק בלימוד התורה נלמד מכלב הים... ונקדים לבאר פירושו נפלא ששמעתי על מה שכתוב בפרק שירה, כלבים אומרים "באו ונשתחוה ונכרעה" (תהלים צ"ה) מדוע אומרים הכלבים פסוק זה דווקא?

ויש לבאר ולפרש, בהקדם דקדוק נוסף. שהנה מלשון הפסוק שאומרים הכלבים "באו ונשתחוה" נשמע, כי קוראים המה לאחרים להצטרף לשירתם. ולמי מכוונת קריאתם זו?

הנה אמרו חז"ל במשנה במסכת כלים (פי"ז, מ"ג) "כל שבים טהור, חוץ מכלב המים מפני שהוא בורח ליבשה". מדוע נשתנה דינו של כלב הים משאר כל חיות המים שהעושה מהם כלים אינם מקבלים טומאה, ורק מהכלב שבים, העושה כלים ממנו מקבלים טומאה, כאשר חיות היבשה?

מפרש הר"ש והרא"ש בפירוש המשנה: "כל מה שיש ביבשה יש בים. וחית הים ובהמת הים אין אחד מהם בורח ליבשה כשרוצים לצודם. רק הכלב לבדו, הלכך הוי בכלל בהמות היבשה ואם עשה מהם כלים מקבלים טומאה" עכ"ל.

כך גם זכיתי והכרתי בירושלים, כמה וכמה ת"ח שבעת מנוחתם, היו משתעשעים בפרפראות החכמה, והיו חודין חידות זה עם זה, במבואות התלמוד הלך ושוב.

ולא אשכח את המחזה איך שהגאון ר' שמואל מועד זצ"ל, ור' יעקב קצנבלויגן זצ"ל, ישבו להם לנוח מעט מהמקווה החם שהיה בשערי חסד, וחדו חידות, כמה פעמים מוזכר בש"ס נעל, וכמה פעמים מנעלים, או מנעול וכדו'.

והיה ממש תענוג לראות מה זו בקיאות בש"ס וכל אחד היה מונה היכן וכמה, אשרי עין ראתה כל אלו, ואוי לעין רואה את כל גגות המוניות עמוסות לעיפה, במזוודות זו על גבי זו, ממתנות ודרכות לנסיעות לשדה התעופה ולחופש...

(לב שלום)

"אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת וכו' והובא אל הכהן, וראה הכהן"

"מעשה באדם אחד שהיה יושב ודורש ואמר אין לך כל נימא ונימא שלא ברא לה הקב"ה גומא בפני עצמו כדי שלא תהא אחת מהן נהנית מחברתה א"ל אשתו ועכשיו אתה מבקש לצאת לתור פרנסתך תוב ובוריך קאים לך, שמע לה ויתב ליה וקם ליה בורייה" (מדרש רבה כאן).

כהן פלוני מרואי הנגעים בארץ ישראל התקשה בפרנסתו, עד שגמלה בלבו החלטה לעזוב את הבית לתקופה ממושכת לצאת לחו"ל, להביא טרף לביתו, לצורך פרנסה.

הכהן אמר לאשתו כך, כיון שבקרוב אני יוצא מהארץ בהסכמתך, והרי בני אדם רגילים לבוא אלי להראות נגעים, קשה לי לעזוב את הארץ ללא ממלא מקום. איך אפשר להשאיר בני אדם ללא מענה?! לכן בואי ואלמדך - כיצד לראות נגעים, תמלאי את מקומי.

הוא החל ללמד אותה.

מיד בשיעור הראשון, לגבי מראה השערות בתוך הנגע "והנה שער בנגע הפך לבן וכו'" הוא הקדים ואמר לה פרט יסודי: "אם ראית שער של אדם שיבש המעין שלו, תהא יודעת שהוא לקה. לפי שכל שער ושער ברא לו הקב"ה מעין בפני עצמו שיהא שותה ממנו, יבש המעין יבש השער". אם חלילה נראה בראשו של אדם או בכל מקום אחר בגוף, שערות שיבשו לגמרי, משמע שהוא לקה, כי התיבשו בגופו גומות של חיים, כי לכל שיערה יש גומה בפני עצמה משם יונקת את חיותה, ואם יבש השער משמע שנסתם ויבש המעיין הרי הוכחה שהוא לקה.

שמעה אשתו את הדברים והבינה את משמעותם.

היא הזדעזעה. פתחה ואמרה לו: כמה שערות יש לאדם בגופו? אלפים ורבבות. לכל אחת יש גומה פרטית עם יניקה בפני עצמה, אין אחת נוגעת בחברתה, לאלפי השערות בגופך יש מקור פרנסה אלפי מעינות! ולך עצמך הקב"ה לא יכול לתת פרנסה?! "אמרה לו אשתו ומה אם כל שער ושער ברא לו הקב"ה מעין בפני עצמו שיהא שותה ממנו, אתה שאתה בן אדם כמה שערות יש בך. ובניך מתפרנסים על ידך, לא כל שכן שיזמן לך הקב"ה פרנסה לפיכך לא הניחה אותו לצאת חוצה לארץ". "אינני מסכימה שתצא לחו"ל! הכריזה.

הוא שמע להצהרתה, נשאר בארץ. והזדמנו לו מקורות פרנסה טובים. רבותי, הוא התחזק באמונה בזכות אשתו, ונותן לו זמן פנוי לעסוק בתורה ולהתחזק עוד יותר באמונה....

זכרתי בסיפור. אולי יהיה בו תועלת לחיזוק. עשיר פלוני הגיע לחפץ חיים, באומרו: "כבוד הרב, ב"ה לא חסר לי כסף. וב"ה אינני זקן אבל גם אינני צעיר ויש לי ששה ילדים, החלטתי להכניס את אחת הישיבות כבן שביעי שלי... כלומר, באתי לכאן לערוך צואה - ובצואה אכתוב שיחלקו את רכושי הרב, לשבעה חלקים.

אבל יש לי תנאי, שלאחר מלאות ימי ושנותי החפץ חיים ילמד משניות לעילוי נשמתו".

אתם שומעים סיפור?

הגביה החפץ חיים את עיניו: ר' יהודי יש לי לשאול אותך שתי שאלות, כי דבריך לא מובנים לי. הנה למשל, יש לך שבע מאות רובל וששה

יש בעה"ב פשוט שמתייגע לפרנסתו וקובע עיתים לתורה, שאמנם אינו ת"ח, אבל בלבו בוערת אהבת התורה. תמיד ישבח את הת"ח, ורק יחפש להסתופף בצילם, ועל אהבה זו יגדל ויחנך את בנו וכשיגיע ימי בין הזמנים יקח את הילדים לראות איך נראה השיעור של ת"ח פלוני, ואיך מתייגעים בתורה גדולי הדור, יסוב עמם בירושלים או בשאר מקומות הקדושים בהיכלי הישיבות או עוד כהנה וכהנה.

הנה, זה האדם אינו ת"ח, אבל פניו ולבו אל הקודש! שאיפתו והנאתו היא מכל תוספת קודש! ועל כן דינו כקודש! ועל כגון אלה אמרו בגמרא מאן דרחים רבנן הווי ל' חתני רבנן (שבת כ"ג:) כיון שכך מגדל את בניו, זוכה בבנין רבנן וחתני רבנן.

הנעים מים עד ים בעת המנוחה - דבר ה' לא ימצאו

אולם מאידך גיסא יתכן ח"ו ההיפך מי ש"בנוי בקודש" היינו שחובש יום יום את ספסלי ביהמ"ד בישיבות או בכוללים, אולם פניו אל החול! ולמשל כשירצה ליתן פרס לילדיו יקח אותם לראות מטוסים בנמל התעופה... או כאמור לעיל שבבין הזמנים יסע לכל שבעת הימים והנהרות שבארץ ישראל... ואם "נעו מים עד ים ומצפון לדרום" - ויחד עם זאת - "ישוטטו לבקש דבר ה'" - בודאי - שלא ימצאו....

כי אמנם בנוי בקודש, אבל פניו ומסתרי לבו אל החולין. ואם הילדים רואים שהאבא הנכבד בוער בלבו להידמות לכולם, ולדקדק בלבושים המתחדשים או בכורסאות נאות וכדו', לבל יתמה מדוע לבסוף אינם ראוים לדבר עמם ב"קדשים ובטהרות" ואינם ברי אוריין. לפי שדינם חול ואין אוכלים בהם קדשים!!

ולפיכך כל חיי האדם, כל שאיפות האדם וכל שמחת האדם, ואפי' כל מנוחת האדם, הכל צריך להיות אך ורק בתורה ובכך יהיה בנוי בקודש פוניו אל הקודש שאז גם גגותיהן קודש (עיי"ש ברמב"ם). ועליו נאמר אשריכם ישראל לפני מי אתם מטהרים שכולו טובל ושקוע וכל חיותו ממיימי הדעת וטהרתו שלמה!

הבה ונשמע במה גדולי ישראל משתעשעים בעת מנוחתם...

גיצי התלמוד בל"ג בעומר

הגאון ר' יוסף שאול נטנזון זצ"ל בעל ה"שואל ומשיב", היה מתארך אצל בעה"ב אחד במקום מרגוע מעת לעת כשהיה נצרך למנוחה. פעם אחת נזדמן לר' יוסף שאול, לסור אל מקום הנופש ביום ל"ג בעומר, כשעמו היום גם כמה דיינים נוספים מקהילתו שבאו מן הסתם לסעדו ולתמכו.

בעל האכסניה שנכנס להגיש לפני הרבנים כיבוד ודבר מאכל, ניצל את העבודה שיום זה הוא יום ל"ג בעומר, יום ההילולא של ר' שמעון בר יוחאי, וביקש את שכרו תוך שהוא פונה לר' יוסף שאול ואומר, נו... תאמרו משהו לכבודו של ר' שמעון בר יוחאי!...

שעשועי ת"ח בעת מנוחתם

חייך ר' יוסף שאול, ואמר לסובבים, באו ונמלא את רצון בעה"ב. ופנה אל אחד מן הדיינים שישב עמו ואמר, תמנה בבקשה כמה פעמים מוזכר שמו של ר' שמעון בר יוחאי בכל התלמוד!!

תיכף ומיד, פתח אותו דיין והחל סופר ומונה בדפי הש"ס מברכות, שבת, עירובין וכן הלאה כשהוא מציין בכל מקום היכן מוזכר שמו של רשב"י, וסופרם אחת לאחת כשהדבר נעשה בע"פ כמובן מאליו.

הנה כבר אוחו אותו דיין אחרי כל סדר מועד, וממשיך לתוך סדר נשים, ור' יוסף שאול יושב כנגדו בשקט ובדומיה ושומע את המספר ההולך וגדל של הפעמים הרבות שהוזכר ר' שמעון בש"ס.

והנה כשאחזו כבר עמוק בחצי השני של הש"ס התעשת ר' יוסף שאול לפתע ואמר: 'מספיק מספיק'... 'עד כאן'... כבר חסרת שלושים ושלושה פעמים כמנין ל"ג שהוזכר ר"ש ושכחתם למנותו!...

והחל מונה את כל הל"ג מקומות שבהם שכח הדיין את ר"ש, - לשמחתו ולהנאתו של בעל האכסניה שקיבל את שכרו במיטב!...

הנה לנו כיצד נחים - בתוך התורה... ואם בדברים שכאלו מוצא האדם את נפשו לעת מנוחה, אין פלא שיודעים את הש"ס עד כדי כך על בוריו!...

תורתך שעשועי

וצוה הכהן ולקח למטהר שתי צפרים חיות טהורות (יד, ד)

פירש רש"י: "לפי שהנגעים באין על לשון הרע, שהוא מעשה פטופטי דברים, לפיכך הוזקקו לטהרתו צפרים, שמפטפטין תמיד בצפצוף קול".

על עוון לשון הרע אמרו חז"ל (ערכין טו, ב) "אמר רבי יוחנן משום רבי יוסי בן זמרא, מאי דכתיב: 'מה יתן לך ומה יוסיף לך לשון רמיה?' אמר לו הקב"ה ללשון: כל אבריו של אדם זקופים ואתה מוטל, כל אבריו של אדם מבחוץ ואתה מבפנים, ולא עוד, אלא שהקפתי לך שתי חומות, אחת של עצם ואחת של בשר".

אשאל אתכם, מורי ורבותי: וכי שני השומרים הללו הם אכן גדרים, המקשים על האדם לדבר? אם אין שיניים קל יותר לדבר? אם עושים גדר של אבנים ושל ברזל – ניחא, אי אפשר להיכנס, אבל הגדרים האלו שהקב"ה ברא ללשון – איזו גדר הם?! אם מישוהו יעשה גדר מנייר שהגנבים לא יכנסו – זו גדר?!

וודאי הכוונה ללמוד מוסר מאותו 'חומות', שאדם ילמד וישכיל ויתבונן – תראו כמה מוחבאת הלשון פנימה, כמה היא זקוקה לשמירה. כל עוד התינוק לא יודע לדבר – אינו צריך שיניים. ברגע שהוא מדבר – יש לו כבר שיניים. כל זאת, כדי שאדם יתבונן ויבין כמה שמירה צריכה הלשון.

יש לנו ב"ה את ספר "שמירת הלשון" – קילורין לעיניים. רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל אמר על החפץ חיים זצ"ל: כמה פשוט ככה גדלות. כאשר פותחים את הספרים שלו מבינים כי לשון הרע וגסות הדיבור הם פשוט אש!

אחד הדברים שכתובים בחז"ל וה"חפץ חיים" מצטט זאת שוב ושוב הוא, שהמדבר לשון הרע, בתפילה ובלימוד שלו נכנסת רוח טומאה, והתפילה נמאסת, באותו פה שדיברת לשון הרע אתה לומד ומתפלל לריבונו של עולם?! א מוראדיגע זאך!

סיפרתי כמה פעמים את הסיפור ששמעתי בבארא פארק. טוב לספר אותו לאחרים, בפרט לילדים.

מלך גרמניה ערך ביקור ברוסיה. כמובן הגיע עם כל הפמליא.

ערכו סעודה גדולה לכבודו, ארוחת ערב גדולה. שר הטבחים הגיש מאכל, שאצלנו קוראים לזה קישקע – מעי של בהמה. טוחנים כל מיני מטעמים ומכניסים בתוך הקישקע.

מלך גרמניה ראה מאכל חדש, טעם ממנו ומאוד מצא חן בעיניו.

הוא הורה לשר הטבחים שלו שהצטרף לפמליא: "תיפגש עם שר הטבחים של רוסיה, ותבקש ממנו את המתכון, כי אני רוצה שתלמד לעשות 'קישקע'".

אתם יודעים, אוכל למלך זה לא סתם, קצת ככה וקצת ככה. צריך לשמוע את ההוראות בדיוק מוחלט [ובפרט אצל הגרמנים...], כך וכך בשר טחון, כך וכך קמח, פלפל, מלח, סוכר, וכמה פפריקה ושאר תבלינים. הפגישה נערכה והטבח הרוסי הדריך את עמיתו הגרמני ברשימה מפורטת, ממש על המילימטר.

נסעו בחזרה. מלך גרמניה מגיע לביתו. ויהי היום, הגיע מלך פלוני לביקור בגרמניה. הטבח הוציא תא הרשימה הטמונה באוצרותיו, ועשה כמו שלימדוהו ברוסיה, הכל בדיוק מוחלט – בשר, מלח, סוכר, פלפל, פלאי פלאים. הכניס את הכל בתוך הקישקע.

התבשיל היה מוכן, הגישו לסעודה הגדולה, החלו לטעום. המלך נטל את הסכין ואת המזלג, הכניס לפיו חתיכה מהמאכל, ואבוי! נהיה לו חושך בעיניים. טעם תפל, עם ריח נורא. לא ידעו אם זה רעל, או שלקחו את האוכל מהאשפה...

מיד הורידו הכל מהשולחן, ובינתיים הביאו לכל המסובים מים לשתות את הפה מהגועל שנדבק בהם.

אחרי הסעודה רצה כמעט מלך גרמניה להרוג את שר הטבחים. הטבח התחנן: "אדוני המלך, אני יכול להישבע אלף שבועות, עשיתי בדיוק כמו ששר הטבחים ברוסיה לימד אותי, לא שיניתי דבר וחצי דבר. מה אני יכול לעשות שכך קרה?"

המלך הורה לו בזעם: "עכשיו אתה נוסע לרוסיה לברר מה היתה הבעיה והיכן הטעות".

ילדים. רצונך שכל ילד יקח מאה רובל וגם הישיבה מאה רובל, ניחא, רצון טוב מאד. אבל לא מובן לי מדוע אתה ממתין לאחר מותך, תעניק כבר עכשיו לישיבה מאה רובל. למה לך לקחת סיכון שאחרי הסתלקותך הילדים ישכרו עורך דין להוכיח שהם היורשים הבלעדיים, לא הישיבה!...

שאלה שניה – וכי אני הוא שזקוק ללמוד משניות לעילוי נשמתך ובשבילך, למה לא אתה! הרי אתה עדיין חי! ר' יהודי – למד בכוחותיך!... דברי החפץ חיים.

אדם רוצה להבטיח את עצמו על ידי אחרים, שיבטח את עצמו במאה אחוז על ידי עצמו... הוא עוסק בחיי עולם וא"כ למה שיקח סיכונים?.

רבותי, איך אמר פעם החפץ חיים, שם אין כלום. בשמים. אי אפשר להשיג אפילו דף גמרא בלוי וקרוע מאיזו שהיא גניזה. תחפש דף ללמוד בו – אין. אם תחפש שם בסך הכל סידור ישן להביט בתוכו לראות כמה מילים – אין. כי רק את הספרים שמביאים מכאן יש שם! "ואתה עדיין חי! תלמד משניות בכחך" אמר לו החפץ חיים.

אומרים בשם רבי ישראל מסלנט שאמר לתלמידו: ישנם ארבעה חלקי שולחן ערוך. ויש גם חלק חמישי, והוא? לא להיות שוטה... רבותי, השטות הגדולה ביותר היא לאבד את החיים. לפעמים אדם מתעורר שלא לאבד את חייו ולבזבזם, אבל אח"כ הוא נרדם, ושב לשגרה.

אני אספר לכם. לקחו אותי פעם לדרשה במושבה ליד רחובות כאשר נכנסנו עם הרכב במהירות לתוך המושבה בכביש המתפתל לתוך הכפר, חלפנו ליד קבוצת סוסים אוכלי עשבים בציד הכביש, אחד הסוסים נבהל מהרכב החולף ומתוך הבהלה נעמד על רגליו האחוריות, מופת. ראיתם פעם סוס עומד כך? נו אפשר לחשוב, שהנה אינו סוס, הוא עומד על שתיים, אבל כאשר המכונית התרחקה הוא חזר לעמוד על רגליו כבתחילה. הוא שב להיות סוס... המופת התבטל. כך אדם מתבונן לנצל את החיים אבל מממהר לשכוח, ושב לחיי השיגרה.

לאחרונה ראינו ניסים (במלחמת המפרץ) התפילות היו כראוי, התשובה היתה נפלאה, התעוררנו יחד לנצל את זמננו בחיים, לקבוע יותר עיתים לתורה וכדומה, אבל עד שהמכונית עברה...

"יש לך עוד זמן, החיים עוד לפניך" אומר היצר לבחור או לאברך. וכך הוא נשאר עם ה"חיים לפניך" עד שהם כבר אחריו, מסתיימים.

הגאון מוילנא אמר פעם כי על האדם לחשוב שלשה דברים: כאילו יש לו יום אחד לחיות, ולפניו דף גמרא אחד, והוא היהודי היחידי בעולם, כך יצליח.

כי אם אליהו הנביא יבוא ויאמר: אדוני הנני מודיע לך בזאת כי היום הוא היום האחרון בחייך עלי אדמות. וכי היית רץ לבנק להוציא כסף או לבית המדרש?

היטלר ימ"ש רצה שישאר יהודי אחד בעולם – לזכר העם היהודי, רחמנא ליצלן. תחשבו, אדם זה היחיד, ביומו האחרון עלי אדמות, היה חושב לעצמו העולם עומד עלי! היהדות תלוי בי! קיום התורה תלוי ועומד עלי! כל רגע היה מנצל בכל עוז. וחז"ל אומרים: "לפיכך נברא האדם יחידי ללמדך שכל המקיים נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא" תהיה קצת בעל גאוה! האם ידוע לך שאתה אחראי על כל העולם?... אתה יחידי.

ר' שלום שבדרון סיפר, כי רבי אליהו לאפיאן אמר לו לילה אחד "תביא לי סטנדר" כאשר הביא לו סטנדר נעמד ליד הסטנדר כמי שמבקש לומר לו ר' שלום, שיחת מוסר אישית, ואז קרא אליו הרב לאפיאן: "ר' שלום! ר' שלום! אילו היה לי את הזקן השחור שלך, אילו היה לי! אם היה לי זקן שחור כמותך הייתי יודע מה לעשות עם החיים שלי". והשיחה הסתיימה... שיחת מוסר מרב לתלמיד. שיחה אבהית לטובתו של התלמיד.

לאדם, לא מספיק הכסף שיש לו, הוא רוצה עוד ועוד. וכאשר מבין שהכסף לא יססה אותו בקברו, לפתע רוצה באמת לחלקו לצדקה, אבל רק אחרי מותו, כאשר הילדים כבר ידאגו שהישיבה תקבל כמה גרגירים ה' ירחם... "אתה חי" אמר לו החפץ חיים, "ביכולתך לבטח את עצמך אל תהיה טיפוש!".

נרבה בלימוד תורה ונתינת צדקה. אנו זרענו נתפוס את החיים.

(להגיד)

לפתע עלתה בו מחשבה כלשהי: אני אדם, והוא, בסך הכל, קוף... האריה אמר שהוא רוצה אחד משנינו, אם כן - מי חשוב יותר? הוא עיבד לאט לאט את הרעיון, ואז נתן לקוף מכה חזקה והעיף אותו מהעץ... הקוף התעורר בבת אחת, וברגע האחרון נתפס באחד הענפים וניצל מלועו הפעור של האריה.

כעת לא ידע האדם היכן לקבור את עצמו מרוב בושה... מה יעשה? הוא לא העז להרים את עיניו אל הקוף, מצילו היקר, אשר הוא השיב לו רעה תחת טובה... בלית ברירה חבק את הענף שעליו ישב ונרדם.

שעות אחדות לאחר מכן, העיר אותו הקוף ואמר לו: "קום, האריה הלך"... הוא עזר לו לרדת למטה, והראה לו את הדרך לצאת מן היער ולהגיע לישב בני אדם.

מתחיל האדם ללכת, וכעבור רגעים ספורים הוא חש בטפיחה על שכמו. הוא מסתובב לאטו, הקוף עומד שם ואומר לו: "עשה לי טובה, ידידי, כשאתה מגיע לשם, אל תספר לאף אחד שיש בינינו דמיון..."

כזהו האדם, מחד גיסא הוא נזר הבריאה ותפארתה, ומאידך גיסא - מידותיו הרעות עלולות להפוך אותו לגרוע ולפחות בין בעלי החיים. (ומתוק האור)

"וטמא טמא יקרא" (יג, מה)

אומר השל"ה הקדוש: רמז למה שאמרו 'כל הפוסל במומו פוסל', שהמצורע הוא הטמא וקורא לחברו 'טמא'... (ממעיינות הנצח). "... וכן כל הפוסל את האחרים תמיד... ואומר עליהם שהן ממזרים, חוששים לו שמא ממזר הוא. ואם אמר עליהם שהן עבדים חוששים לו שמא עבד הוא. שכל הפוסל במומו הוא פוסל" (רמב"ם הלכות איסורי ביאה פרק יט הלכה ז).

"אתה מוזמן למשפט ביום שלישי הקרוב!"

ההודעה הקצרה שנתלתה על דלת ביתו של החלבן, הסעירה את רוחו. הוא היה איש ישר, שהתנהג תמיד בנאמנות ובמוסריות. אף פעם לא רימה, שיקר או גנב.

הוא גם לא שתה לשוכרה בשעות הבוקר, דבר האסור על פי החוק בכפר. הוא לא ידע למה מזמינים אותו למשפט.

אבל האופה ידע. האופה היה רגיל לקנות חמאה וגבינה מהחלבן המקומי והשתמש בהם לאפיה. יום אחד עלה בו החשד שגושי החמאה שהחלבן מוכר לו שוקלים פחות מקילו, למרות שהחלבן מצהיר שכל גוש שוקל קילו בדיוק, לא פחות ולא יותר.

האופה החליט לבדוק את העניין, ובמשך תקופה הוא שקל בעקביות כל גוש של חמאה שקנה מהחלבן, והוא אכן גילה שגושי החמאה שוקלים פחות מקילו, לפעמים 900 גרם, לפעמים 950, ופעם אחת אפילו 800 האופה היה נזעם. "מרמים אותי" הוא אמר לאשתו בכעס, "אני לא אשתוק על זה". הוא ניגש אל השופט המקומי והתלונן על מעשיו של החלבן. "חייבים להעמיד אותו לדין!" אמר האופה, "אי אפשר לאפשר לו לרמות את כל תושבי הכפר. אנשים סומכים עליו".

עוד באותו היום תלה שליח של בית המשפט המקומי הזמנה לדין על פתח ביתו של החלבן.

החלבן הגיע לבית המשפט רועד ונפחד. הוא מעולם לא ראה את בית המשפט, ומעולם לא דיבר עם השופט שהטיל אימה על כל תושבי הכפר.

"אני מניח שיש לך משקל מדויק במחלבה?" פתח השופט את הדין. "לא, כבודו!" אמר החלבן, "אין לי משקל".

"אז איך בדיוק אתה שוקל את החמאה שאתה מוכר לאופה? האם אתה סתם כך מחליט שזה קילו?! הרעים השופט בקולו.

"חס וחלילה, אדוני השופט, אני איש ישר, לעולם לא עלה על דעתי לעשות דבר כזה. פשוט מאד, בניתי לעצמי מין משקלי מאזניים,

הטבח שמח עד השמים, העיקר שלא הורגים אותו. יצא לדרך, הגיע לרוסיה. שם סיפר לשר הטבחים של הרוסי: "אוי מה שהיה לנו, עשיתי את הקישקע, והמסובים כמעט הקיאו, הרגישו שאוכלים זבל".

הטבח הרוסי ביקש ממנו: "תביא את הרשימה שלך". הגרמני הציג את הרשימה על פיה הכין את הקישקע - אחת, שתיים, שלוש, ארבע, הכל בסדר.

"רגע", נזכר הטבח הרוסי, "כאשר הבאת את המעי למטבח, מה עשיתי?"

"מה פירוש מה עשיתי? טחנתי בשר, טחנתי לחם, פפריקה, מלח וסוכר, ומלאתי את הכל בתוך המעי".

"אוי, וי!", קפץ הרוסי ממקומו, "אתה נורמלי?! הלא זה מעי של בהמה! את המעי צריכים לשטוף היטב, עם מים רותחים, ואחר כך להשרות במים עשירים וארבע שעות, שכל הטינופת תצא מהמעי והוא יתנקח. אחר כך שוב שוטפים, עד שבטוחים שהמעי נקי לחלוטין. רק אז אפשר להכניס את כל המצרכים...היכן השכל שלך?! - כעס עליו שר הטבחים הרוסי.

יכול אדם להטעין על עצמו את המצוות הטובות ביותר, אבל אם יכניס אותן בפה לא נקי, הוא מקלקל את הכל!

(יחי ראובן)

"ואם פרוח תפרח הצרעת" (יג, יב).

חז"ל אומרים (במדבר רבה ז, ה) שהצרעת באה על צרות עין "כשאדם צר עין ואינו משאיל את כליו הקב"ה משלח צרעת בביתו ומוציא כליו לחוץ, והבריות אומרים: פלוני שלא היה משאיל כליו ואומר שלא היו לו כלים, הרי שהיה לו כלים..."

כשבא השכן, נוקש על הדלת ומבקש מסור חשמלי - אומר לו צר העין: "אין לי"... כשבאה שכנה לבקש סיר - אומרת אשתו: "אין לי"... והנה, רק מגיעה הצרעת, וכבר מצוה הכהן להוציא את כל הכלים החוצה. לפתע רואים כולם את המסור החשמלי ואת הסיר שוכנים אחר כבוד בבית השכנים המסרבים להשאילו...

לפעמים קורה שאדם עושה עולה מסוימת, והוא סבור שאף אחד לא רואה אותו... אולם לעיתים, הוא אינו יכול להתחמק ועליו להתמודד עם ההתנהגות הנלווה שלו עצמו, כפי שמספר המשל שלפנינו:

משל לאדם שהלך ביער ואיבד את דרכו. בעודו תועה בין עצי היער, הוא מבחין לפתע בקול גדול, ורגעים אחדים לאחר מכן מנצנץ רעיון במוחו. הוא קורא לקוף ואומר לו: "אתה יודע שיש בינינו איזשהו דמיון..."

"לא שמעתי על כך מעולם" - אומר הקוף - "אבל מה העניין?"

"הסתבכתי" - משיב לו האדם - "אולי תוכל להראות לי את הדרך החוצה?"

"אין בעיה" - ענה הקוף, והשניים החלו ללכת בסבך העצים.

לא חולף זמן רב ולפתע נשמעת שאגה אדירה של אריה, וכעבור רגעים אחדים הם מבחינים באריה אימתני רץ לכיוונם. האדם החויר כסיד, אולם הקוף לא אבד את עשתונותו. הוא עזר לאדם לטפס על העץ הקרוב שהיה שם ואמר לו: "אל דאגה, לכאן הוא לא יגיע..."

האריה העומד למטה התנפל על הגזע ואיים בקול מבשר רעות: "אני רעב, לא אזוז מפה עד שאחד מכם ירד..."

"אל תדאג" מניח הקוף יד על האיש הרועד מפחד - "הכל יהיה בסדר".

הזמן חלף באטיות מרגיזה, שעה ועוד שעה... הלילה ירד, והקוף פנה אל האדם: "כעת לילה, עלינו לערוך תורנות שינה, מי יהיה הראשון שישן?" "לך לישון" - אומר האדם - "אני אשאר לשמור, בין כה וכה לא אצליח להרדם מרוב פחד"...והקוף נתלה בזנבו על אחד העצים ונרדם.

נותר לו האדם לבדו עם הארי שמתחתיו, מי יודע עד מתי אהיה תקוע כאן, כמו עלה לעץ? הרהר בתסכול.

ריגול... כיצד ינסה לטהר עצמו, האם יאמנו דבריו? אומר לך את האמת... את כל האמת... פתח וגמגם נרעד ונפחד.

חלמתי חלום, אודות אוצר הטמון תחת הגשר... עני אני, וחשבת לנסות את מזלי... זו כל האמת... גחך שר הצבא ואמר "הו, איש חלומות אתה, יהודי...? כיצד זה תשית את לבך לדברי חלומות? הנה אספר לך, גם אני חלמתי, זה פעמיים, שאוצר גדול טמון אצל יהודי בעיר קראקוב תחת התנור אצל יהודי בשם... אייזיק... אייזיק... האם אשית לב לדברי חלומות...? צמרמורת תקפה את ר' אייזיק, בשומעו את שר הצבא נוקב בשמו ובכתובתו בעיר קראקוב, וכאשר שמע את דברי שר הצבא הפוקד עליו לבסוף לנטוש את חלומותיו ולחזור מיד לביתו, מיהר לעקור כל עוד רוחו בקרבו, עשה דרכו לביתו, כשדבריו של שר הצבא מנקרים במוחו.

ראשית פעולתו, בהגיעו לביתו היתה לחטט תחת התנור, תנור לבנים שרעוע היה מרוב יושן. ואמנם לאחר חיפוש מדוקדק גילה תחת התנור אוצר ממון גדול, שממנו הפריש סכום כסף לבנות בית כנסת בקראקוב, אשר עד היום נקרא על שמו "בית הכנסת של ר' אייזיק".

הלקח מהסיפור נפלא, ונקדים תחילה את דברי הגאון רבי ישראל מסלנט זצ"ל האומר: "אין מוסר אלא מה שהאדם לומד על עצמו ולעצמו, במטרה לשנות את עצמו שינוי המעשה". אכן, יכול אדם ללמוד את כל "מסילת ישרים" בעיון רב, ולנתח בעמקות את חסרונותיהם של האחדים ואת דרכי תיקונם, ואילו הוא עצמו עומד מחוץ למסגרת עיונו, ובסיימו את חוק לימודו הריהו אותו אדם שהתחיל בו.

ודרשו רבותינו בעלי המוסר מהפסוק (ויקרא כה, יז) "לא תונו איש את עמיתו" - המילה את כידוע באה לרבות, ולענייננו באה היא לרבות את האדם עצמו; שישתכל הוא על עצמו ולא ירמה את עצמו להטיל את הכשלונות אך על הזולת. הצרה היא, שהאדם לא תופס שכל המומים שמוצא הוא אצל חבריו נמצאים בו, על דרך שאמרו חז"ל (קידושין ע"ב) "הפוסל - במומו פוסל".

משום כך בא ר' שמחה בונים מפשיסחא, ורצה ללמד את חסידיו ואותנו, כי אדם ההולך לחפור מתחת ל"גשר" בעיר אחרת - בחפצו לחתור תחת הפגמים והמומים של הזולת, ואומר: פלוני נכשל במידה זו ואלמוני צריך לתקן מדה אחרת.

.. הרי שצריך הוא לדעת שכל הפוסל במומו פוסל. ואותם הפגמים שחשב כי נמצאים הם אצל חבריו... נמצאים בו עצמו וכפי שאמר הרבי מקוצק: "מטבע האדם להעריך את זולתו - לפי מידותיו הוא!" ובניסוחו של הגר"מ שלמה אלעמי: "הזוכר מומי בני אדם - הוא עצמו בעל המומים. והרואה מומי עצמו - לא יראה מומי זולתו".

אדם צריך לנפץ את ה"תנור" שבביתו - תאוותיו ומידותיו המגונות שבקרבו, ורק אז יגלה את ה"מטמון" הנפלא - את זיו הודה והדרה, האצילות והקדושה של נפשו ונפש חבריו, ויזכה לבא ולהתייצב לפני בוראו טהור, זך ונקי!...

(בנועם שיח)

"ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם" (יד, לד)

בשורה היא להם שהנגעים באים עליהם, לפי שהטמינו אמוריים מטמוניות של זהב בקירות בתיהם כל ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר, ועל ידי הנגע נותץ הבית ומוצאן (רש"י)

לכל אדם - אומר רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל נגזרה מנת היסורים שעליו לעבור בימי חייו.

אין אחד שנמלט מהם. יתכנו לפעמים תקופות בחיים שאדם אינו סובל, אך אין מציאות כזו שאדם יחיה את כל חייו בשלוה, ללא יסורים. השאלה היא רק: כיצד מקבל האדם את היסורים הבאים עליו, מה תגובתו, וגם כאן, הכל תלוי בנקודת המבט!

הנה כאן, בפרשת נגעי בתים: חז"ל מגלים לנו, שלפעמים חפץ הקב"ה לזכות אדם במטמון, ולשם כך מביא בקירות ביתו נגע צרעת. הוא מזעיק את הכהן, והכהן שולח להודיע לו: לפני

כאלו שאתה צריך לשים משקולת בצד אחד כדי שתאזן את החמאה שבצד השני".

השופט הנהן בראשו בהבנה, והחלבן המשיך:

"בכל יום כשאני בא לשקול את החמאה עבור האופה אני מניח בצד השני של המשקולת כיכר לחם של קילו שאותה אני קונה בבוקר מהאופה, וכך אני יודע כמה חמאה עלי לתת לו כדי שיצא קילו בדיוק".

השופט חזר על דבריו של החלבן: 'אתה בעצם אומר לנו שכמות החמאה שאתה נותן שווה למשקל הכיכר שהאופה נתן לך'.

"בדיוק כבודו", אמר החלבן, ופני האופה חפו.

שומע אדם דרשה מרשימה וחודרת לבבות על הנזק העצום של רכילות ולשון הרע, ועל הצורך בהתעוררות ובשינוי הדרך, ומה תגובתו? כן הוא אומר, הם באמת צריכים לשנות את דרכם.

יושב יהודי ומעיין בספר מוסר על איסור גזל ועל ענפיו המרובים ואין הוא זקוק להמחשות ולהדגמות; הוא יודע בעצמו מיד שפלוני הוא העובר על האיסור בצורה זו, ופלוני בצורה האחרת, ולכל סעיף של האיסור יש לו מיד דוגמה חיה ומוחשית של מישהו שהוא מכיר אישית העובר בדיוק עברה זו. והוא מהרהר לעצמו: כמה חבל שהם אינם פה אתי לראות עד מה חמור מה שהם עושים, ועד כמה עליהם להזדרז ולחזור בתשובה... ומתחשק לך לזעוק לו לאותו אדם ולקרוא באוזניו: ומה אתך עצמך, יהודי יקר? איך אתה יודע מיד שהכוונה היא "להם" "לאחרים"? האם לא חשבת אף לרגע שאולי הכונה היא אליך? כן, כן, אליך ממש!

אכן, דרוש מאמץ מיוחד מצד הלומד להיות מעורב בלמודו, ולראות את עצמו מתיישב על ספסל הנאשמים או שוכב על שולחן הניתוחים ומהווה מושא ללימוד ולדין העיוני. זה לא קל, ואף לא נעים. אך רק כך יוכל הלומד להשתנות ולהיות קרוב יותר לדרך הישר והטוב.

ומעשה שרגיל היה האדמו"ר רבי שמחה בונים מפשיסחא, לספרו בכל ערב יום הכיפורים, ועולה ממנו מוסר השכל גדול לעניינינו:

בעיר קראקוב (קראקא) השוכן על גדות הויסלה בדרומה של פולין, עמד בית כנסת שנקרא בית הכנסת של ר' אייזיק. על שם אחד התושבים שבנה את בית הכנסת כתרומה לאוצר גדול שנפל בחלקו. ומעשה שהיה כך היה:

ר' אייזיק עני מרוד היה, מטופל בבנים ובבנות. הבנות הגיעו לפרקן מצפות להינשא כדרך כל הארץ, אולם לרש אין כל להשתתף בצרכי נישואיהן. באחד הלילות חלם אייזיק חלום, שאוצר גדול טמון מתחת הגשר של עיר הבירה, חלום זה חזר ונשנה פעמים אחדות. ותתפעם רוחו, וגמר בדעתו לנסוע אל עיר הבירה, לחשוף את האוצר שנתגלה לו בחלומו. אמר ועשה; קיבץ בידו מעט כסף להוצאת הדרך, נטל צרורו ויצא לחשוף את האוצר.

בהגיעו אל עיר הבירה, לא התמהמה, ועשה ראשית דרכו הישר אל הגשר, לחפש אחר האוצר הנכסף. אך מה גדלה אכזבתו בהיווכחו לדעת שהגשר ענק ממדים הוא, מסלולי דרכים רבים חוצים בו, ותנועה רבה שוקקת בהם ללא הפסק. ברור היה שאין כל סיכוי לנסות לחפור תחת הגשר, מה עוד שזקיפי משמר שעמדו נוטרים את דרכי הגישה לארמון המלך, פוקחים עין על כל המתרחש מסביב.

מדוכדך ונבוך עמד ר' אייזיק תוהה במקומו מבלי שידע לשית עצות בנפשו. קשה היה לו להשלים את תוחלתו הנכזבת, ונשאר שומר את הגשר במשך היום, ורק עם רדת הלילה נוטש היה את משמרתו ללינת הלילה. באחד הימים בעודו עומד על הגשר, תוהה על החלום שחלם ופישרו, עבר שר הצבא על הגשר, והבחין בזר שעורר את חשדו, מפני התנהגותו המחשידה.

"מה לך יהודי כי תחפש כאן על הגשר הסמוך לארמון המלכות?" רעם קול שר הצבא. פחד מות תקף את ר' אייזיק. הוא בא לחפש אוצר שנגלה לו בחלומו, והנה עומד הוא ליפול בפח. בחשד של

כשנראה לאדם נגע בביתו, בעצם הקב"ה מנסה אותו בנסיון אחר נסיון: בתחילה - לשהות מחוץ לבית שבוע שלם. לאחר מכן עליו לשבור כמה אבנים מקירות הבית, עד שנאלץ להרוס את הבית עד היסוד! אם באמצע התהליך אדם מתלונן ובא בטרוניות על רוע מזלו, די, נמאס לו! - אומר הקב"ה: אין בעיה, הכהן יטהר את הנגע. אם אדם עומד בכל הנסיונות, מביט על הדברים במבט הנכון ומקבל דין שמים באהבה ובהכנעה - בסופו של דבר יזכה במטמון כשכר על צדקותו. איננו יכולים לברוח מן הנסיונות, כי לשם כך באנו לעולם הזה - לעמוד בנסיונות. מה שכן יכולים אנו לעשות, הוא לשנות את נקודת המבט שלנו, לבוא עם כלים אחרים לחיים. להחליט: ודאי שכל מעשי הקב"ה הם לטובתי, רק שאני אינני מבין זאת. אם כך נעשה - ודאי נגלה מטמונים על כל צעד ושעל.

כשאדם מאמין באמת, ורואה את הדברים הקשים בעין נכונה לפי השקפת התורה, כפי שהקב"ה רוצה שנראה את הדברים - בסופו של דבר הכל הופך להיות מטמון.

אברהם אבינו עמד בתשעה נסיונות קשים מנשוא, ולקראת הנסיון העשירי מבקש ממנו הקב"ה (בראשית כב, ב): "קח נא" אנא ממך עמוד גם בנסיון זה - ולאחר שעמד בו אומר לו הקב"ה: "עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה..." זוהי הסיבה לנגע שביקר בבית, כשאדם מבחין בנגע כזה, ועל אף שקשה לו עם כך הוא אינו מתלונן - הוא זוכה לאוצרות.

זוהי, אפוא, מטרתם של הנסיונות הבאים עלינו: לגלות את האוצרות, לתת לנו ולהעניק לנו בכפל כפליים!

שמעתי דבר נפלא: כשלוקחים תמונת 'גובלן' [תמונה העשויה מרקמת חוטים] ומביטים על צידה האחורי, שטחים נרחבים ממנה נראים חלקים, כמעט ללא קשרים, כי אלו השמים שצבעם כחול בלבד, אין שם גוון או שילוב כלשהו של צבעים. ובאמת, בצד הקדמי, זה החלק ה'משעמם' של התמונה. לא כאן מתגלה יפיה המיוחד. ישנם, לעומת זאת חלקים בתמונה שהחליפו חוט מידי כמה תפירות, והדבר גרם שהצד האחורי באותו אזור מלא קשרים, וחוטים רבים מסובכים אחד בשני - בוקה ומבולקא! אך כשהופכים את הגובלן רואים שדוקא בחלק זה מתגלה יופי מיוחד, מרהיב עין, פרטי פרטים המהווים את עיקרה של התמונה!

כאשר מביטים על החיים מנקודת מבט נכונה ואמיתית, מבינים שהחלקים הנראים יותר קשים ויותר מסובכים - דוקא הם החלקים היפים של החיים, נראה לנו שישנם 'קשרים' וקשיים, אך לאמיתו של דבר הקב"ה מכין לנו מטמון, ולואי ונהיה ראויים לזכות בו!

(להגיד)

בדרך הדרוש

דורש הדק"ל למה לא ברא הקב"ה את האדם במעשה ידיו דאיתא בפסחים (דף כ"ב) שמעון במשה רבן ודו"ק: העמסוני הי' דורש כל אתין שבתורה כיון שהגיע לאת ד' אלקיך תירא פירש וכו' עד שבא ר"ע ודרש **טמא טמא יקרא** את ד' אלקיך תירא לרבות ת"ח ומוזה מוכח דלא לכבוד עצמו הוא דורש והק"ל, וזוהי יובן המדרש לא מתו בני אהרן אלא בשביל שלא נשאו נשים ושללא נהגו כבוד במשה רבן דעל שלא נשאו נשים ושללא נהגו כבוד במשה רבן דעל שלא נשאו נשים לחוד יש להם תירוץ כקושיית המפורשים וא"ל כתירוץ המפורשים שלא יאמרו לכבוד עצמו הוא דורש הא יש לימוד בל"ז שלא יאמרו לכבוד עצמו הוא דורש כר"ע שדרש את ד' אלקיך תירא לרבות ת"ח וממילא לא יאמרו לכבוד עצמו הוא דורש אבל כיון שלא נהגו כבוד במשה רבן אין להם תירוץ למה לא נשאו נשים וכ"ת כקושיית המפורשים י"ל כתרועם משום שלא יאמרו לכבוד עצמו הוא דורש וכ"ת הא יש לימוד בל"ז שלא יאמרו לכבוד עצמו הוא דורש מאת ד' (מדרש יונתן)

שאגיע לביתך, עליך להוציא את כל רכושך מהבית, שלא יטמא במידה ויתברר שאכן צרעת הבתים היא זו. "אוי ואבוי" - חושב האישי - "להוציא הכל מהבית זו עבודה קשה! אבל טוב, אם הכהן אמר - אני מקבל".

מגיע הכהן, בודק את הנגע, ומודיע כי יש להסגיר את הבית. כלומר, בימים הקרובים אסור להתגורר בו! בלית ברירה, עוזב מיודעינו עם כל צאצאיו את ביתו, והולך להתאכסן אצל קרובים או בבית מלון.

בסופו של דבר מתברר שאכן נגע צרעת הוא ויש להרוס את כל הבית עד היסוד. הורסים את הבית ואז מתגלה המטמון שהטמינו בו האמוריים.

שואל הנאות דשא: אם הקב"ה רוצה לתת לאדם מטמון, וכי אין בידו דרך יותר טובה לעשות זאת [כגון: זכיה בהגרלת מפעל הפיס וכדומה]? מדוע לשם כך צריכים לשבור את הבית ולעבור את כל העינוי והסבל הכרוך בגלות מחוץ לבית?

כעין זה מצינו בירושלמי (הוריות ג' ד') מעשה באבא יודן שהיה עשיר גדול ויחד עם זאת נדיב ובעל צדקה גדול, עד שיום אחד הוא ירד מנכסיו. עד כדי כך, דגבאי הצדקה לא רצו לקבל ממנו כסף, וכשהסתובבו בעיר לאסוף תרומות דלגו על ביתו כדי שלא לביישו. אבל אבא יודן לא ויתר. הוא רדף אחריהם, וכשהשיגם אמר להם: "משביע אני אתכם שתאמרו לי עבור איזו מטרה אוספים אתם כספי צדקה!"

"אמרו לו: "לחתונת יתום ויתומה" בא אבא יודן הביתה ודן עם אשתו מה יוכלו לעזור בנידון. אמרה לו אשתו: "הלא נותרה לנו שדה אחת. לך תמכור חצי מהשדה ואת תמורתה תן לגבאי הצדקה". מכר, ונתן את הכסף לחכמים. למחרת יצא לחרוש את חצי השדה שנותר לו. באמצע החרישה נתקלה הפרה בחפץ קשה ושברה את הרגל. אבא יודן ניגש לבדוק מה פגע בפרתו, ובעודו חופר באדמה התגלה לפניו מטמון.

ושוב עולה התמיהה: הלא יכול הקב"ה להעניק לו את אותו מטמון בלי לשבור את רגל פרתו! מה גם שפרה אשר רגלה נשברת, בלית ברירה הורגים אותה, כדי למנוע ממנה סבל. לשם מה צריך את כל זאת?

התשובה היא: הקב"ה רוצה לתת לו את המטמון, רק הוא קודם מנסה אותו לראות אם אכן הוא ראוי לזכות בו. אם כשמתעורר הקושי האדם מתלונן ואומר: "נמאס כבר, למה דוקא אני...". אומר הקב"ה: אין בעיה, הצרות יפסקו, אך את המטמון לא תקבל. אינך ראוי לו!

אשה כי תזריע וילדה זכר (יב, א)

למעלה מן הענין כתיב להבדיל בין הטמא ובין הטהור ובין החי הנאכלת ובין החי אשר לא תאכל וסמך לי' אשה כי תזריע וילדה זכר וקשה סמיכות הפרשיות ולתרץ נקדים דאיתא במדרש למה מתו בני אהרן בשביל שלא נשאו נשים ובשביל שלא נהגו כבוד במשה רבן וקשה למה דוקא בשביל הני תרתי ולמה לא די באחד מהם אלא בשביל שלא נשאו נשים הי' להם תירוץ אבל בתרווייהו אין להם תירוץ דהמפורשים הקשו למה צוה הקב"ה לישא אשה למה לא ברא אותה הקב"ה במעשה ידיו כאדם הראשון ותי' משום דאיתא בגמרא כששמעו האומות אנכי ד' אלקיך אמרו לכבוד עצמו הוא דורש כיון ששמעו כבד את אביך ואמך חזרו לדברים הראשונים ואי הוי הקב"ה ברא את האדם במו"י איך יוכל לקיים קרא כבד את אביך וכו' לכן לא ברא אותו במעשה ידיו ולכן צוה הקב"ה לישא אשה אבל אם יש לימוד אחר שלא יוכלו האומות לומר לכבוד עצמו הוא

עלון שבועי מבית 'בני אמונים' ובל מאמרים

מאצרות אמונים

פניני אמן ותפלה בפרשה

גדרה של מצות מילה

"וביום השמיני ימול בשר ערלתו" (יב א)

במסכת קדושין (כט א) דרשו חכמים מהכתוב (בראשית כא ד): "וימל אברהם את יצחק בנו כאשר צוה אתו אלקים" כי חייב מילת הבן מוטל על האב ולא על האם.

בתוספות שם (ד"ה אותו) תמהו: מפני מה הצרכו לדרש פסוק שאשה פטורה מלמול את בנה, הלא מילה היא בכלל מצוות עשה שהזמן גרמן שגשים פטורות מהו, מפני שחיובה מתחיל רק מהיום השמיני והלאה, ודוקא ביום ולא בלילה? ובתוספות ר"ד (שם) תרץ: מצות מילה אינה מחייבת את האב למול את בנו בעצמו, אלא רק לטרוח בצרכי מילתו ולדאג שיהיה מהול. כיון שכל אבן היא נחשבת כמצוה התלויה בזמן, שהרי חייב ההתעסקות במילה מתחיל כבר משעת הלידה ואינו מגבל לשעות היום בלבד.

על פי תרוץ זה ישב רבי דב בעריש הפסקה מראשי ישיבת 'אמרי אמת' (בהגותו על התוספות ר"ד שם, הערה 415) את הגאון בפיט "יום לבישה": "ומבטל לשמך המה נמולים", ולקאורה, מהו 'מבטל', הלא חייב המילה מתחיל רק מהיום השמיני? אלא, כיון שעקרה של מצות מילה היא ההתעסקות בצרכי מילת הבן, והתעסקות זו מתחילה כבר מיום לדתו, לפיכך נחשב שכבר "מבטל" לשמך המה נמולים."

יש שהוסיפו ופרשו לפי זה את הגאון בסדר ההגדה של פסח: "שמונה מי יודע... שמונה ימי מילה" - כיון שהתעסקות האב במילת בנו, נעשית לאורך כל שמונת הימים הראשונים ללדתו, לפיכך נכללים כלם בגדר "שמונה ימי מילה" (הגש"פ אמת בחרתנו עמ' תכא).

"כשם שזכנס לברית כן יכנס לתורה"

"ימול בשר ערלתו" (יב ב)

כתב רבנו חיים ויטל: "ימול" - ראשי תבות: "י"י משען ומבטח לצדיקים", ללמדך שכל יהודי מהול נקרא צדיק. הוסיף ובאר הגאון רבי יוחנן סג"ל וזאנר שליט"א רב קהלת סקוירא במונטריאול:

רמז זה מלמדנו כי מצות המילה הנגזרת משען ומבטח המסייע להגיע למדרגת צדיק, אף אוי לו לאדם שמסתפק בכך... הו על כך אנו מבשרים את הרוך הנמול: "כשם שזכנס לברית כן יכנס לתורה... ולמעשים טובים" - שלא יסתפק בכניסתו לברית, אלא יצאל את המשען שמצוה זו נותנת לו כדי לעלות ולהתעלות בתורה ובמעשים טובים.

פיר עץ חיים שער העמידה כ: "חיי הלוי ח"ב סה יד

אמירת פרשת קרבן יולדת

"זאת תורת הילדת לזכר או לזכרה; ואם לא תמצא ידה די שיה..." (יב ז-ח)

תבות "זאת תורת הילדת" נראות כמסכמות את פרשת קרבנות היולדת, ויש להבין מדוע קתבתן התורה לפני שפרשה את דיני יולדת שאין ידה משגת?

תרוץ רבי מאיר דן פלוצקי רבה של אוסטרו-מזוביז'אק: מהפסוק לעיל (יב ז-ח): "זאת תורת חטאת" דרשה הגמרא (מנחות ק"א): "כל העוסק בתורת חטאת כאלו הקריב חטאת", ולפי זה יש לדרש אף מן הפסוק "זאת תורת הילדת" שהעוסק בפרשת קרבן יולדת כאלו הקריב קרבן יולדת.

מעתה, כפי שבזמן הזה תקנו לומר את פרשיות הקרבנות כדי שאמירתן תחשב כהקדמה, כך ראוי שאף היולדת בזמן הזה תאמר את פרשת קרבן יולדת ביום המ"א ללדת זכר או הפ"א ללדת נקבה תחת חיובה בקרבן יולדת. אלא שבעוד שבזמן המקדש היה הבדל בין קרבן עניה לקרבן עשירה, בזמן הזה אף יולדת עניה תאמר את פרשת קרבן עשירה, שהרי לענו אמירה אף היא נחשבת כמי שידה משגת.

לאור באור זה, בניו מדוע קתבה התורה: "זאת תורת הילדת" לפני שפרשה את קרבן יולדת שאינה משגת: ללמדנו כי בזמן שיוצאים יד חובה רק באמירת תורת היולדת, אין לומר אלא את הפרשה הקודמת - של יולדת שידה משגת.

פלי המדה

רזי אמונים

מרמזי אמן בפרשה

אמן מצילה מנגעים

"זאת תהיה תורת המצרע" (יב א)

דורשי רשומות דרשו כי הקפדה על עניית אמן מצילה מנגעים וחללים, מכך ששיר של פגעים שבו גאמר: "לא תאנה אליך רעה ונגע לא יקרב באהלה", הנו פרק צ"א מתהלים - בגימטריה אמן'. בדומה לכך נתן לרמזו אף מכך שבפרשתנו פרשת הנגעים נמנו צ' פסוקים (שהגם עם הפולל בגימטריה אמן), רמז לכך שהמקפיד על אמירת תשעים אמינים ביום, פתקנת הקדמונים, נצול מן הנגעים.

יכלאות מתורתך; שיער צדק

תפלת החכם חייבת לכלל גם תוכחה

"נרפא הנחם טהור הוא וטהרו הפה" (יג יז)

בפרושו לפסוק שלפנינו הביא רש"י את דרשת חכמינו זכרונם לברכה (ספד"ה טו): "טהור הוא וטהרו הפה" - הא

[אבל] 'טמא' שטהרו הפה, לא 'טהור'.

סוד נפלא דרש מכך רבי הלל ליכטנשטיין מקולומיא: במסכת בבא בתרא (קטו א) אמרו חכמים: "כל שיש לו חולה בתוך ביתו, ילך אצל חכם ויקשט עליו רחמים". אמנם, ככלל הוא בדינו כי "אין יסודין בלא עור" (שבת נה א), ולפיכך אף שתפלת החכם מועילה לרפוי החולה, שומה על הפה אף לעוררו לפשפש במעשיו ולשוב בתשובה שלמה כדי שלא יחזר ויחלה חלילה.

לכך רמז הפתוי שלפנינו: אף כאשר "נרפא הנחם" מכח תפלת הפה, אין "טהור הוא" - טהרה עולמית, אלא אם: "טהרו הפה" - הוסיף ועוררו לשוב בתשובה. אף אם לא עוררו הפה לכך, ונותר הוא בגדר: "טמא שטהרו הפה", אזי "לא טהור" הוא, כי מחלתו עתידה לשוב עליו בחטאו.

משכיל אל ד"ח פ"ג כ"ל ד' פ"ט א

'תורת המצרע' חזרת לרשותו

"זאת תהיה תורת המצרע ביום טהרתו" (יב ד)

דוגים דברי בעל 'חובות הלבבות' (שער הפניעה) שהמזדבר לשון הרע על זולתו, זכיותו עוברות לטובת זולתו, ועונותיו של זולתו עוברות לחובתו.

על פי זה דרש רבה של קוז'גלוב רבי אריה צבי פרומר הי"ד את הפסוק שלפנינו: "זאת תהיה תורת המצרע" אימית תשמרנה התורה והזכות של מזדבר לשון הרע ברשותו, ולא תעברנה לזולתו? "ביום טהרתו" - ביום שישבו בתשובה שלמה ויחדל מלדבר על זולתו.

רבי נפתלי סופר רבה של פעטשניני דורף הוסיף ופרש על פי דברי החובות הלבבות את העבדה שבסדר אבינו מלפנינו, לאחר שאנו מבקשים "סלח ויחל לכל עונותינו... מחה ויעבר פשיענו וחסאתינו...". אנו מוסיפים ומבקשים: "מחוק ברחמיך הרבים כל שטרי חובותינו"; בתחלה אנו מבקשים מה' שיכפר לנו על עונותינו הפריטיים, ולאחר מכן, אנו מוסיפים ומבקשים שיכפר לנו אף על "שטרי חובותינו" - אותם חטאים שנגרמו לחובתנו משום שדברנו לשון הרע על זולתנו.

ראש ישיבת פורת יוסף רבי יהודה צדקה, פרש בכך את נסח תפלת המסים מסכת: "שתהא תורתך אמונתנו בעולם זה ותהא עמנו לעולם הבא" - מפני מה עלינו לבקש שתהיה התורה עמנו לעולם הבא, וכי יש ספק בדבר? אלא, מתפללים אנו שלא נפשל חלילה בעוון לשון הרע, וכך לא נתגל מעמנו זכות למוד מסכת זו לעולם.

ארץ צבי; מטה נפתלי ח"ב דרוש ב; אצרות האגדה

לשון הרע סוגר - אמן פותחת

המדבר לשון הרע - שיערי שמים נסגרים בפני תפלתו, וכך תרגם אוניקלוס: 'מצרע' - 'סגירא' (זהר מצרע נגא: מדרש יהונתן מצרע).

העונה אמן - שיערי שמים נפתחים בפני תפלתו, כפתוב (ישעיה נב ב): 'פתחו שיערים ויבא גוי צדיק שמר אמינים' (זוה"ק וילך רפח ב).

ברכות השחר: בקול, בכונה, בחברותא.

קריאת שמע - פרשת והיה אם שמע (ד)

עבודה שבלב זו תפלה

בגמרא (תעניי ב א) דרשו על לשון הפתוח (דברים יא י): "ולעבדו בכל לבבכם" - "איזו היא עבודה שהיא בלב? הרי אומר זו תפלה!". תלי תלים של אמרות והלכות התניסו על דברי הגמרא הללו, ובעקבות עמדם המפורשים על שני חידושים העולים מהם:

א. מעשה התפלה נקרא 'עבודה'. ב. עבודה זו נקראת 'עבודה שבלב' אף שהיא נעשית בפה.

להלן נביא מקצת מדבריהם בענין זה:

דיני תפלה פדני 'עבודה'

הטור (א"ח נח) פרט כי התפלה נקראת 'עבודה' כיון שהיא שקולה גמינו בעבודת הקרבנות, ומתוך דמיון זה הסיק כמה מהלכות תפלה, שקיומן הוא ערבה לקבלת התפלה לראו, וזה לשונו:

"ולכך צריך לזהר שתהא דגמת הקרבן בכונה, ולא יערב בה מחשבה אחרת כמו מחשבה שפוסלת בקדושים. ומעמד דומיא דעבודה... והשוואת הרגלים ככהנים בשעת העבודה, וקביעות מקום כמו הקרבנות... וראוי הוא שיהיו לו מלבושים נאים מיוחדים לתפלה כגון בגדי כהנה... ואחר שיעשה דגמת הקרבן, עולה לריח ניחוח למקום שהקרבן עולה, והמלאך עושה אותו כתר לקונו".

לקח נפלא מדברי הטור למד הגאון רבי שקישון פינקוס זצ"ל:

בבוא האדם להתפלל, יחשב בלבו כי כמוהו ככהן המשרת בעבודה ומעלה איברים ויפזרים לריח ניחוח לפני ה': לכהנים המשרתים במקדש היו הלכות כה רבות שחשבו כל אחת מהן מעבב את העבודה. כמו כן ידוע עד כמה החשיבו הפהנים את העבודה, עד שהחליקו את ימות השנה למשמרות של כהנים שכל משמרו היה משרת שבוע אחד בשנה. ואף בין אנשי המשרה, כה גדולה היתה התשוקה לעמד לשירת, עד שהגיעו לידי סכנה, ומשום כך תקנו 'פסי' מיוחד שבוה' נערך מדי בקור, ורק מי שעלה בגולה היה זוכה לעבד באותו היום.

והנה אנו זוכים שלוש פעמים בכל יום לעמד לפני ה' בעבודת התפלה. כמה עלינו לשמח בכך - מחד, ומאידך כמה עלינו להזהר בעבודה זו לעשותה פקאות (תפארת שמשוף צו).

עבודה שבלב ענינה תלוי בכונת הלב

משמעות נוספת ומרכזית לכינוי 'עבודת הלב' כתב רבנו המאירי (חבור התשובה, משיב נפש ב יב): "מקבלת התפלה תלוייה בכונה... וזאת היא הסבה להיות התפלה נקראת 'עבודה שבלב'... להיות ענינה תלוי בכונת הלב".

בספר 'ישר דברי אמת' (אות מא) הביא בשם סדור 'שערי שמים': "נקראת התפלה עבודה, כי זה עבודה גדולה לכבש המחשבה הטורדנה בעסקי העולם ולהביאה לשעבוד הפונה לבן בתפלתו פראוי, ובדאי צריך כח גדול לזה".

לשוב בתשובה קדם התפלה

יש לדעת כי אכן קשה מאד להתפלל בכונה, ולב יודע מרת נפשו כי עם תחלת התפלה מתחילות לצוץ בראש האדם מחשבות זרות של הגל וריק... והוא פלא, כי הלא תשקות כל יהודי היא להתפלל בכונה, וכיצד יתכן שדווקא בשעה שרוצה להתקשר לבורא מתקבצים אליו גלים של מחשבות זרות כדי לבלבלו?

בספרים הקדושים מבאר שהמחשבות הזרות נובעות כתוצאה מעברות שעשה האדם, שעל ידן נבראו מלאכי חבלה וקולפות הבאים להפריעו מלהתקשר לאלוקיו. לפיכך כתבו עצה נפלאה לכך: לחזר בתשובה לפני התפלה, שהחזרה בתשובה מחלישה את כח הקולפות. וכבר רמז על כך הנביא באומריו (איכה ג טו-טז): "נחפשה לזכינו ונחקה ונשובה עד ה'", ואחר כך: "נשאל לבבנו אל פנים אל א-ל בשמים", שאם לא פן: "ספוקה בענין לק מעבור תפלה" - הקולפות יוצרות קמין ענו המעבב את התפלות מלעלות מעלה. ולכך אקרו במשנה (ברכות ל א) על החסידים הראשונים שהיו שוהים שעה אחת קדם התפלה בדבקות ואחר כך מתפללים, כדי שיכנסו לתפלה מתוך דבקות בה, וכך לא התערבנה מחשבות זרות בתפלתם.

אכן, זאת נחמתנו בענינו, כי עצם המחשבות הזרות הבאות עלינו בשעת התפלה, מוכיחות על פמה חשבונו תפלתנו לפני ה', ולא לחנם תקנו לנו חכמים בקשות רבות קדם התפלה, אלא כדי שאמירתן תסייע לנו לדבק בבורא קדם התפלה, ומתוך כך תקבל תפלתנו נשמה וחיות שתאפשרנה לה לעלות למרום ולפעל ישועות בעבורנו (תשובות והנהגות ח"ד סי' כז).

'אמן' בלא כונה כגוף בלא נשמה

כאן המקום להביא את דברי הקדמונים בנוגע לעגית 'אמן'. הנה ידוע כי עגית 'אמן' היא הפתח לקבלת התפלה, ואכן היא משמשת דגמה מוחשית לחשיבות הפונה בתפלה: תבת 'אמן' כשילעצמה אין לה משמעות, והיא תלויה בכונת לב האדם, כמו שהאריכו הפוסקים, כי בכל ברכה יש לבן ב'אמן' פני ענינה. וכבר ידועים הם דברי המאירי (עיר סו ב) כי לכך אמרו חכמים (שם): "גדול העונה יותר מן המברך", לפי שדברך כלל העונה 'אמן' מכוון בעגיתו יותר משה שמכוון המברך באמירת הברכה.

התפלה שהחזירה את הגנב בתשובה

דמותו הכחושה של רבי משה דברשווילי, רב הקהלה היהודית בכותאסי - בירת גרוזיה, פסעה על רצפות הרחוב האפרורי בצלעים קטנים ומבוישים. הוא לא האמין שהגיע למצב כה קשה. מרום מעמדו כרב וכמנהיג נערץ לעדתו, ירד עם החל שלטון הרשע הקומוניסטי משה מטה, עד שהגיע לפת לחם.

ביום האתמול חש רבי משה כי הגיעו מים עד נפש; בתו הקטנה חלתה בעקבות תת חזונה, והדרדרה במהירות לסכנת חיים. גופה החלוש התקשה להתגבר על מחלתה, ורבי משה היה זקוק בדחופות לממן שבאמצעותו יוכל לרכש בעבורה מזון ותרופות שטיביו את מצבה.

זה מכבר מר רבי משה כל כלי בעל ערך שהיה ברשותו, ואף רב תכשיטיה היקרים של זוגתו נמכרו כדי להשיג פת לחם לילדיהם. עתה נותרו בידיהם לפטה לחם שתי טבעות נשואין יקרות, והם שמרו עליהן כקבת עיניהם.

מלכתחלה הוא לא חפץ בשום אופן למוכרו, אף כי היו שוות סכום לא מבטל. אף עתה, כשבתו היתה מוטלת לנגד עיניו על ערש דיו וחיה תלויה לה מנגד, לא נותרה בידו כל בנרה. לאחר שנועץ עם זוגתו החליטו בלב כבד למכור את הטבעות היקרות.

בידים רועות ובברכים פושלות צעד רבי משה ברחובות כותאסי בדרפו לחנותו של הצורך, כששקיק הבד ובתוכו הטבעות קמוץ בחזקה בתוך ידיו. בידוע כי נכשות בני ביתו תלויות בפטעות, הוא שמר על השקיק מכל שמר, כשבבלבו הוא מצפה לקבל תמורתן סכום מכבד.

כשהגיע רבי משה לחנותו של הצורך, פתח את השקיק בעינים משפלות, הכניס ידו לתוכו ונבעת; הטבעות לא היו שם. נדהם ואחז אל הלב הפך את השקיק ונערו לתוך כף ידו, אלא שחר קטן שהיה פגור בתחתיתו הבחיר לו את העבדה הקשה לנפול: הטבעות נגנבו מידיו בדרך אכזרית ומתחכמת.

הצורך שהביט בו בחסר הבנה טרם הספיק לפצות את פיו, ורבי משה מהר לשאת את רגליו אל מחוץ לחנות בצער ובכושה. ברחוב הסמוך נגלתה למולו גנה קטנה ושקטה. רבי משה התישב בה על אחד מהספסלים, הוציא מכיסו ספר תהלים זעיר והחל לקרוא מתוכו פרק אחר פרק כשעיניו זולגות דמעות.

בעודו שקוע בתפלתו הבחין בזוית עינו באדם מבגר שהתישב על הספסל לצדו. האיש התקרב כמו בקש לשוחח עמו, אולם דעתו של רבי משה לא היתה פנויה, והלה קם מהספסל מאכבב.

דקות מספר לאחר מכן פנה רבי משה לשוב לביתו, תוך שמוחו מהרהר ללא הרף: מאין יבא עזרו, ולפתע הפה בו רעיון מפרך: אזלי הטבעות לא יהי בתוך השקיק כלל...

היתה זו תקנה קלושה שאין בה ממש, אף רבי משה נאחז בה ביאוש. הוא הכניס ידו לכיס חליפתו, והלוא! אמן ארעי: הטבעות נחו בתוכו בבטחה, כביכול היו שם מימים ימימה.

לרבי משה לא היה פנאי כדי לעצור ולחשב כיצד הגיעו הטבעות לכיסו. הוא מהר לשוב על עקבותיו לעבר חנותו של הצורך, כשהפעם הוא לא נוטל סכין; הוא אחז את הטבעות בחזקה בתוך ידו הקמוצה, כדי שפך לו בודאי לא תאבדנה...

הפתעה חכתה לו מעבר לפנה. איש צעיר בעל מבט ערמומי ארב לו, ובכפת יד חזקה תלש את הטבעות מידו. רבי משה עמד לזעק, אלא שבמקום לברוח מהמקום נעמד האיש מולו ונזפוץ בפניו הטבעות היקרות בעצת מצח.

"החזר לי מיד את הטבעות שלי", קרא

"במתנה?", השתומם רבי משה, "הלא שלי הן".

"הן היו שלך בעבר", התעקש האיש, "צעת הן שלי, אולם הן יחזרו להיות שלך בתנאי אחד..."

רבי משה הבחין בדמעות זעירות נוצצות בעיני הגנב המתחכם, בשעה שהמשיך ופרט את דבריו:

"הורי הקירין נפטרו זה מכבר. בחיי האכלתי אותם מרורים, ועתה עז רצוני לפעל לעלוי נשמתם; אחזיר לך את הטבעות, ובלבד שתתחייב לומר לזכרם קדיש במשך שנה".

רבי משה הסכים מיד, והטבעות עברו לידיו. אולם הגנב לא הסתפק בזה; טרם נפרד ממנו לשלום הוציא חבילת שטרות מכיסו ובקש: "בכסף זה תרכש 'מפטי' במקשך כל השנה לזכות הורי הצדיקים". אלא שהפעם סרב רבי משה לקחת את הכסף: "לא אוכל לרכש בעבורם מצוות בכסף שהגיע על ידי עברות", הוא הטעים.

"ומה אעשה?", שאל הגנב מיאש. "לה לעבד. תרויח כסף בנקיון פנים, ובכסף זה תוכל לרכש מצוות לזכות הוריד", השיב רבי משה.

הגנב נפרד ממנו בהתרגשות, ורבי משה מהר לחנותו של הצורך. הצורך שהכירו זה מכבר לא אבה לרכש מיזו את הטבעות, ומחת זאת העניק לו הלוואה ארפת טוח שהיה בה כדי לכלכל את ביתו למשך תקופה ארפה.

זמן מה לאחר מכן הדפק איש צעיר על דלת ביתו. רבי משה התקשה לזהות במראהו המישב את דמותו של הגנב המעבר הלא רחוק, אך האיש גלה לו את זהותו מיד: "אני הוא פלוני שגנב ממך את הטבעות, האם אתה זוכר?". רבי משה זכר גם זכר, והאיש המשיך: "בעקבות דברך הלכתי למכור את עבודה ומצאתי. קשה היה לי עד לעוב את דרכי, אולם עם הזמן התרגלתי לעבד בישר. הנה לך הכסף הדרוש - זהו כסף כשר, אמר והושיט צרור שטרות לידי רבי משה.

אלא שגם הפעם לא אבה רבי משה לטול את השטרות, ואף הוסיף ואמר: "מוטב שהבן יאמר על הוריו קדיש, מכאן ואילך עשה זאת אמתה בעבורם".

"איני יודע לקרוא", התיפח האיש, ורבי משה הניח על כתפו יד מרגיעה: "אל דאגה, אלמדך לעשות זאת".

בתקופה שלאחר מכן התעלה והתחזק הגנב לשעבר, עד שתוך פרק זמן קצר היה לבעל תשובה גמור. והכל מלכה של התפלה הנרגשת שנבעה ממעמקי לבו של רבי משה, שם, על הספסל המתים בגנה הקטנה.

'אות והפופת עמי קלג

חוט של חסד

הגליון לכל בית יהודי | בנשיאות הרב"צ שלום ארוש שליט"א פרשת | תזריע מצורע | כמ' ניסן תשע"ח (14/04/18) | גליון 566

זאת התורה

לדבר ולפסול את השני ושמו לשמוע שהוא יותר טוב גם מעוד בן אדם. כל אחד שנופל רק מחוק אותו ומגביר אצלו את תחושת החשיבות העצמית שלו.

לעומת זאת, אדם שיש לו תכלית בחיים שממנה הוא מקבל את חיותו, הוא רוצה שכולם יצליחו אף אחד לא מאיים עליו ומסכן אותו, וכשהוא שומע על מישהו אחר דברים שאינם טובים, לא רק שזה לא מחיה אותו ולא משמח אותו, אלא הוא מצטער מאוד, הוא מתעורר בצער וברחמים על אותו אדם, כואב לו עליו, יש לו רחמים גדולים על המסכן שנפל, וקל לו לדון אותו לכף זכות. כל אחד שיש לו תכלית בחיים יש לו כל כך הרבה מה לעשות וחבל לו על כל רגע וכשאדם בא לדבר אתו ולספר לו לשון הרע, זה פשוט מרתיע אותו, מדוע אדם זה בא לגזול לו את הזמן היקר שבו הוא רוצה להספיק ולעשות עוד ועוד דברים טובים, ובודאי שאין לו שום חיות ושמחה חלילה מלשמוע דיבורים על אחרים.

רבנו הקדוש סיכם זאת במשפט הקולע והקצר של התם הקדוש, שכל כך היה מרוכז בעבודה האישית שלו, שאמר: זה מעשה שלו וזה מעשה שלי, ועוד למה לנו לדבר מאחרים? הוא לא מבין כלל מה יש בזה מה יש לדבר על אחרים. התם הקדוש היה חי את התכלית שלו לכן זכה לשמחה בשלמות והיה רק מלא שמחה תמיד. כי מי ששמח בתכליתו ובעבודתו הוא שמח בחלקו שזו תכלית הטוב ושלמות השמחה.

ומובא בספר שיח שרפי קודש שנתקב על ידי אחד מהמבוכרים שבאנשי שלומנו שבשבוע האחרון עזב אותנו לאנחות, ר' אברהם וייצהנדלר זצ"ל, שכותב בשם ר' לוי יצחק בנדר: "שסיפר בשבח אנשי שלומנו ואמר: כמעט ולא ראיתי משך כל זמן היותי בין אנשי שלומנו היקרים שייכנס אחד לתחום חברו לחקור אחריו ולפשפש במעשיו של הזולת כלל וכלל, מה גם לדון בהם ולהרהר אחריהם, וכל שכן לדבר מזה עם אחר וכדומה. כי כל אחד שהתקרב מעט לדרך רבנו באמת, ידע והבין תכף ומיד שהלואי ויספיק מה שצריך להספיק ולתקן הוא בעצמו לנפשו, ומה לו להרהר ולחקור ולחשוב על חסרונות חברו, ומהיכן ייקח זמן לחשוב על זולתו ומה גם לדבר מזה עם אחר". ועוד מובא שם על פי המבואר בהקדמת תיקוני זוהר שאומר על מאמר חז"ל: "הבא להורגך השכם להורגו" שמדובר על היצר הרע שבא להרוג בכל עת ורגע, והוא הרוצח הגדול העומד בכל עת ורגע ומחכה ומצפה להפיל את האדם ולהמיתו ברוחניות ואף בגשמיות **המשך בעמוד 3**

שומרי תורה ומצוות יודעים ומכירים את המדרשים האלה או את חלקם, ושנה הרבה מאוד פעילות ציבורית בהפצת הלימוד והקיום של הלכות לשון הרע כל כך הרבה שיעורים וספרים, ואף על פי כן נראה שעדיין אנשים רחוקים מאוד מלחיות את המציאות הפשוטה, שמדובר באיסור חמור מאוד. אדם רק יושב לדבר עם חברו, ומתגברת עליו מן שכחה כזו והרגשת 'הכול מותרים לכם הכול שרויים לכם, אין כאן עבירות אין כאן חטאים אין כאן פשעים', והוא שומע את הדיבורים בהשתוקקות נפלאה וממש מקיים בנפשו "ושותה בצמא את דבריהם" רח"ל. מהיכן מגיע הצימאון הזה? אם אחרי כל כך הרבה אזהרות האדם לא מבין ולא מתעורר, מה קורה כאן? מה השורש העמוק של כל זה מה כן יכול לעורר את האדם ולשנות את האדם? ישנם הרי צדיקים הרחוקים לגמרי מכול זה ואין להם שום עניין בלשמוע ולקבל לשון הרע? מה הסוד שלהם? איך זוכים לכך?

אלא שיש כאן נקודה עמוקה ויסודית, שהיא היסוד של כל היהדות כולה: אם האדם יודע את תכליתו ומחובר עם נקודת האמת שלו ועם העבודה שלו כולו בעולם הזה אין אצלו מקום כלל ללשון הרע. קודם כול, אין לו זמן בכלל לדבר על השני, והעיקר הוא, שזה כלל לא מעניין אותו. מה זה נוגע אלי מה קורה עם השני? (כמובן שאם אפשר לעזור זה עניין אחר ולכן יש הלכות של לשון הרע לתועלת, אבל זה לא הנושא) סתם לשבת ולדבר בלי תכלית! אבל אדם שלא מחובר לתכלית האמתית שלשמה נברא, אין לו תכלית שמחיה אותו, הוא אוכל את עצמו מבפנים כי הוא מרגיש בתוכו חוסר נורא, והוא מבטא את זה בכך, שכל תכליתו וחיותו היא להשוות את עצמו לאחרים ולהרגיש שהוא טוב מהם. אדם כזה - כל דיבור של לשון הרע נופל על אוזני כמים קרים על נפש עיפה ומחיה אותו. כי זה משמח אותו לדעת שהוא יותר טוב ממישהו. זה כל מה שמשמח אותו ולא יעזור לו כלום, הוא לא יוכל להפסיק עם זה כי בשבילו זה כמו להפסיק לנשום.

לכן רק דבר אחד יכול לעזור לאדם: שהאדם ימצא את העניין שלו ואת התכלית שלו בחיים, ואז כבר לא יעניין אותו אף אחד בעולם, כי הערך העצמי שלו לא תלוי באחרים, והוא גם יגלה שאין לו זמן להתעסק עם אף אחד, כי יש לו כל כך הרבה מה להספיק ולעשות. כל זמן שאדם לא מוצא את השליחות שלו ולא מצליח להגיע לחיות עצמית אמיתית, לא יעזור כלום, שום הפחדה ושום אזהרה, כי כל החיות שלו היא מכך שהוא מוכיח לעצמו שהוא יותר טוב מהשני, לכן הוא נהנה

כולם מכירים ויודעים את מדרשי חז"ל המפליגים מאוד בעניין לשון הרע. רבנו הקדוש מביא בספר המידות כמה מאמרים נוראים: המספר לשון הרע, הקב"ה אומר לשר של גיהנום: 'אני עליו מלמעלה ואתה עליו מלמטה'; על ידי לשון הרע מגדיל עוונותיו כנגד שלוש עבירות (הכוונה לשלוש העבירות הגדולות שעליהן נאמר ייהרג ולא יעבור, שהן עבודה זרה, גילוי עריות ושפיכות דמים); לשון הרע - אין אומרו, עד שכופר בעקר וחוטא בשמים ובארץ; על ידי לשון הרע אין מקבל פני השכינה; המספר בלשון הרע והמקבלו ראוי להשליכו לכלבים; ועוד עי"ש. וכבר כתב החפץ חיים כמה ספרים בנושא זה והאריך והרחיב מאוד במקורות רבים, ויש להתבונן על מה ולמה? מה יש בעוון זה שאין בשום עוון אחר שהוא כולל את הכול ועולה על כל העבירות החמורות שבחמורות, והוא נחשב לכופר בעיקר?

התעוררתי להתבונן מהו השורש הגורם לאדם לדבר לשון הרע ולקבל ולשמוע לשון הרע. חשבתי לעצמי, הרי הרבה אנשים

מובא במדרש רבה על פרשת השבוע: "אמר רבי יהושע בן לוי, חמש תורות כתובות במצורע: 'זאת תורת נגע צרעת', 'זאת תהיה תורת המצורע', 'זאת תורת אשר בו נגע צרעת', 'זאת התורה לכל נגע הצרעת', ו'זאת תורת הצרעת' - ללמדך שכל האומר לשון הרע עובר על חמישה חומשי תורה". דהיינו, שהתורה אומרת חמש פעמים המילים 'זאת התורה' באופנים שונים בהקשר של הצרעת, שהיא הנוגע על עוון לשון הרע - ומכאן לומדים, שמי שנשכח בעוון של לשון הרע, עובר על כל התורה כולה.

נמצא שבעבירה זו של לשון הרע יש דבר שלא רואים בשום עבירה אחרת. כל עבירה, תהיה הכי נוראה שתהיה, הוא עושה רק את אותה עבירה רח"ל, ואילו כאן בלשון הרע זו עבירה כללית שהעובר עליה עובר על כל התורה כולה. וניתן ללמוד מכאן, שאדם לא יכול לקיים את חמשת חומשי התורה כל זמן שהוא לא נקי מלשון הרע.

בס"ד ב"ה

הילולת הצדיקים

ע"י מוסדות חוט של חסד

4 הגרלות לטיסה לאומן

הילולת רבי מאיר בעל הנס ורבי שמעון בר יוחאי
סיום ש"ס. בנשיאות הרב שלום ארוש שליט"א
בליווי זמרים ואמנים | מנחה הערב - עמירם בן לולו

אולמי דוריה	יום שני	ט"ו אייר	30/04 2018	בשעה 19:30
-------------	---------	----------	------------	------------

לרכישת כרטיסים: 02-5812210 | 052-6672221 | 02-5308017

*הגולה על שני כרטיסי נגרים ניסת ר"ה, שני כרטיסי נשים לטיסה בחסות 'הכרטיס היווני אישי' ואינו ניתן להעברה *חובה להציג כרטיס בנכסיה *את הכרטיס ניתן לקנות מוכפי מעשי *לאולמי דוריה אין אחריות על אופיו ותוכן האירוע. האירוע באחריות מוסדות 'חוט של חסד' *הישיבה נפרדת לנגרים נשים ואין אפשרות לקסוסות שמורים ט.ו.לח.

גן הדעת

פנינים, פתגמים, רעיונות, חידושים לפרשת השבוע

פנינים חסידות ברסלב

יאירו דבריך
 על שלושה דברים נגעים באים, על לשון הרע, וחסות הרוח, וצרות העין (כלי יקר) על לשון הרע כפי שלמדנו מהציפורים, שמביאים אותם כדי שיתעורר אדם להבין שצפופי קולו גרמו לו להצטרע. על גסות הרוח מזה שמביא עץ אָרָז כרמז על שדיבר גבוהה כמזל כחש על כן ישפיל עצמו כתולעת וינמיך עמו כְּאֹזֶב. ועל צרות העין, היינו על חמדת הממון, שעל כן מצווה הוא לפנות וכל ממונו לפני בוא הכוהן אל הבית, לרמז לו כי בטח כנס בו ממון שאינו שלו.

ומה שצירף דוד **גְּבַה עֵינַיִם אֶל רֶחֶב לֵבָב, ללמדנו כי האחד תלוי בשני**, היינו שגבה העיניים יתאוה תדיר לרוב עושר בו יוכל להראות יקר תפארת גדולתו, והעושר בהכרח יוסיף גאוה על גאוותו ויביאהו לרום לבב כמ"ש (דברים ח) וכסף וזהב ירבה לך... ורם לבבך, על כן סמך הכתוב גבה עיניים אל רחב לבב, להורות שזה תלוי בזה ושניהם ממוקד אחד יוצאים, וראיה חזקה לכך ששני מידות אלו לא ייפרדו, מזה שאמר אלישע לגחזי שצרעת נעמן תדבק בו, וכי למה לו לאלישע להזכיר לגחזי צרעת נעמן, אלא לפי שגחזי היה חומד ממון, כמו שהוכיחו אלישע **הַעַת לַקַּחֶת אֶת הַקֶּסֶף?** ונעמן היה גבה עיניים, כמו שלמדו מהכתוב "ונעמן שר צבא מלך ארם היה איש גדול לפני אדוניו" שאפילו לפני אדוניו היה מתנהג כאיש גדול, על כן אמר לו אלישע **"וְצִרְעַת נַעֲמָן תִּדְבַק בְּךָ וּבְצִרְעֶךָ לְעוֹלָם"** כי זהו שאומר הכתוב בפרשתנו **"אֲדָם כִּי יִהְיֶה כְּעוֹר בְּשׂוֹר שְׂאֵת או סַפְחַת או בְּהֵרֵת"** שְׂאֵת מלשון גובה, היינו צרעת שבה על גבהות הלב, **"או סַפְחַת"** אין ספחת אלא טפילה, הבאה על חמדת

הממון, שהוא טפל אל האדם מבחוץ, כי אינו מעצים את האדם כמו קנייני הדעות והמידות, הממון טפל ביחס לחכמה לאמת לענווה, הוא נטפל אל האדם מבחוץ ואינו דבק עמו כלל, לכן המילה ספחת תרמוז רוחב הלב, לחמדת הממון שמביאה גם היא נגעי נפש. **"או בְּהֵרֵת"** הוא הנגע הלבן, שבא על המספר לה"ר **שמלבין פני חבירו**, ועושה בו חברבורות לבנות, כי המתבייש הולכת ממנו אדמימות פניו ובמקומה מגיעה הלוּבֵן (ב"מ נח:): כי מחווירות פניו מרוב בושה.
 וזה כללות העניין שרצתה תורה ללמד בנגעי צרעת, ישמור אדם עצמו מלשון הרע, מגבהות הלב, ומצרות העין, ובכך ייצל מן השאת הספחת והבהרת, מ"סגירו דנהורא עילאה" שהוא אור החכמה המסתלק מבעל לשון הרע, שגורם גם בדיבורו שישתלט עליו הכח המדמה, הנפש הבהמית, במקום שינחה אותו צלם אלוהים שבקרבו, היינו אור החכמה, שעל כן אמר דוד **"בני אדם שְׁתִּיחֶם חֵינֵית וְחַצִּים, וְלִשְׁוֹנִים חֶרֶב חֲדָה"** (תהלים נז) שחיות יכולות להזיק לאדם רק כשהוא בקרבתם אבל עם לשון הרע מגיע למרחק חיצים וטילים, ובכך נהיה פחות מן החיות, ועל כן המשכיל ידום.

אָמַר פֶּעַם הַרְבַּ מִשְׁעָרַינִי ז'ל, הַקֶּבֶד לִשְׂרָא אֶצֶל אֲנָשֵׁי-שְׁלוֹמוֹנוּ בֵּין הַהֲתַעֲוֹרוֹת שְׁבָרַשׁ-הַשֵּׁנָה לְבֵין הַהֲתַעֲוֹרוֹת שְׁבָאמִירַת סְפִירַת הַעֲמֻקָּה, הִיָּה זְאֹתָ, שְׁבָרַשׁ-הַשֵּׁנָה הִיָּמָה הַהֲתַעֲוֹרוֹת אֲפִיתִפְסִיָּא, וּבְסִפִּירַת הַעֲמֻקָּה בְּאִתְּיָלְנָא. (שי"ק ו - סב)

בָּא פֶּעַם רַבִּי לִוֵּי יִצְחָק זְקֵרוֹ-לְבָרְכָה לְאֹמְיָאן בְּרַאשׁ-חֲדָשׁ אֵיזֵר וְנִשְׁאָר לְשָׁהוּת שֵׁם מִשְׁךְ שְׁנֵי שְׁבוּעוֹת, וְהִיָּה חֲפִץ לְהִשְׁאָר שֵׁם גַּם לְשִׁבְעֵי הַשְּׁלִישִׁי, מִמְּחַת שֶׁחַל אִזֹּ ל"ג בְּעוֹמֵר בְּאִמְצַעֵי הַשְּׁבִיעִי. אָמַר לוֹ רַבִּי אֲבִרְהָם: "סַע וְחִזּוֹר לְבִיתֶךָ, וְאֵל תִּשְׁמַע לְקוֹל הַמִּצְעִיצִים לֶךְ לְהִשְׁאָר אֶלָּא חִזּוֹר לְבִיתֶךָ וּכְשִׁתְּכִסֶּף לְהִשְׁתַּטֵּם שׁוֹב עַל הַצִּיּוֹן, תְּחִזּוֹר וְתִבְאֵה שׁוֹב", כִּי הַקֶּפִּיד לְקַבֵּץ צִיּוֹנוֹ שֶׁל אֲבִיו רַבִּי נַחֲמָן טוֹלְטִישְׁיַנְעֵר זְקֵרוֹ-לְבָרְכָה שְׁלֵא נָתַן לְסָרִיסִים לְמִשְׁמַעְתּוֹ לְשָׁהוּת בְּאֹמְיָאן וְיִתְרֵה מִשְׁנֵי שְׁבוּעוֹת בְּרָצִיפוֹת, מִמְּחַת שְׁלָרַב הַשֵּׁנָה נִעְשֶׂה קַל בְּעֵינֵי הָאָדָם קְדָשֵׁת הַמְּקוֹם (שם ג-המב).

- א ב של החיים**
- ☆ על ידי לשון הרע, כח המדמה מתגבר עליך ושלט בך.
 - ☆ על ידי לשון הרע מרחיק מעצמו את אור האמונה וההשגחה.
 - ☆ כל המחלות באות מלשון הרע.
 - ☆ מי ששומר את לשונו וזוכה לאור הגנוז שאין אפשר לשער.

שׁוֹת של חסד

בעזריית המדור ידון בשבועות הקרובים באיסור "חדש" שהוא איסור דאורייתא לרוב מניין ובניין הפוסקים. איסור זה מצוי מאוד ודא עקא ששורר בלבול גדול וחסרון ידיעה בנדורי איסור זה, ולכן נשתדל להקיף את פרטי הדינים של איסור "חדש" הלכה ולמעשה.

לקט דינים לגבי איסור "חדש" - חלק א'

דיון המוגש ע"י בית ההוראה "חוט של חסד" מאת הרה"ג ר' אלחנן שלום אלגרוד שליט"א ר"כ ההוראה ודומ"צ דק"ק "חוט של חסד" ודיין בביה"ד "משפט וחסד"

קפ"ג]. <א ויש אומרים שזמן ההשרשה הוא ג' ימים, ולכן תבואה שנזרעה תוך ג' ימים לפני הפסח, אסורה עד ט"ז ניסן של שנה הבאה [ש"ך שם ס"ק"ב בשם תרומת הדשן סי' קצ"א, שו"ת חת"ס סימנים ק' רפ"ד רפ"ו, שו"ת משכנות יעקב סי' ס"ד, שדי תמוך מערכת חמץ ומצה סי' י' אות ט"ז, כף החיים אורח חיים סי' תפ"ט ס"ק ק"י"א, שו"ת מנחת יצחק ח"ו סי' מ"ג, הגר"ב צ' אבא שאול זצ"ל בשו"ת אור לציון ח"א סי' ט"ו, הגר"י יוסף שליט"א בילקוט יוסף הל' חדש ושעטנו סי' רצ"ג סט"ז].

י"א, הגרש"ז אויערבאך זצ"ל בספרו מעדני ארץ שביעית סי' ה' אות י"ד ובשו"ת מנחת שלמה ח"ג סי' קנ"ח אות כ"א]. <ב וי"א שהאיסור אינו נוהג בזמן הזה אלא רק בפני הבית (רמב"ם טור שו"ע א"א דהג"ש ואונ"ג זצ"ל בשו"ת שבת הלי ח"ח סי' ר"א, רש"ש במנחות ע"א ע"א].

ה. היכן מצוי איסור "חדש" מבחינה מציאותית

מבחינה מציאותית, אין מצוי איסור חדש בתבואה הגדלה בארץ ישראל, וזאת משום שזמן הזריעה בא"י הוא בתחילת החורף והקצירה היא אחרי חג הפסח, כך שהתבואה כבר נשתרשה קודם חג הפסח. למעט בשנים נדירות שהקיץ מוקדם והבשלת החיטים מקדימה, ובשנה כזו יש לעמוד על המשמר שלא ישווקו החיטים שנקצרו לפני הפסח לאכילה, עד אחרי ט"ו ניסן, והובא לעיל [באות ד'] שיש אוסרים אף הקצירה עצמה לפני ט"ו ניסן. אלא איסור חדש מצוי מבחינה מציאותית בעיקר בחו"ל (ובשבועות הקרובים נדון בהרחבה במדור באיסור חדש בתבואת חו"ל) [פסקי תשובות ח"ה סי' תפ"ט אות ל', ילקוט יוסף הל' חדש ושעטנו סי' רצ"ג סי' א].

ו. האם חדש נאסר גם בהנאה

ה"חדש" אסור רק באכילה ומותר בהנאה (קידושין ל"ח ע"א]. לכן מותר להאכיל את בהמתו או את הפועל הנוכרי שלו מתבואה חדשה, וכן מותר להתרפאות שלא מאיסור חדש ובפרט שהוא שלא כדרך הנאות שהרי חדש מותר בהנאה [תוספתא מנחות פ"י הכ"ט]; וכן מותר לטלטל בשבת וביו"ט לחם העשוי מקמח חדש שאין בה אסור מוקצה, כיון שחדש אינו אסור בהנאה [ילקוט יוסף הלכות חדש ושעטנו סי' רצ"ג סעיפים ו' ח-ה].

בעזריית בשבוע הבא נמשיך בהלכות נוספות באיסור "חדש"

ג. איסור אכילת חדש בזמן הזה והאם הוא מדאורייתא או מדרבנן

איסור אכילת חדש מתבואה מחמשת מיני דגן של ישראל שגדלה בארץ ישראל, נוהג גם בזמן הזה שלא בפני הבית, ואף יום ט"ז אסור כולו [רמב"ם הל' מאכלות אסורות פ"י ה"ב, טור אורח חיים סי' תפ"ט וי"ד סי' רצ"ג, שו"ע אורח חיים סי' תפ"ט ס"י], ואיסור זה נוהג בין באנשים ובין בנשים [ספר החינוך מצוה ש"ג, שו"ת האלף לך ששלמה יו"ד סי' רפ"ב, שו"ת שבת הלי ח"ב סי' רט"ז ד"ה "ונראה"] (ולגבי תבואת חו"ל וכן תבואת נוכרי, נדון אי"ה בהרחבה במדור בשבועות הקרובים).

ד. איסור קצירת חדש

בזמן הבית לא רק אכילת חדש היה אסור, אלא גם קצירת חמשת מיני דגן הייתה אסורה בארץ-ישראל קודם שהביאו את קרבן העומר, כדכתיב בפי' "אמור" [ויקרא כ"ג, י]. וְהִבְאִתֶּם אֶת עֹמֶר רֵאשִׁית קְצִירְכֶם אֶל הַכֹּהֵן – כלומר שהקצירה לקרבן העומר תהיה הקצירה הראשונה. ונחלקו הפוסקים האם איסור קצירת חדש מתבואה של חמשת מיני דגן נוהג גם בזמן הזה בארץ ישראל שלא בפני הבית: <א > י"א שהאיסור נוהג גם בזמן הזה [רמב"ם בהל' תמידן ומוספין פ"ו ה"ג אליבא דש"ת שאגת אריה החדשות דיני חדש סי' ח', טור וש"ע אליבא דש"ת שאגת אריה ה"ל סי' ד' ד"ה "ונחזור", שפת אמת מנחות ע"א ע"א, שו"ת משכנות יעקב יו"ד סי' ס"א, מקראי קודש פסח ח"ב סי' י"ה בשם הגה"ת מקובצת במנחות פ"ד ע"א, שו"ת מלבושי יו"ט ח"ב קונטרס חובת הקרקע סי'

א. המקור לאיסור חדש ונגד האיסור כתוב בפי' "אמור" [ויקרא כ"ג, י]: "וְלֶחֶם וְקִלְיֵי (רש"י על הפסוק: קמח עשוי מוכרמל רך מייבשין אותו בתנור) וְקֶרֶם (רש"י על הפסוק: תבואה הקלוי בשבולים. רש"י בכריתות ד' ע"א ד"ה "כרמל" שנתמולל ביד ולא הובהב באור) לא תאכלו עד יָצֵא הַיּוֹם הַזֶּה, עַד הַבֵּיאֲכֶם אֶת קֶרֶן אֶגְ-לְהִיכֶם, חֶקֶת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם כָּכֵל מִשְׁבֹּתֵיכֶם". וזהו הנקרא איסור "חדש" – כלומר שכל תבואה מחמשת מיני דגן (חיטין, שעורין, כוסמין, שיבולת שועל, שיפון) שארעה אותה תוך זמן מסוים לפני הפסח, אסור לאכול עד לאחר ט"ו ניסן של שנה הבאה כיון שעדיין לא השרישה בקרקע קודם לט"ו ניסן; אבל אם זרעו אותה קודם לזמן זה, ט"ו ניסן של שנה זו מותר אותה באכילה אף אם נקצרה לאחר מכן [שו"ת יו"ד סי' רצ"ג סק"ב]. וז"ל השר"ע [שם סי' א]: "אסור לאכול חדש מתבואות חמשת המינים עד שיקרב העומר שהוא בט"ז בניסן, שנאמר: 'ולחם וקלי וכרמל לא תאכלו עד עצם היום הזה'. והאידינא, דליכא עומר, אסור כל יום ט"ז. ובחז"ל, שעושים ב' ימים, אסור כל יום י"ז עד תחלת ליל י"ח".

ב. מהו זמן ההשרשה בתבואה
 נחלקו הפוסקים מהו זמן ההשרשה של התבואה: <א > יש אומרים שזמן ההשרשה הוא שבועיים, ולכן תבואה שנזרעה תוך שבועיים לפני הפסח אסורה עד ט"ו ניסן של שנה הבאה (נקודות הכסף יו"ד סי' רצ"ג ס"ג, הגהות רע"א שם, דגול מרבבה שם שהובא בפת"ש סק"ה, שו"ת שאלת שלום מהדור"ת סי'

המשך דבר ראש הישיבה

ממש, והוא נקרא 'הבא להורג' ועל זה אמרו חסידי ברסלב: "נפלא הדבר ופלא גדול הוא, איך אדם שעומד נגדו רוצח כזה, יש לו עדין חשק ופנאי לדבר דברים בטלים לשון הרע וליצנות ולדון ואף לחשוב על אחרים".

לכן אומר רבנו הקדוש בספר המידות מהי תקנתו של המדבר לשון הרע: "ותקנתו - יסוק בתורה וישפיל דעתו גם על ידי זה לא יבוא לידי לשון הרע", בקיצור, שיהיה מחובר עם תכליתו, לעבוד את ה' ולדעת שהוא אפס וזה כל חיותו. והנוגע למעשה לכל אחד ואחד, שיתחיל להתבודד כל יום ויום ויעשה חשבון נפש על כל מה שעשה בכל יום ויום ויבדוק האם הוא חי עם קשר אל התכלית. אם הוא דיבר עם מישהו, יבדוק עם מי דיברתי ומה דיברתי. אדם שאין לו חשבון נפש וימיומי לא יעזרו לו שום דיבורים ושום שיחות מוסר. וכאשר האדם עוקב אחרי עצמו, והוא רואה שהוא עדיין כרוך אחרי הדמיון הנורא של לשון הרע שעוקר אותו לגמרי מכול הקשר שלו עם התכלית, והוא רואה עד כמה הוא משתוקק לקבל ולדבר לשון הרע, הוא צריך להתעורר להבין שאין לו תכלית ואין לו טעם בחיים והוא בסך הכול מסכן גדול, לכן יתחנן לבורא עולם שיזכה למצוא את הנקודות שלו לעבודה בחיים שיתחיל לשמוח בעצמו ובעבודה שלו, ושיראה להתחיל לעבוד על כך שתהיה לו תכלית בחיים על ידי שייקח נקודה אחת ויעבוד עליה לפחות חצי שעה בכל יום, ויתחיל לראות תוצאות ולהבין מהי שמחה וסיפוק אמתי, ואז לא זו בלבד שייצול מלשון הרע, אלא שיהיה מחובר עם התכלית שלו וכל מה שלא קשור לכך לא יעניין אותו בכלל, כי הוא שמח בעצמו ובמסלול שלו, והחיות שלו היא בלימוד שלו, בתפילה שלו ובעבודה שלו. אדם שעוד לא זוכה לכך זה אומר שהתכלית שלו בחיים היא לא התורה והמצוות, אלא יש לו תכלית אחרת שהתורה והמצוות הם המשרתים שלה, רח"ל.

מכאן ניתן להבין מדוע איסור לשון הרע הוא כלליית כל התורה, כי אדם שמקיים מצוות ועדיין מדבר לשון הרע, מראה בנפשו שהתורה והמצוות הן לא התכלית שלו לא ממלאות אותו, אין לו קשר עם ה' ירחם, וזה מראה שכל התפיסה שלו מעוותת. אבל אדם שהתורה והמצוות זה התכלית שלו וזה מה שמחיה אותו, לא שייך אצלו שיהיה לו זמן או רצון לדבר על מישהו אחר.

כאשר התורה ועבודת ה' נמצאות במקום הנכון, במרכז החיים של היהודי, הוא לא ידבר על אף אחד, אין לו זמן וזה לא משנה לו בכלל מה קורה עם מישהו אחר, הוא עושה כל יום שעה של חשבון נפש האם הוא חי כמו שה' רוצה, ומחפש בכל כוחו איך להשתפר ואיך להתאים את חייו לרצון ה' ולהגיע לנקודה שלו ולתפקידו עלי אדמות. ורק אדם זה זוכה לאישר אמתי ולסיפוק אמתי בחיים האלה, שמחה שאינה תלויה בדבר, כי אם אנוכי אשמח בה'.

בית פלס ומבורק
כלל בית ישראל

נא להתפלל לרפואת קלמן קלונימוס בן רחל, משה בן אידה

פרנסה קצובה מן השמים

יתמלא סוף, סוף ביין, יתמלא הבקבוק משני הברזים גם יחד במחצית הזמן תוך- חמש דקות בלבד!"
'פיקח שכמוך' צחק האיש, 'הרעיון שלך היה נפלא, אם הברז הנוסף היה מוסיף

גם יין לחבית, אך כיון שהברז לא מוסיף אפילו טיפה אחת של יין לחבית יש לי פנאי להמתין חמש דקות נוספות..."

חייכו השניים זה אל זה והבינו את מוסר ההשכל היטב..."

הפרנסה - משמיימים היא. בראש השנה נקבע, כמה ירוויח במשך השנה. קניית יער נוסף לא תגדיל את עשרם. לכל היותר תרוקן העסקה מהר יותר את מכסת הפרנסה, שנקבע להם לשנה זו.

☆☆☆

כמובן את היער הנוסף לא קנו. לימים שמעו, שאדם אחר קנה את היער והפסיד את כל הונו...

"לא נביא אמונתו ממונו, ילך על קברי ישראל ויספר החסדים, שעשה לו הקדוש-ברוך-הוא. (אמונה ט)"

האחים את דברי החפץ חיים, "חכם עדיף מנביא!" את זמנם הנוטר הפנו להקדיש לקביעת עיתים לתורה הקדושה.

העבודה שנוחה לך באמת!

משרד טלמרקטינג מבוסס מזמין אותך להיות חלק מהצלחה שעות עבודה נוחות, הדרכה מקצועית, צוות חם ואווירה טובה

כי בעבודה כשרה את מרגישה כמו בבית

לפרטים: 02-5308002 | 052-4379950

סיפור לשולחן שבת

ביום מן הימים הגיע אל האחים השותפים עצת עיסקה מפתה ביותר. השניים ישבו ודנו בכובד ראש באם לקחת את העסקה או לא.

"זהו עסק לא רגיל, חבל על כל רגע" קרא דוד וקם ממקומו בנחישות.

"נכון זהו עסק לא רגיל", אמר יצחק בהיסוס.

"אבל אנחנו עסוקים עד מעל לראשינו ביער, שקנינו לפני חודש ואין נוכל להתמסר גם ליער הזה?"

"אך זו עסקה עולמית! אתה יודע איזו כמות של עצים יש ביער הזה?"

אנחנו נהיה ע-שי-רי-ם!"

הלם דוד באגרופו בשולחו. "אל תתלהב כל-כך",

הניח יצחק את ידו על שכם אחיו, "אל תשכח, שהיער הזה עולה הון רב, וכיוון שבשלושת החודשים הקרובים נהיה עסוקים ביער שקנינו, לא נוכל להתחיל בכלל לעבוד שם.

לכן עד שנתחיל להרוויח יעבור עוד זמן ארוך..."

"אבל איך אפשר לוותר על עסקה שכזו?!" לא הרפה דוד.

"שמע! לדעתי, עד שלא מסיימים עסקה אחת, לא כדאי להיכנס לעסקאות נוספות. אבל אם אתה מתעקש כל כך, אז... אז בוא ניסע אל 'החפץ חיים'!"

"זה רעיון מצויין!" התלהב דוד, ניסע לשאול את פי גדול הדור, בעל 'החפץ חיים', וכאשר יאמר כך נעשה!"

קמו האחים ונסעו אל ראדין, העירה הקטנה, המקרינה אור תורה על כל סביבותיה. הציעו שני האחים את טיעוניהם לפני הרב הגדול.

"אינני מבין כלל בעסקים מסוג זה", אמר רבי ישראל מאיר בעל 'החפץ חיים', "ולא אוכל ליעץ לכם..."

"רבי" אמר יצחק בתחנונים "זה לא רק עניין של עסקים. אם נתווכח, עלול הדבר להביא למחלוקת ופרוד בינו חלילה. יראה נא הרבי לתת לנו עצה

מִי שֶׁנֶאֱבָד אֲמוּנָתוֹ מִמּוֹנוֹ, יֵלֶךְ עַל קְבְרֵי יִשְׂרָאֵל וְיִסְפֵּר הַחֲסָדִים, שֶׁעָשָׂה לוֹ הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. (אמונה ט')

☆☆☆

"לאיש אחד הייתה חבית מלאה יין ישן נושן, ובתחתיתה היה מותקן ברז. כאשר היה צריך למלא בקבוק ביין, היה פותח את הברז, והיין היה זורם בקילוח דקיק אל הבקבוק.

'הוי עד שהבקבוק מתמלא!' היה רוטן, מעביר את כובד משקלו מרגל אל רגל ומביט אל הבקבוק בחוסר סבלנות, 'פשוט אין לדבר סוף...'

אך כעבור עשר דקות היה הבקבוק מתמלא סוף, סוף והאיש יכול היה להניחו את בקבוק היין בארונו בסיפוק.

יום אחד הגיע אל הבית מכר פיקח. כאשר ראה את האיש ממלא את בקבוקו ביין מן החבית, היה לו רעיון נפלא: 'התקן לחבית שלך ברז נוסף ואז, במקום להמתין עשר דקות תמימות, עד שהבקבוק

היה צריך למלא בקבוק ביין, היה פותח את הברז, והיין היה זורם בקילוח דקיק אל הבקבוק.

'הוי עד שהבקבוק מתמלא!' היה רוטן, מעביר את כובד משקלו מרגל אל רגל ומביט אל הבקבוק בחוסר סבלנות, 'פשוט אין לדבר סוף...'

אך כעבור עשר דקות היה הבקבוק מתמלא סוף, סוף והאיש יכול היה להניחו את בקבוק היין בארונו בסיפוק.

יום אחד הגיע אל הבית מכר פיקח. כאשר ראה את האיש ממלא את בקבוקו ביין מן החבית, היה לו רעיון נפלא: 'התקן לחבית שלך ברז נוסף ואז, במקום להמתין עשר דקות תמימות, עד שהבקבוק

היה צריך למלא בקבוק ביין, היה פותח את הברז, והיין היה זורם בקילוח דקיק אל הבקבוק.

'הוי עד שהבקבוק מתמלא!' היה רוטן, מעביר את כובד משקלו מרגל אל רגל ומביט אל הבקבוק בחוסר סבלנות, 'פשוט אין לדבר סוף...'

אך כעבור עשר דקות היה הבקבוק מתמלא סוף, סוף והאיש יכול היה להניחו את בקבוק היין בארונו בסיפוק.

יום אחד הגיע אל הבית מכר פיקח. כאשר ראה את האיש ממלא את בקבוקו ביין מן החבית, היה לו רעיון נפלא: 'התקן לחבית שלך ברז נוסף ואז, במקום להמתין עשר דקות תמימות, עד שהבקבוק

היה צריך למלא בקבוק ביין, היה פותח את הברז, והיין היה זורם בקילוח דקיק אל הבקבוק.

'הוי עד שהבקבוק מתמלא!' היה רוטן, מעביר את כובד משקלו מרגל אל רגל ומביט אל הבקבוק בחוסר סבלנות, 'פשוט אין לדבר סוף...'

חינוך באהבה

לימודי הצלחה פרק יב' מאת הרב יצחק אבוחצירא. מחנך ויועץ חינוכי

המאמרים האחרונים עוסקים ב"מיומנויות ההכשרה ללימודיה" דהיינו: באותם כלים שבאמצעותן ניתן להגיע ללימודיה. בפרק הנוכחי, נלמד בע"ה על המיומנות השנייה מתוך חמש המיומנויות, שהן: סדר וארגון, ניהול זמן, התמקדות, ריכוז ומוטיבציה.

המיומנות השנייה - ניהול זמן:

דמיינו עולם המתקיים בלי המציאות הברורה הוא של "הזמן", עולם שחיינו בו "למעלה מהזמן" וללא שום הגדרת זמן, מה דעתכם?! זה נחמד אולי ליום או יומיים במקרה הטוב, אבל זה נחמד אולי ליום או יומיים בלבד? מה מוגדר?! תחשבו על מציאות של חיים ללא זמני שינה וקיימה, ביה"ס המתנהל ללא זמן, פעילות בבית או מחוץ לבית ללא מחויבות של זמן, עבודה ללא זמן ידוע, שעות פתיחה וסגירה של המכולת ללא התחייבות של זמן, משדרים שונים, בנקים, תחבורה, טיסות וכדו', תארו לכם אימא שאומרת לבנה: "תתארגן, עוד מעט הולכים..". ומבחינת הילד זמן הארגון הוא נחצי... או הורים שאומרים לילדיהם "אנו יוצאים לחופשה נחזור מחר" אך ללא כל מימד של זמן... בקיצור, מובן לכולנו כי עולם ללא מציאות של זמן, הוא עולם של "תורה ובהוה". הזמן מציב לנו גבולות ברורים ויוצר לנו סדר בחיים, הוא מאפשר רמה של שליטה מסוימת בהתרחשויות, תכנון מוקדם ותקשורת בריאה. מימד הזמן, גורם לדברים ולפעילויות שלנו בעולם להתקיים, ובגלל שהוא לאכזרית לא מוגדר וכמעט "אין סופי" אנחנו זקוקים להתנהל מולו בצורה ברורה ולנהל אותו בחכמה בכדי שיישע לנו לחיות בעולם נורמאלי ותקין. כולנו מאמינים כי: "ילדים צריכים סדר יום קבוע" וכלי סדר יום ברור, הם פשוט משתגעים, נסו להזכר מה קרה בחופשת פסח. הזמן, הוא עיקרי וחשוב בחיינו ו"ניהול הזמן" בצורה חכמה, הוא ממש חיוני בכדי להתקיים.

רובנו מסכימים ש"תכנון" הוא חשוב וחיוני. אם כן, מדוע איננו מקדישים יותר זמן לפעולה חשובה זו?! התשובה המצחיקה היא: "שפשוט אין לנו מספיק זמן כדי לתכנן". יש לנו יותר מדי עבודות דחופות שצריכות להיעשות, והתכנון יכול לחכות ליום אחר והיום האחר הזה עדיין לא הגיע... הורים יקרים! עלינו לדעת כי אילו היינו מקדישים את הזמן הדרוש לתכנון סדר היום שלנו ושל ילדינו ותכנון לפעולות היומיומיות שלנו, היינו יכולים להרוויח יותר זמן לביצוע הפעולות שלנו ומכאן איכות הפעולות, הרועג ורמת הסיפוק שלנו ושל ילדינו הייתה עולה.

לסיכום:

אם אנחנו רוצים שבע"ה הבית שלנו יתנהל בנחת, ברוגע, מתוך סדר יום וניצול הזמן כמו שצריך, אנו צריכים ללמוד ולתכנן את הפעולות שלנו, בשביל ההתחלה עלינו להתחיל לתכנן. כי אם אנו רוצים שזמננו ינוצל היטב, הוא חייב להיות מתוכנן. ככל שנתכנן טוב יותר, כך יהיה לנו יותר זמן לניצול ההזדמנויות כאשר הן מתעוררות.

זמן ילדות

מערכת היחסים שלנו עם הזמן, אינה מתחילה רק בהיותנו הורים, היא מתחילה הרבה הרבה "זמן" לפני שאנחנו באמת מבינים את המשמעות של המשג זמן. כתינוקות חווינו את התנהגות הורינו וחשנו את תגובותיהם, נימת קולם, הנינוחות והרועג שלהם או הלחץ ואי השקט שלהם בהתנהלותם מול השעון המתקתק. חוויות ראשוניות אלה, השפיעו בוודאות על כל ההתייחסות שלנו לנושא "מימד הזמן" וזה הזמן להתחיל ל"טפל" בתפיסה שלנו את הנושא. אחת הבעיות העיקריות היא: שלמעשה, מעולם לא לימדו אותנו להתנהל בצורה נכונה במסגרת של זמן. מיומנות של ניהול עצמי במסגרת של זמן, עשויה להחזיר לנו את תחושת השליטה שלנו על מהלך חיינו ומכאן את האפשרות לארגן ולחנך את ילדינו לנהל את הזמן שלהם. במידה ואנו חיים במרוץ נגד הזמן, כמעט ואין סיכוי שנוכל לחנך את ילדינו ל"ניהול זמן" בצורה תקינה שנוכלת את האפשרות לניהול עצמי ולהצלחה בלימודים ולכן העבודה הראשונה שלנו היא עם עצמנו.

ניהול זמן וסדר יום

עלינו לדעת, תל לימוד הראשוני שנוכל לקדם בבית שלנו בכל הקשור לניהול זמן הוא: "סדר יום קבוע" הרווח שרננו הוא כפול ומכופל וניתן להתרגל לחיות לפי סדר יום ללא הרבה מאמץ או שינוי הרגלים. הזכרנו במאמרים הקודמים על "סדר וארגון" כי סדר יום קבוע, תורם להתפתחות של תפיסת עולם מסודרת אצל ילדים. הידיעה של רצף ההתרחשויות הקבוע והחוזר בעקביות על עצמו, היא זו שמקנה להם תחושה של ביטחון. העובדה שהילד שותף לתכנון הזמן שלו ואחראי בעצמו על ביצוע הפעולות היומיומיות, מגבירה את המוטיבציה שלו לשתף פעולה, נותנת לו תחושה של שליטה במצב, עצמאות, אחריות אישית ומגבירה את תחושת הערך ותחושת השייכות שלו למשפחה ולמערכת הלימודים.

תכנון הזמן!

נשיא ארה"ב לינקולן, אמר פעם: "לו היו לי שמונה שעות לכרות עץ, הייתי מקדיש שש מהן להשחזת הגרזן"... עלינו לדעת, שהדבר העיקרי ביותר בחינוך ושיפור ניהול הזמן הוא "תכנון הזמן" בכדי שנוכל ליצור סדר יום ברור, עלינו ללמוד לתכנן את זמננו.

היסטוריית הזמן

לפני דור אחד או שניים, ניהול הזמן של רוב תושבי העולם היה ברור ופשוט: בבוקר השכם כולם היו מתעוררים באותה השעה - האם לעבודת הבית, האב לעבודתו בחוץ או ללימוד, הילדים הקטנים ללימודם והגדולים לעבודתם. כולם היו מסיימים את לימודיהם או עבודתם כמעט באותה השעה, אוכלים את ארוחתם באותה השעה, משחקים באותה השעות ועם רדת החשכה חוזרים בזריות לבית, מתארגנים לליום היום ועולים לישון. בדורנו-דור הקידמה, לוח הזמנים שלנו עמוס, מבובל וצפוף. טווח השעות שאנו ערים בו כמעט והתחלף, קשה למצוא אנשים שישנים עם רדת החשכה וקמים עם עלות השחר, כמעט כולנו גולשים לשעות הלילה המאוחרות ולכן קמים בשעות יותר מאוחרות. המנגנון הביולוגי הטבעי שלנו- מבובל. וכשנסוץף לו את שלל הפעילויות האינסופיות שאנו מעמיסים על עצמנו מידי יום, נבין מדוע יש לנו קושי משמעותי לנהל את החיים בכללותם ואת הזמן שלנו בתבונה ובנחת.

זמן של ילד

לוח הזמנים של הילדים שלנו, נעשה אף הוא מיום מסוּרבל וצפוף במיוחד, הילד הרועג לפני 40-30 שנה, צריך להכיל באותו הזמן עוד עשרות פעילויות יומיות שלרוב מתנגשות ונעשות במהירות, ללא השקעה או הנאה וללא התייחסות מספקת לפרטים. הבלגן הזה בחיים יוצר אצל הילד חוסר חשיבות למימד הזמן, חוסר ניהול זמן בצורה נכונה, אי הסקפה של פעילויות חשובות, הרגשת רדיפה, חוסר שביעות רצון, קושי להשתלב במערכת הלימודית הדורשת עמידה בזמנים ועוד. במיוחד סובלים מכך הילדים "המתקדמים" מבחינה טכנולוגית.

הם גם לומדים בבית הספר, יוצרים כשרי חברה, עוזרים בבית, משחקים אהה"צ במגרש השכונתי, רשומים לחוג במתנ"ס ובנוסף הם מחלקים את זמנם בין חברים רגילים וחברים וירטואליים, בין שיחות טלפון לשליחת SMS, עניית מאות תגובות בקבוצות הוואצ'פ, משחקי מחשב, צפייה בסרטים, סדרות, משחקי כדורסל או כדורגל ועוד רעות שונות...

ילדים אלו, הזמן הולך ונהיה מצרף יקר ובגלל שהם רוצים להספיק הכל, ויעיד על כך הרצון להישאר ערים עד שעות מאוחרות, יוצר מצב שהם פשוט נסחטים מבחינה נפשית.

מרוץ נגד הזמן

רובנו מנהלים מערכת יחסים מאוד מורכבת עם הזמן, המשפטים השגורים על לשוננו הם: "אין לי זמן", "אני לא מאמין אף שהזמן טס", "אני במרוץ נגד הזמן", "לא הספקתי היום כלום", "הלוואי היו לי עוד כמה שעות ביום", "היו לי כל כך הרבה דברים לעשות ולא הספקתי לישון הלילה" ועוד... בעידן הנוכחי של קצב חיים מהיר ותובעני, אנו נדרשים לעיתים קרובות, להלחם נגד הזמן בכדי שנוכל "לשרוד" את החיים ולא לשקוע בהם.

הרב שלום ארוש מגיע אליך

יום א' ל' ניסן (15/04/18)
אילת והסביבה
 ב"ב רשב"י רח' האגס
בשעה: 20:30

יום ב' א' אייר (16/04/18)
ראשון לציון והסביבה
 ב"ב לב הנחל דה' שומרה
בשעה: 20:30

יום ד' בירושלים
 ישיבת חוט של חסד שמואל הנביא 13
 שיעור קבוע בהלכה בשעה 20:30
 ולאחרי"כ שיעור ראש הישיבה בשעה 21:00
יום ה' בחולון (שש תל גוביור)
 רח' המפעלים פינת המצודה ב"ב ע"ש הללי צה"ל

לקביעת שיעור 052-7611100

לייעוץ טלפוני ללא תשלום/או לתיאום פגישה צור קשר בימים ג' - ד' משעה 8-10 בערב נייד: 0548-434-435 מייל: a0548434435@gmail.com

בדיחות הדעת

בחור קבצן עמד בפרשת- רחובות ופשט ידו לעוברים ושבים. גער בו אחד מהם: בחור גברתן כמור אסור לו לבקש נדבות. לך תעבוד בבית-חרושת ותקבל שכר \$ 300 לשבוע.

נעץ בו בחבור עיניים זעומות והחזיר: \$ 300 לשבוע? שמא רוטשילד אני, שאוכל לעמוד בהפסד מרובה כזה?

זמנים תזריע מצורע

ירושלים	תל אביב	חיפה	באר שבע
18:31	18:47	18:41	18:48
19:44	19:46	19:46	19:45
20:23	20:21	20:23	20:23

הפטרת השבת שמואל א' פרק כ' - ויאמר לו יהונתן מחר חודש שבת מברכין חודש אייר ר"ח ימים א.ב. המולד יהיה בשעה 16:37, 5 ו' חלקים

זמנים תזריע מצורע

י"ז ע"י מוסדות "חוט של חסד" רח' שמואל הנביא 10, ירושלים ת.ד. 57669 טל: 02-5812252 פקס: 02-5812210 לקבלה בדוא"ל ולתגובות כתבו לנו 5812210@gmail.com

Breslev.co.il

בס"ד לארגון זיכוי הרבים וקירוב רחוקים בראשל"צ דרושים למוקד הטלפוני נציגים (למוקד גברים) נמרצים - בעלי יכולת הסברה - וכושר ביטוי

שעות עבודה נוחות | שכר גבוה | סביבת עבודה משפחתית ליווי מקצועי | עבודה בסביבה דתית | אפשרויות קידום

לבירורים ותיאום ראיון 077-3609555

אין קשר בין המודעה למוסדות "חוט של חסד"

לקט אמרות חז"ל
 רעיונות, עובדות
 והנהגות מגדולי
 ישראל,
 על מדות טובות
 שמביאות לאהבת
 הזולת הנלמדות
 מפרשת השבוע

איש לרעהו

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת
 ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
 טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

שבת קודש כט ניסן תשע"ח: הדלקת נרות: ירושלים 6:31 תל-אביב: 6:46 חיפה 6:38 מוצאי שבת: ירושלים: 7:45 תל-אביב: 7:47 חיפה: 7:47 ר"ת: 8:24

פרשת תזריע – מצורע

נדיבות ועין טובה

שמחה של עין טובה...

סיפר הגר"ר קרלנשטיין זצ"ל כי זוכר שביום שהתקיימה חנוכת הבית בשיבת "בית הלל" בבני ברק, באותו יום ממש התקיימה הנחת אבן הפינה לבנין ישיבת בית מאיר. כיבודו אז את **הרב מפוניבז'-הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל**, שהקים לא מכבר את ישיבתו פוניבז', לשאת דברים.

הוא נעמד ליד מקום הנחת אבן הפינה וקרא בקול גדול: "תאמינו לי, כאשר אני רואה שנבנות ישיבות נוספות, כאשר אחרים בונים ישיבות אני שמח עוד יותר מאשר כשאני בונה לבדי, ואם תשאלו מה פתאום "יותר" הרי די כמו שכתוב בפסוק "ואהבת לרעך כמוך" ומדוע אני שמח יותר?"

"אסביר לכם: בישיבה שלי יש לי שמחה אבל גם עול כבד של חובות. ומאידך, כאשר אחרים בונים, השמחה שלי גדולה ובלי עול של החובות. כל כך שמח לי בלב... האמינו לי כי אני שמח יותר מבעת בניית הישיבה שלי!"

עובדה נוספת שנשמעה מהגראי"ל שטיינמן זצ"ל אותה סיפר לו **הרב שלמה לורנץ זצ"ל**, שבעצמו ראה פעם את **הרב מפוניבז'-הגרי"ש כהנמן זצ"ל** יוצא ללא פרוטה מתדרו של גביר שמיאן לקבל אנשים נוספים לצדקה. ואולם כשפגש הרב מפוניבז' בחוץ את הגאון **רבי אהרן קוטלר זצ"ל** שבא עם הרב לורנץ לצורך מגבית, נכנס שנית אל הגביר להשתדל בעדו ותמה בפני הגביר "היאך אינך מקבל אותם?" ואכן בסופו של דבר קיבלם והעניק להם ביד נדיבה.

המבחן האמיתי...

סיפר רבינו הגרא"מ שך זצ"ל, שבאחת משיחותיו עם הגה"צ **רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל**, נסובה השיחה אודות הגה"צ **רבי נחום זיו זצ"ל** (בן הסבא מקלם). וסיפר רבי יחזקאל כי אביו של **רבי דניאל מובשוביץ זצ"ל** מקלם, בא פעם לבקרו, ובמהלך שהותו שם דיבר עם רבי נחום זיו, והפליג בגדלותו של אחד מראשי הישיבות שכאשר היה נכנס להיכל הישיבה שבראשותו, קרנו פניו באור גדול למראה התמדת התורה של התלמידים.

נענה רבי נחום זיו ואמר: "צריכים לראות איך היו מאירים פניו כאשר היה נכנס לישיבה אחרת שאינה בראשותו..."

לחפוץ בטובת חברו ושתהיה עינו טובה בשל חברו ! נלמד מהפסוק: "ובא אשר לו הבית" (פרק יד-לה)

ואמרו חז"ל על שבעה דברים נוגעים באים ואחד מהם הוא צרות העין [רש"י: שצרה עינו באחרים ואינו מהנה שכניו מכלים ע"י השאלה] **דכתיב: "ובא אשר לו הבית" ותנא דבי רבי ישמעאל, מי שמוחד ביתו לו. ופירש רש"י כלל תשמישו שלא השאילם לאחרים (ערכין טז).**

מה בין "לב טוב" לבין "עין טובה" ובין "לב רע" ל"עין רעה"? **הגרא"א דסלר זצ"ל** (בספרו **מכתב מאליהו ח"ד**) מביא את פירושו של **המהר"ל מפראג זצ"ל**, שמי שיש לו לב טוב, חפץ שיהיה טוב לחברו. ואולם מי שיש לו עין טובה חפץ יותר מכך שיהיה לחברו שלימות הטוב, ואינו שבע-רצון עד שיראה אצלו בחוש, כל הטוב ממש.

וכן להיפך: מי שיש לו לב רע, חפץ שיהיה רע לחברו, ואולם מי שיש לו עין רעה, אינו יכול לסבול אפילו נקודה קטנה של טוב שיש לחברו. כי עינו צרה בו והוא תאב לראות בו בחוש את שלימות הרעה.

דברים נוקבים בגנות מדת צרות העין, כתב **החפץ חיים** בספרו **(אהבת חסד ח"ב פ"ו)** וכה כתב: יש אנשים שסיבת מניעתם ממצות גמ"ח, מפני מדת צרות עין שיש בהם [היינו שענים צרה מלהנות לאחרים בממונם]. והיא מדה גרועה עד מאד ומביאה את האדם לידי מניעה מצדקה וגמ"ח, וגם מונע את עצמו ע"י זה ממדת החמלה והרחמים, ואוטם אזנו מזעקת הדל.

ופעמים שבא לידי שפיכות דמים, וכדאמרין (בסוטה לח) אמר רבי יהושע בן לוי אין עגלה ערופה באה אלא בשביל צרי עין.. הרי דאם בא אחד לחברו כדי שטייב עמו באיזה דבר, ומפני מדה הגרועה של צרות עין שיש בו לא השגיח עליו, ואח"כ נסבב שמת, קראה התורה לאיש ההוא שופך דמים.

עלון "איש לרעהו" פרשת תזריע – מצורע לעילוי נשמת
מרת האדעס דובה ע"ה בת ר' משה ז"ל סוחובולסקי
 נלב"ע כט ניסן תשע"ב, ת.נ.צ.ב.ה.

שלא לדבר לשון הרע על הזולת!

נלמד מהפסוק: "אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת והיה בעור בשרו לנגע צרעת" ... (פרק יג-ב)

ואמרו חז"ל: על שבעה דברים נגעים באים, על לשון הרע ועל שפיות דמים וכו'. על לשון הרע דכתיב: "מלשני בסתר רעהו אותו אצמית" (ערכין טז.). וכן אמרו: "כל המספר לשון הרע נגעים באים עליו שנאמר "מלשני בסתר" וגו' וכתיב התם "לצמיתות" ומתרגמינן "לחלוטין" ותנן "אין בין מצורע מוסגר למצורע מוחלט אלא פריעה ופרימה" ופירש רש"י: אלמא אצמית דמתרגם לשון חליטה היינו צרעת. (ערכין טז.).

ידועים דברי חז"ל במדרש (ויק"ר טז-ב) על אותו רוכל שהיה מחור בעיירות ומכרזי מי רוצה לקנות סם חיים, וכששאלו רב ינאי, הראה לו את הפסוק בתהלים (לד-יג) "מי האיש החפץ חיים... נצור לשונך מרע". על כך אמר רב ינאי: כל ימי הייתי קורא הפסוק הזה ולא הייתי יודע היכן הוא פשוט, עד שבא רוכל זה והודיעני "מי האיש החפץ חיים"...

וכבר תמהו רבים טובים על דברי המדרש הללו: איזה חידוש היה בדברי הרוכל שהוסיף לרב ינאי יותר ממה שידע עד עתה, והרי הרוכל הראה לו את הפסוק ככתבו וכלשונו?

יתר על כן, צריך להבין בפסוק עצמו: מה פשר השאלה ומה פשר התשובה, והרי ידוע ומפורסם שהתורה היא שנותנת חיים לאדם כמו שכתוב "אורך ימים בימינה"..." ו"מרבה תורה מרבה חיים" וכן אמר התנא (אבות פ"י מ"ז): "גדולה תורה שנותנת חיים לעושיה בעולם הזה ובעוה"ב" ואף על מחזיקי התורה נאמר "עץ חיים היא למחזיקים בה"..." ומה צריך לחפש עצות נוספות למי שחפץ בחיים, ומה צריך לעצה של "נצור לשונך מרע"?

ונראה ליישב עפ"י חידושו הידוע של חובת הלבבות (שער הכניעה פ"ז) שלעתידי לבוא מראים מצוות להרבה בני אדם שכלל לא עשו אותן והגיעו אליהם מאותם אנשים שסיפרו עליהם לשון הרע ונוטלים מהמספרים ונותנים להם. וכן מראים לאנשים עבירות שלא עשו שניטלו מאותם אנשים שסיפרו עליהם לשון הרע ונתנו למספרים.

מענה יובן שזה מה שחידש הרוכל לרב ינאי, שאמנם התורה נותנת חיים ללומדיה אך זה כל עוד שזכויות תורתו אכן נשמרות, אבל כשמדבר לשון הרע על חברו הרי עוברות זכויות תורתו לחברו. וזה שנאמר "מי האיש החפץ חיים"? שרוצה שישמרו אצלו זכויות התורה שנותנת חיים "נצור לשונך מרע" - כשלא ידבר רע על חברו. שאם ידבר רע יעברו זכויותיו לחברו וישאר ללא זכויות החיים.

בדומה לרעיון זה ביאר הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל את הנוסח שאומרים בסיום מסכת: "שתהא תורתך אומנותינו בעולם הזה ותהא עמנו לעולם הבא" מה פשר הבקשה הזו "שתהא התורה עמנו לעולם הבא", מדוע שלא תהיה התורה שלמדנו, עמנו, עד שצריך במיוחד לבקש על זה?

אכן לפי חידושו של החובת הלבבות יתכן בהחלט מצב כזה שאף שילמד תורה בעולם הזה, לא תהיה עמו לעוה"ב כי תנטל ממנו ותעבור לחברו שעליו סיפר לשון הרע, ועל כן תפלתנו שלא נכשל בלשון הרע וממילא תשאר עמנו גם לעוה"ב.

אלא שלאור חידושו של החובת הלבבות מתעוררת ועולה השאלה: אם אדם שדיברו עליו לשון הרע מרויח את זכויותיו של המספר, הרי לא כדאי לו למחול לחברו שדיבר עליו לשון הרע ולהפסיד בכך את הזכויות שהגיעוהו? ומאידך, גם לא כדאי לו שכל העוונות שעברו ממנו לזה שסיפר עליו, שוב יחזרו אליו אחרי שמחל לחברו?!

אלא התשובה לשאלה זו (וכמדומה תירץ כעין זה רבינו יוסף חיים מבגדד זצ"ל) כי אדרבה, בזה שמעביר על מדותיו ומוחל לחברו למרות, "הפסדו" מתקיים בו מה שאמרו חז"ל (יומא כג.) "כל המעביר על מדותיו מעבירין לו על כל פשעיו". [ואם קודם "הרוויח" על חשבון צערו

קבלת "נצור לשונך מרע"...

לנערי בר-מצוה שהיו באים להתברך אצל הגאון רבי בן ציון פלמן זצ"ל, ביום הגדול בחייהם בהכנסם לעול תורה ומצוות, היה אומר להם: "אני מכיר אדם שבלילה הזה הסכים בדעתו וקיבל על עצמו לא לדבר לשון הרע כל ימי חייו על שום אדם בכל מצב שהוא. וכדי לחזק את קבלתו התחיל בלילה קדוש זה ללמוד את הספר "שמירת הלשון", וקבע להמשיך להתמיד וללמוד ספר זה מידי יום ביומו בקביעות עד שידע את כל ההלכות על בוריין, והצליח לעמוד בקבלה זו במשך ימי חייו."

לימים התברר לבניו של רבי בן ציון, שאותו אדם עליו סיפר, אינו אלא הוא בכבודו ובעצמו. וכפי שסיפרה אחותו: "באותו לילה בו נכנס הנער בן ציון לעול תורה ומצוות, צעדנו יחד כל בני המשפחה, אני הקטנה יחד עם הורי הגדולים (עם האבא הגאון רבי שמואל פלמן זצ"ל ה"מרא דאתרא") בדרך מביתנו לאולם השמחה. והנה פונה אחי בן ציון להוריו בפשטות אבל בהחלטיות: "אבא ואמא, עכשו כשאני נעשה בר מצוה, קיבלתי על עצמי לשמור ולנצור את פי מכל דבר אסור."

הוא זה שהסכים בדעתו וקיבל על עצמו לא לדבר לשון הרע כל ימי חייו על שום אדם בכל מצב שהוא, וכדי לחזק קבלתו, החל בלילה קדוש זה ללמוד את ספר שמירת הלשון וקבע להמשיך להתמיד וללמוד ספר זה מידי יום ביומו בקביעות עד שידע את כל ההלכות על בוריין, והצליח לשמור קבלה זו במשך ימי חייו.

ואכן חברי נעוריו של רבי בן ציון (הגאון רבי אריה שכטר שליט"א והגאון רבי נתן זוכובסקי שליט"א) מעידים כי אישיותו הקרינה מיוחדות כבן עליה נדיר בתוך כל הסובבים אותו, ודבר אחד היה ברור לכולם שמבמחיצתו אין ליצנות או כל דיבור אסור, ומעולם לא דיבר לשון הרע, וכשראה מישהו מדבר רע על חברו, הרגשנו שזה כואב לו מאוד.

וסיפר הגר"ש סטל שליט"א: "למדתי חברותא עם רבי בן ציון. כל העולם החרדי סער בבחירות שהתקיימו בקיץ תשכ"א. היה אז פילוג בין אגודת ישראל לפא"י וכל העיר בני ברק היתה כמרקחה. חברות של אברכים דיברו ע"ז בכל מקום, ורק אברך אחד היה בכולל הוא רבי בן ציון, שכל המהומה הזו לא נגעה אליו כלל. הוא המשיך ללמוד ברצף כהרגלו בניתוק מוחלט מהקורה סביבו. וכשהתפלאו על כך בפניו, הגיב: "אין ספק שמי שמתעסק ומתעניין בזה נכשל בדיבורי לשון הרע"..."

"רק פעם אחת, בתקופה ההיא, חרג מהרגלו: באחד הימים כשצעדנו יחדיו בצהרים לכיוון ביתו שברחוב סעדיה גאון, סיכמנו בעל-פה את כל מה שלמדנו לפני הצהרים, והגענו לרחור דסלר בסמוך לביתו, עמדה שם קבוצת אנשים שדיברו בקול גדול גידופים נוראים על מרנן ורבנן הגר"י קנייבסקי זצ"ל והגר"א"מ שך זצ"ל והדברים הגיעו לאזניו.

לפתע נעמד רבי בן ציון וזעק בקול גדול: "זה ביזוי כבוד התורה! אני מוחה על ביזוי גדולי ישראל!" אחד מבני אותה חבורה רץ בחמת זעם לכיוונו של רבי בן ציון לכלות בו את זעמו. אך רבי בן ציון ברח מיד לביתו ונעל את דלת הבית כדי שהלה לא יפגע בו. זו היתה הפעם היחידה שהתערב..."

"למחרת בבוקר רציתי לדבר עם רבי בן ציון על האירוע של אתמול, אבל רבי בן ציון לא הסכים לדבר על כך אף לא מילה אחת! הוא למד עמי כל הסדר כאילו לא קרה דבר."

מתוך מאמר לזכרו

לא בשמים היא...

הגאון רבי שריה דבילצקי שליט"א היה רגיל לומר שמשמירת הדיבור אנו מרויחים כפל כפלים: לא ממרים ח"ו דעת עליון. ניצלים מהעונשים הנוראים שישנם על דיבורים אסורים, וגם מתרחקים ממילא ממדות רעות רבות המביאות את האדם לידי איסורים נוספים מכל הבא ליד. ומשתנה מהותנו לטובה בעיני כל רואינו.

ופעם, לפני מספר שנים, העיד רבי שריה על עצמו: "זה לי שבעים שנה שלא יצא לשון הרע מפ"י ואינני מגלה זאת מגאווה חס וחלילה, אלא כדי להודיע ש"לא בשמים היא", וכל אחד יכול להגיע לכך עם מעט יגיעה ומאמץ..."

המשך - איסור לשון הרע

כמי שהכישו נחש...

פעם אחת נכנס **החפץ חיים** לבית הכנסת, באחת העיירות ברוסיה, לצורך מכירת ספריו. הוא ראה שלוח ה"שייטת" שבעמוד החזן, מונח בצמוד לנרות שדלקו, ולא הייתה זכוכית המבדילה בין הנרות ללוח. וכידוע אסרו **הפוסקים** דבר זה כי עיני נמחקים השמות הקדושים ובאים לידי בזיון.

שאל הח"ח את אחד המתפללים, מדוע אין זכוכית על לוח הקלף? הלה הראה באצבעו על איש מסויים ואמר: "הנה, זה הגבאי כאן של בית הכנסת והוא אינו רוצה לשים זכוכית..."

ויהי אך יצא הדבר מפיו של האיש נתן הח"ח זעקה בחרדה עצומה: "לשון הרע! ומיד ברח מן המקום כבורח מן האש.

הצדיק רבי אריה לוי זצ"ל שנכח במקום וסיפר זאת הוסיף: הייתי בטוח לקול צעקתו, שהכישו נחש. ורק מזכרון המראה הזה, נכנס בי פחד של ממש מדובר ולשמוע לשון הרע עד עצם היום הזה...

של חברו, עתה מרויח בזכות עצמו שעוונותיו עוברים ממנו.]

וגם את הזכויות שחוזרים לחברו אינו מפסיד, משום שהמצוה הגדולה הזו שעשה בהשבת מצוות חברו לבעליהם, לא גרע ממצוות השבת אבידה ששכרה גדול, ועל אחת כמה וכמה כשמחזיר אבידה ענקית כזו, וק"ו כשהאבידה היא רוחנית ונצחית. ואף אם מצוות המספר הם רבות וכבידות, הרי ידוע שטובה אחת בצער ממאה שלא בצער, וא"כ מצוה זו שמשויב לחברו מתוך צער הוויתור הקשה הזה ומעביר על מדותיו, שקולה יותר מכל המצוות שהגיעו אליו מחברו בקלות וכלל לא טרח בהם מאומה.

ענוה ושפלות רוח

"התביישתי ללכת ברחוב" ..

ביום הכתרת **הגאון מטשיבין - רבי דוב בעריש וויזנפלד** זצ"ל לראש ישיבת חיי עולם, נתבקש למסור שיעור כללי בהיכל הישיבה. לקראת המעמד הגדול, שהשתתפו בו רבני ירושלים וציבור עצום, הודבקו מודעות בכל רחבי ירושלים שבישרו על השיעור, ומנסחי המודעה עיטרו את שמו בתוארי כבוד הראויים לו.

והנה למחרת נפקד מקומו של הרב מטשיבין בשעת התפלה בבית המדרש קהל חסידים, בו היה רגיל להתפלל בקביעות.

כשהגיע למחרת לתפלה שאלו **הגר"ח ל אויערבאך** זצ"ל, רב ביהכ"ס, מדוע לא הגיע אתמול, ענה לו רבי דוב בהתנצלות: "פשוט התביישתי ללכת ברחוב, אחרי שהדביקו ברחובה של עיר מודעות בהם נכתב עלי תארים מצחיקים כמו רשכבה"ג... ממש חוכא ואיטולוא. איך אוכל לבוא בין הבריות!"

פעם הגיע מכתב לרבי דוב והחל קורא בו, לפתע הבחין אחד ממקורביו שרבי דוב צוחק וצוחק ללא הפוגה. התקרב ושאלו פשר הענין. הראה לו רבי דוב שהשואל מתאר אותו כ"סבא קדישא". הוא פשוט לא יכל להרגע מצחוקו..

שר התורה

לנהוג בענוה ובשפלות עם רעהו [ולא בגאווה וגסות הרוח]!

נלמד מהפסוק: "אשה כי תזריע וילדה זכר" (פרק יב-ב)

וכתב רש"י: כשם שיצירתו של אדם אחר כל בהמה חיה ועוף במעשה בראשית, כך תורתו נתפרשה אחר תורת בהמה חיה ועוף. עוד אמרו חז"ל במדרש, על הפסוק "אחור וקדם צרתני" אם זכה אדם אומרים לו אתה קדמת לכל מעשה בראשית, ואם לאו אומרים לו יתוש קדמך! עכ"ד. זאת כדי שלא יתגאה ויתנשא האדם לחשוב שהוא השליט על הבריאה ויכול ללכת בדרכי לבו. לדעת חז"ל (ערכין טז.) אחד משבעה דברים המביאים נגעים על האדם הוא גסות הרוח. לפיכך על המצוה להביא כפי שנאמר להלן "עץ ארז ואזוב" (יד-ד) וכתב רש"י: מה תקנתו ויתרפא: ישפיל עצמו מגאוותו כתולעת וכאזוב.

המתגאה כופר הוא בקב"ה! וכל כך למה? מבאר הגאון **רבי יחזקאל אברמסקי** זצ"ל בספרו (חזון יחזקאל - סוטה פ"ג ה"ב): כל גאווה שהאדם מתגאה על רעהו, בין בחכמתו בין בעושרו וטובתו ובין בגבורתו, הוא מתגאה לפני הקב"ה. הלא כל מה שיש לאדם, מידו של המקום נתנו לו, ולא בכוחו ועוצם ידו עשה לו את עושרו, ולא הוא שהכתיר עצמו בכתר חכמה, ולא במאמציו נעשה גיבור. ואעפ"כ אומר הוא בגאוותו כאילו הוא בעצמו עשה לו את החיל הזה, האין זה כפירה במתנת חלקו של הקב"ה?

נמצא - מסיק הרב אברמסקי - שהאדם בגאוותו שמתגאה בטובתו, בחכמתו ובגבורתו, פוגם הוא בשלמות אמונתו. כי השלם באמונתו עפ"י עיקרי האמונה (שברמב"ם יסודה"ת) מכיר מיעוט ערכו בעל מעשיו.

מדה כנגד מדה

איחור כנגד איחור...

סיפר הגאון **רבי חיים קנייבסקי** שליט"א: יהודי בעל מפעל ליצור ארונות הקפיד להתפלל במנין ג' תפלות ביום. ואולם היה מאחר לתפלה בקביעות. רב בית הכנסת שהבחין בכך גער בו: "אם הנך מקפיד כל כך להגיע לתפלה, מדוע לא תקפיד גם להגיע בזמן?" השיב לו הסוחר: "מה זה משנה, העיקר שאני מגיע לתפלה ומצליח להשלים את החלקים שהחסרתי!"

והנה באחד הימים הגיע הסוחר לבית הכנסת בשעה מוקדמת כשהוא בוש ונכלם. הוא פנה אל הרב ואמר: "קיבלתי את עונשי מדה כנגד מדה. בית המלאכה שלי נשרף כליל וזאת כעונש על שאיחרתי לתפלה!"

התפלא הרב: זאת מנין לך שזה עונש כנגד זה? השיב הסוחר: היעקתי את מכבי האש מיד, אלא שעברו דקות יקרות עד שהגיעו. כשגערתי בהם על האיחור, אמרו: מה זה משנה "העיקר שהגענו"! אבל אז כבר לא היה מה להציל..."

כפי המדה שאדם נוהג עם הבריות כך נוהגים עמו מן השמים!

נלמד מהפסוק: "בדד ישב מחוץ למחנה" (פרק יג-מו)

ואמרו חז"ל מה נשתנה מצוה [משאר טמאים] שאמרה תורה "בדד ישב מחוץ למחנה מושבו"? אלא הואיל והוא הבדיל בלשון הרע בין איש לאשתו, ובין איש לרעהו, אף הוא יבדל, לפיכך אמרה תורה בדד ישב (ערכין טז): גם בפסוק "טמא טמא יקרא" ישנה "מדה כנגד מדה". כשם שנהג הוא לגלות קלוני של אנשים בפרהסיא, כך עליו לגלות קלונו שלו. (שמי"ה"ל ח"ב - פרק טז).

כתב רבי יהודה החסיד זצ"ל (בספר חסידים - רז): "כל המכבד את התורה, גופו מכובד לעולם הזה ולעולם הבא. אם תראה שמתלוצצים באדם חשוב - יפשפש באותה מדה, שמא מתלוצץ היה גם הוא על שום אדם. ואם לא ימצא בו זו המדה, אזי היה מתלוצץ ולא נראה לשום אדם."

אמרו חז"ל (ברכות ה.) הרואה שיסורים באים עליו יפשפש במעשיו, פשפש ולא מצא בידו עון, יתלה בביטול תורה. שאל **הגרי"ז סולוביניצ'יק** זצ"ל: מה ה"המדה כנגד מדה" שיש בזה? והשיב: כך מלמדים את האדם: בבטלה חשקה נפשך, לשכב ולהתבטל רצית? שכב ביסורך!"

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

סיפור רזף סיפור

* * *

הסיפור עסק ביהודי שלא זכה בזש"ק 17 שנה לאחר נישואיו. ניסה את כל הסגולות, שלא הועילו, ובצר לו פנה אל שר התורה מרן רבי חיים קניבסקי שליט"א. הוא שאל בפשטות: ניסיתי הכול, מה עוד אני יכול לעשות כדי לזכות בזרע של קיימא? מרן שליט"א הקריא באוזניו את דברי הגמרא במסכת חולין (דף פ"ט ע"א) "אין העולם מתקיים אלא בשביל מי שבולם את עצמו בשעת מריבה שנאמר תולה ארץ על בלימה". וסיים: "אם לזה שבולם את עצמו בשעת מריבה יש כוח לקיים את כל העולם, הרי שגם יש לו את הכוח לברך אותך בבן!"

הוא עזב את הבית. הסתכל אנה ואנה ותהה איך למצוא מועמד שיברך אותו. הסיטואציה המתאימה נפלה לידי מוקדם מן הצפוי...

* * *

היה זה בחתונה שגרתית. בכניסה לאולם פגש ידד, והם נכנסו ביחד. תרו אחר מקום פנוי כאשר צעקות גסות קידמו את פניהם. הכתובת לצעקות היה הידיד שצעד לצדו. סיפור של "עסקי שכנים".

הוא ביקש מן הנפגע: "אל תענה לו! אני מבקש ממך אל תענה לו!" בינתיים נרגעו הצעקות והידיד שאל "למה לא לענות? והרי אתה רואה שהוא מלבין את פני ברבים!" והוא ביקש שוב: "אל תענה לו!" אלא שהבקשה נבלעה בגל הצעקות החדש בו פתח השכן המסוכסך.

"אתם יודעים למה הוא שותק?" שאל השכן בפאתוס והשיב: "הוא שותק כי אין לו מה לענות. הוא שותק כי הוא יודע שהוא ג-נ-ב!" בשלב זה היה ברור שהידיד יענה. הרי הוא חייב להציל את כבודו. הידיד כבר פתח את הפה והוא מולו בידיים רועדות: "אני מתחנן אליך! א-ל-ת-ע-נ-ה-ל-ו! אחר כך אספר לך הכול. בבקשה. תשתוק!"

כאשר שכך גל הצעקות השני, הוביל את הידיד הצידה. נעמד מולו בהכנעה וביקש: "תברך אותי בזרע של קיימא". הידיד פרץ בצחוק "מה קרה לך?" לבסוף נעתר וברך - ואת הסוף הטוב של הסיפור המרגש מיותר אפילו לציין!

* * *

בעקבות פרסום הסיפור הנ"ל בעלון 'איש לרעהו', התרחש הסיפור הבא שאף הוא פורסם לפני יותר מעשור ומובא בקצרה:

שב"ק פרשת נשא, ט' סיון תשס"ז. ר' מיכאל (שם בדוי) מתפלל בבית הכנסת, כאשר אחד המתפללים פגע בו. והייתה זו פגיעה צורבת אשר חדרה הישר לעומק הנפש:

בליבו פנימה הסתערה מלחמה עזה, לענות / לא לענות. מה שהכריע את הכף הייתה העובדה שהוא נזכר בסיפור הקודם אותו קרא בעלון. החליט - למרות הקושי העצום - לבלום את פיו. "ביקשתי שבשכר זה ייושע חברי, שהיה מבוגר ועדיין לא מצא את זיווגו".

ביום חמישי, י"ד סיון, התקשר החבר המבוגר לאחל: התארסתי!!!

* * *

בעקבות הסיפור הנוכחי של י. כהן, נחשפנו לסיפור מדהים נוסף - בס"ד בשבוע הבא!

"הייתי מעורב בסיפור מיוחד-במיננו, ומקווה שכל אחד יקח ממנו לקח לעצמו!"

כך מקדים שולח הסיפור י. כהן.

קראנו את הסיפור והשתכנענו שהוא אכן "מיוחד-במיננו".

* * *

פארק פלוני-אלמוני בירושלים.

הגן - על מאות הדונמים שלו - מאכלס אלפי מבקרים בו זמנית.

לכולם - מקום.

לכולם - שקט.

לכולם - שלוה.

האמנם!!

"תתבייש לך!" מנסרת זעקה מחרשת אוזניים את החוויה הפסטורלית... וזה, בעצם, המשפט היחיד שמותר לנו לצטט מאותה התרחשות מצערת. את המשפטים הבאים אפילו לא נעלה על דל קולמוסנו.

זה קרה לפני 4 שנים.

שולח הסיפור הבחין בגן במשפחה שבאה לבלות. בעל, אישה ושני ילדים, מטיילים להנאתם. בשלב מסוים נתקל הבעל בשני מכרים שלו, והתפרץ לכיוונו של אחד מהם בצרחות מחרידות.

הוא לא פירט, אך היה ברור שדם-עכור זורם ביחסיהם.

חנות-שחור מאיים ומפחיד חלף ביניהם!

כאמור, לא נצטט את כל סידרת ה"פנינים" שבקעה מפיו. במשך כל הזמן הזה ניצב המותקף נבוך. חזותו העידה עליו שלא הצליח להסביר לעצמו "מה קורה כאן".

לשבחו יאמר שלא ענה למתקיף כלל וכלל!

כאשר הסתיימו למתקיף המילים, החלו היריקות. כן. קראתם נכון. הוא פשוט החל לירוק לעברו, על מנת להגדיל את הביזיון ותחושת ההשפלה.

בגן היו מבקרים לא מעטים, וכדי בזיון וקצף.

אף אחד מהם לא התערב בתקרית הכל-כך לא נעימה, שהתרחשה במהירות שיא. רק מטייל אחד ניגש בצעדים נמרצים אל המותקף, ולחש לו כמה מילים.

"תברך אותי!" היו המילים. "אל תענה לו. אין לי ילדים. אני זקוק לישועה - תברך אותי!"

את ההמשך אולי מיותר לכתוב: בהמשך נולד להם בן במזל-טוב!

עד כאן הסיפור שמאוד חביב עלינו, משום שהוא מצטרף לשורת סיפורים דומים שהתפרסמו בעלון כשהראשון והידוע שבהם התפרסם לראשונה בציבור לפני כחמש עשרה שנה בעלון איש לרעהו פרשת נח תשס"ד, ומאז הצטרפו סיפורים דומים. כדי לחזור עליהם נזדקק לחוברת שלימה... אך נזכיר בקצרה את הסיפור הראשון למי שהספיק לשכוח.

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?

ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il

ליקוטים נפלאים פרשת תזריע מצורע

"אשה כי תזריע וילדה זכר" (יב, ב)

זכה - אמרין ליה: אתה קדמת למעשה בראשית! אם לאו - אמרין ליה: יתוש קדמך". (מדרש)
חסיד בא לפני רבו ושאלתו בפיו: מה הנפקא מינה שיש ביני לבין הרב'ה? שנינו אוכלים תפוחים, ובכך אנו שוים. שנינו מברכים ברכה לפני האכילה ואחריה, וגם בכך אנו שוים. אם כן מה ההבדל הגדול שיש בינינו?

נענה רבו ואמר לו: "אני מחפש להודות לקב"ה ולברך לשמו, ומכיון שאין לברך ברכה לבטלה, אני אוכל תפוח, כדי שאוכל לברך. אתה מחפש לאכול תפוח, אלא שאין לאכול בלי ברכה, לכן אתה מברך כדי שתוכל לאכול. נמצא, אפוא, שההבדל בינינו הוא שאני אוכל תפוח כדי לברך, ואתה מברך כדי לאכול תפוח".
השאלה המרכזית היא, היכן מונח ראשו של האדם - בתפוח או בברכה? האם מרכז חייו הוא ה"עפר מן האדמה" או ה"ויפח באפיו נשמת חיים"? כל אחד יכול להתבונן בעצמו: כמה ראש הוא שם באוכל וכמה ראש הוא שם בברכת המזון שלאחריו? אם את האוכל הוא אוכל במתינות, עם כל הגישמאק, תוך שימת דגש על כל פרט, ואת ברכת המזון הוא ממלמל בכמה שניות - הריהו מוכיח בזאת שה"עפר מן האדמה" הוא העיקר אצלו. לאדם כזה אומרים: יתוש קדמך! לעומת זאת מי שזכה להבין כי האוכל הוא רק היכי תמצוי להגיע אל המטרה שהיא עבודת הבורא, ועושה מהאוכל טפל ומברכת המזון עיקר - הריהו מוכיח בזאת שה"ויפח באפיו נשמת חיים" הוא העיקר אצלו. לאדם כזה אומרים: אתה קדמת למעשה בראשית, כי הנשמה היא חלק אלוה-ממעל, חצובה מכסא הכבוד, וקודמת לכל מעשה בראשית. (יחי ראובן)

ויש לומר ששנינו במשנתנו (ברכות ב, א): "למה קדמה פרשת שמע לוהיה אם שמוע? כדי שיקבל עליו עול מלכות תחילה, ואחר כך יקבל עליו עול מצוות" - רך הנולד עומד להכנס מחר בעול מצוות, בבריתו של אברהם אבינו ע"ה, והרי עדיין לא קיבל עליו עול מלכות שמים? לפיכך אנו נכנסים וקורין לפניו קריאת שמע ומושכין עליו עול מלכות שמים קודם לקבלת עול מצוות. (הרה"ק רבי פנחס מקוריץ ז"ע)

"זאת תורת היולדת לזכר או לנקבה ואם לא תמצא ידה די שה..." (יב, ז-ח)

קשה למה נכתב זאת תורת היולדת בטרם נסתיימה פרשת היולדת, והיה ראוי לכתוב זה אחר ואם לא תמצא ידה וגו'. ונראה כי הנה בזמן שאין בית המקדש קיים, אז נשלמה פרים שפתינו, כי ע"י שעוסקים בתורת הקרבנות כאלו מקריבין הקרבנות, ובכאפי גוונא הלא אין חילוק בין עניים ועשירים, כי גם העני יכול להקריב קרבן העשיר ע"י שילמד פרשת קרבן עשיר. לכן אחר שמבוארים דיני קרבן היולדת העשירה, כתיב זאת תורת היולדת לזכר או לנקבה, כלומר שבזמן שהקרבן בא ע"י העסק בתורת היולדת, אז זאת היא תורת היולדת ותו לא מידי, כי לא שייך אז פרשת ואם לא תמצא ידה, כי בלימוד התורה הכל שווין, בין עני ובין עשיר. (בשם בעל הבני יששכר ז"ע)

"נגע צרעת כי תהיה באדם והובא אל הכהן" (יג, ט)

קשה למה נאמר "והובא אל הכהן", דמשמע שאינו הולך בעצמו אלא מובא מכח אחרים, היה לו לומר ויבא אל הכהן. ונראה דהנה אמרו חז"ל שהצרעת באה על עוונות האדם, ולכן צריך לילך אל הכהן שידבר אליו דברי כבושין לשוב על חטאיו. והנה הצרוע כשהולך אל הכהן כוונתו לבקש רפואה לבשרו, אבל כוונת התורה היתה בעיקר שיבא אל הכהן כדי להטהר מחטאיו, וזה היתה כל תכלית הנגע. ולכן אמר הכתוב והובא אל הכהן, כי לגבי עיקר תכלית הנגע הוא מובא בעל כרחו אל הכהן מתוך שיש צרעת בבשרו והוא רוצה רפואה, כי לולא הצרעת לא היה הולך להכהן לשמוע מוסר ותוכחה, אך הנגע מביא אותו בעל כרחו אל הכהן ללמוד דרכי תשובה, ולכן אמר "והובא" שהנגע מביאו בכח לשמוע תוכחת מוסר מהכהן. (בני יוסף)

"וביום הראות בו בשר חי יטמא" (יג, יד)

וביום - יש יום שאתה רואה בו ויש יום שאין אתה רואה בו, מכאן אמרו חתן נותנין לו כל שבעת ימי המשתה וכו'. (רש"י)
וקשה הלא נגעים באים על חטא, החתן מוחלין לו כל עונותיו, וא"כ היתכן שיבא עליו נגע? ונראה דהנה כשמוחלין לו על חטאים גמורים, נעשה בגדר צדיק, ואז נכנס בכלל מה שאמרו רז"ל (יבמות קכא): שהקב"ה מדקדק עם צדיקים

"וביום השמיני ימול בשר ערלתו" (יב, ג)

בגמרא (כתובות ח ע"א) מסופר: "רב חביבא איקלע לבי מהולא [-לסעודת מילה], בריך 'שהשמחה במעונו'. ולית הלכתא כוותיה, משום דטרידי, דאית ליה צערא לינוקא". מבואר, שבסעודת ברית מילה, למרות השמחה שבקיום מצות המילה, אין לברך "שהשמחה במעונו" משום צער התינוק.
וקשה, הרי אדם שאביו נפטר והוריש לו ממון, ההלכה היא שמברך שתי ברכות: "דיין האמת" על פטירת האב ו"הטוב והמטיב" על הממון שזכה בו, ואם כן גם בברית מילה, למרות צערו של התינוק יש לברך גם ברכת "שהשמחה במעונו"?
ותירץ בספר "אוצר מרגליות" שהחילוק פשוט: כאשר האב מת ובנו גם מצטער וגם שמח - באפשרותו לברך את שתי הברכות. אבל כאן, בברית מילה, האב שמח והתינוק מצטער, ובמצב כזה אי אפשר לברך ברכה המבטאת שמחה. (לאור הנר)

"וביום השמיני ימול" (יב, ג)

מה טעם בדבר שקורין קריאת שמע בבית היולדת לבילי שמורים שלפני המילה?

לעי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים נפלאים פרשת תזריע מצורע

שהוא אב"ד בעיר, ואני - שהנני רק בגדר אורח - אכנס שלישי. כמוכן שרבי חיים והדיין לא קבלו זאת והחל וכוח. לבסוף אמר רבי חיים מבריסק שיעשו פשרה: ה"חפץ חיים" שהוא כהן יכנס ראשון, מצד דין "וקדשתו", לאחר מכן אני אכנס שהנני לוי, ולבסוף יכנס רבי זעליג שהוא ישראל.

"והנה נרפא נגע הצרעת מן הצרוע" (יד, ג)

לכאורה היה צריך להיות כתוב "והנה נרפא הצרוע מנגע הצרעת" ולא "נרפא נגע הצרעת מן הצרוע"?
ותרץ רבי שמואל די אוזידא בהקדמתו ל"מדרש שמואל" על מסכת אבות: בדרך הטבע, אין תרופה לצרעת, ורק על ידי שהצרוע חזר בתשובה, נרפא נגע הצרעת. אם כן, איך "נרפא נגע הצרעת"? התשובה היא: "מן הצרוע" מחמת מעשיו של האדם הצרוע, שעשה תשובה! והרי כשאדם חוזר בתשובה מאהבה, אפילו הזדונות נהפכים לו לזכויות, וזהו שאומר הפסוק: "והנה נרפא נגע הצרעת" - הנגע עצמו, העבירה והזדון נהפכו לרפואה ולזכות, וכל זאת בזכות "הצרוע" שחזר בתשובה שלמה.

"וצוה הכהן ולקח וגו' ועץ ארז ושני תולעת"

"ואזוב" (יד, ד)

והנה כפי המבואר לעיל בשם רש"י, תכלית של האזוב, היא כדי שישפיל המצורע את עצמו, אף שמסתמא כבר עשה זאת, בראותו שנתרפא מצרעתו, אבל אותה השפלות, שבאה לו, על ידי היסורים ובזיונות של הנגעים, אינה נחשבת לשפלות אמיתית, ועל פי רוב כשהיסורים חולפים חוזר לסורו, לכן החוב עליו כעת, אחר שכבר נטהר, להשפיל את עצמו, והכנעה זו, הבאה מצד התבוננות, רק היא, תטהר אותו לגמרי. (אבני נזר)

"וצוה הכהן ולקח למטהר שתי צפרים" (יד, ד)

"לפי שהנגעים באים על לשון הרע שהוא מעשי פטפוטי דברים, לפיכך הוזקקו לטהרתו דברים שמפטפטים תמיד בצפצוף קול" (רש"י).

מילים הן כמו נוצות: קל לפזר אותן, אך קשה לאוספן... "הפנקס פתוח והיד רושמת - כל מילה שאדם מוציא מפיו נרשמת למעלה, ובשעה שמגיע זמנו להתייצב בפני בית דין של מעלה שבים ומונים לפניו את דבריו אחד לאחד".

(שמירת הלשון, "חובת השמירה")

"וישב מחוץ לאהלו שבעת ימים" (יד, ח)

הנה אמרו רז"ל שלכן צריך המצורע לישב מחוץ למחנה מפני שהיה גס רוח ולא התחבר עם הבריות. ולפי זה מובן גם כן מה שצריך לשבת מחוץ לביתו, כי איתא בסוטה (דף מז:): דמאן דייהר אפילו אינשי ביתיה לא מתקבל, שהבעל גאוה אינו מתקבל גם בעיני בני משפחתו. ולכן צריך לישב חוץ לביתו כדי שישב עוד על גאוותו.

(ר' שמעלקא מניקלשבורג ז"ע)

כחוט השערה, ומתעוררים אצלו חטאים שונים שנחשבים לחטא רק לגבי צדיקים, ועל חטאים אלו באים הנגעים, ולזה אמרה תורה שאין רואין את נגע החתן בימי המשתה. (הגה"ק אבד"ק קאזיגלוב)

"והנה מראה וגו' ושערה הפך לבן וטמאו וגו'

"הסגירו הכהן שבעת ימים" (יג, כ-כא)

יש להבין ענין השער לבן וענין ההסגר, כי הנה הנגעים באים על חטאים. והנה אם חטא אדם באקראי, אז תרופתו קלה היא, אבל אם עבר עבירה וישנה בה ונתיישן הדבר אצלו, נעשית לו כהיתר וקשה לו לשוב על זה.

ולכן אם יש שער לבן בהנגע, סימן שהחטא נתיישן בו, כי סימן לזקנה שערות לבנות, וטמא הוא. אך אם אין השער לבן, אז יתכן שחטאיו לא נשרשו בעצמותו, אלא כל מה שהוא חוטא הוא משום שיש סביביו רשעים המשפיעים עליו לרעה, לכן יסגירו הכהן להפרידו מאנשי רשע אלו, ויראה אם ירף הנגע ממנו, שאז מוכח שחבריו גורמים בחטאיו, ויוכיח לו להתרחק מעליהם ואם פשה יפשה המספחת, סימן שהוא בעצם החוטא, וישלחנו מחוץ למחנה כדי שלא יטמא את אחרים, ומתוך שישב שם בדרך יפשפש במעשיו ושב ורפא לו. (תפארת יהונתן)

"וטמא טמא יקרא" (יג, מה)

על דרך רמז דרשו פסוק זה, שאם אדם אומר על השני שהוא טמא, הרי שהוא עצמו טמא, וזהו שאומר הכתוב: "וטמא - טמא יקרא" - רק מי שהוא עצמו טמא קורא לאחרים בשם טמא.

בענין זה אמר האדמו"ר מגור בעל ה"אמרי אמת" א גוט וארט: אחד מכלי השיר בבית המקדש היה הנבל, ואמרו חז"ל (ילקוט"ש תהלים רמז תתלא): "ולמה נקרא שמו נבל? שהוא מנבל כל מיני זמר". הנבל מנגן כל כך יפה, שכלי הזמר האחרים מתנבלים לעומתו. לכאורה אם כך, צריך לקרוא לו "מנבל" ולא "נבל", שהרי הוא מנבל את האחרים!

אלא - אמר האדמו"ר מגור - אם הוא מנבל אחרים, הוא בעצמו נבל, וזה שמו!... כך היא האמת "כל הפוסל - במומו פוסל", וטמא - טמא יקרא. (יחי ראובן)

"והובא אל הכהן... ויצא הכהן" (יד, ב-ג)

לכאורה אינו מובן: מי הולך למי? המצורע בא אל הכהן או שהכהן יוצא אליו? וצריך לומר, שהכהן היה יוצא אל מחוץ לג' המחנות, כי למצורע אסור להכנס לשם. אולם לאחר שיצא, לא היה הולך עד למצורע, אלא המצורע היה צריך מצדו לבוא אליו, כדי לכבדו. ללמדנו עד כמה הקפידה התורה על כבוד הכהנים, והרי פסוק מפרש הוא לקמן "וקדשתו" (כא, ח).

מסופר על רבי חיים מבריסק ועל הדין רבי זעליג שהלכו ביחד לבקר במקום מסוים בבריסק, ותוך כדי הליכתם הגיע ה"חפץ חיים" לדבר עם רבה של בריסק, ואז התפתח ביניהם 'ויכוח' מי יכנס ראשון. ה"חפץ חיים" טען: רבי חיים צריך להכנס ראשון כי

הוא רב העיר וגאון הדור,

אחריו יכנס רבי זעליג

סיפורים נפלאים פרשת תזריע מצורע

"ימול בשר ערלתו" (יב, ג)

מעשה באחד מרבני הקהילות הסמוכות לפרעשבורג שקיבל על עצמו לגייר גוי אשר היה מוכח מתוכו שכוונתו לשמים וכי הוא מוכן לקבל על עצמו באמת ובתמים עול תורה ומצוות.

והנה, מיד לאחר המילה חלה במחלה קשה, עד שהרופאים התייאשו מרפואתו, והיתה סכנה גדולה מרחפת על תושבי האיזור כולו. הרב היה אובד עצות, ונסע לרבינו בעל החתם סופר לבקש את עזרתו. גער בו רבינו, היאך הרהיב עוז בנפשו למול אדם מבוגר מבלי נסיון רב בכך, ואמר לו כי אין ברירה אחרת צריכים הם למסור את נפשם, למען הציל את הציבור כולו מן הסכנה. רבינו יעץ לו לקחת את החולה האנוש בעגלה, באמתלא שהם נוסעים לרופא גדול בעיר אחרת, ויסעו עליה הרב והמוהל, וכשיגיעו קרוב לנהר דנובה, יסיעו את העגלה אל תוך המים, והם יעלו לכפרה עבור הכלל כולו.

קיבלו השלושה את הדבר על עצמם, קידשו את עצמם בסילודין למסור נפשם על קדושת השם, ויצאו לדרך כאשר גזר עליהם רבינו. אפס כי סמוך לנהר הבחינו באדם אחד שעמד באמצע הדרך ועצר את העגלה ושאל אותם לאן הם נוסעים? השיבו לו הרב דברים כהוייתם. נענה הלה: "בטלנים, יש לי מעט מים בצלוחית. שימו מעט מהמים הללו על מקום המכה, ומיד יתרפא".

ואכן כן עשו, ונתרפא החולה וחזר לביתו בריא כשאר כל אדם. לאחר זמן הבהיר להם רבינו, שלא היתה ברירה אלא להזעיק את אליהו הנביא בעצמו, שיחיש רפואה לנימול, ובזכות שקיבלו על עצמם מסירות נפש עבור כלל ישראל, זכו שיתגלה להם אליהו הנביא בכבודו ובעצמו.

(ספרא דמלכא - אוצר אמרות החת"ס - מהרש"צ גנץ שליט"א)

"וראה הכהן את הנגע" (יג, ג)

חסיד היה לו לרבי חיים חייקל מאמדור ושבת'ל שמו. כל אימת שבא אל רבו, היה טובל במקווה ומבקש מהקב"ה שלא יכיר רבו במעשיו ונתקבלה תפילתו, והיה ר' חיים חייקל סבור שהוא צדיק וקורא לו דרך כבוד, ר' שבת'ל.

יום אחד פגע בו לפני שהספיק לטבול במקוה ולעשות הכנותיו. מיד הכיר רבי חייקל בקלסתרו שהוא מה שהוא, הרעים עליו בקול 'שבאתק'ה, והוסיף להטיף לו מוסר, באמרו, את הקב"ה אי אפשר לרמות, את בני אדם אסור לרמות, ואילו הרמאי, את עצמו בלבד הוא מרמה.

(ר' משה מינדור זצ"ל)

"זאת תהיה תורת המצרע ביום טהרתו" (יד, ב)

תורת המוציא רע (ויקרא רבה פרשה טז)

אחד התלמידים בישיבת סלבודקא ניגש לראש ישיבה, הגאון ר' אייזיק שר, שהיה געואלדיגער מחנך, צדיק גדול, חכימא דיהודאי, ושאל אותו: "יש

לי בעיה גדולה! יש לי תאוה בלתי נשלטת לספר לשון הרע! בפרט סיפורים כאלו שאף אחד לא יודע! הרי זה כל כך מתוק, ממש זיס, צוקער, והתאוה הזאת בוערת בי כמו אש. האם הרב'ה יכול לתת לי עצה איך להתגבר על זה, ולא להכשל"? נענה ראש הישיבה ואמר לו: "אביך היה אצלי לפני שבועיים והתעניין עליך. הוא עשה עלי רושם נהדר, ממש א פיינער מענטש. רצייתי לשאול אותך האם גם עליו, על אבא שלך, יש לך תאוה לדבר לשה"ר? - "לא", השיב התלמיד. "על אבא שלי אין לי תאוה לדבר לשון הרע". - והאם אתה מרגיש שאתה עומד בפני 'נסיון' כשאתה לא מדבר עליו? האם אתה מרגיש שאתה "מתגבר" על תאוה כשאתה נוצר את פיך ביחס אליו"? - "לא! ביחס לאבא שלי אין לי כל תאוה לדבר. זה אפילו לא 'נסיון' בעבורי". - "מדוע? האם לאבא שלך אין חסרונות"? - "אין אדם ללא חסרונות. גם לאבא שלי יש חסרונות, ובכל זאת אין לי כל תאוה לדבר עליו. ולא זו בלבד אלא אם אשמע מישהו שידבר עליו לשון הרע - לא יתן לי הדבר מנוחה, ולא אוכל לישון כל הלילה". - "תנסה להסביר לי, מדוע? במה שונה הוא מכל אדם אחר"? - "על אבא שלי אני לא רוצה לדבר! אני אוהב אותו! וכשלא רוצים לדבר - לא מדברים". - "אם כך אתה בעצמך נתת עצה נפלאה איך להתגבר על התאוה ולא לדבר לשון הרע על הזולת: תאהב אותו! אם אתה תאהב אותו - לא תרצה לדבר עליו! וכשלא רוצים לדבר - לא מדברים".

רבותי! א געואלדיגער נקדה! א געואלדיגער יסוד! לפלוני יש חסרונות? אז מה? גם לאבא שלך יש חסרונות, גם לבן שלך יש חסרונות! יתרה מכך, גם לך יש חסרונות! ובכל זאת על מי שאוהבים - אין כל תאוה לדבר לשון הרע!

(יחי ראובן)

"זאת תהיה תורת המצרע ביום טהרתו" (יד, ב)

תורת המוציא רע (ויקרא רבה פרשה טז)

הגה"צ רבי זיידל אפשטיין זצ"ל משגיח ישיבת תורה אור היה מוסר ששמע מהגה"צ רבי ירוחם ליבוביץ זצ"ל משגיח ישיבת מיר שיש להתבונן מה הענין בטהרת המצרע שלא מצינו בשום חטא טהרה כה ממושכת ומורכבת. בתחילה מסגירים אותו שבעת ימים, אם לא נרפא הוא זקוק להסגרה נוספת של שבעת ימים. אם נולד בו סימן טומאה, בדרך יושב מחוץ למחנה, בגדיו קרועים ואינו יושב עם טמאים מטומאות אחרות. אחרי שזכה ונרפאו סימני הטומאה והגיע יום טהרתו, עכשיו מתחיל הניקוי, ציפורים ואזוב ושילוח ציפור, כיבוס בגדים, שבעה ימים נוספים של ריחוק ושוב תגלחת, כבשים, סולת, אשם ועולה וכד' מה ההבנה בטהרה כה ממושכת?

ביאר זאת רבי ירוחם במשל: אם יתנו לאדם להכנס לחדר הניתוחים של בית החולים, יוכל להתרשם איזה ניתוח הוא ניתוח רגיל ואיזה ניתוח קשה יותר. ככל שהתכונה לקראת הניתוח עצומה יותר, שמכינים המון כלים ותרופות רבות ומכונות הנשמה וכו' מזה יבין

לעי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

סיפורים נפלאים פרשת תזריע מצורע

המקצועיות של הטבחים ואת הרמה הגבוהה של המוצרים, אבל הם עדיין חשבו שהאוכל בעייתי. לבסוף, הבינו מה מקור הבעיה: הם ראו שבמחלקת שטיפת הכלים, שוטפי הכלים שטפו את הסירים ברשלנות והשאירו סבון על הסירים. מיד הבינו: כשהכלי מלוכלך, לא משנה מה יש בפנים, האוכל יקבל את טעם הסבון. כך גם בענייננו, כשהפה מלוכלך - התפילות לא שוות כלום, וכך גם לימוד התורה!

זאת דרכו של היצר הרע. הוא גונב ממך את האוצר. למה? כי כל מעשינו נעשים בכח הפה, ואם את הפה הוא לוקח - כל מעשינו הקדושים נפגמים על ידי זה.

החפץ חיים ממשיל משל נוסף: אדם לקה בשיתוק בפה, לא עלינו. הוא אינו מסוגל להוציא מילה מהפה. אחרי בדיקות מרובות ע"י גדולי הפרופסורים וטיפולים חדשניים, הגיע רופא מיוחד מחו"ל, והוא הצליח להשיב לו את כח הדיבור. כמה אותו אדם יהיה אסיר תודה! ואם תצא שמועה לא טובה כנגד הרופא הזה, האם יעלה על הדעת שהמטופל הזה ידבר בגנותו? והרי אותו רופא נתן לו את הפה במתנה! בזכותו יש לו את כח הדיבור, הוא השיב לו אותו, ואיך יציל את הפה הזה כדי להגיד עליו דברים רעים?

אומר החפץ חיים: במשל הזה משתקף המצב שלנו. הקב"ה זיכה אותנו ביתרון על בעלי החיים. בעלי החיים מצפצפים ומשמיעים קולות ומעלת האדם על בעלי החיים - כח הדיבור, שהוא משתמש בה בוקר צהרים וערב, ואיך אפשר לקחת את הכח המיוחד הזה ולהשתמש בו למטרה ההפוכה, נגד מי שתן אותה? ה"חפץ חיים" מביא משל נפלא על רמאי שלבש בגדים הדורים ונאים ויצא לרחובה של עיר. פנה הרמאי להלך וקידם את פניו בשלום לבבי. אמר הרמאי: "אני רואה כי הנך אורח פה בעיר, האם זקוק אתה לדבר מה? דווקא התמזל מזלך, יש לי יום חופשי, מוכן אני ללוותך ולהדריך אותך בעיר". האורח שמח שהתמזל מזלו וזכה לפגוש אדם כה לבבי ונעים הליכות. סייר הרמאי עם האורח ברחובה של עיר והראה לו את אתריה. לבסוף, הציע הרמאי לאורח להתלוות אליו למסעדה הקרובה. "כמובן על חשבונך", הוסיף ואמר: "אל תדאג, עשיר אני, ולכן הסעודה היא על חשבונך".

נכנסו שניהם למסעדה מפוארת והזמינו את מיטב המאכלים והמסקאות. אמר הרמאי לאורח: "לבריאות, אכול כפי יכולתך! האם רוצה אתה גם קינוח טעים?" כאשר קרבה הסעודה לסיימה עזב הרמאי את המקום ונמלט. ומשהגיע החשבון המנופח, ניסה האורח להסביר שחברו הוא זה שהזמינו לסעודה על חשבונך, כמובן, לא עזרו הטענות והמענות והוא נאלץ לשלם ממיטב כספו עבור סעודתו וסעודת "ידידו" הרמאי... אז הבין כי נפל ברשתו של נוכל שלא היה ידיד אלא שונא...

אומר ה"חפץ חיים": אדם פוגש בידד המספר לו לשון הרע. כאשר הוא שומע, נעים לו הסיפור, והוא שמח ומוקיר טובה לידידו על שהוא חשוב בעיניו ומגלה לו את כל הסודות, אך לעתיד לבוא ידרש אותו שומע למסור דין וחשבון בפני בית דין של מעלה! מגיעה שעת הפירעון והשומע מגלה שאותו ידיד היה לו לרועץ ועליו לשלם עתה בעד הנאת השווא. (אמונה שלמה)

שהניתוח הוא ניתוח עם המון סיכונים ולכן צריך הרבה הכנה. מזה שהתורה הכינה טהרה כה ארוכה למצורע, מזה נבין עד כמה חמור הוא חטא לשון הרע שכדי להטהר ממנו צריך תהליך לא פשוט.

הלא חז"ל אמרו זאת במפורש (מדרש תהילים נב. ב) "קשה לשון הרע יותר מג' עבירות, עבודה זרה, גילוי עריות, שפיכות דמים, שההורג הרג נפש אחת ואילו המספר לשון הרע הורג ג' נפשות. (לתתך עליון)

"זאת תהיה תורת המצורע" (יד, ב)

מעשה ברובל אחד שהיה מחזר בעיירות שהיו סמוכות לציפורי והיה מכריז ואומר מאן בעי למזבן סם חיים וכו' א"ל לר' ינאי לאו אנת צריך ליה ולא דכוותך, אטרח עליה סליק לגביה הוציא לו ספר תהילים הראה לו פסוק "מי האיש החפץ חיים אוהב ימים לראות טוב", מה כתיב בתריה "נצר לשונך מרע". (אמר ר' ינאי כל ימי הייתי קורא הפסוק הזה ולא הייתי יודע היכן הוא פשוט [ויק"ר טז, ב] מהו "אוהב ימים לראות טוב". ביאר בעל קצות החושן: הסוחרים והתגרים, כאשר מפליגים למרחקי ארץ ועוברים ארחות ימים ומקומות סכנה, הם מצפים בכליון עיניים מתי כבר יחלפו הימים ותסתיים תקופת הזמן שבה הם צריכים לשהות במרחקים ואז יוכלו לשוב לביתם בשלום. והנה, לאחר זמן ששוהים בביתם ומטפלים בצרכי מסחרם ומכינים את נסיעתם החדשה, הם שוב מצפים מתי כבר יחלפו הימים ויוכלו לשוב ולהפליג אל מסחרם במרחקים. נמצא, שכל ימיהם הם מצפים ומייחלים ש"יחלפו הימים". לעומת זאת, אדם השלם אינו מצפה כל העת ש"יחלפו הימים", אדרבה, הריהו "אוהב ימים", אוהב את היום ואינו מצפה שיחלוף. וכל כך למה - כיון שהוא עסוק בו "לראות טוב", מנצל את הזמן לתורה ועבודה, וכך הוא שבע מטובו של היום על פי זה אפשר לבאר את כוונת הרוכל שהכריז "מי האיש החפץ חיים אוהב ימים לראות טוב", וכשבא ר' ינאי וביקש לדעת, ענה הרוכל "לאו אנת צריך ליה ולא דכוותך", היינו, אתה ושכמותך שיודעים לנצל את ימיהם, ואינם מאותם המונוי העם שכל חפצם ש"יחלפו הימים", הרי לא אליכם נתכוונתי, אלא דברי מכוונים דוקא אל אותם המונוי העם שכל העת מצפים שיחלוף הזמן.

(דברי שאול)

"זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו" (יד, ב)

אמר ר' לקיש: "מאי דכתיב "זאת תהיה תורת המצורע"? זאת תהיה תורתו של מוציא שם רע". (ערכין, טו) החפץ חיים ממשיל את הפה לאוצר, כיון שאם אדם פוגם בפיו, בכך הוא פוגם גם כן בתפילותיו ובלימוד התורה, כי הכל יוצא מפה פגום. היה היתה מסעדה יוקרתית שבעליה התגאו באוכל המשובח והטעים שיש בה, אבל הלקוחות טענו שלאוכל יש טעם לוואי. אמר להם בעל המסעדה: "לא יכול להיות! האוכל שלי מורכב מהמוצרים המשובחים ביותר ונעשה ע"י הטבחים והשפים הטובים ביותר! תוכלו להיכנס למטבח ולהיווכח בעצמכם".

אותם לקוחות נכנסו למטבח ובאמת ראו את

{ אז נדברו }

פרשת תזריע מצורע תשע"ח | גליון מקוצר

להצטרפות לרשימת

התפוצה במייל,

להערות והארות:

a8447168@gmail.com

להשתתפות בהוצאות הגליון:

בבנק:

חשבון 53957

בנק דיסקונט

סניף 106

באשראי:

"נדרים פלוס"

- "קהילות"

בטלפון:

(מענה ממוחשב)

0799-654321

תודה מראש!!!

מאמר מיוחד בשבוע זה למעוכבי השידוכים...

יש שיר מאוד מפורסם בזמן האחרון (מהדיסק החדש של מרדכי בן דוד, לחן של יוסי גרין). המילים של השיר הם: כה אמר ה' שמעתי את תפילתך ראיתי את דמעתך הנני רופא לך!!! אז אם כבר שרים את השיר הזה בזיצי'ם... ואם כבר עוצמים עיניים ומנסים איכשהו להתחבר לנשמה שלהם... אם כבר אז כבר... אפשר לתפוס על זה טרמפ ואחת לתמיד אולי לדעת מה הרקע של המילים האלו... מי אמר למי... ובאיזה הקשר זה נאמר... אז ככה: הסיפור פחות או יותר היה כך: שחזקיהו הנביא היה מאוד מאוד חולה ונטה למות... בצר לו הוא התפלל לקב"ה - "ויסב חזקיהו פניו אל הקיר ויתפלל..." ואז הגיע אליו ישעיהו הנביא ובישר לו את המשפט הזה "כה אמר ה' שמעתי את תפילתך הנני רופא לך..." על פניו זה פחות או יותר הרקע הכללי שמבואר בנביא מלכים (ב. כ.) סביב המילים של השיר הזה... **אבל לא!!!**

ממש לא!!!

לא תאמין... אבל הסיפור האמיתי היה אחר לגמרי לגמרי...

הסיפור היה: שחזקיהו לא באמת היה חולה פיזית... רק מה?? הכל התחיל מזה שחזקיהו החליט מסיבות מסוימות לא להתחתן!!! למה?? לא משנה כעת למה... היה לו נימוק מוצדק ומנומק שהוא היה משוכנע בו... ולכן הוא החליט על דעת עצמו לא להתחתן...

עכשיו למייעשה בשורה תחתונה: חזקיהו טעה!! הוא לא צדק בעמדה שלו!!! אבל דא עקא... שלא היה מי שיגיד לו שהוא לא צודק... כי היחיד שהיה בר סמכא וראוי לומר לו אתה טועה היה רק ישעיהו הנביא... וישעיהו הנביא חיכה שחזקיהו יבא אליו... ואילו חזקיהו חיכה שישעיהו יבא אליו... בקיצור: כל אחד חיכה לשני... ותכל'ס: בין כך ובין כך אבדה הנערה... בין כך ובין כך חזקיהו נשאר עומד משוכנע בטעותו וכך במשך שנים ע"ג שנים הוא לא התחתן!!! רק בגלל אותה טעות שלא היה מי שיעמיד אותו על טעותו... ננו... מה יהיה??

יושב אבא שבשמים ויש לו בן מעוכב בשידוכים... אבא שבשמים דואג לבנו חזקיהו... מה יהיה?? הבן שלי צריך יום אחד להתחתן... ובמצב הנוכחי הכל תקוע... נטו מסיבות בירוקרטיות... מה עשה האבא האוהב שבשמים?? לא הייתה ברירה והוא הביא יסורים על חזקיהו... והוא נהיה חולה... ועוד יותר חולה... ואז ישעיהו הנביא הגיע אליו מדין ביקור חולים... ואז סוף סוף הגיע פגישת הפסגה... עת רצון... כעת סוף סוף ישנה הזדמנות שישעיהו יעמיד את חזקיהו על טעותו... ואכן זה מה שקרה... ישעיהו הוכיח לחזקיהו שהוא טועה... הוא הורה לו שהוא חייב להתחתן... ובאותו רגע חזקיהו הבין עניין!!! חזקיהו היה צדיק יסוד עולם... לא היה לו בעיה לכופף ראש ובאותו רגע להיכנע ולהודות בטעות... ועוד באותו יום הוא התארס!! ועוד באותו יום הוא התרפא!! ועוד באותו יום הכל הסתדר... והשאר נשאר היסטוריה...

עד כאן ברור?? זאת אומרת: כשאנחנו שרים ברגש: כה אמר ה' שמעתי את תפילתך הנני רופא לך... מה הכוונה **הנני רופא לך??** הרי בינינו... חזקיהו לא באמת היה חולה... אז מה בכל זאת הכוונה הנני רופא לך?? הפשט הוא במילים אחרות: **"הנני מסדר לך את הראש..."**

הרי כל הבעיה פה וכל החולי שלך מתחיל ונגמר מטעות מסוימת שיש לך!!! מנקודת הנחה מוטעית!!! שאתה פשוט צריך לעמוד עליה, ולהבין שזה לא נכון... **אז הנה, הנני רופא לך**, הנני מסובב וסובבתי כעת בהשגחה פרטית שיבא ישעיהו ויעמיד אותך על הטעות... והנה... הבנת את העניין... וזה גופא הרפואה שלך... הנני רופא לך... הכל טוב...

כתוב כאן דבר נורא: כתוב כאן: שקיימת אופציה שיעמוד הבחור הצדיק והמושלם ביותר בכל העולם כולו!! מי לנו גדול מחזקיהו המלך שהיה משיח ה'!!! ובכל זאת מפחיד לומר... אבל הוא היה כביכול תקוע... לא נשוי... רווק בגיל מבוגר מאוד... ולא זו בלבד שהוא לא נשוי... אלא נוסף לכל הצרות הוא גם נהיה פתאום חולה... והוא כבר נטה למות... נכון שזה עצוב?? נכון שזו הסתרת פנים שאין כדוגמתה?? כזה צדיק... כזה מושלם... כזה עובד ה'. ובכל זאת תראה איזה סוף מר יש לו... לא נשוי... ועוד הולך למות מחולי? כמה עצוב.

אבל לא!!! למרבה הפלא מה מתברר?? שאלביא דאמת לא היה לחזקיהו המלך **שום בעיה אמיתית!!!** הוא לא באמת רווק תקוע, והוא גם לא חולה, וגם לא נטה למות, ולא כלום... עקרונית הכל טוב!! והכל יכול להסתדר תוך כמה רגעים!!! רק מה?? כל הבעיה שלו מתחילה ונגמרה **בטעות אחת!!! אחת ויחידה בלבד!!** שכל הבעיות שאתה רואה פה הכל יושב נטו על הטעות הזו... שהיות והוא לא התייעץ עם אף אחד... ולא היה מי שיעמיד אותו על טעותו לכן הכל נראה תקוע והכל נראה כ"כ שחור... אבל ברגע!!! ובשניה!!! שחזקיהו ניהל פגישת **יעוץ אחת בלבד** בינו לבין ישעיהו הנביא. שישעיהו רק פקח את עיניו של חזקיהו והצביע לו על נקודה מסוימת ואמר לו **טעית בזה!!!** באותו רגע הכל התהפך... **חזקיהו בבת אחת שינה את דעתו!!!** ובאותו יום הוא הבריא! ובאותו יום הוא השתדך עם בתו של ישעיהו. וכל השאר היסטוריה. **אתה קולט את העוצמה שטמונה פה? אתה קולט את האבסורד?**

ההמשך בעמוד 3-4 בגליון זה...

מוצאי פסח בירושלים... החוויות שאחרי החג...

מוצאי פסח... עולי הרגלים עושים כעת את דרכם הביתה... יש לציין שבמוצאי פסח הרגליים יותר קלילות בדרך חזרו מאשר במוצאי סוכות... כי סוף הפעם הפרידה היא לא לתקופה ארוכה אלא רק עד שבועות... ממילא כולם מזדרזים ללכת הביתה... כי אוטונו כבר צריך לחזור... אבל השנה לשם שינוי נשארו בירושלים אחרי פסח...

כל שנה אנחנו מתקפלים מהר מהר וחוזרים הביתה... אבל השנה אנחנו מתעכבים... תנחש למה?? כי כשהגענו בערב פסח לירושלים היינו חייבים קרבן תודה... (כי שכחתי לספר לך שאנחנו משבט ראובן... ואנחנו גרים בעבר הירדן ובדרך לירושלים אנחנו עוברים דרך נחלת גד ומשם אנחנו עוברים גם במדבר יהודה ויש אפילו קטע קטן שאנחנו עוברים עם המעבורת בלשון ים המלח... כך שאנחנו חייבים תודה גם מדין יורדי הים וגם מדין הולכי מדברות) הבעיה היא שהגענו קצת מאוחר... הגענו ביום י"ג בניסן אחרי צהריים... (אגב: אל תזלזל בנו... יש כאלו שמגיעים הרבה יותר מאוחר...) ועד שהגענו למקדש היה כבר שעה שמונה ומחצה בצהריים והקריבו כבר תמיד של בין הערביים... כך שלא יכולנו כבר להקריב קרבנות (כי אסור להקריב שום קרבן לאחר תמיד של בין הערביים) אז את יום י"ג כבר הפסדנו ואילו ביום י"ד לא יכולנו להקריב כי בתודה יש חמץ... ואין מביאים קדשים לבית הפסול... ממילא הקרבן תודה נדחה ליום שאחרי פסח... אבא הצטער שהגענו מאוחר... וגם אני השתדלתי להשתתף בצער... אבל יש לציין שההצגה לא היתה מוצלחת כי התקשיתי להסתיר את השמחה הגלויה שלי... שהנה, הרווחנו עוד יומיים בירושלים. היוםיים שאחרי פסח.

והנה... אני פוגש את חבר שלי יחיאל הגדי... אה... מה אתה עושה פה?? למה גם אתם התעכבתם בירושלים??

יחיאל חייך... מה... אתה לא יודע?? אנחנו כבר כמה שנים ככה... כל השנה אנחנו מחכים למוצאי פסח בירושלים... ולמה?? היות וכפי שאתה מכיר אותנו אנחנו משפחה ענייה... ואין לנו כסף לקנות יין לקידוש ולא שמן לנרות שבת... אז אם אתה זוכר... פעם אבא שלי היה מחזר על הפתחים כל יום שש... כדי שיהיה לו כסף לקנות יין לקידוש ושמן לשלום ביתו... עד שמישהו הציע לאבא שלי עצה טובה... שמומלץ להשאיר במוצאי החג בירושלים... שאז תמיד יש ירידת מחירים דרסטית בשווקי ירושלים... בפרט במחירים של היין והשמן... שגם אחרי השינוע וההובלה זה עדיין משתלם... התפלאתי מאוד... מה יש?? למה יש כזו ירידה במחירים?? אז יחיאל התחיל להסביר לי... ותוך רגע נפל לי האסימון והבנתי הכל... **תבין:** בימי הרגל יש דין מיוחד בירושלים שכל עמי הארצות הם בחזקת כשרים!! אבל הדין הזה תקף רק לימות הרגל!! ואילו מיד במוצאי החג הם חוזרים להיות בחזקת טמאים למפרע... והנה העונה הכי בווערת בשווקי ירושלים זה החג בעצמו... השוק של היינות והשמנים פתוח וכולם מגיעים לקנות ללא הבחנה... (אני רוצה שתבין: במשך השנה יש לכל חנות את השטיבל הפרטי ואת הקלחות האישיים שלה... יש חנות מיוחדת לחברים שאוכלים על טהרת קודש... ויש חנות מיוחדת לכהנים שאוכלים רק על טהרת תרומה... ויש חנות לישראלים שאוכלים על טהרת חולין... אבל ברגל היות וכולם שוים לטובה... כולם בחזקת טהרה... אז כל המחיצות נפתחות... ממילא אוטומטית החנות נפתחת לקהל יעד בלתי מוגבל... שלא מוכר לנו מה'שטיבל' במשך השנה)... ואכן כל עם ישראל נכנסו במשך החג לחנות... תלמידי חכמים לצדי עמי ארצות... כהנים לצדי ישראלים... כולם נגעו ביינות וטעמו וקנו וחברים כל ישראל ונאמר אמר... ולמרות שכולם נגעו היין נשאר טהור כי שוב... כולם בחזקת טהורים... אבל!!! ברגע שנגמר הרגל!!! מיד במוצאי החג... אוטומטית היין והשמן נטמא למפרע!!! מה קרה?? כי מיד במוצאי החג... מסתלקת חזקת כשרות... וממילא היות ובמשך החג נגעו בין הרבה אנשים לא מוכרים... אז אוטומטית היינות והשמנים של שווקי ירושלים נהיו טמאים מכאן ולהבא...

הופה!!! יין ושמן טמאים בירושלים...?? אתה יודע מה שזה?? זה... זה... זה כמו חלב שעבר עליו התאריך... אני רוצה שתבין: ירושלים זה עיר שהכל נעשה בה על טהרת קודש... כל מי שמסתובב בירושלים הוא מוכרח להתחנך כל הזמן בקדשים... וממילא ברגע שהיין והשמן נהיה טמא... בעל החנות מחפש להתפטר ממנו בהקדם האפשרי... רק זה חסר לו... אתה יודע מה זה משקים טמאים?? זו מחלת הטומאה הכי מדבקת שיש! (כי חז"ל תקנו שמשקין תמיד נשארים ראשון לטומאה... הם אף פעם לא יורדים בדרגה לשני ולשלישי... כך שמשקים טמאים זה החלחלה של כל ירושלים... והוא מחפש להתפטר ממנו בהקדם האפשרי) לכן מיד במוצאי החג... נפתחים השווקים וכל בעלי הבסטות הירושלמים מורידים מחירים... מתחננים לכל עולי הרגלים שעוזבים את ירושלים... קחו... קחו את היין והשמן ברבע מחיר... רק תוציאו לי את זה מהחנות... תתעסקו בזה אתם... אני אפילו לא רוצה לנגוע בזה... יחיאל ואביו מעמיסים גרבי יין וכדי שמן לרוב... וב"ה... זה מספק אותם לחצי שנה הקרובה די והותר... אל דאגה... עוד יבא יום ואביו של יחיאל יזכה וימלא ג' מאות גרבי יין... והכי הכי בזכות המסירות נפש על נר ביתו... עוד יזכה יחיאל לגדול תלמיד חכם גדול...

וכמוכן!!! אחת המחזות המדהימים ביותר בירושלים במוצאי החג זה מעמד הטבלת הכלים... **זה שוב אותו סיפור:** במשך החג כולם היו בחזקת טהורים... עמי ארצות הסתובבו פה במקדש ונגעו בכל כלי השרת ללא הבחנה ואף בן לוי לא גער בהם... אבל מיד במוצאי החג הסתלקה מהם חזקת כשרות... וממילא כל הכלי שרת נהיו טמאים מכאן ולהבא!!! אז מיד במוצאי החג מגיעים הכהנים ולוקחים את כל הסכינים והמזרקים והמגרפות והצינורות... לוקחים את הכל למקווה... (אבל בנתיים אל דאגה... בשביל זה יש במחסן של לשכת הכלים על כל כלי שרת, לכה"פ עוד שני כלים רורביים... כך שבעבודה לא מורגש החסרון...)

וכעת נישא לגולת הכותרת!!! למעמד הכי הכי מרגש במוצאי פסח!! אחד מהכלים הכבדים שאמורים להטביל זה לא פחות ולא יותר את הפרוכת!!! כן... את הפרוכת שמבדילה בין קודש ובין

קודש הקדשים!!! אותה מטבילים... **רק שתבין:** מדובר בפרוכת בגובה 40 אמה ברוב 20 אמה ובעובי טפח ורק בשביל להטביל אותה היה צריך כח אדם של 300 כהנים... ולאחר שמטבילים אותה צריך לתלות אותה בשביל שתתייבש... אז תולים אותה בחיל שלפני עזרת נשים כי הרי א"א להכניס אותה כעת לעזרה... כי היא צריכה הערב שמש!! עכ"פ עצם המעמד... לראות מקרוב את הפרוכת הקדושה בשיא תפארתה ונויה... בו בזמן שבמשך השנה היא מוצנעת ותלויה שם בין קודש לקודש הקדשים... שקשה מאוד לחזות ביפיה...

המונים המונים מגיעים לראות את היופי והעוצמה של הפרוכת... וישנם משפחות שלמות שנשארו בירושלים רק בשביל לזכות לראות את הפרוכת מקרוב... עכשיו זה לא סתם שנשארים בירושלים בשביל זה... אני רק אתן לך רקע שתבין במה מדובר... כל שנה מחליפים שתי פרוכות... (כי הם משחירות מעשן הקטורת)... ולכן כל שנה צריך לחדש שתי פרוכות... נו... מי הוא הזוכה לארוג את הפרוכת של קדה"ק??? לא תאמין... ילדות קטנות בנות בית יעקב!!! כבר מזמן המשכן המלאכה של אריגת הפרוכת היתה מסורה בידם של אנשים... וחכמים עשו מעלה ונתנו את המלאכה הקדושה הזו ל-82 ילדות צדיקות שלא טעמו טעם חטא... ואשר ע"כ: כל חצי שנה נבחר בית יעקב אחר בא"י שממנו יגיע הפרוכת... והנה!!! השנה נבחר בית יעקב של רחובות...

כן... כבר כמה שנים מראש שהילדות שם מתכוננות בסילודין וכל הצוות של המאמנות יושב והכין אותם ולימד אותם את אומנות התפירה והריקמה והאריגה... כדי שבבא היום... כשיגיע התור שלהם לזכות ולארוג את הפרוכת לבית המקדש הן ידעו איך ומה לתפור!!!! **והנה... זה הגיע!!!** בחצי שנה האחרונה יש בבית יעקב עבודה קדחתנית סביב הפרוכת... כבר חצי שנה שהילדות הטהורות האלו הכניסו בפרוכת הזו את כל אהבת תורה שלהם... את כל החינוך הטהור של צניעות ל"דברי המוצנע" ששם התורה הקדושה שוכנת כבוד... את כל הנשמה הן הכניסו בתוך הפרוכת הזו... והנה... כעת יש להן את הזכות להגיש ולהציע לפני כל כלי ישראל את יצירת הפאר הזו למענו יתברך... זה יום חג לכל ילדה ולכל המשפחה המורחבת שלה... כמו שיש היום מסיבת סידור שזה ההאירוע היצוגי המושקע והמרגש ביותר לילדות ולכל המשפחה המורחבת... הרי כשבית המקדש היה קיים האירוע המרגש ביותר היה מעמד ההשקה וההקרבה של הפרוכת המצניעה את התורה הקדושה שנעשתה ברוב עמל ויגיעה במשך חודשים רבים ע"י הבית יעקב שלנו למען שמו יתברך באהבה... (כן... זה ה"סידור" היותר קריטי שצריך ללוות כל בת ישראל כבר מגיל ניקוח... סידור שמבטא את שני התכנים המהותיים ביותר- הלא הם צניעות ותורה)... והאירוע הזה נעשה מיד במוצאי החג...

זה אירוע חגיגי לכל בנות ישראל בכלל והשנה לכל תלמידות בית יעקב רחובות ואימותיהן בפרט... רבבות בנות ישראל לובשות חג... ומגיעות לחזות במצגת המדהימה... לראות שלוש מאות כהנים לבושי בגדי כהונה צחורים נושאים ברטט של קדושה את הפרוכת היקרה ומניחים אותה על גג האיטבצא או על גבי החיל (אגב: רק המחיר שלה הוא 820.000 דינרי זהב... כך מפורש בסוף מסכת שקלים...)

הרבה דמועות נשפכו שם... המון חיזוק יצא משם... הפרוכת הקדושה נושאת איתה מסר כ"כ עמוק... והיא כאילו פונה לכל אחד מבנות ישראל מבקשת... דורשת... תובעת: תהיי גם את פרוכת!!

גם את יכולה לשמש כפרוכת שמצניעה את התורה הקדושה!! אם תקבלי על עצמך להיות פרוכת מוצנעת... גם את תזכי ברבות הימים לסוכך ולשמש פרוכת ואשת חבר לארון הברית מהלך... לבן תורה אמיתי שכולו קודש הקדשים... אז ב"ה האירוע המרגש של בית יעקב רחובות הסתיים בהתרוממות רוח... וכעת כלנו יודעים שהבית יעקב הבא בתור... הוא בית יעקב נתניה... ניפגש שוב במוצאי חג הסוכות... ונראה את מלאכתם של בנות בית יעקב נתניה למען שמו באהבה... כל פועל ה' למענה... בהצלחה גדולה לכן במלאכת המשכן... נברך אתכן בברכת משה: ויהי נועם ה' אלוקיכם עליכם...

לגופו של עניין: יש פה קצת עירובוב נושאים... הרי כן: במשנה בשקלים (פ"ח) מבואר: שפרוכת שנטמאת באב הטומאה מטבילין אותה בחוף ושוטחין אותה בחיל, ואם הייתה חדשה שוטחין אותה על גג האיטבצא בהר הבית כדי שיראו העם את מלאכתה שהיא נאה... ואח"כ מבואר במשנה הבאה ששתי פרוכות היו עושים מידי שנה... יוצא א"כ שישנם שתי סוגי הזדמנויות לחזות בנויה של הפרוכת, א. כשהיא חדשה... ב. אם היא נטמאת.

והנה!!! לכאורה: (זה כבר יכול להיות קצת מחדש) כיון שבמוצאי החג היו מטבילים את כל הכלים... נמצא א"כ שגם את הפרוכת היו צריכים להטביל... כי סוף היא גם כלי וחזוין שגם היא "יודעת" להיטמא, יוצא א"כ שכל מוצאי חג היה צריך להטביל את הפרוכת מדין טומאה... וחזוין מזה!!! פעמיים בשנה היו מחדשים פרוכת חדשה... ואם נרצה, יש היגיון לומר שאדברה... אם כבר פעמיים בשנה צריך בלאו הכי לחדש את הפרוכת... אז ההזדמנות המתאימה ביותר היא במוצאי החג... שבלאו הכי היא נטמאה וצריך להוציא אותה ולהטביל... אז בהזדמנות זו היו כבר מחדשים אחרת לגמרי... זה כבר מחדש... ועל כן: זה כבר לשיקול דעתו של הקורא הנלבב...

המשך מעמוד 1... / למצפים לישועה...

בא נתרגם את זה לימינו אנו: אתה יכול לעמוד מול צרה צרורה... אתה רואה מול עיניך בחור טוב... בחור מוצלח... שטייגיסט... אבל תקוע... ולא סתם תקוע... תקוע כבר כמה שנים טובות... וכולם עומדים מול המצב ולא יודעים מה יהיה פה הסוף... זה נראה הסתרת פנים אחת גדולה... זו תורה וזו שכרה?? צדיק ורע לא...

אבל לא!!! צריך לקחת בחשבון שיתכן שכל הבעיה פה מתחילה ונגמרת **בטעות אחת בלבד**... שאם הוא רק יקלוט את הנקודה הזו... אם הוא רק יסכים לקחת את עצמו לידיים ולגשת למישהו שיסדר את הראש... לגשת לאיש המקצועי הנכון שיגיד לו את המשפט הנכון ויוכיח לו איפה הוא נתקע... איפה הטעות שלו... אם הוא רק יסכים לקבל את האמת ממי שאמרה... תוך תקופה קצרה הכל יתהפך והכל יסתדר... הוא יתחתן... יקים משפחה... וכל העבר ישאר רק בתור הסטוריה...

התיאור הזה נכון לא רק ביחס לחזקיהו הנביא!!! הוא נכון... ועוד אין נכון... כלפי הרבה הרבה בחורים מבוגרים וננות מבוגרות שעומדים מול שוקת שבורה... ולמרבה האבסורד... יתכן שבהבנה אחת!!! ובשניה אחת של שינוי תפיסת מחשבה **הכל יכול להתהפך!!!**

את המשפט הזה האחרון שאמרת עכשיו... אם הייתי אומר אותו לפני שלושים שנה... אף אחד לא היה מבין על מה אני מדבר... זה היה נשמע להם צרפתי... כי עד לפני שלושים שנה האנשים באופן כללי היו מאוד ברורים ומפוקסים עם עצמם... בן אדם היה יודע בדיוק מה שהוא רוצה מעצמו ואל תבלבל לי את המוח... **אבל!!! זה לא עוד שבשנים האחרונות נפל דבר בישראל... יותר נכון נפל דבר בעולם כולו...**

העולם באופן כללי שינה את פניו... ולא לטובה לדאבונו... לא ניכנס כעת לפרטים ולהסברים אין זה קרה ולמה... אבל המערכת הטכנולוגית שמהלכת עלינו אימים ומכתיבה לנו בדור זה את סדר היום... הכניסה את העולם כולו לתקשורת לא טבעית לא אורגנית... שבמשך השנים לאט לאט מתחילים להתגלות הממדים הבלתי נתפסים של המחיר והתופעות הלוואי ה"לא כ"כ חיוביות" בלשון המעטה... (ושים לב: אנחנו כעת לא מדברים על פגעי הטכנולוגיה החמורים... זה כבר הבעיות הקשות שצפות מעל פני השטח... אנחנו מדברים כעת הרבה הרבה לפני כן... על ליקויים בתקשורת שנהפכו להיות חלק מהחיים שלנו... ולדאבונו זה מה שיש... איחרנו כבר את הרכבת וכל הנראה כבר אי אפשר להחזיר את הגלגל אחורה... בדיוק כמו שאי אפשר לגנוז את התחבורה ולפרק את הנשק הקטלני ששמו רכבים... כך אי אפשר להחזיר את הגלגל אחורה ולגנוז את הטלפון שלוקח ממני וממך אלפי דקות יקרות מידי חודש ואכמ"ל...) וממילא יש משהו שנוגע לכל אחד ואחד מאיתנו ללא יוצא מן הכלל... היום כולנו!!!! כמעט ללא יוצא מן הכלל... **סוברים איתנו חסימות רגשיות!!!** אין כמעט אחד שלא... כי שוב... היות וכל ההתנהלות שלנו היא לא טבעית... היות וכמעט כל ההתנהלות שלי היא דיגיטלית (לא מכנית... לא

טבעית ואותנטית... לא כמו היצור האנושי המוכר שהסתובב פה ב-5000 שנה האחרונות...) ממילא מטבע הדברים הנפש שלנו חורקת... הנפש הישרה של האדם לא מותאמת לחשבונות הרבים שהדור שלנו הזמין לעצמו... והתופעות לוואי האלו הם מוכרחות!!! זה לא יכול להיות אחרת!!! (אם הבנת את המשפטים האחרונים מה טוב... אבל אם לא... אם זה נראה לך שאני מדבר צרפתי... אל תמהר לבטל את דברי... עדיף שתיגש למישהו שישביר לך מה כתבתי פה... זה דברים מאוד מאוד פשוטים... יותר מידי פשוטים... אם אתה לא מבין אותם אז אתה נמצא הכי עמוק בתוך הבעיה הזו בעצמה...) אז היום ב"ה משהו טוב מתחיל להתעורר והעולם מתחיל טיפ טיפה להתעשת... ובעולם הגדול מתחילה להיות מודעות ולוקחים מאוד ברצינות את התופעה הגלובלית ששמה חסימה רגשית!!!!!! זה כבר לא רפואה אלטרנטיבית... **זה כבר בסל הבריאות!!!** זה כבר נוסחה שמתקבלת אפילו בבתי משפט!!! (אתה מוזמן להסתכל בכל ידיעון שבועי שיוצא איפה שזה יהיה... תסתכל רק כמה פרסומות יש רק על טיפולים רגשיים... ואז תקבל רק פרופורציות לצורך הנואש בזה בדורנו) היום כבר כולם מודים בקיומה של הבעיה הזו... אנשים שהיו תקועים במשך שנים באיזושהי בעיה... אנשים שכבר השלימו עם מצבים... ועם איכות חיים נמוכה... פתאום נפל להם האסימון "שזה יושב על משהו..." הם קלטו שמישהו פה חסום אצלם... והם פנו למישהו מקצועי שפשוט סידר להם את הראש... ותוך תקופה הם גילו עולם!!!! היום זה כבר מוכח מדעית!!!! **והכי הכי: היום זה כבר לא בושא!!!** (ושוב: שלא תבין לא נכון... זה לא שאכשר דרא והשכלנו להבין דברים שלא הבינו פעם... אדרבה... הדור הלא שגרתי שלנו מזמין חסימות רגשיות שלא היו בדורות הקודמים... וממילא הצורך בפומפה לפתיחת ססתומים רגשיים נהפך להיות בסיסי ומחויב כמעט כמו ערכה של ארגז כלי עבודה בסיסיים שיש בכל בית ואכ"מ)

ולמה זו טעות??? כי שוב!!!! מי שכן מרגיש זה אומר שהוא פשוט לא מעודכן... **כי היום זה כבר לא בושא**... היום כבר לא קוראים לזה פסיכולוג... היום זה נקרא טיפול רגשי... טיפול רגשי זה משהו שהיום מאוד מאוד מקובל... מאוד מאוד נורמלי... והאנשים הכי מוצלחים הולכים על זה... ואדרבה למרבה האבסורד דווקא האנשים הפחות מוצלחים נוטים לטייח בעיות... ולכן היא גופא... לכן הם נראים כמו שהם נראים...

אם אתה באמת מוצלח ונמאס לך לדשדש בבז'... מותר פעם אחת ולתמיד לדפוק על השולחן ולהחליט אני גבר!! ואני רוצה לעזור לעצמי!! וכאן חשוב להדגיש שכמובן שזה לא גורף... סו"ס אנחנו יהודים... ואנחנו מאמינים באמונה שלימה שהכל משמים... והכל תלוי רק באם ירצה ה'... ואם הוא לא ירצה אז גם הבחור הכי חלק והבת הכי מוצלחת יכולים להתעכב בשידוכים ללא שום סיבה שרק גדול העצה ורב העליליה יודע למה... ברור שזה אכן כך!!! אבל צריך לקחת בחשבון שקיימים מקרים והרבה מקרים שבחור מתעכב בשידוכים על רקע של חסימה רגשית... וכשזה אכן כך, אז עד כמה שאתה כבר כן מתאמץ ומשתדל הרבה בחובת ההשתדלות בשידוכים וכבר מבזבז על זה ממון רב... יתכן שעדיף כבר לקחת את הכסף הזה לטיפול רגשי שימקד אותך ויעמיד אותך מול עצמך... ויתכן שהוא יעזור לך לגלות כל מיני הפתעות שאתה לא חשבת עליהם... זה מומלץ בחום!!!! וכאן אני אהיה כנה ואדגיש: שלא הייתי מעזי לכתוב שורות אלו אם לא אני בעצמי חויתי את אותו דבר... הלכתי לטיפול... האדם החכם שישב מולי סידר לי את הראש ו... ונעצור כאן...

עד כאן ברור?? המסר הובהר די הצורך???

קדימה... אתה קובע תור לטיפול רגשי...?? אני מחכה לך פה... קבעת?? יופי... עכשיו!!! עכשיו תקרא את השורות הבאות... **אני כעת רוצה להפוך את הקערה על פיה** ולנזוף בעיקר בעצמי ועל הדרך בכל אלו שמטיפים מוסר בלי טיפת התחשבות לאלו שמתעכבים בצמתים מסוימים בחיים... אני מדבר פה כעת בתור אחד שחוייתי שני סוגים של המתנה... המתנה לשידוך והמתנה לילדים... **אז לצורך העניין אני רוצה לפתוח בסיפור אישי בתור דוגמא:** כשעדיין לא היו לי ילדים... יום אחד התקשר אלי מישהו... ו"ברוב טובו וחסדו" הוא העיר את

הוכח מ ד ע י ת !!! שישנם הרבה מאוד אנשים שמסתובבים עם בעיות אמיתיות ומאובחנות... שגדולים וטובים נואלו לפתור את הבעיה שלהם... וברגע שהם כופפו את הראש והחליטו שהם מתחילים לעזור לעצמם!!!! התברר למפרע שלמרבה האבסורד כל הבעיה התחילה ונגמרה עמוק עמוק בפנים!! בתוך הלב... באיזה טעות נקודתית בתפיסת החיים... שבשיחה אחת שתיים או שלוש או אפילו שש מול אדם חכם שמבין בנושאים אלו נפקחו להם העיניים... והבעיה פשוט התגמדה ונעלמה לחלוטין... **ואי לכן ובהתאם לזאת: עוד תופעה הוכחה מדעית!!!**

שהרבה פעמים בחור או נערה שמתעכבים בשידוכים... והם בררנים יותר מידי ומורידים על ימין ועל שמאל סביב נקודה מסוימת שהם לא מסוגלים לוותר עליה... או לחילופין הם נסוגים לאחור בשלב מתקדם מסוים... הרבה פעמים זה פשוט יושב על נקודה מסוימת שהם חסומים בה... **ושם!!!** בנקודה הזו נופלים כל ההצעות...

וכמובן שמה שהכי קל זה לטמון את הראש באדמה... ואחרי שההצעה ה-35 ירדה מהפרק... מיד להמשיך הלאה למאזינ'ה הבא/ה... ולגשת להצעה מספר 36... או לחילופין לחזור להצעה מספר 16 שעדיין לא מוצתה... **זה מה שהכי קל לעשות!!!!** אבל

"למען לא נבוש..."

מושיגים בסיסים בהלכה.

כל השאלות האפשריות המתעוררות בצימר...

בספרי הדרכות לטוילים וכדו' יש רשימות עם מה צריך להצטייד לנופש ואת מה אסור לשכוח להביא כשהולכים לשבתות אירוח למיניהם בצימרים וכדו'...

אז זהו!!! שהרבה פעמים כשמגיעים לכאלו מקומות מתעוררים גם רשימת שאלות הלכתיות שאיתם אף אחד לא מצייד אותנו מראש... אשר ע"כ: העמסתי עליך כאן את כל סוגי הסיטואציות והספקות ההלכתיות שעוללות להתעורר במתחמים שכאלו, (הפעם לשם שינוי אשאר לך לענות לבד על השאלות... בתור שיעורי בית פרטיים... למה שאתה תסע לצימר ותהנה... ואני לא רק שנשארת בבית... אני עוד צריך משם לשבור את הראש ולתת לך מענה על כל השאלות ©) אני רוצה שתבין: אל תשכח שכשהולכים לכאלו מקומות, הרי בעל צימר מכובד משתדל שהציוד הטכנולוגי של הצימר יהיה החדש והעדכני והמודרני ביותר, שכידוע: הטכנולוגיה החדשנית הזו גורמת כאב ראש לא קטן בפרט בנוגע להלכות שבת, ואם עד היום הכרת את זה משיעורי חוה"מ תיאורתיים וחובבניים... הרי ברגע שאתה הולך לצימר אתה עלול בבת אחת לפגוש את כל השאלות החמורות האלו והפעם ממקום של הלכה למעשה...

א. עירוב!!! תברר מראש מה המצב העירוב במתחם זה בפרט, ובכל הישוב בפרט... כי גם אם אתה בדרך כלל סומך על העירוב השכונתי. אל תשכח שאתה לא נמצא כעת בבית וגן... אתה נמצא במקום יחסית נידח שאין לו חוקת כשרות... ולא תוכל להיתמם שלא ידעתי שהעירוב שם לא שווה... [מוקד העירוב: 054-8483320]

ב. ישנם כיום ברוזים משובללים שברגע שאתה רק לוחץ אוטומטית נדלק הבוילר לחמם את המים וכדו'... נא לבדוק זאת ולודא שזה אכן מנוטרל לפני השבת...

ג. נא לוודא איזה מונה מים יש לצימר הפרטי שבו אתה נמצא, אם הוא דיגיטלי, הרי יכול להיות בו חיש חילול שבת.

ד. המיחם שבת, תבדוק שהוא בסדר, ישנם בעייתים [בעיה במדיד וכו'] ואכ"מ.

ה. במקומות שכאלו לפעמים מתקנים **תאורה** חסכונית שיש לה חיישן שהיא נדלקת אוטומטית כשהיא מזהה אדם שחולף ונכבית מיד לאחמ"כ, צריך לוודא קודם שזה מנותק.

ו. מקרר!!! נא לבדוק מראש איזה סוג מקרר יש לך. היום בעידן הדיגיטלי יש מקררים ממש בעייתיים... נא לברר זאת... (לפניך שני מוקדי בירור שעונים על שאלות גם בדקה ה-99 משמרת השבת-0722164422 ובד"ץ עדה"ח 0722756800...)

ז. מזון אינוורטר... מאוד הגיוני שזה יהיה המזגן המשובלל שלך בחדר... רק תדע לקראת מה אתה הולך... אם יש לך בעיה עם זה... אז אני הכנתי אותך... שלא יהיו הפתעות...

ח. נרות שבת!!!! כשישנים בצימר אחד, ואוכלים באולם אחר, מתעוררת שאלה היכן להדליק נרות שבת??? למה שאני אענה, תבדוק אתה את הנושא... (אגב: זהירות!!! צימר הוא מקום דליק, ממיא סכנתא מאיסורא...)

ט. ערסל או נדנדה!!! נא לוודא שהם לא תלויים או כרוכים לעץ מחובר לקרקע... שאם כך אסור להשתמש בהם בשבת.

י. חדרי אירוח כאלו שיש בהם שירות ניקיון ע"י עובדים זרים שנכנסים לחדר באמצע היום וכדו', צריך לזהר מלהשאיר בקבוק מיץ ענבים פתוח... זה יכול להיות יין נסך.

יא. וסליחה שאני מתעלל ברגשותיך... אבל מה עם המוזהב? אתה כ"כ בטוח שהיא כשרה לכה"פ בדיעבד? והקומקום המקרוגל והכיריים... מי ערב לך שלא הניחו שם משהו בשרי...? אז בשביל סוג השאלות הכ"כ בסיסיות האלו... הפתרון הכי פשוט וטוב הוא פשוט לשכור צימר **מיהודי חרדי** וירא"ש (ויש כאלו לרוב) **בפרט!!! בפרט** אם מדובר בגיבור כח שבאופן עקרוני עומד על כך שלא יהיה אצלו מכשירים אלקטרוניים פסולים בצימר. וכתוצאה מזה כצפוי זה מוריד לו בקהל הלקוחות באופן משמעותי... כאן המקום שלנו לחזק את ידיו בכל עוז **ולפרנס דוקא אותנו**... מגיע לו!!! וגם לך מגיע צימר יהודי עם מזוזה מוהדרת ועם צימר שנושא צורה יהודית...

יב. זה כבר בונוס, בשביל הנשים שמתפללות במקום- לבדוק בעוד מועד מה הם הרוחות של הצימר הזה, היכן הכיוון של ירושלים... לאן להתפלל...

יג. ליתר בטחון תברר מראש מתי מתחילה תפילת ערבית של שבת בישוב הזה, שאם יש שם מנין יחיד, ונניח שבקיץ הם מתפללים מוקדם... הרי אתה נגרר אחריהם בקבלת שבת, ואסור לך לעשות מלאכה לאחר שהם אמרו ברכו...

יד. ואחרון אחרון ולא כ"כ חביב: זה כבר הערה נחוצה בעיקר למוסדות חינוכיים... כמו סמינרים או ישיבות שעושים שבתות גיבוש וכדו'... נא לוודא בקפדנות באופן שכל מערכות ה-DVD נעולות וסגורות באופן הרמטי, וכבר היו דברים מעולם, שנפילות רוחניות אירעו מתחת לאפם של הצוות הרוחני בעיצומו של מהנה מפוקח, והכל קרה כתוצאה ממחדל שלא לגמרי וידאו שהגישה האלוטית חסומה במתחם זה... אז נא ונא!!!! לא להקל ראש בזה.

יושבת וממתנת עד כלות השבת...

סתם נקודה למחשבה... מתאימה לימות הקיץ הממשמשים ובאים... נצל את ההזדמנות שהגיליון לא מגיע לבחורים... כי הנושא הזה פשוט לא נוגע אליהם... ובכן:

אנחנו מוצאים שתי צורות גישה ליציאת שבת...

מצד אחד כולנו שרים מידי שבת את השיר כל מקדש ושם אנחנו אומרים: דורשי ה' זרע אברהם אוהבו **המאחרים ליציאת מן השבת וממהרים לבא**... לעם ישראל קשה להיפרד מהשבת והם משתדלים לאחר את יציאת השבת כמה שאפשר... (כך גם בקה אכסוף... הצל מאחרי לפרוש מן השבת... קשה לנו לפרוש מן השבת... ולכן אנחנו אומרים ויהי נועם ואתה קדוש במוצאי שבת בשביל להמשיך את השבת בעוד כמה דקות...) כן... זו הגישה האידיאלית שאנחנו אומרים לגשת בייחס לשבת... לרצות ששבת לא תגמר... ובמוצאי שבת למחות דמעה ולשיר אל נא תלכי שבת... ווי אבדה נפש... אבל מאידך!!! זה לא סוד... שהנה כעת מגיע הקיץ!!! ואיתו השבתות הארוכות של הקיץ... (בציוף שעות קיץ...) והאמהות כבר עכשיו מתחילות להיאנח... אוי... השבתות של הקיץ קשות... לא נגמרות... היום ארוך... חם... הילדים עייפים... עצבניים... וכבר יצאתי איתם לגינה וגם הספקתי לחזור ועדיין נשארו שעתיים עד צאת שבת ואני איכשהו סוחבת אותם בקושי... נו... מתי תצא שבת???

ואז כמובן יש את הנשים הצדקניות שנוזפות בעצמם... אוי... איך אני מעיזה לומר שאני מחכה שתגמר השבת... הרי אנחנו אוהבים את השבת ואנחנו לא רוצים שהיא תלך וכו' וכו'???

אז זהו! שצריך להיות ריאלי ולא לברוח מרגשות... בפרט כשהם צודקות... אז זהו שבשבת חול המועד סוכות... אחרי קיץ ארוך ומיגע... אנחנו אומרים הושענות ושם יש משפט:

"הושענא יושבת וממתנת עד כלות השבת הושענא"!!!

אתה שומע?? לפעמים לשבת ולהמתין בסבלנות עד כלות השבת זו גם גדלות!!! זו גם זכות!!! אמנם נכון שהמצב האידיאלי הוא שאנו נרצה שהשבת לא תגמר ונשתדל כמה שיותר לאחר את יציאתה... אבל מה נעשה שבימות הקיץ לפעמים זה באמת קשה... השבת באמת ארוכה... והיום באמת ארוך ולא נגמר... ודי... אז מה אתה רוצה שאני אעשה... שנרמה את עצמנו שכאלו אנחנו לא רוצים שהשבת תגמר בו בזמן ש.....?? את מי אנחנו בדיק מרמים???

אז לא!!! מותר לפתח ראש בריא... ולקחת בחשבון שכמו שבימות החורף יש עבויידה לרצות שהשבת תתאחר כמה שיותר!!! ככה בקיץ יתכן שהקב"ה מזמין לנו עבויידה אחרת... ויכול להיות שהעבויידה ה' של השבתות של הקיץ זה לשבת בסבלנות ולחכות שהשבת תגמר... אדרבה... במקום לברוח מזה ולנסות להתעלם מזה... בא נעשה מזה עבויידה...

כן... אנחנו אמנם ממתנים שהיום יגמר... אבל אנחנו ממתנים יפה... ממתנים בסבלנות... לא מתלוננים... לא כועסים... מתוך הבנה שה' כעת רוצה שאנחנו נשבות ממלאכה!!! כן... והוא רוצה שאנחנו נעשה את זה גם אם זה קצת קשה... ואנחנו מקבלים שכר על כל רגע כזה... לא לחינם לסעודה שלישית קוראים שלוש סעודות!!! כי היא הסעודה שמוכיחה על כל הסעודות שהן היו לשם שמים... כך גם השעות הקשות האלו הם ההוכחה שהיום חופש והכיף ששמו שבת הוא לשם שמים...

והשעות הקשות האלו של השבתות של הקיץ מצטברות ונערמות ואז... בסיומו של קיץ... אי שם בשבת חול המועד סוכות אנחנו נוכל להגיש אותם כדורון לפני הקב"ה ונאמר לפניו: הושענא יושבת וממתנת עד כלות השבת הושענא...

גיליון מס' 273 פרשת תזריע מצורע
תשע"ח שנה שישי

גיליון זה יו"ל לעילוי נשמת
האשה מרת מלכה מחלה ע"ה
בת הרב מרדכי זיסקינד סג"ל לנדא זצ"ל
נלב"ע ג' אייר תשס"ו, תנצב"ה
הונצח ע"י בנה ידידינו החשוב
הר"ר מרדכי זיסקינד הגר

דברי שי"ח

ממרן שר התורה הגר"ה קניבסקי שליט"א

על הפרשה

טומאת נגעים בזמן הזה

האחרונים ז"ל דנו מדוע אין טומאת נגעים בזה"ז (עי' "תפארת ישראל" בהקדמתו לנגעים שכתב ששאל את הגרע"א בזה), ואמר לי רבינו שליט"א כי יש במדרש לקח טוב (פ' תזריע) שמשחרב ביהמ"ק אין טומאת נגעים.
שאלה: יתכן גם שאין היום בקי, כי יש כל כך הרבה פלוגתות בדיני נגעים, אך יתכן שאינו בקי פירושו שאינו יודע, אבל אם יודע הכל ורק שיש מחלוקת זה לא נחשב אינו בקי, כי הגברא בקי, ועוד דעכ"פ במה שיודע ושם אין מחלוקת אפשר שנחשב לבקי.
תשובה: העיקר במראות נגעים שצריך לידע אותם, בתוספתא (נגעים פ"א ה"א) איתא: "עד שיהא בקי בהן ובשמותיהן", במראות צריך שיהיה בקי גמור, אבל בדברים אחרים כשיש לו ספק בדין - כגון אם מצורע מותר באשתו, שזה ספק בהלכה, זה לא נחשב שאינו בקי, אבל במראות צריך בקי גמור.
שאלה: גאון אחד שאל כיצד יעשו עבודה כשיבנה ביהמ"ק בב"א, הרי יש כ"כ הרבה פלוגתות, בגמרא ובראשונים...
תשובה: יתאספו חכמי ישראל ויכריעו על פי רוב הראשונים. ואף שאין בי"ד יכול לבטל דברי בי"ד חבירו אא"כ גדול ממנו בחכמה ובמנין, זהו רק "לבטל", אבל "להכריע" אפשר שיכולים.
וסיפר רבינו שליט"א: בישיבת לומז'א בפתח תקוה היה מגיע יהודי ישיש, שהכיר עוד מוילנא את ר' שאול קצנלבויגן זצ"ל, סבו של החז"א. פ"א שאל אותי על מה שאמרו במסכת עבודה זרה (דף ל"ט ע"א): אתאי לקמיה דרב מתנא לא הוה בידיה, אתאי לקמיה דרב יהודה מהגרוניא אמר לי וכו'. ולכאורה, לשם מה מספרת הגמרא שרב מתנא לא ידע, וכי לשוה"ר באים לומר כאן, ח"ו? והשבתי לו במשל, יש לי שאלה בדיני יעלה ויבוא ושאלתי מהחז"א וענה לי שאינו יודע, לכאורה לא נוסף לי בזה כלום כי גם קודם לא ידעתי, אבל האמת היא שכן נוסף לי, מקודם לא ידעתי כלל, ואילו עתה יודע אני שזה ספק וכי יש בזה שני צדדים!
ובאמת שדבר זה מבואר להדיא בתוספות (יומא דף מ"ז ע"ב ד"ה הדר פשטה), שהקשו התוס' דגם מעיקרא כי הוה מיבעי ליה ספק הוא, ותיירצו דמעיקרא מספקא, והדר פשטה דספק הוא, ע"ש. וגם בסוגיא דע"ז הנ"ל, רב מתנא היה סבור שזה ספק, ונתחדש שיש כאן שני צדדים!

בהזדמנות אחרת אמר רבינו שליט"א: נשאלתי במה שכתוב במדרש לקח טוב (פרשת מצורע) כי לאחר חורבן הבית אין טומאת צרעת, ותנא מהגמרא בברכות (דף ה' ע"ב): א"ר יוחנן נגעים ובנים אינן יסורים של אהבה וכו' הא לן - בארץ ישראל אינן יסורים של אהבה כיון שנוהג בה טומאת צרעת, והרי ר' יוחנן הוא מרא דשמעתתא במדרש שם שבזמן הזה אין טומאת נגעים?
והשבתי שטעמו של ר' יוחנן אמר במדרש שם כיון שאין לנו כהן בקי, ובספר תנאים ואמוראים כתוב שר' יוחנן חי שלוש מאות שנה, א"כ נשאר הרבה קודם מהחורבן והוא היה בקי, ונמצא שיכול היה לראות נגעים.

(דרך שיחה)

עלי שי"ח

"איך עושים שהילדים לא ישכחו לספור ספירת העומר"

בחסדי ה' כי גברו עלינו, זכינו לחג המצות ומלכנו רבינו שליט"א בראשנו. ימי המועד עברו על כלל ישראל בכלל, ותלמידי רבינו כפרט בהרגשה נעלה בהקבלת פני רבו, עת עלו אלפי איש להתברך מפי רבינו בביתו, בזמני הקבלת הקהל בשעות הערב. ובמעמד שהיה בירושלים שבאו לקבל פניו.

למחרת הביקור, סיפר רבינו כי את תפילת ערבית הוא התפלל ברחבת הכותל המערבי ויש שטוענים כי לכתחילה אין כדאי להתפלל שם היות ואינו מקורה, ונחשב כמו שדה שאין להתפלל בשדה, אבל בודאי שמותר כי יש לו דין של בית כנסת, היות ורבים קביעי שם ומתפללים שם כסדר. סיים רבינו.

בימים אלו עלה על שולחנו של רבינו שאלה מעשית מאוד הנוגע למי שיש לו ילדים קטנים בביתו. הנה כידוע, מדין חינוך מחנכים הקטנים לעשיית המצות, ובכלל זה מלמדים אותו לספור ספירת העומר. השאלה: ידוע שמי שיום אחד לא ספר, למחרת סופר בלי ברכה, משום שהפסיד את רצף הימים, ויש לעיין מה יעשה מי שבנו הקטן לא ספר יום אחד, האם למחרת יכול לספר בברכה מדין חינוך או שלא.

רבינו הורה בזה נחרצות: יספור בלי ברכה, היות וגם כשיגדיל הרי אם ישכח יום אחד יספור למחרת בלי ברכה, ממילא כך צריך לחנכו. והוסיף עוד מעשה בלתי ידוע: אצלנו, חנכנו גם את הבנות לספור בברכה, ואבא מרן זצ"ל היה דואג כל יום שלא ישכחו לברך, והיה מניח פתק על מקום שבודאי יראו קודם השינה.

איפה יש מקום שבודאי יראו? הוא היה מניח פתק על המראה או על המיטה של הבת, בזה הם ודאי יתקלו במהלך הערב... ואכן הם לא שכחו ובירכו כל ערב.

בברכת ק"ל ברי"א

טבת 1880

31607810 חק

עלי הדף

בענין הרגיל בזיתים

הוריות ל"ג ב' ת"ר חמשה דברים משכחים את הלימוד וכו' והרגיל בזיתים וכו' חמשה דברים משיבים את הלימוד וכו' והרגיל בשמן זית וכו' מסייע ליה לרבי יוחנן דא"ר יוחנן כשם שהזית משכח לימוד של שבעים שנה כך שמן זית משיב לימוד של שבעים שנה. והנה דבר ברור דדוקא ברגיל יש קפידא משא"כ באוכל לפרקים וכל' הגמ' הרגיל בזיתים ומה"ט מצינו בהרבה מקומות בש"ס שאכלו זיתים (עי' ברכות ל"ח ב' ימות ט"ו ב' ירו' רפ"ו דברכות ועוד). ושיעור רגיל אפשר ללמוד מהא דברכות מ' א' הרגיל בעדשים א' לל' יום כו' הרגיל בחרדל א' לל' יום משמע דאחת לל' יום אכתי מקרי רגיל לענין אכילה אבל יותר מל' יום לא מצינו דמקרי רגיל ועי' שבת ק"י א' והוא דלא רגיל בי' מ' והנה בהגהה מח"א בסוף פרק שמירת הנפש הביא איש אנשים שרגילין לאכול זיתים ביחד עם שמן זית ואומרים דהא אמרי' דהזית משכח תלמוד של ע' שנה ושמן זית משיב תלמוד של ע' שנה א"כ יצא זה בזה ואינו מזיק, ואינו נראה לענ"ד דפשיטא דאין כל האדם שוין ומי שמוחו וזכרונו וכשרונו חזקים בודאי הדברים הטובים לזכרון יועילוהו הרבה והדברים המזיקין לא יזיקוהו כ"כ וליהפך מי שמוחו וזכרונו חלשים הדברים המזיקים יזיקוהו הרבה והמועילים לא יועילוהו רק קצת לפי ערך זכרונו וא"כ אפשר שהזיתים יזיקו הרבה יותר ממה שהשמן יועיל.

(שיה השדה ה"א ספר זכרון ה"ב אות י"א)

מעניני הפרשה - פרשת תזריע

וביום השמיני ימול בשר ערלתו

נכנס אברך (הרב בורר שיה"ו) וביקש ברכה לבני ביתו. אמר לי רבנו: עמו למדתי הרבה. כי אביו נתן סנדק לכולם, ולא היה לו עוד למי לתת ורבי בינוש פינקל אמר לו שיתן לי, וזה היה הסנדק הראשון שלי. ולימים, אביו בא וביקש שכיון שאני הסנדק שאלמד עמו, חזו טענה. ולמדתי עמו. שאלתי, מה טעם שרבנו מוסר כוחותיו כל כך לסנדקאות, מאי כולי האי? זה מכפר על כל עונותיו. החזר"א היה נוסע גם לסוף ארץ ישראל, לא בשנים אחרונות.

המשיך רבנו לפתע וסיפר, היה ברית והמהול איחר וסברתי כי הגיעה שקיעת החמה. ואמר אבי הבן כי לדעת הרב עובדיה עדיין נחשב לפני שקיעת החמה, אמרתי לו א"כ שהרב עובדיה יהיה הסנדק. והנה, היהודי שהסעיני בדרך בחזרה, שאלני מנא לי שהילד פסול [כי הוא ידע כן] והיה זה לפלא. אם רבנו ידע שהילד פסול, האם לא יקח סנדק? מה הילד אשם. אבל במעשה הנ"ל כנראה לא הגיע לילד או לאביו סנדקאות זו.

שמעתי פלוני שואל: רבנו הסנדק הכי הרבה בעולם ואין לרבנו אפילו דירה משלו? שאלו את אבא: הרב משמש כל כך הרבה בסנדקאות והיכן העשירות?! והשיב, ספרי קהילות יעקב זו עשירות, פירוש עשירות ברוחניות. [אמרתי לרבנו, אני שמעתי כי הוא אמר שהעשירות היא בנו היחיד, וגם בנותיו וחתניו גדולי התורה. לא שמעתי מזה].

האם למי שמרגיש את הרוחניות נותנים עשירות של רוחניות, ואדם אחר שהעשירות הגשמית חשובה אצלו יותר, יקבל עשירות בכסף? מי אינו מרגיש עשירות ברוחניות, אלא אם כן הוא משוגע, ולגבי משוגעים ברכת סנדק לא מגיע להם כלל.

שאלתי, האם יש מקור לכך שסנדק יש לו כח מיוחד לברך, כך אומרים אנשים? לי לא ידוע דבר כזה. והתכבדתי בסנדקאות. ושמעתי פעם מפי רבנו ששייך לחשוב (בשם החיד"א) על ג' דברים א' שיהיה צדיק, ב' שישמור בריתו, ג' שיתוסף בו נשמה קדושה, ורבנו אמר כי הוא מוסיף שיהיה לו אריכות ימים ושנים. ע"כ. מתי לחשוב את זה לפני החיתוך או אחרי, או בשעת החיתוך? אין נפק"מ ואפשר בג' הזמנים הללו. ובסנדקאות יש עשירות כמבואר ברמ"א י"ד רס"ה ס"א.

אמרתי לרבנו. שאלתי את מרן הגרא"ל מי היה הסנדק שלו, והשיב המוהל שלי (ונקב בשמו) היה צדיק גדול. ע"כ. האם גם מוהל צדיק גדול משפיע על התינוק? כן.

הסנדק שלי היה אבא זצ"ל, כי לא רצה שחלילה תהיה עגמת נפש למשתתפים, כי היו שם כמה תלמידי חכמים וכאשר לא יתן להם אלא רק לאחד מהם יכול להיות צער. היו: א' הרב דפינסק - ר"א וולקין. ב' רבי שמואל וינטרויב. ג' התורה תמימה. ד' אדמ"ר פלוני וכולם ת"ח ורבנים מובהקים, לכן לקח לעצמו.

סברתי לרבנו שכעת נפטר הרב... והוא דואג לכעשרת אלפי בריתות ברחבי העולם והגיע עד קובה. בכל ברית בא אליהו הנביא. האם בהלוויית היום ילווהו אליהו? מסתבר שילווהו עד כסא הכבוד. מה השכר שיש על כך שדאג לקיום מצוות מילה, האם שכר מיוחד? כן, ושם הוא כבר יראה מה הוא השכר. הוא היה גם בעל חסד עצום עם חולים ולמרות שנחלה, אמר זמן קצר לפני הסתלקותו כי אין לו קושיות ושאלות על ה'. אין אפשרות לדעת חשבונות שמים עם דורות קודמין. ויש מאמר החכם: אשרי מי שהשלים שנותיו במהרה. א.ה. "מאמר החכם" הוא - מבחר פנינים - שבחר מאמרים מכל מיני חכמים.

לפרשת מצורע

בעניני לשון הרע

ערכין דף ט"ז א': אר יוחנן על שבעה דברים נגעים באין: על לשון הרע, ועל שפיכות דמים, ועל שבעות שאו, ועל גילוי עריות, ועל נטות הרוח, ועל תגל, ועל צרות העין. על לשון הרע, וכתוב: מלשני בפתח רעהו אותו אצמתי.

שאלות שונות מכריעות וגורליות בעניני הלשנה הכרחית, מתי מותר להלשין? עבר עבירת תנועה, והמטרה מבקשת עדות, ויודע שיפסקו שלא על פי דין תורה - קנס או בית סוהר, מה יעשה? צריך להעיד כדי שלא ישנה הדבר שוב. ובשם חמ"א אמרו שאין כאן בארץ ישראל דינא דמלכותא דינא, אבל לגבי חוקי תנועה - שגם בית דין היה מחוקק להם חוקים, יש משום דינא דמלכותא דינא. (א.ה. כבר מילתנו אמורה בהקדמה, כי אין כאן פסקי הלכות, ויש צורך בשאלת חכם בכל מקרה).

פקח מהעירייה שתפקידו לדווח על בניה לא חוקית, והנה רואה בניה לא חוקית בבית הכנסת, האם ידווח? גם לא בבית הכנסת, אינו צריך לדווח לעירייה. אבל, לגבי התושב עצמו הבונה לא חוקי, שיידע כי [בדרך כלל] בניה לא חוקית זה ממש מה שאמרו שלא יגנוב המכס, כי אם יתפשו יהרסו אחר כך את הכל.

עש"ק ויחי י"ב טבת תשס"ח, מכתב שאלה. בישיבה פלונית יש איסור מוחלט על החזקת פלאפונים כדבר חמור מאד. הנהלת הישיבה יודעת שיש מועטים המחזיקים פלאפון, ועתה מאיימת על בחור היודע, שיספר למי יש פלאפון, וכשיספר, הבחור שיש לו ישלח מהישיבה, כיצד דעת התורה בזה, האם הבחור חייב לומר? זה דבר עוולה שבחור מחזיק פלאפון, אבל הוא אינו צריך לספר ואינו חייב לספר אף אם הבחור המחזיק עושה עוולה. הוסיף רבנו מענין לעניין: פ"א היה בסמינר וולף אצל הצדיק ר"א וולף זצ"ל שאסר לבת להעתיק למבחן, ובת אחת ביקשה מבתי שתעתיק ממנה, והיא הסכימה והבת המעתיקה נתפסה וזה היה חמור מאד אצל הרב וולף. שלחתי לו פתקא שהבת המעתיקה אכן עושה עוולה אבל בתי אם ביקשו ממנה זו מצוה לעזור לה, ושפיר עשתה שהסכימה, אבל כמובן שאתה המנהל תוכיח כמוסל עלך. א.ה. ראה עוד לעיל בפרשת ויקרא לגבי ילד שעשה דבר רע בכיתה, שדעת רבנו שאין להנהלה לאלץ את הילדים היודעים לספר מה העושה, כי זה מחנך אותם להלשנה.

בענין להעתיק תשובות מבחינות שעושים בישיבה. שאלתי את א"ת פי רבנו - מרן רבי חיים קנייבסקי שליט"א ואמר שזה איסור גמור ולא יענין אף אחד לעשות כדבר הזה בשום אופן. ועי' בעה"ח יום ד' לסדר שמיני כ"ב אד"ב תשס"ג אליהו מ' / נ.ב. ה"ל היה לעיני מרן שליט"א ואמר: בודאי אמת. אמר לי רבנו. החזר"א דיבר פעם על איזה ספר של מחבר אחד וביטל את הספר בתנועת ביטול בידיו, ואמר לי ביקורת על סגנון הספר בו מדפיס המחבר כל רעיון ודבר גם אם הוא רחוק מהשכל ומשונה, וממלא בספריו מאות ואלפים קטעים כאלו בדברי תורה, ותמה: וכי כל דבר מדפיסים. אין לך טעם וריח. אח"כ הזדמן לי לדבר עם אבא זצ"ל על כך, ואמרתי לו את הדברים שאמר החזר"א. ואבא הגיב: מדוע לך שתדבר לשון הרע. אמרתי לו הרי החזון איש אמר לי כך, ענה אבא ואמר: זה היה בחייו של האיש ההוא, והיו צריכים לדעת מי הוא, אבל עתה שהוא כבר נפטר זה כבר דיבור בלא תועלת וממילא זה בכלל לשון הרע. ואמר רבנו עוד. בשעתו, היה עסק וצער גדול עם חתנו של תלמיד חכם כאן מבני ברק, שציער את אשתו ולא רצה לתת גט, ואבא מאד הקפיד עליו. ובסוף הוא נתן גט. והנה, לאחר זמן באו להתעניין אצל אבא אודותיו, ואבא אמר שהוא אברך טוב. שאלתי את אבא? הרי כל כך כעסת והקפדת עליו?! הוא ענה לי: אז היה מחלוקת ובזמן מחלוקת אדם לא עם עצמו, אבל זה לא הוא (בשעת המחלוקת הוא היה גרוע ממה שהוא באמת).

לקבלת הגליון ניתן לשלוח בקשה במייל: 0573145900@okmail.co.il או בפקס: 077-2092005

נשמח לקבל הערות והארות וכן עובדות וש"ת מרבינו

להנצחות ולתרומות: 053-3145900 כתובת: ר' יהודה הנשיא 52 בני-ברק